COMORILE PUSTIEI

Patericul Lavrei Pecerska

EDITURA ANASTASIA

COMORILE PUSTIEI 7

Patericul Lavrei Pecerska

cu o prefață de
Arhimandrit Paulin LECCA

Traducere din limba rusă
Părintele Gheorghe ROȘCA,
îngrijită de Monica DUMITRESCU

Colecția "Comorile Pustiei"
alcătuită la inițiativa unor monahi români de la
Sfântul Munte Athos
apare cu binecuvântarea
IPS NICOLAE,
Mitropolitul Banatului

Colecție îngrijită de Ignatie Monahul

Editura Anastasia
1995

Coperta și viziunea grafică
Doina DUMITRESCU

© Anastasia pentru ediția de față

ISBN 973-97145-8-7

Prefață

În prelegerile sale despre „Istoria literaturii religioase", profesorul Nichifor Crainic a afirmat în fața studenților teologi că monahismul de astăzi este „cadavrul" monahismului de altădată. Și totuși, Dostoievski este de altă părere. „Noi înșine, scrie romancierul rus, nutrim o repulsie față de monahul iubitor de plăceri trupești, care se îmbată și se îmbuibă, care e lacom și face comerț cu cele sfinte, care adună bani și îi coase în culion, care nu are milă și, dacă este adevărată o recentă știre, care ucide cu bătăi sălbatice un copil de zece ani pentru obrăznicie în școală... Însă în această grupă de fapte se cuprinde numai o jumătate de adevăr, iar numai o jumătate de adevăr, după părerea noastră, e mai rea decât o minciună. O minciună întreagă se mai poate combate, dar cum s-ar mai putea combate un întreg sistem de fapte dacă ele sunt juste? Noi știm că încă de pe timpul Sfântului Teodosie, chiar de pe vremea înființării Lavrei Pecerska din Kiev, se găseau deja exact astfel de pătimași, plini de lașitate în rândul fraților care se adunau. Noi știm că păcatul, egoismul și chiar făcătorii de rău apăreau imediat, chiar în cele dintâi comunități creștine, chiar în momentul întemeierii creștinismului. Indicând toate acestea, noi nu propunem nicidecum să înclinăm spre acest fapt istoric sau, mai precis, spre această lege și să ne liniștim; acest lucru ar fi dezgustător. Dar dacă păcatul și ticăloșia au existat atât pe timpul cuviosului Te-

odosie, cât și în primele zile ale creștinismului, în schimb au existat Sfântul Teodosie și mucenicii care au murit pentru Hristos și întemeietorii întregii societăți creștine contemporane. Și doar asta-i totul. Cine știe, poate că și în mănăstirile ruse de astăzi se află mulți oameni cu inimi curate, care însetează după umilința duhovnicească, care suferă în inimile lor, pentru care, în pofida liberalismului veacului nostru, mănăstirea este o ieșire, este o nepotolită dorință și cerință duhovnicească. Noi nu dorim să constrângem și să purcedem la înnoirea societății în chip despotic. În definitiv, din punctul lui de vedere, autorul articolului poate că are dreptate, noi însă, cu toate acestea, vom repeta că o jumătate de adevăr nu numai că este o minciună, dar este mai rău decât minciuna" („Mănăstirile noastre", vol. 21, p. 139 — răspunsul lui Dostoievski celui ce a denigrat monahismul în ziarul „Beseda" din 1872). După cum scrie Dostoievski, călugări pătimași, egoiști au existat întotdeauna, dar cum s-ar putea face ca în mănăstiri să predomine numărul călugărilor buni, smeriți, mai puțin pătimași? Însuși Domnul Hristos spune că „mulți sunt chemați, dar puțini aleși".

Primăvara, când gospodinele pun ouăle sub cloșcă, nu le pun la întâmplare, ci mai întâi se uită în zare la fiecare ou, ca să vadă dacă are „bănuțul". Căci, dacă n-are „bănuț", poate să stea sub cloșcă un an întreg și puiul tot nu iese. În vechime, cel ce venea la mănăstire nu intra dintr-o dată în obște, ci stătea trei zile și trei nopți dincolo de poartă. Și chiar dacă striga că îi este foame sau că îl mănâncă leul, nimeni nu-i deschidea poarta. Cel

care venea pentru mântuirea sufletului răbda toate, iar cel care venea mânat de alte interese se întorcea acasă. Într-unul dintre romanele sale, Cezar Petrescu scrie că un maestru de muzică avea un post vacant în orchestra lui. Pentru ocuparea postului, a dat un anunț în ziare, că în ziua cutare, la ora opt dimineața, pe strada cutare, numărul cutare, va avea loc un concurs. La ora opt, s-au adunat în fața clădirii cu etaj bărbați și femei, tineri și vârstnici, ca să se prezinte la concurs. Dar spre marea lor decepție ușa era închisă, perdelele nu se ridicaseră, iar pe ușă n-a ieșit nimeni. Unii dintre cei adunați ziceau că cel care a dat anunțul și-a bătut joc de ei. Alții ziceau că își pot găsi un serviciu în altă parte. Și toți aceștia au plecat. Până la urmă, n-a rămas decât un singur tânăr, care nu credea că cel care a dat anunțul și-a bătut joc de ei și, în plus, căruia îi plăcea foarte mult muzica. Stând rezemat de un copac, ceilalți care plecau râdeau de el ca de un naiv. El însă nu-i băga în seamă și aștepta cu răbdare. La un moment dat, ușa se deschide și maestrul vine direct la el și-i zice: „Tu îmi vei fi discipolul cel mai devotat. Să nu crezi că eu la ora opt nu vă vedeam. Mi-am făcut un orificiu la perdeaua de la etaj și vedeam cum pleacă toți ceilalți pe rând". Și l-a luat de braț pe tânăr care i-a devenit cel mai bun și devotat ucenic.

Din oul cu „bănuț" a ieșit un pui viu. Din fratele care a răbdat foamea și frigul nopții, riscând să fie sfâșiat de fiare sălbatice, a ieșit un călugăr bun, iar din tânărul care a răbdat până la sfârșit a ieșit cel mai bun ucenic al maestrului de orchestră.

„Patericul Lavrei Pecerska" merge pe linia marilor întemeietori ai monahismului, cum au fost:

Sfântul Antonie cel Mare, Sfântul Pahomie cel Mare, Sfântul Vasile cel Mare, în mănăstirile cărora s-au nevoit călugării buni, smeriți și mai puțin pătimași. Astfel, când fericitul Varlaam s-a strămutat în mănăstirea marelui Mucenic Dimitrie, frații care au rămas fără egumen au venit la cuviosul Antonie, spunându-i: „Părinte, rânduiește-ne un egumen!". El le-a răspuns: „Dar pe cine vreți voi?". „Pe cel pe care ni-l va rândui Dumnezeu, Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu și tu, cinstite părinte", au răspuns frații; atunci Cuviosul le-a spus: „Pe acela care este între voi mai ascultător, mai blând și mai smerit, acela să vă fie egumen", deci nu cel ce este mai bun gospodar și administrator. Atunci frații l-au cerut pe cuviosul Teodosie, care era un mare nevoitor și bine iscusit întru toate.

La rândul său, Antonie venise la Sfântul Munte unde, după ce a fost tuns în monahism, starețul l-a chemat și i-a zis: „Antonie, du-te din nou în Rusia, ca și acolo să fii pildă și întărire pentru alții și binecuvântarea Sfântulului Munte să fie cu tine". Cuviosul a primit această binecuvântare ca din gura lui Dumnezeu și s-a întors în Rusia, nevoindu-se singur într-o peșteră.

Din cauza unor motive politice, rușii nu se bucură de o bună simpatie din partea noastră. Dar să nu uităm că ura nemților împotriva evreilor a mers până acolo încât Hitler, prin teoria filosofului său Rosenberg, zicea că nu numai Apostolul Pavel, ci Însuși Iisus Hristos este „jidan" și, deci, trebuie eliminați din Biblie, iar religia lor înlocuită cu aceea a zeului Wotan. Dar așa cum evreii care l-au primit pe Hristos au fost într-adevăr poporul ales de

Dumnezeu, iar iudeii care L-au răstignit pe Mesia sunt într-adevăr „fiii diavolului" (Ioan 8, 44), tot astfel nu putem confunda milioanele de ruși care s-au nevoit și au murit pentru Hristos cu oamenii politici ruși care fac nedreptăți și monstruozități.

În dialogurile lui Olivier Clément cu Patriarhul Athenagoras, acesta din urmă declara: „Acestea sunt primele licăriri ale unei aureole. Ceea ce s-a dobândit prin infinita discreție a iubirii va sfârși, mai devreme sau mai târziu, printr-o apariție la lumina zilei în istorie. Atunci lumea va înțelege nu numai că creștinismul rus, prin holocaustul său, a protejat pe creștinii din Apus, dar că el a fertilizat istoria cu sângele nenumăraților săi martiri, începând cu răbdarea zilnică până la infinitele lui suferințe. Atunci, purificat prin această răbdare și prin acest sânge al teroarei și al urii, unit prin ei la eliberarea spiritului, marele elan al fraternității omenești, care a stat la originea revoluției ruse, va găsi locul său adevărat în misiunea spirituală a Rusiei. Al Sfintei Rusii" („Dialogues avec le Patriarche Athenagoras", Fayard, 1949, p. 238).

Toamna, când tinerii candidați veneau să se înscrie la examenul de admitere de la Seminarul Teologic din Caransebeș, i-am întrebat pe doi dintre ei: „De ce vreți să vă faceți preoți?". Cel mai tinerel mi-a răspuns: „Pentru că îmi place coliva!". Iar cel mai în vârstă mi-a spus: „Orice meserie mi-aș alege trebuie să muncesc opt ore pe zi, iar ca preot sunt liber de luni până sâmbătă". Dobândind medii bune, ambii candidați au fost admiși, pentru că profesorii de teologie încă se conduc după „zeița rațiunii" și nu vor să se călăuzească după criteriul Mân-

tuitorului care nu și-a ales nici un apostol dintre elevii școlilor teologice ale lui Hillel, Șamai și Gamaliel. Să nu avem mintea înțelepților acestui veac, ci mintea lui Hristos. Un tânăr licențiat în teologie m-a întrebat dacă e bine să intre în monahism. I-am răspuns: „Dacă ai chemare, e bine". „Dar ce perspective îmi dă monahismul?", m-a întrebat în continuare. I-am răspuns: „Poți să ajungi profesor universitar, episcop...". În cele din urmă tânărul a obținut o bursă la Oxford. Atunci el l-a întrebat pe Părintele Stăniloae: „E bine să plec la Oxford?". Având spirit de pătrundere, părintele i-a răspuns: „E mai bine să citești Filocalia".

La Frăsinei venise un frate nou pe care îl chema Nicolae. L-am întrebat: „De ce ai venit la mănăstire?". Mi-a răspuns sincer: „Ca să scap de armată". Părintele stareț Simeon l-a primit, fiindcă n-avea cine paște vacile. Fratele Nicolae a scăpat de armată, dar n-a fost bun nici ca văcar. Dar dacă s-ar face selecția potrivit criteriilor Mântuitorului și ale Sfântului Apostol Pavel, dacă atât candidații la monahism, cât și cei la preoție vor asculta glasul Domnului care zice: „Fiule, dă-mi inima ta!" (nu capul tău!), atunci am putea spune că Hristos trăiește în călugării și în preoții Săi.

Arhimandrit Paulin Lecca

Viața prea cuviosului Antonie, întemeietorul lavrei Pecerska

În timpul cnezatului marelui Vladimir al Rusiei, a dat Dumnezeu un luminător Bisericii Sale și îndrumător călugărilor, pe prea cuviosul și de Dumnezeu purtător Antonie.

Prea cuviosul Antonie s-a născut în anul 983, în mica localitate Liubeci, la 50 de verste* de Cernigov. În lume purta numele de Antipa, din copilărie avea frică de Dumnezeu și de mic dorea să se călugărească. Nu departe de Liubeci există până astăzi o peșteră în care tânărul Antipa își încerca puterile față de marile nevoințe călugărești pe care avea să le întreprindă mai târziu.

După un timp și Dumnezeu insuflă tânărului Antipa să meargă în țara grecească, ca acolo să fie tuns în rânduiala călugărească. De îndată Antipa a purces la drum, a ajuns la Constantinopol și de aici la Sfântul Munte Athos. Aici Antipa a trecut pe la multe mănăstiri, unde a văzut mulți călugări care duceau o viață îngerească. Antipa s-a aprins și mai tare de dragoste față de Hristos și, dorind să se îmbrace în cinul călugăresc, a rugat pe egumenul uneia dintre mănăstirile de acolo ca să-l tundă în rânduiala monahicească. Egumenul, simțind în duh viitoarea viața sfântă a lui Antipa, ascultându-i dorința, a pus pe el chipul monahicesc; dându-i schima** și nu-

* 1 verstă= 1067 m (n. tr.).
** schimă= rasă, haină monahală (n. ed.).

mindu-l Antonie, l-a învățat rânduiala acestei viețuiri îngerești.

Antonie se străduia întru totul să fie bine plăcut lui Dumnezeu, trăind în nevoințe, ascultare și smerenie. A trecut mult timp de la venirea prea cuviosului Antonie la Muntele Athos și iată că Dumnezeu i-a descoperit egumenului că a venit timpul să lase pe călugărul Antonie să plece în Rusia. Egumenul l-a chemat pe Antonie și i-a vorbit: „Antonie! Mergi din nou în Rusia, ca acolo să fii exemplu și întărire pentru alții și să fie cu tine binecuvântarea Sfântului Munte". Ca din gura lui Dumnezeu a primit această binecuvântare Sfântul Antonie, a plecat spre Rusia și a ajuns la Kiev. Aceasta s-a întâmplat în anul 1013. El a trecut pe la mănăstiri, dar în nici una dintre ele nu s-a oprit: așa a fost voia lui Dumnezeu; și plecând prea cuviosul în munți, în locuri mai retrase, a ajuns la Berestovo. Aici a găsit o peșteră care fusese cândva adăpost varegilor. A rostit o rugăciune și a început să-și ducă viața în felul în care trăise la Athos.

După moartea binecredinciosului cneaz Vladimir, la conducere a venit necredinciosul Sveatopolc, care a adus multă vărsare de sânge și tulburări. Acest Sveatopolc i-a omorât și pe Sfinții Mucenici Boris și Gleb. Văzând aceste tulburări, Antonie s-a reîntors la Athos, unde s-a mai nevoit câțiva ani.

Când cneazul Iaroslav l-a înfrânt pe Sveatopolc și a ocupat Kievul, s-a făcut cunoscut pentru viața, evlavia și cunoașterea Sfintei Scripturi preotul Ilarion, în urmă ajungând mitropolit. Acest cuvios a mers spre Nipru, pe un deal împădurit, și săpând o peșteră nu prea mare, aproximativ de 2 stânjeni, a

rămas în ea, petrecând timpul în cântări de psalmi și rugăciuni. În același timp, Dumnezeu l-a înștiințat pe egumenul mănăstirii de pe Athos să-l trimită pe Sfântul Antonie în Rusia, căci este nevoie de el acolo. Chemându-l pe prea cuviosul, egumenul i-a vorbit: „Antonie! Dumnezeu dorește ca tu iarăși să mergi în Rusia și să fie cu tine binecuvântarea Sfântului Munte" și i-a proorocit că datorită lui mulți călugări vor apărea. L-a binecuvântat egumenul și l-a slobozit spunându-i: „Mergi în pace!". Primind binecuvântarea, Antonie a venit din nou la Kiev. Totul se întâmpla în anul 1028. S-a îndreptat Sfântul Antonie spre Berestovo și, ajungând pe dealul unde preotul Ilarion își săpase peștera, plăcându-i locul, a ridicat o rugăciune către Dumnezeu: „Doamne! Să fie pe acest loc binecuvântarea Muntelui Athos și a părintelui meu care m-a îmbrăcat în haina călugărească și întărește-mă să locuiesc aici". A rămas prea cuviosul pe locul acela, în peștera lui Ilarion; ducea o viață de pustnic, trăia în rugăciune permanentă, mânca doar pâine uscată și bea numai apă la o zi, uneori, la două zile. Când priveghea zi și noapte, Antonie nu mânca chiar o săptămână. Mulți, auzind de viața sfântă a pustnicului, veneau la el și-i aduceau cele necesare, cerând binecuvântarea lui. Unii dintre ei se hotărau să rămână. După istorisirea lui Nestor, Nikon apare în peșteră deja în rânduiala de ieromonah. Tot pe atunci vine la Sfântul Antonie și fericitul Teodosie, în vârstă de 23 de ani. Prea cuviosul i-a poruncit lui Nikon să-l tundă pe tânărul venit. Așa, după istorisirea lui Nestor, înainte de 1045 găsim aici pe Moise, Leonte, Ilarion, Teodosie. Antonie de Kiev, spune istori-

cul Nestor, se preaslăvea întocmai ca marele Antonie Egipteanul și asta pe vremea lui Iaroslav. Marele cneaz Izeaslav, îndată ce s-a urcat pe tron, a și venit (în anul 1054), însoțit de garda sa, la el în peșteră să ceară ca Sfântul să se roage pentru el și să-l binecuvânteze. Faima Sfântului Antonie s-a răspândit și mai mult de atunci și mulți veneau la el pentru a fi tunși în călugărie și el primea și-i tundea.

Pe atunci a venit la prea cuviosul Antonie și fericitul Varlaam, fiul boierului Ioan, și Efrem, eunucul cneazului. După voia lor și din porunca sfântului, au fost îmbrăcați în schima îngerească de fericitul Nikon. Pentru acest lucru cuviosul Antonie și obștea fraților au pătimit mult. Boierul Ioan a venit cu o mulțime de slugi, a împrăștiat furios turma lui Antonie, cu forța l-a scos pe fericitul Varlaam, fiul său, din peșteră, a rupt de pe el schima îngerească și, îmbrăcându-l în scumpele veșminte boierești, l-a trimis la palat. S-a mâniat pe prea cuvios și cneazul Izeaslav când a auzit de cele întâmplate și a ridicat prigoană asupra peșterii lui Antonie, lucru pentru care el era gata să se îndepărteze din Kiev cu ucenicii lui. Soția cneazului, aflând despre intențiile sfântului, l-a rugat pe cneaz să nu alunge pe robii lui Dumnezeu ca să nu se abată mânia lui Dumnezeu asupra lui. Temându-se de Dumnezeu, cneazul trimite soli la cuviosul, pe care îl găsesc abia în a treia zi, rugându-l să se întoarcă. Sfântul Antonie, din ascultare și supunere, se întoarce din nou la peștera sa, reîntorcându-se înapoi și monahii.

Din nou au început să vină la peșteră doritorii mântuirii, iar unii dintre ei rămâneau și erau călugăriți. Astfel s-au adunat în jurul lui Antonie 12 oa-

meni. Au săpat o peșteră mai mare, au zidit în ea o biserică și au împărțit-o în chilii. În peștera aceasta Sfântul Antonie a trăit 40 de ani și această peșteră există și până în zilele noastre.

Într-o zi prea cuviosul Antonie, adunând obștea, a zis: „Iată fraților! Dumnezeu v-a adus aici; aveți asupra voastră binecuvântarea părinților atoniți și a Sfântului Munte; acum vă binecuvântez și eu: să fie binecuvântarea lui Dumnezeu, a Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu cu voi". După o scurtă tăcere a continuat: „Rămâneți singuri; am să vă numesc un stareț. Eu vreau să mă duc să trăiesc singur în alt loc, așa cum m-am obișnuit". Numindu-l egumen pe fericitul Varlaam, s-a dus pe un alt deal, unde și-a săpat o peșteră care se află acum sub marea mănăstire Pecerska.

O dată cu trecerea timpului creștea și obștea și starețul Varlaam a mers la Sfântul Antonie și i-a vorbit: „Părinte! Obștea nu mai încape la cântări și rugăciuni în peșteră. Cu voia lui Dumnezeu, a Prea Sfintei Maicii Domnului și cu rugăciunea ta sfântă binecuvântează ridicarea bisericii în afara peșterii". Și i-a binecuvântat prea cuviosul. Închinându-i-se până la pământ, s-a întors Teodosie la obște și au ridicat deasupra peșterii o bisericuță cu hramul Adormirii Maicii Domnului. După construirea bisericuței, cneazul Izeaslav a ridicat și el o biserică din piatră, numind ca stareț pe Varlaam. Cneazul a crezut că prin bogăție mănăstirea lui va fi mai bună decât mănăstirea Pecerska, dar a greșit, căci multe mănăstiri sunt ridicate de împărați și boieri, dar ele nu se pot asemăna cu cele întemeiate prin lacrimi, prin post, prin rugăciuni și prin priveghere. Așa și

prea cuviosul Antonie: nu a avut aur și argint, dar cu lacrimile sale a sădit, a udat și a crescut incomparabila mănăstire Pecerska.

După ce starețul Varlaam a trecut la mănăstirea Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, ridicată de cneazul Izeaslav, obștea a venit la Sfântul Antonie cu următoarele cuvinte: „Părinte! Așază un stareț". El a întrebat: „Pe cine doriți voi?". „Pe cine vrea Dumnezeu", a răspuns obștea și le-a vorbit cuviosul: „Cel care dintre voi este ascultător, blând și smerit, acela să vă fie stareț". Atunci obștea a cerut ca prea cucernicul Teodosie să le fie stareț, pe care prea cuviosul l-a binecuvântat și obștea de 20 de oameni i s-a închinat până la pământ, bucurându-se de o astfel de alcătuire a lucrurilor. Primind stăreția, fericitul Teodosie cu osârdie și mai mare s-a dat nevoințelor duhovnicești, petrecând posturi și rugăciuni, însoțite de lacrimi fiebinți, fiind ajutat și de rugăciunile prea cuviosului Antonie.

În timp, numărul fraților a crescut până la 100. Atunci starețul Teodosie a mers la prea cuvios și i-a spus: „Părinte! Obștea crește. Să înființăm o mănăstire?". Antonie i-a răspuns cu bucurie: „Binecuvântat este Domnul Dumnezeu și să fie cu voi rugăciunile Maicii Domnului și al părinților de pe Sfântul Munte în ajutor". Spunând așa, a trimis pe unul dintre frați la cneazul Izeaslav, vorbindu-i: „Cneazule! Dumnezeu ne mărește obștea și locul pe care-l avem este strâmt. De aceea te rugăm binevoiește și ne dă muntele care se află deasupra peșterii". Și cneazul, credincios fiind, a îndeplinit dorința marelui nevoitor în Hristos, Antonie.

Pe acel munte starețul Teodosie și obștea au ridicat o biserică mare de lemn, au împodobit-o cu icoane, au pus chilii și au îngrădit mănăstirea cu stâlpi. Astfel au trecut monahii din peșteră în mănăstire și de aceea se numește Pecerska, pentru că înainte monahii au stat în peșteră. Starețul s-a gândit să îngrădească mănăstirea și cu o îngrădire spirituală, adică să introducă o regulă atât pentru monahii zăvorâți, cât și pentru cei din obște. Astfel, prin rugăciunile prea cuviosului Antonie și prin căutările lui, Teodosie s-a întâlnit cu Mihail, călugăr cucernic de la mănăstirea Studion. De la acest călugăr, starețul Teodosie a aflat despre regula monahală a părinților studiți — cum se cântă la ei cântările, ce și când se citește, când se stă în biserică, când se așază la masă, despre felurile de mâncare și despre post. Aflând cu de-amănuntul tot ceea ce este necesar și mai aflând și altele de la fericitul Efrem, care a vizitat locurile sfinte, cuviosul Teodosie a stabilit o regulă pe care a introdus-o în mănăstire, și de aici a trecut această regulă și la celelalte mănăstiri rusești. De aceea, mănăstirea Pecerska are întâietate și cinstire înaintea celorlalte mănăstiri.

Prea cuviosul Antonie trăia în singurătate, preamărindu-l pe Dumnezeu în rugăciuni și ducând o viață bine plăcută Lui. De aceea și Dumnezeu l-a preamărit, dându-i darul tămăduirii și proorocirii. Sfântul tămăduia în felul următor: îngrijea bolnavii cu mâna lui, se ruga pentru ei și le dădea o fiertură pe care o binecuvânta. Sorbind din acea minunată fiertură și datorită rugăciunilor lui, mulți bolnavi s-au tămăduit. Despre darul proorocirii al Sfântului Antonie se relatează următoarele întâmplări: odată,

cnejii — Iaroslavicii — Izeaslav al Kievului, Sveatoslav al Cernigovului și Vsevolod al Pereaslavului au venit la stareț pentru binecuvântare înainte de luptă cu barbarii. Prea cuviosul Antonie, văzând în duh asupra lor mânia lui Dumnezeu, cu lacrimi în ochi le-a spus: „Pentru păcatele voastre o să fiți învinși; o parte din oaste o să se înece, o parte va fi dusă în robie și o altă parte va fi trecută prin ascuțișul sabiei". Această proorocie s-a împlinit în 1067 pe râul Alta, de unde cnejii abia au scăpat cu viață, Izeaslav cu Vsevolod fugind la Kiev, iar Sveatoslav la Cernigov. A proorocit prea cuviosul și lui Simon, fiul lui African, cneazul vareg, care a luptat împreună cu Iaroslavicii, că datorită milei lui Dumnezeu el va fi salvat de la moarte în timpul luptei și că peste mulți ani va fi înmormântat în biserica Pecerska. Însuși Simon, atunci când a venit la sfânt, a povestit despre împlinirea proorocirii: „Eram la pământ între morți, rănit, când deodată puterea nevăzută a lui Dumnezeu m-a dus de acolo, tămăduindu-mi rănile și i-am găsit pe toți oamenii mei întregi".

A vorbit Simon și despre ridicarea bisericii Pecerska: „Am văzut de două ori în aer biserica, care va fi ridicată la Pecerska, în care voi fi înmormântat". Pentru întărirea cuvintelor sale, Simon a scos 2 lucruri: un brâu aurit și o cunună de aur, dându-i-le Sfântului Antonie cu următoarele cuvinte: „Am luat acestea când am plecat de acasă. Dumnezeu mi-a spus că, cu acest brâu, să fie măsurat locul bisericii, iar cununa să fie atârnată deasupra altarului". Și mai mult s-au întărit proorocirile Sfântului Antonie, când, trecând anii, primul care a fost înmormântat în biserica Pecerska a fost Simon.

După aceasta a urmat o grea încercare pentru cuviosul Antonie. Populația Kievului, în urma nenorocoasei bătălii de la Alta, l-a silit pe Izeaslav să fugă în Polonia și l-a ridicat pe Vseaslav pe tron. Peste 7 luni Izeaslav se întoarce din Polonia cu o armată, îl învinge pe Vseaslav și-și redobândește puterea. Cineva l-a clevetit pe sfânt, spunându-i lui Izeaslav că Antonie ținuse partea lui Vseaslav. Izeaslav s-a mâniat tare și s-a pornit împotriva lui Antonie. Auzind că Izeaslav vrea să-i facă rău Sfântului Antonie, cneazul Cernigovului, Sveatoslav, a trimis noaptea după cuvios și l-a adus la Cernigov. Prea cuviosul Antonie și-a ales un loc lângă oraș unde și-a săpat o peșteră și s-a așezat cu traiul aici. Peste un timp, pe acel loc s-a ridicat o mănăstire.

Nu peste mult timp, Izeaslav și-a dat seama de nerăutatea pustnicului și a înțeles că a fost indus în eroare. Părându-i rău, a trimis după pustnic, cerându-i iertare și rugându-l să se întoarcă la Kiev, la turma lui aleasă de Dumnezeu. Smerit, Sfântul Antonie s-a supus rugăminții cneazului și s-a întors la mănăstirea Pecerska, unde fără el obștea monahală era ca turma fără păstor. Pentru această umilință pământească, i-a urmat slava cea venită din milostivirea lui Dumnezeu. Astfel, prin osteneala și lupta sa, a ajuns de a învins acea cumplită putere diavolească. A început să izgonească acest neam, după cum scrie în Evanghelie, prin post și rugăciuni, priveghere și metanii. Astfel și mai tare s-a întărit în el darul facerii de minuni.

A venit timpul să fie împlinită proorocirea despre ridicarea bisericii Pecerska și Sfântul Antonie a început să se roage lui Dumnezeu să binecuvânte-

ze ridicarea casei pentru Maica Lui neprihănită și Împărăteasa cerească. Și, o minune!, neieșind din peștera sa, a apărut în chip minunat împreună cu starețul Teodosie în fața Împărătesei cerești la Constantinopol, care le-a dat aur pentru construirea bisericii. Acest aur a fost dat meșterilor greci și Împărăteasa cerească le-a poruncit să meargă în Rusia, la Pecerska, și să ridice acolo o biserică. Mare i-a fost mirarea sfântului când a văzut meșterii din Constantinopol și auzind de la ei porunca Împărătesei, cu rugăciuni fierbinți i-a mulțumit lui Dumnezeu.

Pentru a afla locul unde să fie ridicată biserica s-a rugat prea cuviosul 3 zile lui Dumnezeu. Din porunca Mântuitorului a venit cneazul Sveatopolc și a dat câmpul său pentru biserică. Însuși Mântuitorul a venit la sfânt în prima noapte de rugăciune și i-a spus: „Antonie! Ai dobândit preamărirea mea, orice vei cere îți voi da". Auzind aceste cuvinte, pustnicul a cerut de la Iisus un semn, ca în prima noapte tot pământul să fie plin de rouă, iar locul bisericii să fie uscat; iar în a doua noapte, ca tot pământul să fie uscat, iar pe locul bisericii să fie rouă.

Așa a fost. În a treia zi a binecuvântat prea cuviosul Antonie acel loc și cu brâul primit de la Simon a poruncit să se măsoare 30 de brâuri în lungime și 20 în lățime, cum i s-a spus lui Simon de sus. După ce au măsurat locul s-a rugat Sfântul Antonie și iată din cer a venit foc mare, care nu numai că a ars pădurea, dar a și săpat locul bisericii. În acest chip minunat s-a pregătit locul pentru biserica Pecerska, făcătoare de minuni.

Prea cuviosul Antonie a binecuvântat locul și începerea lucrărilor și a început să se pregătească

pentru plecare în biserica veșnică din împărăția cerurilor, despre care Sfântul Ioan Evanghelistul spunea: „Domnul Dumnezeu, Atotțiitorul și Mielul este templul ei" (Apoc. 21, 22). Și Fecioara Maria a apărut în fața meșterilor și le-a spus: „Antonie care v-a binecuvântat la muncă merge la veșnica odihnă, iar Teodosie îl va urma la vara viitoare".

Dar de ce pregătiri avea nevoie pustnicul? Ducând o viață bine plăcută lui Dumnezeu în peșteră, care pentru el era ca un sicriu, putea spune ca Apostolul: „Mor în fiecare zi!" (I Cor. 15, 31). Mai putea vorbi ca și proorocul: „Gata am fost și nu m-am tulburat să păzesc poruncile Tale". Pregătit dintotdeauna, dar cu gândul la turma lui, gândea ca Apostolul: „Doresc să mă despart de trup și să fiu împreună cu Hristos și aceasta e cu mult mai bine. Dar este mai de folos pentru voi să zăbovesc în trup" (Filip. 1, 23-24). Simțind sfârșitul său, își mângâia turma dată de Dumnezeu spre păstorire, promițându-i că, după ce se va despărți de trup, n-o să lase acel loc sfânt, ci o să-l supravegheze permanent și nimeni din obște nu va muri fără pocăință.

Astfel a trăit cuviosul Antonie 90 de ani și a trecut la Domnul pe 10 iulie, în anul 6581 de la facerea lumii, iar de la nașterea Domnului 1073, în timpul cneazului Sveatoslav al Kievului, când în Grecia era la domnie regele Roman Diogen. Moaștele lui au fost puse în peștera lui și de atunci nimeni nu le-a mai văzut. Însuși Domnul ascunde de noi sfintele Lui moaște. Nu o dată s-a încercat descoperirea moaștelor Sfântului Antonie, dar întotdeauna au fost opriți de o putere nevăzută. Multe minuni a mai făcut prea cuviosul Antonie și după moartea

sa. Printre ele enumerăm ajutorul dat de sfânt prea cuviosului Ioan mult pătimitorul, care, datorită rugăciunii Sfântului Antonie, a luptat împotriva poftelor necurate ale trupului și ajutorul dat fericitului Erazin, care a căzut la pat datorită faptului că i-a părut rău de aurul dat pentru pictarea bisericii și nu putea muri fără pocăință. Astfel i-a apărut lui Erazin prea cuviosul împreună cu fericitul Teodosie și i-a spus: „Noi ne-am rugat pentru tine și Dumnezeu s-a milostivit, dându-ți timp pentru pocăință". Erazin a trecut la Domnul, fiind mântuit de rugăciunile Sfântului Antonie.

Una dintre cele mai mari minuni a prea cuviosului a fost aceea că el a apărut împreună cu starețul Teodosie la Constantinopol, în fața pictorilor greci, le-a dat bani și le-a poruncit să vină în Kiev la Pecerska să picteze biserica mănăstirii. Așa a și fost.

Să-l preamărim acum pe atotmilostivul Dumnezeu pentru că ni l-a dat pe prea cuviosul Antonie, a cărui luptă nevăzută pentru noi oamenii, dar bine plăcută lui Hristos, a fost dusă pentru mântuirea noastră. Pentru rugăciunile cuviosului Antonie, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluiește-ne pe noi. Amin!

Viața prea cuviosului părinte Teodosie din Pecerska

Cam cu vreo 800 de ani în urmă, în orașul ce se numește astăzi Vasilkov, la 35 de verste de Kiev, trăia o familie creștină bogată, soț și soție, cărora Domnul le dăruise printre alți copii și pe Teodosie, care a devenit mai pe urmă marele nevoitor și întemeietor al lavrei Pecerska din Kiev. Curând după nașterea copilului Teodosie, părinții lui s-au mutat din orașul Vasilkov, în orașul Kursk unde a înflorit viața sfântă a marelui copil. Încă din copilărie se remarca ceva ieșit din comun la Teodosie: și în privire, și în mers, și în cuvinte; în general, în toată purtarea lui se observa o liniște deosebită, o frică de Dumnezeu și o înțelepciune necopilărească. Când copiii de vârsta lui se jucau și-l chemau și pe el să ia parte cu dânșii la joacă, Teodosie, fie se lepăda de joc, fie, chiar dacă primea să se joace cu dânșii, o făcea oarecum fără curaj și lipsit de orice bucurie. Lui îi plăcea numai să se ducă cu tatăl său sau cu mama sa la biserică să se roage, să asculte de la cineva istorisiri folositoare de suflet și altele asemenea. Dar lucrul cel mai plăcut pentru el erau cărțile sfinte de orice fel. Când a ajuns la vârsta potrivită ca să învețe carte, el singur a cerut părinților să-l dea la școală. Acum încă și mai puțin îl atrăgeau pe el jocurile cele vesele ale copilăriei. Afară de învățătura școlărească, ocupația lui era acum să meargă regulat la biserică, să citească vreo carte sfântă sau să lucreze la câmp și la grădina de zarza-

vaturi. Era așa de iubitor de osteneală încât nici un minut nu rămânea fără de lucru. La școală el a lăsat mult în urmă pe toți colegii lui, atât cu învățătura, cât și cu purtarea. Toți cei ce-l cunoșteau pe Teodosie îl lăudau, părinților lui le era tare plăcut să audă grăindu-se cu laude despre copilul lor și iată că ei, din părintească slavă deșartă, s-au hotărât să-l împodobească cu haine frumoase ca să-l ducă sau să-l trimită în lume și să arate și altora că fiul lor nu este ca alți copii de vârsta lui. Toate acestea însă nu se potriveau nicidecum cu podoaba cea firească a smereniei bunului copil și de aceea frumusețile cele din afară cu care-l împodobeau părinții erau pentru el ca o povară apăsătoare. Nu rareori se întâmpla ca în loc să se gătească cu cele mai bune haine când trebuia să meargă să se joace cu cei de o vârstă cu el, tânărul Teodosie se îmbrăca cu hainele lui obișnuite și mergea la biserică sau la grădină ca să lucreze cu slugile. Alteori se mai întâmpla și altfel: după cerința mamei sale, el se îmbrăca cu hainele cele mai bune, dar când întâlnea în cale vreun copil sărac, îmbrăcat în zdrențe, el se dezbrăca de hainele lui cele bune și le da săracului, iar el se îmbrăca cu cele obișnuite. Pentru acest motiv mama lui adeseori se supăra foarte tare pe el. După ce tânărul Teodosie a împlinit vârsta de 13 ani, el a pierdut pe tatăl său și de atunci deșertăciunea omenească încă și mai mult a început a-l dezgusta. Acum și mai mult ca înainte a început să cugete la mântuirea sufletului său și să trăiască așa cum trăiește tot cel ce vrea să-și închine viața lui Dumnezeu: fugea cu desăvârșire de jocurile deșarte și nu știa nimic altceva decât școala și biserica; se ruga,

lucra și cu ce putea ajuta pe alții. Toate acestea, nu se știe pentru care motiv, erau foarte neplăcute mamei sale. Se întâmpla uneori ca ea să vadă pe fiul ei îmbrăcat într-o haină simplă, prăfuit și istovit de oboseală, lucrând împreună cu slugile la grădină sau la câmp, și atunci începea să-l mustre și să-l dojenească: „Toți copiii sunt așa cum se cuvine copiilor celor mai cu vază, iar tu, ce! Ia uite-te la tine: tu numai faci de rușine neamul nostru!". Se întâmpla uneori, în asemenea cazuri, ca să-l și bată; dar sfântul copil plângea și numai rareori răspundea ceva mamei sale spre îndreptățire. Greu i-a fost lui Teodosie ca să trăiască sub acoperișul casei părintești în asemenea fel de viețuire și afară de aceasta pe el demult îl purta gândul către acele sfinte locuri unde a trăit oarecând Mântuitorul. Într-acolo căuta mereu cu ardoare inima lui și pentru acest lucru se ruga lui Dumnezeu adeseori. Odată, el a văzut în orașul lui, Kursk, niște închinători pe care i-a întrebat și a aflat că sunt de la sfintele locuri și într-acolo se duc. „Iată, acum — și-a zis el — Domnul mi-a rânduit și mie prilejul să pot merge ca să văd țara sfântă." Și i-a rugat stăruitor pe călători să-l ia și pe dânsul cu ei. Dacă Teodosie s-ar fi gândit numai să pomenească, așa, ca prin vis, înaintea mamei sale despre călătoria lui la locurile sfinte, ea pentru nimic în lume nu i-ar fi îngăduit să se ducă la o așa mare depărtare. Și acest lucru îl știa bunul copil; de aceea s-a hotărât cu orice preț să plece cu acei închinători pe ascuns de mama sa. Și a plecat. Trece o zi, două, trei, Teodosie nu-i nicidecum. Mama se tulbură, îl caută cu de-amănuntul pretutindeni prin oraș și, în sfârșit, îi dă de urmă. Află că a plecat cu

acei închinători. Ia pe fiul cel mai mic și pleacă în urmărirea lui Teodosie și, în cele din urmă, îl ajunge. Ce s-a întâmplat atunci acolo e greu de povestit: mama înfuriată până la disperare, cum era o femeie voinică, s-a năpustit asupra tânărului copil istovit de drum, l-a apucat de păr, l-a trântit la pământ, l-a călcat cu picioarele și l-a bătut cât a putut; și câte n-a făcut cu el. A dojenit destul și pe închinătorii cu care plecase copilul. Apoi ea și-a luat fiul, întocmai ca pe un făcător de rele, și l-a dus acasă legat; iar acasă l-a legat în lanțuri de fier și l-a închis într-o cameră deosebită. Aici, nevinovatul copil a stat două zile fără mâncare și fără băutură. După două zile i-a dat să mănânce și să bea și l-a scos din închisoare; dar n-a luat de pe el lanțurile grele de fier, temându-se ca nu cumva să fugă iarăși de acasă. Și așa a umblat bunul copil în lanțuri întocmai ca un sclav, timp de câteva zile. În cele din urmă însă, inima ei de mamă s-a înduioșat: a început să plângă, uitându-se la liniștitul ei copil ajuns într-o stare vrednică de plâns, a luat lanțurile de pe el și a început să-i pară rău de ceea ce făcuse și să-l roage stăruitor să n-o părăsească. Atunci și inima bună a copilului a fost înduioșată până la lacrimi și a făgăduit mamei sale că nu o va lăsa, dacă acest lucru va fi plăcut lui Dumnezeu. O dată cu aceasta, mama a dat voie fiului ei să trăiască cum va voi el. De aici înainte, fericitul Teodosie a început să simtă o ușurare în suflet și s-a afierosit pe sine întreg lui Dumnezeu: îl vedeai numai și numai în biserică. Odată a observat că, în biserica la care mergea el, uneori nu se ajungeau prescurile pentru dumnezeiasca slujbă, lucru care l-a făcut să-i vină

în minte ca să se ocupe el însuși de coptul prescurilor. Și așa a și făcut. Cumpăra el singur grâu, îl ducea cu mâinile sale la moară de-l măcina și cocea prescuri, din care o parte dădea pentru Sfânta Liturghie, iar o parte o vindea; cu banii căpătați cumpăra alt grâu pentru prescuri, iar prisosul îl împărțea la săraci. Îndată, între colegii lui Teodosie s-a răspândit zvonul că el se ocupă cu coptul prescurilor și au început să râdă de dânsul. Bietul Teodosie nu putea să umble din cauza lor. Dar el îndura totul cu răbdare. Ba încă și mama lui, din cauza gurilor rele, a început să se întristeze de această ocupație înjositoare, după părerea sa, cu care se îndeletnicea fiul ei și adeseori se sârguia cu dojană și lacrimi să-l înduplece să se lase de coacerea prescurilor. „Copilul meu, zicea ea, tu cu această ocupație a ta numai te înjosești pe tine și tot neamul nostru." „Oare înjosire este asta, mamă, dacă eu mă smeresc?, răspundea uneori Teodosie. Mântuitorul Hristos, Dumnezeul nostru, oare n-a fost El înjosit pentru noi, păcătoșii? Oare înjosire este asta, dacă eu pregătesc pâinile asupra cărora se săvârșește taina cea mare, după care ele se prefac în Prea Sfântul Trup al lui Hristos?" Prin aceste cuvinte înțelepte, spuse cu dreaptă socoteală de fiul ei, mama s-a mai liniștit puțin și o bucată bună de vreme nu l-a mai stingherit să se îndeletnicească cu acest lucru sfânt. Dar după vreun an de la aceasta, când a observat că fiul ei s-a înnegrit de tot cu coacerea prescurilor, s-a pus din nou pe capul lui și, atât cu rugămintea, cât și cu amenințarea voia să-l înduplece să se lase de această ocupație; uneori ajungea chiar și până la bătaie. Și după aceasta, ce mai rămânea

bietului copil să facă?! El nu avea liniște în casa părintească. Și iată că din nou i-a venit gândul să plece de acasă. Odată, noaptea, în taină față de mama lui, a plecat în orașul cel mai apropiat, pare-se în Vasilk, și acolo s-a sălășluit la un preot și a început să se ocupe ca și mai înainte cu facerea prescurilor. Dar mama lui iarăși a început a cerceta să afle încotro a plecat fiul ei și s-a dus după el și l-a găsit. Atunci s-a repetat cu fericitul Teodosie aceeași faptă care s-a petrecut când a încercat să fugă cu acei pelerini la locurile sfinte: l-a certat, l-a bătut și l-a adus cu sila acasă.

Dar cu toate acestea, după o bucată de vreme, el s-a mutat de tot la locul său de naștere, Vasilkov, unde a trecut în curând și mama lui. Acest fapt s-a petrecut astfel: mai-marele orașului Vasilkov, aflând de la cineva câte a suferit bietul copil de la mama lui, din cauza evlaviei sale, l-a luat sub ocrotirea lui, l-a chemat la sine și l-a pus îngrijitor la biserica din casa lui. Mama sa n-a mai putut să facă nimic, dar iubindu-și copilul, s-a mutat și ea cu totul în Vasilikov. Teodosie avea acum cu mult mai mult timp liber ca să se îndeletnicească cu evlavioasele lui ocupații și a început să trăiască întocmai ca un mare nevoitor. Uneori stăpânul lui îi da câte o haină, dar el, după ce umbla câteva zile îmbrăcat cu dânsa, o dădea la vreun sărac, iar el se îmbrăca din nou în cea sărăcăcioasă a lui. Stăpânul său, vrând să-l ispitească, îi dădea alta încă și mai bună, iar el și cu aceasta făcea la fel. Fericitul tânăr era așa de smerit, încât toți se mirau de el. Dar Teodosie, socotind că aceasta este prea puțin pentru scopurile lui, nu s-a oprit aici.

Odată, s-a dus la un fierar și i-a cerut să-i facă o centură de lanț de fier și să-l încingă cu ea, fixându-i-o pe corp. Centura de lanț era îngustă (strâmtă) și pătrundea din ce în ce mai mult în trupul lui. De aceea cu timpul i s-au făcut răni în jurul trupului, din care curgea sângele care, transformându-se în puroi, îi murdărea haina. El îndura însă toate acestea și le ascundea, nevrând să spună nimănui nimic. Odată, stăpânul lui Teodosie a dat un banchet pentru niște oaspeți ai lui. Fericitul Teodosie a fost nevoit, ca de obicei, să servească oaspeților, lucru pentru care a trebuit să se îmbrace în haină de sărbătoare. Când a început să se schimbe era și mama lui de față. Deodată ea a observat că haina fiului ei este pătată de sânge, ceea ce a făcut-o să se uite mai cu băgare de seamă, până ce a descoperit că el poartă pe trup centură de fier. Atunci a început să se mânie, să-l dojenească și să-l bată; a rupt în bucăți haina însângerată și a smuls de pe el lanțul. Iar fericitul, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic cu el, s-a îmbrăcat cu haina cea curată și cu obișnuita lui blândețe s-a dus să slujească oaspeților la masă.

Gândul lui era necontenit la felul cum să-și mântuiască sufletul, iar mama sa îl împiedica mereu de la aceasta. „Pe cine să ascult mai mult: pe Dumnezeu sau pe mama?", cugeta întru sine fericitul Teodosie. Și pe când sta odată în biserică muncit de asemenea gânduri, aude deodată, în timpul citirii Sfintei Evanghelii, cuvintele Mântuitorului: „Cel ce iubește pe tatăl său și pe mama sa mai mult decât pe Mine, nu este Mie vrednic" și celelalte. Cu aceasta nedumerirea lui se dezlegase și hotărârea

era luată. Puternic a răsunat în sufletul lui acest cuvânt al Domnului. Teodosie s-a hotărât definitiv să plece din casa mamei sale și să caute un loc unde ar putea trăi numai cu Dumnezeu și pentru Dumnezeu, ca astfel să se poată mântui. Și îndată ce mama lui a plecat din oraș într-un sat vecin pentru câteva zile, Teodosie s-a rugat lui Dumnezeu, a luat puțină pâine și a plecat la Kiev, unde, după cum auzise el, erau pe atunci multe biserici și mănăstiri.

Dumnezeu a fost cu darul Său în ajutorul micului călător: s-a întâmplat să aibă și tovarăși de drum pe niște negustori, cu un covor de căruțe de transport care mergeau la Kiev și cu care a și ajuns el la locul dorit. Și, în sfârșit, ajungând el acolo, s-a dus într-o mănăstire, s-a dus într-alta și nu l-au primit, căci nu-l cunoștea nimeni; își făceau toți o părere proastă despre el, judecând, ca de obicei, după hainele sărăcăcioase cu care era îmbrăcat.

Între timp, Teodosie a auzit de la cineva că lângă Kiev, în pădurile de pe colina Bereskov, trăiește într-o peșteră un mare nevoitor cu numele Antonie. Atunci inima lui s-a și aprins îndată de dorința de a vedea pe acest prea cuvios părinte. Și fără să zăbovească prea mult, a mers la el. Înfățișarea marelui nevoitor și sărăcăcioasa lui chilie au mișcat adânc pe evlaviosul tânăr. El a căzut la picioarele lui Antonie și a început să-l roage cu lacrimi ca să-l primească în peștera lui pentru monahicească viețuire. „Copilul meu — i-a spus prea cuviosul Antonie — tu vezi ce strâmt și întunecos este în această peșteră și tu ești încă tânăr. Se potrivesc, oare, cu vârsta ta locuința și ostenelile noastre?" „Eu sunt gata pentru orice și voi îndeplini totul, orice mi-ai porunci, sfin-

te părinte" — a răspuns Teodosie. „Dacă este așa fiul meu, atunci rămâi aici, iată și locul tău." Și, o dată cu aceasta, prea cuviosul Antonie i-a arătat o hrubă strâmtă și întunecoasă în peșteră; așa a fost chilia tânărului monah, nou ascultător.

După câtăva vreme Teodosie a început să-l roage pe prea cuviosul Antonie ca să-l binecuvânteze să fie adevărat monah, adică să-l tundă după rânduiala monahicească. Cunoscând cu duhul în el un mare nevoitor, prea cuviosul Antonie l-a binecuvântat spre aceasta și a poruncit fericitului ieromonah Nikon să-l tundă în rânduiala cinului călugăresc. În această vreme Teodosie nu avea mai mult de 23 ani și el, fără să caute la tinerețea lui, a început să trăiască în peșteră, întocmai cum trăiau și ceilalți monahi viețuitori în peșteră: în post, în rugăciune și în osteneli. Ba chiar covârșea în nevoințe pe monahii cei mai bătrâni care erau acolo, lucru pentru care prea cuvioșii Antonie și Nikon foarte se bucurau.

Dar iată că din nou a venit o mare ispită pentru prea cuviosul Teodosie: mama lui l-a găsit și aici în peșteră; câte n-a făcut ea pentru a-l găsi pe fiul ei, după plecarea lui de acasă! A plecat singură prin împrejurimi, a trimis și veste; pretutindeni întreba despre el și promitea mare răsplătire aceluia care ar afla ceva, măcar cât de puțin despre fiul ei; dar totul a rămas zadarnic. În sfârșit, după patru ani, nu se știe de unde a aflat că fiul ei a fost în Kiev și voia să intre în vreo mănăstire de acolo. Îndată a și plecat la Kiev și a început să întrebe despre el prin diferite mănăstiri și, în sfârșit, a aflat că fiul ei s-a sălășluit în mănăstirea cea cu peșteri a prea cuvio-

sului Antonie, unde s-a și dus numaidecât. Ea știa că în mănăstiri se face totul cu învoirea conducătorului și de aceea s-a dus mai întâi la prea cuviosul Antonie, cu rugămintea ca să-i dea voie să se vadă cu fiul ei. Prea cuviosul Antonie, nebănuind vicleșugul, i-a făgăduit că a doua zi își va putea vedea copilul. Teodosie însă s-a tulburat foarte tare când a auzit că mama lui a venit și aici și dorește să-l vadă. De aceea a povestit amănunțit prea cuviosului Antonie despre traiul lui cu mama sa mai înainte și l-a rugat să nu-i împlinească cererea, lucru pe care l-a și făcut Antonie a doua zi când a venit mama lui Teodosie. „Eu am rugat cu multă stăruință pe fiul tău ca să iasă la tine, a spus cu blândețe sfântul nevoitor mamei lui Teodosie, dar el nu vrea nicidecum să se lase înduplecat." Aceste cuvinte au lovit-o întocmai ca un trăsnet. Ieșindu-și din sine, ea a început să strige cu disperare: „Dați-mi pe fiul meu! De ce-l ascundeți aici în peșteră? Dacă nu-mi arătați copilul atunci voi pune capăt vieții mele aici în fața peșterii!". Ce era de făcut?... Prea cuviosul Antonie s-a dus din nou să-l roage pe Teodosie să iasă la mama sa. Iar el, nevoind să întristeze pe starețul și povățuitorul său prin neascultare, s-a hotărât în sfârșit să iasă la mama lui. Mama, ca mama: îndată ce a văzut pe fiul ei îmbrăcat într-o haină aspră, urâtă și veche și cu o față foarte slăbită nu s-a putut stăpâni de milă. Iubirea de mamă față de propriul ei copil striga puternic înlăuntrul ei; și atunci ea, uitând totul, s-a aruncat de gâtul copilului și a vărsat atâtea lacrimi, încât nu putea să vorbească nici un cuvânt.

„Întoarce-te acasă, copilul meu, întoarce-te acasă!", a început ea în cele din urmă să roage cu lacrimi pe Teodosie. „Acolo vei face orice-ți va plăcea; numai nu mă părăsi pe mine la bătrânețe, nu mă părăsi! Iar după ce voi muri și tu vei închide ochii mei și mă vei îngropa, atunci dacă vei voi, te vei întoarce înapoi în peșteră." „Mamă, a răspuns Teodosie, dacă tu mă iubești cu adevărat și vrei să te vezi cu mine adeseori, rămâi și tu aici în Kiev; fă-te călugăriță aici, în vreo mănăstire de femei, iar dacă nu vrei să faci acest lucru, atunci fie voia ta; dar pe mine mai mult nu mă vei mai vedea." Ce înaltă înțelepciune duhovnicească la acest copil! Mântuindu-se pe sine, voia ca și mama lui să se mântuiască. Iar mama ce-a făcut? Multă vreme nu s-a învoit cu sfatul copilului ei, dar dragostea ei de mamă a izbândit asupra ei; iubindu-și cu duioșie copilul, această mamă deosebit de râvnitoare a început în cele din urmă să iubească și pe Dumnezeu. Dar și copilul s-a rugat cu căldură Domnului Dumnezeu ca El să lumineze cu harul Său sufletul mamei sale. Și astfel, la câteva zile de la prima sa întâlnire cu fiul ei și după ce a stat de câteva ori de vorbă cu Teodosie, ea a venit în cele din urmă la el și i-a spus deschis că are de gând să nu se mai întoarcă acasă, ci vrea să rămână în Kiev și să primească tunderea în călugărie. De ce mare bucurie duhovnicească a fost cuprins sufletul lui Teodosie când a auzit aceste cuvinte de la mama lui! Cu lacrimi de bucurie s-a dus îndată în peșteră la prea cuviosul Antonie și i-a împărtășit mângâierea lui. Marele nevoitor a binecuvântat pe Dumnezeu pentru marea lui milostivire către cei păcătoși. Apoi a

învățat-o rânduielile vieții călugărești și, cu încuviințarea prințesei de Kiev, a dus-o în mănăstirea de călugărițe Sfântul Nicolae unde au călugărit-o și unde s-a sfârșit cu pace la adânci bătrâneți.

Pe vremea aceea, când fericitul Teodosie s-a sălășluit în peștera prea cuviosului Antonie, aici erau cu toții abia vreo 15 părinți călugări. În rândul celor care s-au nevoit în mănăstirea aceasta cu peșteri, au strălucit îndeosebi prin sfințenia vieții, după cuvântul prea cuviosului Nestor cronicarul, trei luminători: prea cuvioșii Antonie, Nikon și Teodosie. Prea cuviosul Teodosie era mai tânăr decât toți împreună-nevoitorii săi; era deocamdată încă ucenic al prea cuviosului Nikon, dar atât de mult sporea în fiecare zi în nevoințele călugărești, încât frații au început să se uite la el întocmai ca la viitorul lor învățător și povățuitor. El era așa de smerit ca nici unul dintre dânșii, afară de prea cuviosul Antonie; mânca și dormea mai puțin decât toți, dar se ruga și se ostenea mai mult decât toți; se ostenea și pentru sine și pentru alții. Când se întâmpla să se termine lemnele în peșteră, vedeai că prea cuviosul Teodosie, luând-o înaintea tuturor, a și plecat în pădure, de unde se întorcea în curând, aducând în spate o sarcină bună de lemne. Dacă se isprăvea la vreunul dintre frați apa (apă își aducea fiecare pentru sine), Teodosie, îndată ce observa acest lucru, lua încetișor cana fratelui și-l vedeai peste câteva minute că se urcă pe dealul râpos cu cana plină de apă și o pune încetișor la locul de mai înainte, ca și cum nici n-ar fi făcut el acest lucru. Așa slujea prea cuviosul Teodosie multor frați, lucru pentru care Domnul l-a binecuvântat cu sănătate, căci era mai

sănătos decât toți, era bun pentru toți și iubea pe toți ca pe adevărații săi frați trupești. Pentru aceasta și pe dânsul toți îl iubeau, ca pe fratele lor trupesc. Fața lui era totdeauna așa de luminoasă, de veselă și binevoitoare, cât nu se poate spune. Era prietenos cu toții, întocmai ca un copil nevinovat, și-și dobândise multă înțelepciune și era știutor ca o carte sfântă. Îți era drag să-l asculți.

Iată pentru care pricină, când între frații mănăstirii s-a simțit nevoia de preot, după dorința obștească a tuturor și cu încuviințarea marelui părinte Antonie, prea cuviosul Teodosie a fost hirotonit preot. Din acea vreme n-a trecut nici o zi fără ca el să săvârșească dumnezeiasca slujbă. Dar cu câtă blândețe și cu ce umilință săvârșea el toate slujbele!... Și acum, fiind preot, prea cuviosul Teodosie trăia ca și mai înainte, numai că a sporit încă și mai mult nevoințele sale. Se întâmpla uneori ca alți monahi să se mai odihnească puțin în timpul nopții, dar Teodosie în această vreme ieșea deasupra peșterii, își dezvelea trupul până la cingătoare și așa își săvârșea pravila obișnuită a rugăciunilor sale, sau torcea lână; iar țânțarii și muștele îi sugeau sângele și-i învinețeau trupul. Întotdeauna prea cuviosul Teodosie mergea înaintea tuturor la dumnezeiasca slujbă și ieșea mai târziu ca toți. Cu multă osârdie ajuta el întru totul egumenului Varlaam, cel pus de Antonie, când acela zidea biserica cea mică deasupra peșterii, iar mai pe urmă și mănăstirea.

Când, după dorința cneazului de Kiev, Izeaslav, și cu binecuvântarea prea cuviosului Antonie, egumenul Pecerskăi, Varlaam, a trecut la mănăstirea nou înființată de cneazul Dimitrie, toți frații s-au

gândit să aleagă egumen în locul lui pe Teodosie. În vremea aceasta cu toții știau destul de bine viața lui sfântă, dragostea față de toți și înțeleptul lui simțământ practic în orânduirea treburilor gospodărești. „Cine este între voi așa de blând, așa de ascultător și așa de smerit ca Teodosie?", a întrebat prea cuviosul Antonie pe frații Pecerskăi, când au venit la dânsul să-i ceară egumen. Și cu toții s-au închinat prea cuviosului până la pământ, au binecuvântat pe Dumnezeu pentru o așa de înțeleaptă alegere, în desăvârșită învoire cu dorința lor, și și-au pus lor înșiși egumen pe prea cuviosul Teodosie. Și ce minunat a fost acest egumen! Primind asupra sa această nouă și grea însărcinare, prea cuviosul Teodosie a început a se dedica încă și mai multor osteneli și nevoințe decât cele pe care le săvârșise până atunci. Iar aceasta pentru că își amintea bine de cuvintele Mântuitorului, care spune că cel ce vrea să fie mai mare, adică se hotărăște să primească vreo demnitate oarecare, acela trebuie să fie tuturor slugă, deci trebuie să se osteneasca necontenit pentru toți. Primind să fie egumen peste mănăstire, spune fericitul Nestor cronicarul, prea cuviosul Teodosie și-a pus o și mai mare asprime în înfrânare și rugăciune, vărsând necontenit lacrimi de umilință, și a adunat în mănăstire o mare mulțime de călugări. Înainte de venirea lui Teodosie la conducere, erau în mănăstirea Pecerska cu toții abia vreo 20 de frați călugări. Însă după ce s-a făcut el egumen numărul lor a crescut în scurtă vreme la o sută. El era așa de prietenos și binevoitor față de toți, încât mulți oameni care se vedeau cu dânsul numai o singură dată, așa de mult se legau

duhovnicește de el, întocmai ca de un frate, că nu mai voiau să plece din mănăstire. În felul acesta numărul fraților din Pecerska a început să se mărească în fiecare zi. Și atunci prea cuviosul Teodosie s-a hotărât să mărească și mănăstirea cea de deasupra peșterii; a zidit din nou, a mărit și înfrumusețat biserica, a înmulțit numărul chiliilor, a împrejmuit toată mănăstirea cu gard și a mutat pe frații din peșteră în această mănăstire de deasupra peșterii.

După aceea s-a hotărât, ca egumen ce era și cu răspundere, să așeze viață de obște călugărească pentru frați. Mai întâi de toate, prea cuviosul Teodosie a introdus în mănăstire tipicul vieții călugărești. Se știe că unde este viață de obște, acolo trebuie să fie și rânduiala pravilei sau tipic. Un astfel de tipic, prea cuviosul l-a împrumutat din aceeași Grecie ortodoxă, din slăvitul Țarigrad, de unde mai înainte Vladimir primise luminarea sfintei credințe a lui Hristos. În Țarigrad era mănăstirea Studion, slăvită și renumită în evlavie și cuvioșie, în care monahii trăiau după înțeleapta rânduială a învățătorului ei, Sfântul Teodor Studitul. Această rânduială a și adus-o prea cuviosul Teodosie, a citit-o în auzul tuturor fraților din Pecerska și cu toții ca într-un singur suflet au primit-o și s-au obligat s-o îndeplinească cu sfințenie. Așa a fost introdus de prea cuviosul Teodosie în mănăstirea Pecerska tipicul Sfântului Teodor Studitul, care s-a păstrat până în vremea prigoanei atee. Mai mult decât atât, el a fost primit din vremea aceea și pe tot pământul Rusiei. Când monahii din Pecerska plecau în altă parte a țării și întemeiau acolo mănăstiri noi, introduceau și tipicul din Studion sau din Pecerska. Pentru acest

motiv mănăstirea Pecerska este socotită în Rusia ca cea mai de frunte și prima dintre toate mănăstirile. În rânduiala mănăstirii Pecerska totul este însemnat cu amănunțime, când și cum să facă monahii dumnezeiasca slujbă, ce și cum să cânte și să citească, când și câte închinăciuni să facă, în ce momente ale slujbei pot să stea jos, când să facă rugăciune, ce mâncare să folosească în fiecare zi, ce rânduială să țină în chilii și altele asemenea. Și fiind el însuși pildă pentru frați în împlinirea tipicului, prea cuviosul Teodosie povățuia după duhul lui pe toți frații în viața călugărească; era pentru ei pravilă, întocmai ca un tipic viu.

Frații viețuitori în mănăstire se împărțeau în patru stări: unii se numeau ascultători: aceștia nu aveau încă tunderea făcută și umblau îmbrăcați în haine mirenești. Lor li se dădeau diferite ascultări pentru a-i încerca dacă sunt în stare să poarte ostenelile călugărești. Alții se numeau deja monahi și făceau de asemeni ascultare; aceștia erau îmbrăcați însă în haine călugărești, cu toate că încă nu li se făcuse tunderea. A treia stare era cea a călugărilor în mantie; aceștia aveau tunderea și purtau mantie lungă și largă pe deasupra hainei. Cea de-a patra cuprindea schimonahii; aceștia primeau asupra lor oarecare făgăduințe deosebite, foarte aspre și purtau altfel de haine. După acest tipic al Sfântului Teodosie Studitul, în Pecerska era acum un îndreptar care rânduia citirea și cântarea în biserică, erau îngrijitori bisericești (paracliseri), econom care conducea averea mănăstirii, chelari care supravegheau masa fraților și prescurăria, portar care locuia la porțile mănăstirii și alții. După cele ce se spuneau

în tipic, acum toate se făceau numai cu binecuvântarea egumenului sau a fratelui mai mare și cu rugăciune. Frații nu trebuiau să aibă nimic al lor, nici hrană, nici haine de prisos. După pavecerniță nu le mai era îngăduit monahilor să meargă unul pe la altul prin chilii pentru a sta de vorbă. Când se întâlneau, frații trebuiau să facă plecăciune unul altuia și cel mai mic să primească blagoslovenie de la cel mai mare. Fiecare trebuia să-și destăinuiască gândurile sale egumenului. În timpul mesei de obște se citea totdeauna cuvânt din vreo carte folositoare de suflet. Pentru odihna fraților care petreceau cea mai mare parte din noapte și toată dimineața la dumnezeiasca slujbă, era rânduit un timp după Sfânta Liturghie; pentru aceasta porțile mănăstirii se închideau îndată după liturghie și se deschideau abia înainte de vecernie. Această rânduială s-a îndeplinit cu foarte mare strictețe în timpul prea cuviosului Teodosie.

Se povestește următoarea întâmplare: odată, a venit în mănăstirea Pecerska la prea cuviosul Teodosie marele cneaz din Kiev, Izeaslav. (Acest cneaz venea adeseori la prea cuviosul pentru convorbiri duhovnicești.) Era cam pe la amiază; porțile mănăstirii erau închis. Marele cneaz a bătut în poartă, dar portarul i-a răspuns: „Egumenul nostru mi-a poruncit să nu deschid porțile nimănui până la vecernie". Cneazul a început să-i ceară să deschidă porțile pentru el, pentru că el este cneazul. Dar portarul i-a răspuns din nou: „Pentru nimeni nu-mi este îngăduit să deschid porțile, fie chiar și pentru cneaz; așteaptă până la vecernie". În cele din urmă, când portarul a observat că într-adevăr era cneazul, a

alergat îndată la prea cuviosul egumen și i-a spus: „Cneazul așteaptă la poartă, și cu toate astea eu nu i-am deschis". Atunci prea cuviosul a alergat îndată să întâmpine pe cneaz și, întâmpinându-l, i-a făcut cuvenita plecăciune. După aceea cneazul a lăudat pe portar pentru tăria cu care îndeplinea rânduiala mănăstirii. Dar prea cuviosul Teodosie însuși supraveghea cu mare atenție îndeplinirea tipicului în mănăstire. El avea obiceiul ca în fiecare noapte să cerceteze chiliile fraților de jur-împrejur. Când în chilie găsea pe frați la rugăciune sau la vreun lucru oarecare, de acolo ieșea cu fața veselă, dar când observa în vreo chilie că frații petrec în grăiri nefolositoare, el de obicei lovea cu mâna în ușa chiliei și pleca de acolo întristat. Iar a doua zi chema la sine pe cei ce se făcuseră vinovați și cu blândețe, iar uneori și cu lacrimi, le spunea cu inima plină de bunătate cuvinte de mustrare pentru greșeala lor, iar celui care încă mai încerca să se dezvinovățească, îi dădea canon. Când în timpul cercetării chililor observa undeva mâncare sau vreo haină de prisos sau vreun alt lucru oarecare al fratelui, îl arunca în sobă și îl ardea, iar pe frate îl ruga cu stăruință ca mai mult să nu țină nimic de prisos în chilia lui.

Odată era hramul bisericii din mănăstirea Sfântul Dimitrie a marelui cneaz. Aici a fost poftit și prea cuviosul Teodosie cu frații. Mergând la praznic, el a poruncit chelarului să pună la masă fraților care rămăseseră în mănăstire niște pâine albă adusă de cineva. Chelarul însă n-a făcut așa, ci s-a gândit: aceste pâini le voi pune la masă fraților mâine când vor fi cu toții, iar acum la cei care au rămas le voi da pâine de-a mănăstirii. Și așa a și făcut. A doua

zi, când s-au adunat toți frații la masă, el le-a pus pâinile cele trimise. Aflând despre aceasta, prea cuviosul Teodosie a chemat la el pe chelar și l-a mustrat zicând: „Ar fi fost mai bine, frate, să faci așa cum ți-am spus eu și să nu te îngrijești de ziua de mâine". Apoi a poruncit unui frate să adune într-un coș bucățile de pâine deja tăiate și să le arunce în pârâu, iar chelarului i-a dat canon pentru neascultarea lui. Așa făcea prea cuviosul și în alte cazuri asemănătoare.

Deoarece în mănăstirea Pecerska acum totul se făcea cu blagoslovenie, cu supunere și cu rugăciune iar binecuvântarea lui Dumnezeu era asupra tuturor, toate lucrurile călugărești erau cu spor, lucru pentru care adeseori se mirau cnejii și boierii. Odată, pe când cneazul de Kiev, Izeaslav, se afla la prea cuviosul Teodosie, l-au servit la masă cu pâine și zeamă de-a mănăstirii. Gustând cneazul, a spus prea cuviosului: „Ce-o fi însemnând aceasta, prea cuvioase părinte: în casă la mine, slavă Domnului, sunt de toate din belșug, dar la mine acasă eu niciodată n-am mâncat cu atâta poftă ca acum la mănăstire. Bucătarii mei îmi gătesc diferite mâncăruri scumpe, dar ele, nu știu de ce, nu sunt niciodată așa de gustoase și plăcute ca acestea simple ale dumneavoastră. De unde oare un gust așa de plăcut în mâncărurile voastre?". „Iată de unde cred eu, a răspuns prea cuviosul părinte Teodosie. La noi de obicei se face astfel: când frații noștri au de gând să facă fiertură sau să coacă pâine, atunci unul dintre ei merge mai întâi la egumen și ia blagoslovenie, apoi se duce în biserică și face trei mătănii până la pământ în fața altarului, aprinde o lumânare de la

Sfântul Altar și cu această lumină aţâţă focul în sobă la bucătărie sau la brutărie, iar când vor să toarne apă în cazan, atunci unul dintre fraţi zice celui mai mare: «Blagoslovește, părinte!», iar acela răspunde: «Dumnezeu să te blagoslovească, frate!». Iată, așa se face la noi orice lucru, cu rugăciune și cu blagoslovenie, de aceea socot eu că și mâncarea noastră este gustoasă. Iar când lucrează slugile tale, cred că se ceartă între ele, bombănesc, se clevetesc unul pe altul, suferă bătaie de la supraveghetori și astfel totul la ei se face cu păcat. De aceea și mâncarea ta este fără de gust." „Drept ai vorbit, sfinte părinte", a răspuns cneazul.

Purtând cinstita numire de egumen, prea cuviosul Teodosie a rămas totdeauna smerit cu inima, sărac după înfăţișare, dar cu asprimea nevoinţelor întrecea pe toţi. Haina lui era o cămașă aspră de pocăinţă, îmbrăcată direct pe trup, iar pe deasupra ei purta o manta veche, pe care o îmbrăca numai ca să-i ascundă cămașa de pocăinţă. De haina lui nu rareori râdea lumea ușuratică, iar prea cuviosul răbda asemenea defăimări întotdeauna cu bucurie. El își spăla numai mâinile și faţa. Adeseori, zile întregi nu mânca și nu bea nimic, iar când se afla la masa de obște a fraţilor, atunci folosea o bucăţică foarte mică de pâine uscată cu fiertură, fără untdelemn, chiar și în acele zile când pentru fraţi se punea masă mai bună. Și cu toate acestea, la masă nimeni nu vedea pe prea cuviosul cu faţa posomorâtă sau tristă; faţa lui aproape totdeauna strălucea de bucurie și mulţumire. De dormit, prea cuviosul dormea foarte puţin după pavecerniţă, iar atunci nu culcat, ci pe scaun. La rugăciune aproape totdea-

una plângea; își pleca genunchii și făcea metanii până la pământ. Așa se ruga el îndeosebi în chilia lui când rămânea singur. Se sârguia însă foarte mult să ascundă de alții nevoințele rugăciunilor sale. Când fratele paracliser venea noaptea la prea cuviosul ca să ia blagoslovenie să sune clopotul pentru utrenie, dacă se apropia de chilia lui pășind ușor, neapărat îl găsea la rugăciune plângând și făcând metanii până la pământ. În asemenea cazuri fratele de obicei se depărta încetișor la câțiva pași de chilie și apoi începea să meargă cu pași tari, făcând zgomot. Prea cuviosul atunci se prefăcea că doarme, iar fratele ciocănea la ușa chiliei și zicea: „Blagoslovește, părinte", și prea cuviosul nu răspundea până ce fratele nu zicea a treia oară „Blagoslovește, părinte". Și abia atunci, ca și cum s-ar fi trezit din somn, răspundea: „Domnul nostru Iisus Hristos să te blagoslovească, fiul meu!". Așa se întâmpla de cele mai multe ori. În zilele Postului Mare prea cuviosul Teodosie de obicei își înmulțea nevoințele sale. Dându-și iertare cu frații după utrenie, duminica din săptămâna brânzei, și dând oarecare povățuiri privitoare la post, prea cuviosul își lua puțină pâine și se închidea în chilie, de unde nu ieșea aproape tot postul. Iar de aici nu rareori pleca cu totul din mănăstire, într-o altă peșteră îndepărtată, săpată de el aproape de satul Lesnic, dar neștiută de nimeni. Aici prea cuviosul părinte se deda la așa de mari nevoințe, încât numai unul Dumnezeu le știe. La frați se întorcea abia vineri, în săptămâna stâlpilor; în această zi el ieșea de obicei din chilia sa la frați și le dădea învățături.

La început prea cuviosul Teodosie a avut de suferit multe ispite de la duhurile cele rele; dar el le îndepărta de la sine cu rugăciunea și cu postul. În cele din urmă, cu darul lui Dumnezeu, a dobândit atâta putere, încât și de la alții izgonea duhurile rele.

Într-o vreme trăia cu prea cuviosul Teodosie în mănăstirea Pecerska și prea cuviosul Ilarion. Asupra acestuia duhurile cele rele au ridicat odată, cu îngăduința lui Dumnezeu, un mare război, înfricoșându-l cu orice puteau. Prea cuviosul Ilarion chiar se gândea să-și părăsească chilia și să se mute în alta; pentru aceasta însă, el a cerut binecuvântare de la prea cuviosul Teodosie. „Nu, fratele meu, a răspuns lui Ilarion fericitul egumen, nu pleca din chilia ta, ca să nu râdă de tine vrăjmașii tăi. Rămâi acolo și roagă-te Domnului; iar Domnul, văzând răbdarea ta, îți va da putere să-i biruiești". Apoi prea cuviosul Teodosie a însemnat cu semnul Sfintei Cruci pe Ilarion și i-a zis: „Du-te frate acum în chilia ta; de astăzi înainte duhurile rele și viclene nu-ți vor mai face nici un rău; tu nu le vei mai vedea". „Eu am crezut prea cuviosului, a spus după aceea însuși Ilarion, am făcut plecăciune egumenului și am plecat. Și în adevăr, din acel ceas, cu rugăciunile prea cuviosului Teodosie, duhurile cele rele n-au mai îndrăznit să se apropie de chilia mea".

Învățând pe frați prin cuvânt și întărindu-i prin rugăciune, prea cuviosul Teodosie îi oțelea prin pilda vie a vieții sale. Așa dădea el pildă de cea mai înaltă ascultare și de hărnicie. Nu era lucru rar să găsești pe prea cuviosul Teodosie în chilia lui făcând cutare sau cutare rucodelie; de asemeni nu era ceva neobișnuit să-l găsești la brutărie, frământ-

tând aluat pentru pâine; adeseori îl găseai în chilie la prea cuviosul Nikon răsucind sfoară și ajutând fratelui său de nevoințe să lege cărți și altele. Într-un cuvânt, prea cuviosul Teodosie nu ocolea nici o îndeletnicire, oricât de înjositoare ar fi părut, fără să se uite la aceea că el era egumen, conducător al tuturor fraților și era în mare cinste înaintea cneazului și a boierilor. Și dorea ca ceilalți frați împreună-viețuitori cu dânsul să nu disprețuiască nici un fel de îndeletnicire.

Odată, când se apropia hramul mănăstirii Pecerska, înaintea Adormirii Maicii Domnului, nu era apă în bucătăria obștei. Chelarul Teodor vine la egumen și-i dă de știre că nu are apă și nici nu este cine să aducă. Fără să spună chelarului nici un cuvânt, prea cuviosul Teodosie a ieșit din chilie și s-a dus să aducă apă de la fântână. Acest lucru l-a văzut un frate și l-a spus altuia, iar acela la un al treilea. Prin acest exemplu ei au fost mult umiliți și toți s-au apucat să aducă apă și au adus atâta încât era și de prisos. Și iarăși a mai venit odată la prea cuviosul egumen același chelar Teodor și i-a spus: „Poruncește, părinte, cuiva dintre frații care nu sunt la ascultare să taie lemne". „Ah, mă duc eu, căci eu n-am ce face", a răspuns prea cuviosul. Era în timpul prânzului. Prea cuviosul a poruncit fraților să meargă la masă, iar el a luat toporul și a început să taie lemne. Ieșind din trapeză, frații au văzut că părintele lor taie lemne și îndată au plecat după topor și au tăiat atâtea lemne cât au ajuns pentru multă vreme. Așa învăța prea cuviosul Teodosie pe frații de sub conducerea lui hărnicia și smerenia.

Iată încă o întâmplare din viața cuviosului Teodosie, care mărturisește despre smerenia lui. Odată s-a întâmplat să fie la cneazul Kievului, Izeaslav, și a rămas la dânsul până seara. Cneazul însă locuia pe atunci în orașul cel ce acum este vechi, în palatul dintre mănăstirea Mihailovska și biserica Andreevska, adică destul de departe de mănăstirea Pecerska. Când prea cuviosul Teodosie a vrut să plece acasă la mănăstirea lui, cneazul a poruncit să-l ducă cu o trăsură prea frumoasă și scumpă. Și mergând pe drum prin pădure, vizitiul a observat că cel pe care-l ducea era un oarecare monah sărac, îmbrăcat în haine vechi, și nu i-a dat prin gând că acesta era egumenul Pecerskăi, cel atât de mult cinstit de însuși cneazul. El, întorcându-se către prea cuviosul, i-a spus: „Părinte, tu, după cum se știe, nu faci nimic niciodată în mănăstirea ta, iar eu necontenit ziua și noaptea lucrez și acum sunt așa de obosit că nu mai pot merge pe cal (pe atunci se făceau trăsurile în așa fel încât nu era loc în ele și pentru vizitiu, astfel că el ședea călare pe cal), deci să merg eu în trăsură ca să mă odihnesc puțin". Fără să spună nici un cuvânt, prea cuviosul îndată s-a sculat din trăsură și s-a urcat călare pe cal, iar vizitiul s-a urcat în trăsură și a adormit. Au mers ei prin oraș și prin pădure până ce au început să se ivească zorile. Începea ziua. Cei mari începeau de acum să se adune din toate părțile la cneaz. Pe drum, încă de departe recunoșteau pe prea cuviosul Teodosie și, din cinstirea pe care o aveau față de el, se sculau din șaretele lor, îi făceau plecăciune și luau blagoslovenie de la dânsul. Atunci prea cuviosul a trezit pe vizitiu și i-a spus că este vre-

mea ca fiecare să stea din nou la locul lui; și așa prea cuviosul a stat în trăsură, iar vizitiul pe cal. Și când a văzut vizitiul că toți boierii cu care se întâlneau pe drum sau îi ajungeau din urmă fac plecăciune cu mare cinste prea cuviosului, a început să schimbe fețe, fețe. „Ce am făcut eu?, își zicea întru sine, ce va fi când va afla cneazul despre asta? Vai de mine! vai de mine!" Și iată că în sfârșit au ajuns și la mănăstire. Aici au întâmpinat pe prea cuviosul toți frații și i-au făcut metanii până la pământ. „Cine o fi acesta pe care l-am adus eu cu trăsura, de toți îi fac plecăciuni așa de mari?", gândea iarăși întru sine vizitiul și a început să se teamă încă și mai tare. Dar prea cuviosul l-a luat de mână, l-a condus în trapeză, i-a dat să mănânce și să bea, apoi l-a slobozit cu pace, după ce l-a răsplătit cu dărnicie. Despre această întâmplare povestea tuturor după aceea vizitiul cneazului. Dar prea cuviosul n-a spus nimănui nici un cuvânt. Prea cuviosul Teodosie avea o nădejde tare în Dumnezeu și nădejdea lui, cum se scrie în sfintele cărți, niciodată nu l-a dat de rușine.

Odată, a venit la prea cuviosul Teodosie părintele Teodor, chelarul mănăstirii, și i-a spus că n-are pentru ziua aceea ce să pună înainte fraților la masă. „Așteaptă puțin, i-a spus prea cuviosul. Du-te și te roagă lui Dumnezeu. Este oare cu putință ca Domnul să nu poarte grijă de noi? Iar dacă noi vom fi nevrednici de milostivirea Lui, atunci să fierbi grâu, să-l amesteci cu miere și să-l dai fraților să mănânce. Cu toate acestea, să nădăjduim în Dumnezeu; Lui îi stă în putere să ne dea hrană și astăzi." Chelarul a plecat, iar prea cuviosul a stat la rugăciune. Și ce a urmat? În aceeași zi, Ivan, cel

dintâi dregător al cneazului, desigur, nu fără împreună-lucrarea voinței lui Dumnezeu, a trimis în mănăstire trei care pline de provizii, cu hrană, pâine, mei, brânză, pește, fructe uscate și miere. Prea cuviosul s-a bucurat pentru o așa milostivire a lui Dumnezeu. „Vezi, frate Teodor, a spus el după aceea chelarului, pe noi niciodată nu ne părăsește Domnul, numai dacă ne vom pune din toată inima nădejdea într-Însul. Așa că du-te și pregătește fraților o masă îmbelșugată spre slava lui Dumnezeu".

La masă toți frații s-au bucurat pentru marea milostivire a lui Dumnezeu față de ei. Iată încă un exemplu despre cât de tare nădăjduia în Dumnezeu prea cuviosul părintele nostru Teodosie.

Odată a venit la prea cuviosul un preot oarecare din orașul Kiev și a început să ceară de la el vin pentru slujbe. Prea cuviosul a chemat pe paracliser și i-a poruncit să aducă vin celui ce cerea. „Noi înșine avem vin puțin, încât abia ne ajunge pentru 3-4 slujbe", a răspuns paracliserul egumenului. „Dă părintelui care cere tot vinul, a spus prea cuviosul, iar pentru noi va îngriji Dumnezeu." Paracliserul s-a dus și a turnat vin preotului, dar a oprit și pentru sine din el, cât să ajungă pentru liturghia de a doua zi. Preotul a trecut din nou pe la egumen ca să-i mulțumească și să-i arate cât vin i-a pus paracliserul. Prea cuviosul, observând că nu i s-a turnat tot vinul, a chemat pe paracliser și a început să-l dojenească spunând: „Nu ți-am spus eu oare să dai tot vinul și să nu te îngrijești pentru ziua de mâine? Oare va lăsa Domnul ca să nu fie și mâine slujbă în biserica Preacuratei Maicii Sale? El chiar de astăzi ne va trimite vin cât să ne prisosească". Atunci pa-

racliserul a dat preotului tot vinul. Între acestea, spre seară, după prezicerea prea cuviosului, au adus într-adevăr în mănăstire trei butoaie pline cu vin, trimise de una dintre doamnele de onoare ale cneazului Vsevolod. Paracliserul s-a mirat atât de milostivirea lui Dumnezeu, cât și de nădejdea prea cuviosului în purtarea Lui de grijă.

Iată încă și altă întâmplare. În ajunul praznicului Adormirii Maicii Domnului, nu ajungea untdelemn pentru candele. Paracliserul a venit la egumen ca să ia blagoslovenie să pregătească pentru candele cel puțin ulei din semințe de cânepă. Prea cuviosul s-a învoit, dar când au început să toarne în candele acest untdelemn, au găsit într-însul un șoarece înecat. Au spus despre aceasta prea cuviosului și el, ascultând cu mâhnire cele întâmplate, a început a se defăima pe sine însuși, zicând: „Ar fi fost mai bine, frate, să avem credință în Dumnezeu, a spus el paracliserului. El ne-ar fi dat tot ce ne-ar fi trebuit, iar acum iată ce s-a întâmplat din cauza necredinței noastre. Du-te și varsă tot uleiul acesta și hai să ne rugăm cu nădejde în Dumnezeu. El ne va trimite chiar astăzi untdelemn din belșug". Așa s-a și întâmplat. Către seara aceleiași zile, cineva a trimis din oraș un vas mare plin cu untdelemn. S-a bucurat de aceasta prea cuviosul și împreună cu el s-au bucurat toți frații.

Odată a venit la prea cuviosul fratele rânduit cu brutăria mănăstirii și i-a spus că nu le ajunge făina. „Du-te și te uită în hambar, poate că se mai găsește acolo câtuși de puțin ca să ne ajungă până ce Domnul se va îngriji ca să ne trimită", a spus prea cuviosul. „Eu însumi am măturat lada de făină, a

răspuns brutarul, și acum nu mai este nimic în ea, afară de vreo trei-patru pumni de târâțe pe care eu i-am strâns într-un colț al lăzii." „Crede-mă, fiule, Domnul are putere ca și din acele târâțe să ne înmulțească nouă făina, cum a făcut oarecând cu acea văduvă săracă, în zilele lui Ilie Proorocul. Domnul are putere ca și din puțin să ne dea mult. Du-te și te uită, poate că va fi în acel loc binecuvântarea lui Dumnezeu." Chelarul s-a dus în hambar, s-a uitat în ladă și, ce să vadă? Lada cea goală, prin rugăciunea și credința prea cuviosului Teodosie, era plină de făină, astfel încât făina curgea afară din ea peste margini. Plin de frică și de uimire, brutarul a venit la prea cuviosul și i-a spus cele întâmplate. Teodosie i-a răspuns: „Du-te, fiul meu, și nimănui să nu spui despre aceasta, ci mai degrabă pregătește pentru frați cele de trebuință".

O minune asemănătoare a fost săvârșită de prea cuviosul Teodosie și altă dată. Într-o zi oarecare a venit la prea cuviosul cneazul Kievului, Izeaslav, care, după cum deja știm, purta deosebită cinste față de Teodosie și adeseori venea la dânsul ca să mai vorbească de cele duhovnicești. Au vorbit ei împreună până la ceasul vecerniei. Apoi și după vecernie și s-a gândit egumenul să-i pregătească cina. A chemat la sine pe chelar și i-a poruncit să se îngrijească de cina cneazului. „Părinte, nu mai avem deloc miere", a spus chelarul egumenului. „Oare nu mai este chiar deloc?", a întrebat cuviosul. „Nu mai este nici un strop", a răspuns chelarul. „Du-te și te uită mai bine, vezi, poate se găsește măcar oleacă." „Îți spun drept, părinte, a răspuns acela, nu mai este absolut nimic, deoarece vasul în

care a fost miere, chiar eu l-am întors cu gura în jos." „Totuși, du-te, i-a spus după aceasta prea cuviosul Teodosie, și în numele Domnului nostru Iisus Hristos vei găsi acolo miere." A plecat acela cu încredere în cuvântul prea cuviosului și, într-adevăr, a găsit putinica dreaptă, cu gura în sus, cum trebuia să stea, și plină cu miere. S-a întors îndată la prea cuviosul și i-a istorisit minunea care se săvârșise. „Taci, fiule, i-a spus prea cuviosul Teodosie, nu spune nimănui despre aceasta, du-te și fă ceea ce trebuie." Așa a ospătat pe cneaz și el însuși s-a îndestulat din această miere dobândită cu minune din însăși milostivirea lui Dumnezeu. Atât era de puternică și lucrătoare înaintea lui Dumnezeu rugăciunea și credința acestui mare și plăcut al lui Dumnezeu Teodosie.

Prin rugăciunile și credința prea cuviosului Teodosie, mănăstirea Pecerska n-a dus niciodată lipsă de nimic. Se întâmpla, de exemplu, ca, începând de a doua zi, să rămână fără hrană, deoarece provizia sărăcăcioasă a mănăstirii se termina cu totul. Și atunci iată, fie dintr-un loc, fie din altul, Domnul le trimitea de toate din belșug. Ba mai mult decât atât: prin rugăciunile și credința prea cuviosului Teodosie, ca și a întregii frățimi, mănăstirea Pecerska a început să se și îmbogățească. Cnejii și boierii, vizitând pe prea cuviosul Teodosie, au început să-i doneze si pământ și alte bogății. Așa că în mănăstire a început să sporească și visteria, și economia. Dar cum întrebuința prea cuviosul Teodosie această avere mănăstirească? Iată ce a făcut: o parte o întrebuința pentru întreținerea fraților, o parte pentru nevoile bisericii și ale mănăstirii, o parte pentru re-

construirea bisericii celei mari, iar o parte, și cea mai însemnată, o dădea milostenie la săraci. Pe lângă aceasta, pentru ca să nu sloboadă de la sine pe nici un sărac fără ca să-i dea milostenie, prea cuviosul Teodosie a zidit lângă mănăstirea sa un azil pentru diferite feluri de săraci, bolnavi, orbi, șchiopi și alții. Aici le-a făcut și o biserică în numele întâiului Mucenic și Arhidiacon Ștefan. Pentru întreținerea acestor săraci el dădea a zecea parte din averea mănăstirii sale. În afară de aceasta, el trimitea în fiecare sâmbătă câte un car de pâine la închisori, pentru deținuți, și la alte feluri de închiși. Iată în ce fel era chipul milostivirii prea cuviosului Teodosie. Odată, au adus la prea cuviosul niște hoți, prinși la furat într-unul dintre satele din jurul mănăstirii. Văzându-i legați și plini de frică, prea cuviosului i s-a făcut așa de tare milă de ei încât a început să plângă. A poruncit să ia legăturile de pe ei, să le dea să mănânce și să bea, iar după aceea i-a rugat cu lacrimi ca nimănui să nu mai facă rău. I-a slobozit cu pace și încă le-a mai dat ceva provizii pentru drum. Și într-adevăr, acești oameni s-au îndreptat după aceea cu desăvârșire și au început să trăiască cinstit din propria lor osteneală.

Prea cuviosul Teodosie făcea bine celor ce aveau nevoie numai cu ceea ce putea. Odată, a ieșit cu lucrătorii săi. După îmbrăcăminte el nu semăna câtuși de puțin a egumen, ci părea mai degrabă un muncitor. Atunci o femeie a venit la dânsul și l-a întrebat: „Părinte, spune-mi, egumenul este oare în mănăstire?". „Dar ce-ți trebuie?", i-a răspuns prea cuviosul. „Am auzit că el ajută pe mulți în nenorociri; și iată, am venit și eu, o văduvă săracă,

să-l rog să-mi ajute în necazul meu, căci tare greu m-a nedreptățit un judecător." Și a început să-i povestească în ce constă această nedreptate. „Du-te acasă, i-a spus prea cuviosul Teodosie, și eu am să comunic despre aceasta egumenului și el poate o să-ți ajute cu ceva." Văduva s-a dus acasă, iar prea cuviosul a plecat îndată la acel judecător, a stat de vorbă cu el și l-a convins să întoarcă înapoi acelei văduve sărace toate acele lucruri cu care ea fusese nedreptățită. În scurtă vreme după aceea văduva a primit de la judecător toate câte i se luase cu nedreptate. Dorind din adâncul inimii sale ca și cei necredincioși să se mântuiască, de multe ori noaptea, în taină, prea cuviosul Teodosie se ducea la oraș în casele evreilor și acolo propovăduia pe Hristos cu toată râvna și tăria.

Prea cuviosul Teodosie era atât de tare în dreapta judecată, încât era gata să o susțină nu numai în fața necredincioșilor și a judecătorilor, dar și în fața boierilor și a cnejilor. În vremea aceea, pe când prea cuviosul Teodosie era egumen în mănăstirea Pecerska, doi frați cneji, Sveatoslav al Cernigovului și Vsevolod al Pereaslavului, nu se puteau înțelege într-o chestiune oarecare cu un frate al lor mai mare, Izeaslav, mai marele Kievului, și au pus la cale să-l izgonească din Kiev. Prea cuviosului Teodosie i-a părut foarte rău pentru o astfel de nedreptate, mai ales că iubea și respecta foarte mult pe cneazul Izeaslav. Venind odată în oraș frații cneji, au invitat la dânșii la masă, printre alții, și pe prea cuviosul Teodosie. „Spune cnejilor, a răspuns prea cuviosul trimisului, că eu nu pot să iau parte la acea masă, la care mâncărurile sunt drese cu sân-

ge." În acest fel a vorbit el încă multe altele trimisului și i-a cerut ca el să comunice neapărat cnejilor cuvintele sale; și acela le-a comunicat pe toate. Ei însă nu s-au supărat câtuși de puțin pe prea cuviosul, deoarece îl respectau ca pe un bărbat drept. Totuși, nu s-au împăcat cu fratele lor și după aceea l-au izgonit cu totul din cnezatul Kievului, iar scaunul lui a fost ocupat de Sveatoslav. Prea cuviosul Teodosie s-a întristat adânc pentru încăpățânarea cnejilor lipsiți de iubirea frățească și îndeosebi pentru încăpățânarea lui Sveatoslav. Și la orice moment cu bun prilej, fie că se vedea personal cu cneazul, fie că vorbea cu boierii despre el, fie că-i scria vreo scrisoare, întotdeauna el dojenea pe cneaz pentru nedreptatea săvârșită față de fratele său mai mare. Odată el a scris anume cneazului o scrisoare pe larg, în care-i punea în față, usturător, păcatul urii de frate. Sveatoslav nu s-a putut stăpâni citind această scrisoare, ci s-a înfierbântat de mânie și a aruncat scrisoarea la pământ. Toți socoteau că acum prea cuviosul Teodosie va fi pus în închisoare; așa gândeau boierii de la curte și frații din Pecerska. Foarte rău le-a părut acelora și altora să se despartă de un astfel de părinte înțelepțit de Dumnezeu și cu toții îl sfătuiau pe prea cuviosul Teodosie să se împace cu cneazul și să nu-l mai mustre. „Voi fi bucuros, a răspuns prea cuviosul părinte, dacă Domnul îmi va da această binecuvântare, ca și eu să fiu izgonit pentru dreptate. Eu sunt gata să merg nu numai la închisoare sau în surghiun, ci chiar și la moarte. Mie n-are după ce să-mi pară rău în această lume, deoarece goi am venit cu toții într-însa, goi ne vom duce de aici." Și între acestea,

el totuși n-a încetat să-l mustre pe cneaz. Iar cneazul, cu toate că era mâniat împotriva prea cuviosului, nu se putea hotărî să-i facă vreun rău. În cele din urmă, prea cuviosul Teodosie, văzând că din mustrarea lui nu se ajunge la nimic bun, s-a hotărât ca să înduplece cu bunișorul și cu rugăminte pe cneaz să se împace cu fratele său și astfel a încetat să-l mai mustre. Cneazul îndată ce a aflat că prea cuviosul s-a schimbat față de el, s-a bucurat foarte mult. Dorind să se vadă personal cu prea cuviosul Teodosie și să stea de vorbă cu dânsul, cneazul, cu învoirea prea cuviosului, a venit cu boierii săi în mănăstirea Pecerska, unde a fost primit cu respect. „Am socotit, părinte, că tu tot mai ești supărat pe mine și n-ai să ne primești în mănăstire", a spus între altele cneazul către prea cuviosul Teodosie. „Și ce lucru bun poate să fie în mânia noastră față de stăpânirea ta?", a răspuns prea cuviosul Teodosie. „Menirea noastră este să mustrăm și să vorbim ceea ce slujește la mântuirea sufletului, iar datoria voastră este să ascultați de acest cuvânt." Au vorbit ei între dânșii cu blândețe și s-au despărțit cu pace și dragoste. Și pe când erau ei în pace unul cu altul, odată a venit prea cuviosul Teodosie la cneazul Sveatoslav și a găsit aici, în încăperile palatului, jocuri, cântece, într-un cuvânt, un banchet împărătesc. Cneazul a așezat pe prea cuviosul lângă sine și a început să vorbească cu dânsul una și alta. Dar această veselie împărătească nu era după inima prea cuviosului Teodosie care, stând cu capul aplecat, se gândea la cu totul altceva. „Cneazule! Oare așa va fi și în viața de dincolo de mormânt?", a spus în cele din urmă prea cuviosul, ridicând capul

și arătând spre zgomotoasa veselie împărătească. A mai vorbit el încă alte multe de acest fel, dar așa de pătrunzător, încât însuși cneazul s-a umplut de lacrimi și a poruncit să înceteze jocurile. De atunci întotdeauna, îndată ce prea cuviosul Teodosie venea la cneaz și găsea vreun chef în palatele lui, din porunca cneazului jocurile erau oprite. Și însuși cneazul ieșea întotdeauna întru întâmpinarea prea cuviosului și-l primea cu mare cinste. Așa iubea, respecta și se temea de prea cuviosul Teodosie cneazul Sveatoslav; iar prea cuviosul, cu toate acestea, nu înceta, când venea prilejul, să aducă aminte cneazului de împăcarea cu fratele său cel mai mare. „Îți mărturisesc adevărat, sfinte părinte, a spus odată prea cuviosului Teodosie cneazul Sveatoslav, că dacă mi-ar spune cineva că părintele meu trupesc a înviat din morți și a venit la mine, nu m-aș bucura de venirea lui așa cum mă bucur întotdeauna de venirea ta și nu m-aș teme de tatăl meu, cum mă tem de sufletul tău drept." „Cneazule, dacă tu te temi așa de mine, a răspuns prea cuviosul, atunci ascultă de sfatul meu și dă înapoi fratelui tău tronul pe care i l-a dat binecredinciosul tău tată." Dar nici cuvântul cel blând n-a prins inima cneazului. Fără să înceteze a se ruga pentru cneazul Izeaslav, cel izgonit cu nedreptate, prea cuviosul Teodosie pomenea la slujbele bisericești și pe cneazul Sveatoslav. Astfel învățând pe cneaz spre cele bune, spre dreptate, prea cuviosul pronunța întotdeauna tare și cuvintele Sfântului Apostol: „Supuneți-vă oricărei stăpâniri omenești" și de asemeni: „Robilor, supuneți-vă stăpânilor voștri, nu numai celor blânzi, dar și celor aspri".

Când prea cuviosul Antonie al Pecerskăi s-a sălăşluit în peştera sa din apropiere, unde s-a construit mănăstirea cu peşteri cea apropiată, iar prea cuviosul Teodosie a primit egumenia peste mănăstirea cu peşteri cea de departe, fraţii s-au înmulţit şi într-o mănăstire şi în alta ca o holdă dumnezeiască pe un câmp mănos. Chiar prea cuviosul Teodosie, luând blagoslovenie de la prea cuviosul Antonie, a ridicat la peştera cea de departe o mănăstire de lemn destul de mare, dar totuşi, după câtăva vreme, şi această mănăstire a devenit neîncăpătoare pentru fraţi. Aşa că întemeietorii Pecerskăi au trebuit să se gândească la o nouă mănăstire de piatră şi mai mare, cu atât mai mult cu cât cea de lemn se învechise. Ei se gândeau la aceasta şi cu gândul lor era unită sfânta rugăciune cea caldă, pătrunsă de o mare nădejde în Dumnezeu. Şi Dumnezeu le-a ajutat în străduinţa lor cea sfântă. Fraţii din Pecerska nu aveau nici măcar loc pentru mănăstirea pe care se gândeau să o zidească şi nici mijloace materiale pentru construirea ei. Dar Domnul a orânduit El Însuşi totul, cum nu se poate mai bine, într-un chip minunat. El le-a arătat şi locul pentru mănăstirea cea nouă şi locul pentru biserica mănăstirii, le-a arătat si forma şi măsurile. Şi tot în chip minunat le-a trimis şi mijloace pentru zidirea mănăstirii. Proslăvind încă de aici, de pe pământ, pe plăcuţii Săi, pe sfinţii din Pecerska, Domnul a arătat în repetate rânduri asupra mănăstirii lor semne minunate. Prin astfel de semne Domnul le-a arătat chiar şi locul pentru marea mănăstire. Odată, noaptea, trecea pe lângă mănăstirea cea veche de lemn, care era construită deasupra peşterilor, un oarecare om

blagocestiv. Uitându-se spre mănăstire, a văzut deodată o lumină minunată, iar în mijlocul acestei lumini, în fața bisericii, cu mâinile ridicate spre cer, sta prea cuviosul Teodosie. Îndată după aceasta, vede deodată că din turla bisericii se desprinde o flacără și, întocmai ca un arc, trece pe cealaltă colină, pe acel loc unde acum este zidită biserica cea mare a lavrei. Uimit de astfel de vedenie, trecătorul s-a închinat și s-a rugat. Iar arcul cel de lumină a rămas în aceeași stare până ce omul a trecut dincolo de deal. Despre această vedenie el a spus după aceea tuturor, fără să priceapă ce însemnătate putea să aibă. Nu mult după aceasta, într-o altă noapte, locuitorii din vecinătatea mănăstirii Pecerska au auzit o cântare minunată pe colina mănăstirii. Au venit în grabă la locul acela și de pe o înălțime din apropiere a început să se audă și să se vadă cine cânta. Și ce anume era? Au văzut de asemeni, deasupra vechii mănăstiri Pecerska, o lumină minunată prin care mergea o mulțime mare de monahi, fiind îndreptați dinspre mănăstirea cea veche de lemn către celălalt deal din vecinătate, spre acel loc pe care acum este zidită biserica cea mare a lavrei. O dată cu aceasta au văzut că unul dintre monahi purta icoana Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, iar ceilalți, cu lumânări aprinse în mâini, mergeau înainte cântând, iar în urma tuturor mergea prea cuviosul Teodosie. Făcând rugăciune pe locul unde se află acum biserica cea mare a lavrei, prea cuvioșii monahi s-au întors înapoi și au intrat din nou în biserica de lemn a mănăstirii celei vechi. Martorii acestei minunate vedenii au fost mulți și ei au po-

vestit despre aceasta tuturor, fără ca să știe că Domnul a arătat prin aceasta locul pentru zidirea bisericii.

După aceea, Domnul a arătat în chip minunat forma și măsurile bisericii celei mari a lavrei, a trimis mijloace pentru zidirea ei și a arătat întru al cărui nume să se sfințească. Lucrul s-a întâmplat așa: în zilele prea cuvioșilor părinti Antonie și Teodosie ai Pecerskăi, trăia undeva, dincolo de Marea Baltică, prin părțile unde în vremea noastră se întinde pământul Suediei, un prinț oarecare, cu numele African, catolic după credință, dar om foarte evlavios. În casă la el se afla o cruce cu răstignirea Domnului, înaltă de vreo zece coți, foarte frumos lucrată. Având mare cinste și adâncă evlavie față de Domnul Iisus, Cel răstignit pentru noi, African a făcut în jurul acestei cruci o cingătoare foarte scumpă, în care erau ca la 50 de pfunzi* de aur curat și o cunună de aur, de asemeni foarte prețioasă. Acest prinț avea numai doi fii, dintre care unul se numea Simon. Când a murit prințul African, tatăl lui Simon, un unchi al său rău, fratele lui African, a izgonit cu sila pe amândoi nepoții săi din moștenirea lor părintească. Unde era să se ducă el?... În această nedumerire, Simon și-a adus aminte că părintele său a legat odată prietenie cu cnejii ruși și adeseori le ajuta cu oastea sa. Și îndată s-a hotărât să treacă în ascuns pe pământul Rusiei și să intre în slujba acestei țări, lucru pe care l-a și făcut. Dar când a ieșit din casă, a început să simtă o adâncă părere de rău după acele podoabe prețioase care erau la crucea cu răstignirea Domnului din casa părinților săi. Și

* pfund - măsură veche de greutate (1 pfund=409,49 g)

s-a hotărât să le ia cu sine. A luat cingătoarea de aur de la cruce și n-a simțit nimic, dar când a încercat să ia cununa de pe chipul răstignit al Domnului, a auzit deodată un glas tainic zicându-i: „Omule, să nu pui această cunună pe capul tău, ci du-o acolo unde se zidește de către un prea cuvios o biserică, în cinstea Maicii Mele. Aceluia să-i dai această cunună; lasă s-o atârne el deasupra Jertfelnicului Meu". La auzul acestui glas, Simon a fost cuprins de o așa mare frică, încât a căzut la pământ ca un mort și multă vreme n-a putut să-și revină întru sine. În cele din urmă, revenindu-și puțin în simțiri, Simon a luat cu sine cingătoarea și cununa de aur și a trecut cu o corabie spre pământul Rusiei. Între timp, pe când era încă pe drum, Simon a început să se frământe întrebându-se de ce oare Domnul nu i-a descoperit ce să facă și cu cingătoarea pe care a luat-o de la cruce. Acest gând îl tulbura îndeosebi în momentul când pe mare s-a stârnit o furtună așa de puternică, încât se părea că nici unul dintre cei care pluteau nu mai scapă. „Miluiește-mă, Doamne!, a strigat atunci Simon. Oare nu pentru că am luat centura de aur de la cruce pier eu acum?" Când a strigat așa, i s-a arătat deodată printre nori forma unei biserici. El a început să se uite la ea și a auzit dintr-acolo acest glas: „Așa o biserică va fi zidită de un prea cuvios în numele Maicii Mele: lățimea ei va fi de douăzeci de cingători de aur, lungimea de treizeci și înălțimea de cincizeci; în această biserică și tu însuți vei fi îngropat". După aceasta, furtuna, puțin câte puțin, a început să se liniștească, așa că pentru cei ce pluteau cu corabia pericolul a trecut cu desăvârșire. După aceasta, Si-

mon a ajuns pe pământul Rusiei și a intrat în slujba lui Vsevolod, fiul lui Iaroslav, la care a fost în mare cinste. Curând după aceea, Simon a cunoscut mănăstirea Pecerska și a început să aibă mare cinste față de părinții călugări ortodocși de aici și să-i aibă în mare cinste și evlavie fără să țină seama că el era catolic și avea pe lângă dânsul câțiva preoți de credință papistășească.

S-a întâmplat odată să vină cneazul Vsevolod la prea cuvioșii părinți din Pecerska pentru sfat și blagoslovenie înaintea începerii oricărui lucru însemnat, căci se adunaseră cei trei frați: Izeaslav, Sveatoslav și Vsevolod, fiii cneazului Iaroslav, să facă luptă împotriva polangilor. Și, mai întâi de toate, au venit la prea cuviosul Antonie al Pecerskăi să ceară sfat și blagoslovenie, și printre alți boieri au luat de însoțire și pe acest Simon. „N-are să fie bine de voi în această luptă!", a spus cnejilor într-un duh proorocesc prea cuviosul părinte al Pecerskăi. Toți și-au plecat privirile în jos și s-au pus pe gânduri. În acest moment, Simon a căzut la picioarele prea cuviosului stareț și a început să-l roage cu lacrimi ca să se roage pentru dânsul și să-l scape de moarte. „Fiule, i-a spus prea cuviosul, mulți dintre voi vor cădea de sabie, mulți vor fi răniți și mulți vor fi înecați, iar tu vei scăpa și vei fi îngropat în biserica cea nouă care se va zidi aici la noi." Cu deplină încredere în cuvintele prea cuviosului a plecat la luptă boierul Simon și s-a întâmplat cu dânsul întocmai cum a prezis prea cuviosul Antonie. Bătălia cu polonezii a fost foarte crudă și s-a încheiat fără biruință pentru cnejii ruși. Mult norod rus a pierit acolo, mulți și dintre boieri, însuși dregătorul

Simon a fost greu rănit și, pierzându-și cu desăvârșire cunoștința, zăcea printre cei uciși. În cele din urmă, revenindu-și puțin în simțiri, a început să se roage și iată că, în vremea rugăciunii, ridicându-și ochii către cer, a văzut deodată din nou printre nori aceeași biserică pe care o văzuse mai înainte, pe când călătorea cu corabia pe mare. „Doamne, scapă-mă de această moarte amară, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale și ale prea cuviosului Antonie de la Pecerska", a început a striga întruna din toată inima boierul Simon, care înțelesese acum desăvârșit însemnătatea bisericii care i se arătase acum a doua oară. După câtăva vreme, el a simțit întru sine din nou putere: sângele încetase să mai curgă din rănile sale și, încetul cu încetul, a izbutit să ajungă până în tabăra sa. Întorcându-se în Kiev, el s-a dus de îndată la prea cuviosul Antonie și cu lacrimi i-a povestit tot ce s-a întâmplat cu dânsul pe câmpul de bătaie. O dată cu aceasta, Simon a istorisit prea cuviosului și pățania cu cingătoarea și cununa de aur. „Părinte, a spus după aceea Simon prea cuviosului Antonie, eu n-am știut unde va fi zidită biserica care mi s-a arătat în vedenie până când n-am auzit de la tine că eu voi fi îngropat în biserica pe care o vei zidi tu. Iată, primește această cingătoare de aur, care va sluji drept măsurătoare pentru mărimea bisericii la care vă gândiți voi. Iată și cununa de aur pe care s-o puneți deasupra jertfelnicului." „Fiule, a răspuns la aceasta prea cuviosul Antonie, din acest moment tu nu te vei mai numi Simon, ci Simon va fi numele tău." Prin aceste cuvinte el a prezis lui Simon că în curând va primi și el credința cea pravoslavnică. După aceea,

prea cuviosul bătrân a chemat pe prea cuviosul Teodosie, i-a pus în mâinile sale cununa și cingătoarea de aur, ca celui ce însuși avea să se îngrijească de zidirea bisericii celei mari, și i-a încredințat pe Simon povățuirii sale duhovnicești. Simon iubea foarte mult pe prea cuviosul Teodosie; venea adeseori la dânsul, stăteau de vorbă despre credința cea adevărată, pravoslavnică, și, în cele din urmă, luminat fiind de cuvintele sale cele înțelepte, a părăsit credința cea latinească și a primit-o pe cea pravoslavnică, împreună cu toți preoții și cei ai casei care erau împreună cu el, fiind cu toții la număr ca la trei mii de suflete. Întors în acest fel la credința cea dreaptă, după aceea Simon nu mai cruța nimic pentru zidirea acelei biserici, în care era încredințat că vor fi așezate și rămășițele sale pământești spre odihna de veci. În acest fel, Însuși Domnul a arătat forma și dimensiunile bisericii celei noi a lavrei și adeseori trimitea mijloace pentru zidirea ei.

Despre acest Simon se spune că a venit odată la fericitul Teodosie și după ce au grăit ei multe din cele duhovnicești, precum obișnuiau, i-a spus cuviosului: „Cer de la tine să-mi dai un dar". Teodosie însă i-a răspuns: „Fiul meu, ce cere măria ta de la smerenia noastră?". Simon a zis: „Cer un dar mare, mai presus de puterile mele". Teodosie a spus: „Tu cunoști, fiul meu, sărăcia noastră, că adeseori n-avem pâine pentru hrana cea de toate zilele; iar altceva nici nu știu dacă se mai află pe la noi". Și Simon a continuat: „Dacă vrei, poți să-mi dai, după darul cel dat ție de la Domnul, care te-a numit «prea cuvios». În clipa când am luat coroana de pe capul Domnului nostru Iisus Hristos, El mi-a spus:

«Du-o la locul cel pregătit pentru ea și dă-o în mâinile prea cuviosului care zidește biserica în numele Maicii Mele». Așa că iată ce cer de la tine: dă-mi cuvântul făgăduinței tale că mă va binecuvânta sufletul tău atât în viața aceasta, cât și după moartea mea și a ta". Și a răspuns sfântul: „Simone, Simone, am oarece să-ți spun: cererea ta este mai presus de puterile mele. Dar dacă tu mă vei vedea când voi pleca din această lume și dacă se va zidi biserica aceasta după plecarea mea, iar tipicul și așezămintele mele se vor ține într-însa cu bună păzire, atunci să-ți fie cunoscut că eu am căpătat îndrăzneală înaintea lui Dumnezeu, iar acum nu știu dacă sunt primite rugăciunile mele". Simon însă a spus: „Însuși Domnul a mărturisit pentru tine și eu însumi am auzit aceasta din preacurata gură a cinstitului Său chip, cel de pe crucea din casa părinților mei. Și de aceea, cu smerenie și stăruință îți cer: roagă-te și pentru mine și pentru fiul meu, Gheorghe, și pentru cei din urmă din neamul meu, așa cum te rogi pentru fiii tăi cei duhovnicești, monahii din Pecerska". Iar cuviosul, făgăduindu-i, i-a spus: „Nu numai pentru dânșii mă rog, ci și pentru toți cei care iubesc, pentru mine, acest sfânt locaș". Atunci Simon i-a făcut plecăciune până la pământ și a spus: „Părintele meu, nu voi pleca de la tine cu mâinile goale: încredințează-mă prin scris". Teodosie a fost silit să facă aceasta pentru dragostea lui și a scris așa: "În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh" și așa mai departe, întreagă acea rugăciune, care și acum se citește în momentul îngropării oricărui mort și apoi i se pune în mână. De atunci s-a întărit acest obicei ca să se pună această

rugăciune scrisă în mormânt împreună cu cei morți, iar mai înainte de această întâmplare, nimeni n-a făcut acest lucru în Rusia pravoslavnică. Teodosie a mai scris de asemeni: „Pomenește-mă, Doamne, când vei veni întru împărăția Ta! Și când vei răsplăti fiecăruia după faptele sale, atunci învrednicește, Stăpâne, pe robii Tăi, Simon și Gheorghe, să stea de-a dreapta Ta întru slava Ta și să audă fericit glasul Tău: «Veniți, binecuvântații Părintelui Meu, de moșteniți împărăția cea gătită vouă...»". Și Simon l-a rugat: „Mai adaugă la aceasta, părintele meu, ca să se ierte păcatele părinților mei și ale celor de aproape ai mei". Atunci Teodosie, ridicându-și mâinile către cer, a spus: „Să te binecuvânteze pe tine Domnul din Sion și să vedeți voi frumusețile Ierusalimului în toate zilele vieții voastre, până la al treilea, până la al patrulea și până la cel din urmă neam al vostru!". Și a primit Simon blagoslovenia și rugăciunea sfântului, întocmai ca pe cel mai prețios dar, el care mai înainte era catolic, iar acum creștin pravoslavnic.

Cu darul lui Dumnezeu el a fost învățat de prea cuviosul părintele nostru Teodosie și, pentru minunile care s-au făcut de dânsul și de prea cuviosul Antonie, a părăsit rătăcirea latinească și a crezut drept în Domnul nostru Iisus Hristos, împreună cu toată casa lui și cu toți preoții lui, de toți fiind ca la trei mii de suflete. Acest Simon a fost îngropat cel dintâi în acea sfântă și măreață biserică.

După aceea Domnul, tot în chip minunat, a trimis prea cuvioșilor părinți din Pecerska și meșteri zidari pentru construirea plănuită de ei.

Departe de Kiev, în fosta împărăție grecească, chiar în Țarigrad, trăiau pe vremea lui Antonie și Teodosie ai Pecerskăi patru meșteri zidari, care în cea mai mare parte din viața lor se ocupau cu zidirea de biserici. Odată, în zorii unei zile, pe cînd ei încă dormeau în casele lor, la fiecare dintre ei, în unul și același ceas, au venit niște trimiși necunoscuți și le-au spus că-i cheamă Împărăteasa la Vlaherne (așa se numea atunci în Țarigrad un loc pe care era zidită o biserică în cinstea Maicii Domnului: biserica Vlahernei). Au venit ei în biserica Vlahernei și, într-adevăr, au găsit acolo pe Împărăteasa înconjurată de oaste. Meșterii i s-au închinat cu smerenie, iar ea le-a spus: „Iată, eu vreau să-mi zidesc o biserică în orașul Kiev din Rusia. Luați-vă aur pentru trei ani și duceți-vă acolo". „Dar la cine anume ne trimiți mărită Împărăteasă?", au întrebat-o meșterii, căci țara aceea ne este cu totul necunoscută." „Iată, eu am să trimit întru întâmpinarea voastră pe Antonie și Teodosie, cei dintâi stătători acolo, a spus Împărăteasa. Antonie are să vă dea numai blagoslovenie pentru începerea lucrului și îndată va trece la cele veșnice, iar Teodosie se va sfârși la un an după dânsul. Mergeți însă acolo. Eu însămi vă voi răsplăti în așa fel, cum voi nici nu vă puteți gândi măcar. Eu însămi voi veni în acea biserică și voi locui într-însa". La aceste cuvinte ea a dat meșterilor părticele din moaștele Sfinților Mucenici Artenie, Policnet, Leontie, Acachie, Areta, Iacov și Teodor, poruncindu-le să le așeze la temelia bisericii. „Dar ce formă și ce mărime trebuie să aibă această biserică?", au întrebat meșterii. „Ieșiți de aici și vă uitați, iar măsurile le-am trimis eu mai îna-

inte. Ele sunt după cingătoarea fiului meu." S-au uitat ei în sus și, într-adevăr, au văzut o biserică nespus de măreață. „Doamnă, în al cărui nume va fi zidită această biserică?", au întrebat-o din nou meșterii, adresându-se Împărătesei. „În numele meu, Născătoarea de Dumnezeu, va fi această biserică; iată, vă dau și o icoană să vă fie povățuitoare." La aceste cuvinte Împărăteasa le-a dat o icoană mică cu Adormirea Maicii Domnului, chiar acea icoană care și acum stă deasupra ușilor împărătești din biserica cea mare a lavrei. Meșterii au primit și aur de la prea cuvioșii Antonie și Teodosie și au plecat. Cu aceasta, vedenia a luat sfârșit. Neștiind ce s-a întâmplat cu dânșii, meșterii, cuprinși de o adâncă uimire, cu sfintele moaște și cu icoana în mână, s-au întors acasă și, pregătindu-se de drum, s-au îndreptat către Kiev unde au și ajuns după zece zile de la plecarea lor de acasă.

Venind în Kiev, au căutat pe prea cuvioșii Antonie și Teodosie de la Pecerska și, luând blagoslovenie de la dânșii, au întrebat: „În care loc ne porunciți, cuvioșilor părinți, să vă zidim biserica?". „Unde va binevoi Dumnezeu", au răspuns prea cuvioșii părinți, nepricepând nici ei ce este cu acești oameni și despre ce biserică vorbesc. „Ciudat lucru, părinților, au spus meșterii, sfințiile voastre știți ceasul sfârșitului vostru, dar nu știți încă până acum locul pentru zidirea bisericii voastre, după ce ne-ați dat și bani pentru aceasta." Aceste cuvinte au uimit încă și mai mult pe părinții Pecerskăi și îndată au adunat pe toți frații și au rugat pe meșteri să povestească amănunțit în fața tuturor despre ce anume vorbesc ei. Meșterii, spre mirarea tuturor celor ce

ascultau, au istorisit cu de-amănuntul cum au fost chemați în biserica Vlahernei, ce vedenie au avut acolo, cum i-a trimis Împărăteasa la Kiev, ce fel de biserică le-a poruncit să zidească aici, cum le-a plătit pentru lucru, precum și toate celelalte. O dată cu aceasta, ei au dat fraților sfintele moaște, puse în mâinile lor de către însăși Împărăteasa pentru temelia bisericii, și icoana cu Adormirea Maicii Domnului. Atunci toți au fost cuprinși de o negrăită uimire pentru marea milostivire a Domnului și a Împărătesei cerului față de mânăsirea Pecerska. Atunci s-au simțit mângâiați prea cuvioșii părinți din Pecerska de acest semn minunat al milostivirii lui Dumnezeu, iar îndeosebi prea cuviosul Antonie, care îndată s-a întors la peștera sa din muntele Boldin (din Cernigov), și prea cuviosul Teodosie, care s-a îngrijit mult de zidirea mănăstirii celei mari. Vestea despre sfârșitul apropiat al acestor prea cuvioși părinți, adus lor la știință de acei meșteri zidari, nu i-a întristat câtuși de puțin. Pentru ei a muri era o mare bucurie, cum vorbea oarecând despre sine și Sfântul Apostol Pavel. „Dar unde să zidim mănăstirea cea nouă", gândeau întru sine frații din Pecerska. Acum li se amintise, fără îndoială, și vedenia cu arcul de lumină și vedenia procesiunii monahilor ieșiți din mânăsirea cea veche, dar acel loc, pe care se arătase această vedenie, nu aparținea mănăstirii, ci marelui cnezat al Kievului. Între acestea, vestea despre venirea minunată a meșterilor zidari de la Țarigrad și despre toate celelalte câte se întâmplaseră se răspândise în tot Kievul. Norodul se aduna în gloate mari în jurul mănăstirii celei vechi și fiecare arăta după a sa părere, unul acolo, altul dinco-

lo, unde ar fi mai potrivit să se întemeieze mănăstirea cea nouă. S-a întâmplat însă ca tocmai într-un astfel de moment să treacă pe lângă mănăstire însuși marele cneaz Sveatoslav și, văzând această mulțime de popor, s-a apropiat de mănăstire și a aflat că toți se munceau cu alegerea locului pentru mănăstire. „Cel mai bun loc pentru mănăstire este moșia mea, a spus cneazul, arătând spre un loc din apropiere; aici să se zidească biserica." Părinții mănăstirii s-au bucurat negrăit pentru o așa bunăvoință a cneazului și i-au mulțumit din tot sufletul. Dar ei doreau totuși să știe pe care anume loc de pe pământul marelui cneaz este voia lui Dumnezeu să se așeze temeliile bisericii plănuite. Și atunci prea cuvioșii Antonie și Teodosie au cerut de la Domnul un semn pentru a se hotărî acest lucru. „Doamne, s-a rugat întâia noapte prea cuviosul Antonie, să fie peste tot rouă, iar pe locul unde se cuvine a se zidi biserica să fie fără umezeală." Dimineața s-au uitat peste tot pământul marelui cneaz și au găsit numai un locșor mic uscat în timp ce peste tot era o rouă bogată. „Doamne!, s-a rugat prea cuviosul Antonie a doua noapte, să fie de jur împrejur uscat, iar pe locul unde vrei să se zidească biserica noastră să fie rouă." Dimineața s-au uitat iarăși pe moșia cneazului și în același loc pe care în noaptea trecută nu fusese umezeală, acum era rouă, în timp ce tot locul înconjurător era uscat. În felul acesta a fost arătat limpede și locul pentru zidirea bisericii celei mari. A treia zi, la punerea pietrei de temelie a mănăstirii și a bisericii, s-a adunat o mare mulțime de popor dintre kieveni, printre care era și marele cneaz Sveatoslav. Și de față fiind întregul său sobor

alcătuit din toți cuvioșii monahi din Pecerska, prea cuviosul Antonie a săvârșit aici rugăciunile obișnuite. A măsurat lungimea și lățimea bisericii cu cingătoarea cea de aur primită de la Simon și, în cele din urmă, în duhul unei rugăciuni plină de adâncă simțire, a ridicat mâinile către cer și a rostit așa cum și Ilie Proorocul rostise cândva: „Ascultă-mă, Doamne, ascultă-mă pe mine cu foc, ca să înțeleagă toți cei ce stau de față că-Ți este plăcut locul acesta". Și deodată a căzut foc din cer și a curățit cu desăvârșire acel loc ce fusese măsurat pentru biserică, iar pe marginea acestui loc s-au făcut niște adâncituri întocmai ca niște șanțuri. Toți au căzut atunci la pământ de frică și s-au închinat Domnului celui ce face lucruri mari și minunate. După aceea, părinții Pecerskăi și cneazul au început să sape cu propriile lor mâini șanțurile pentru temelie. La temeliile bisericii au fost puse în niște lăcriță sfintele moaște aduse de meșterii zidari. Atunci toți credincioșii Kievului au început să dăruiască fiecare ce putea pentru zidirea acestei biserici și chiar însuși marele cneaz a dăruit tot atunci prea cuviosului Teodosie 100 de monezi de aur. Așa s-a început zidirea bisericii celei mari din lavra Pecerska. Puțin după ce s-a pus temelia bisericii, prea cuviosul Antonie a trecut către Domnul și atunci prea cuviosul Teodosie a început singur să poarte grijă de continuarea lucrului. El s-a dăruit cu tot sufletul pentru zidirea din nou a bisericii și a mănăstirii. Dar Domnul n-a găsit de cuviință ca el să vadă terminată această minunată biserică zidită în numele Preacuratei Sale Maici, Împărătesei cerului. La un an după trecerea din această viață a prea cuviosului Antonie, a trecut

la aceeași lume cerească și prea cuviosul Teodosie. Astfel, punerea pietrei de temelie a bisericii celei mari a lavrei a fost cea din urmă faptă măreață a marilor noștri părinți al Pecerskăi, Antonie și Teodosie.

Ceasul sfârșitului prea cuviosului Teodosie i-a fost descoperit lui însuși, în una din zilele Postului Mare pe care el le petrecea într-o peșteră singuratică, lângă satul Glineșcin. Când s-a apropiat acest ceas, prea cuviosul s-a îmbolnăvit tare de friguri. Simțind apropierea sfârșitului său, el a poruncit să se adune la dânsul tot soborul de părinți și frați și i-a îndemnat cu lacrimi să nu uite făgăduințele lor, ci să fie cu osârdnică luare aminte de sine, veghiind asupra gândurilor și faptelor lor, să aibă adevărată dragoste frățească unul către altul, să-și dea cinstea cuvenită unii altora, nu numai către cei bătrâni, ci și către cei de-o seamă și chiar către cei mai mici, cu dragoste purtându-se. Îndeosebi însă, i-a rugat cu stăruință pe toți să fie cu râvnă față de biserica Domnului și față de dumnezeieștile ei slujbe. După aceea, blagoslovindu-i prea cuviosul pe toți, i-a slobozit cu pace. După ce s-au dus frații, a venit să-l cerceteze pe bătrânul bolnav și marele cneaz Sveatoslav. Prea cuviosul Teodosie l-a îndemnat și pe el, întocmai ca un părinte trupesc, să conducă cu milă și cu dreptate poporul său, să nu stingherească întru nimic bunul mers al bisericii și nici altora să nu îngăduie acest lucru, iar pentru mănăstirea Pecerskăi, l-a rugat ca s-o ia el sub ocrotirea sa. După ce și-a luat rămas bun de la marele cneaz, așa de tare i-a sporit boala și așa de tare a slăbit, încât timp de vreo trei zile se părea că este ca un mort: ochii erau închiși și cu mare greutate se pu-

tea observa că mai este duh de viață întru el. În ziua a treia i s-a făcut ceva mai bine, dar cu toate acestea și ziua și noaptea el își vedea mereu înaintea ochilor sfârșitul vieții. „Pe cine o să vă alegeți egumen după mine?", întreba prea cuviosul cu glasul lui blând pe frații care îl înconjurau. Frații tăceau și plângeau, privind la preaiubitul lor părinte care zăcea sleit de puteri. Sfătuindu-se între dânșii, ei au spus a doua zi prea cuviosului Teodosie, că, după părerea lor, prea cuviosul Ștefan, eclesiarhul, ar putea să-i fie următor întru duhovnicească povățuire a soborului, ca și întru priceputa conducere a treburilor mănăstirii. Atunci bătrânul a blagoslovit pe prea cuviosul Ștefan ca egumen în locul său, dându-i povățuirile trebuitoare și tot atunci a dat în grijă fraților să fie ascultători noului lor egumen. După aceea prea cuviosul Teodosie a descoperit fraților că va merge către Domnul sâmbătă la răsăritul soarelui.

A venit și sâmbăta; când a început să se lumineze de ziuă, frații s-au adunat împrejurul chiliei prea cuviosului. Chemându-i la sine pentru ultima dată, starețul a început să se ierte cu fiecare în parte, să-i îmbrățișeze ca un adevărat părinte iubitor de fii și să le ceară să se roage pentru el. După aceea le-a spus: „Frații mei! Să nu părăsiți această mănăstire, căci eu totdeauna mă voi ruga Domnului pentru dânsa. Căci, deși cu trupul mă despart de voi, cu sufletul întotdeauna voi fi în mijlocul vostru. Dacă în această mănăstire va fi belșug de toate, dacă într-însa nu va fi lipsă de oameni înțelepți și blagocestivi, prin aceasta să cunoașteți că eu voi avea îndrăzneală înaintea Domnului și Mântuitorului nos-

tru Iisus Hristos". După aceea, prea cuviosul a rânduit cele de cuviință pentru înmormântarea sa. „După moartea mea, a spus el, să nu spălați trupul meu cel păcătos pentru ca nimeni să nu-l vadă. Să mă îmbrăcați în acea haină cu care am umblat eu de obicei și să mă îngropați în peștera în care am stat închis în timpul Postului Mare. Să mă îngropați fără nici o ceremonie și să mă îngropați voi singuri, pentru ca să nu fie nici un străin la înmormântarea mea." După aceea i-a blagoslovit pe frați pentru ultima dată și i-a slobozit cu pace. Chilia prea cuviosului era închisă și nimeni afară de dânsul nu era înăuntru, dar un frate a început să se uite printr-o crăpătură mică să vadă ce se va întâmpla mai departe cu prea cuviosul și ce anume a văzut? Prea cuviosul s-a coborât de pe patul său, a căzut cu fața la pământ și cu lacrimi fierbinți ruga pe Dumnezeu ca, prin rugăciunile Maicii Domnului și ale tuturor sfinților, să primească duhul său și cu milostivirea Sa să păzească mănăstirea Pecerska. După aceea s-a urcat din nou pe pat și și-a îndreptat privirea spre cer. Peste câteva minute el, cu deosebită veselie duhovnicească, a strigat: „Binecuvântat fie Dumnezeul meu. Dacă acestea așa sunt cu adevărat, atunci eu cu bucurie părăsesc această lume". Probabil că, înainte de aceasta, i s-a arătat în vedenie slava viitoare a mănăstirii Pecerska. În cele din urmă, așezându-și mâinile în formă de cruce, prea cuviosul și-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu, în ziua de 3 mai, anul mântuirii 1074.

Toți au plâns pentru moartea unui așa de minunat om al lui Dumnezeu — au plâns și monahii și mirenii. Pentru slujba înmormântării, trupul prea

cuviosului a fost dus în biserica mănăstirii. Îndată ce au aflat locuitorii Kievului despre moartea prea cuviosului Teodosie, s-au și adunat în număr foarte mare la mănăstire. Dar după dorința prea cuviosului, lăsată cu limbă de moarte, ușile mănăstirii de data aceasta erau închise. Norodul socotea să vadă rămășițele pământești ale prea cuviosului, cel puțin când monahii le vor scoate afară pe poartă, dar nici această dorință nu li s-a putut împlini. Nu fără voia lui Dumnezeu, timp de câteva ore, după săvârșirea slujbei de înmormântare, a căzut o ploaie așa de bogată încât norodul, chiar și nevrând, a trebuit să plece de la poarta mănăstirii. În acest timp frații au și dus trupul prea cuviosului în acea peșteră în care el a dorit să fie înmormântat. În ziua aceea cneazul Sveatoslav era la câmp nu departe de mănăstirea Pecerska. Uitându-se el deodată, așa, din întâmplare, în partea în care era mănăstirea, a văzut deasupra mănăstirii un stâlp de foc luminos. „De bună seamă că s-a sfârșit acum prea cuviosul părinte Teodosie", a spus cu mâhnire cneazul. Și îndată a trimis la mănăstire un sol și a aflat că într-adevăr așa era. Atunci cneazul, ca și cei care erau împreună cu dânsul, au plâns cu amar pentru moartea prea cuviosului.

Dar în zadar îl jeleau pe acela pe care Domnul l-a primit întru odihna împărăției Sale, pentru fericirea veșnică. Dar că prea cuviosul Teodosie, după sfârșitul său, în adevăr s-a sălășluit în curțile Domnului și a căpătat mare îndrăzneală înaintea lui Dumnezeu, despre aceasta în curând au putut să se încredințeze chiar aceia cu care el își petrecuse viața împreună. „Prin aceea veți cunoaște, frații

mei, că eu voi avea îndrăzneală la Dumnezeu după moartea mea, dacă în mănăstirea Pecerska va fi belșug întru toate", spusese prea cuviosul Teodosie înaintea sfârșitului său. Și chiar în anul în care s-a săvârșit el, în mănăstirea Pecerska a fost un așa belșug în toate, cum n-a mai fost niciodată. De atunci și până acum mănăstirea Pecerska, prin rugăciunile prea cuviosului Teodosie, n-a dus lipsă de nimic.

Afară de aceasta, de câte ori n-a arătat Domnul celor credincioși minunata milostivire, prin mijlocirea prea cuviosului Teodosie!... Odată, un boier al marelui cneaz a căzut din cinstirea stăpânului său și toți vorbeau că de acum cneazul îl va trimite cu siguranță în închisoare. Nenorocitul boier s-a îndreptat atunci cu nădejde către Dumnezeu și a început să se roage, cerând în rugăciunile sale mijlocirea prea cuviosului Teodosie al Pecerskăi, pe care el îl cunoștea bine încă din timpul vieții sale. Și iată că, odată cuviosul atipind puțin, i s-a arătat în vis Teodosie și i-a spus: „Nu te întrista, fiul meu, căci, deși eu am plecat cu trupul dintre voi, cu sufletul sunt întotdeauna în mijlocul vostru și mă rog pentru voi. Mâine cneazul te va chema la dânsul și te va pune din nou în cinstea pe care ai avut-o mai înainte la el". După aceea, prea cuviosul a ieșit din cameră. Acest lucru l-a văzut boierul și aievea, deșteptându-se din somn. Și într-adevăr, a doua zi cneazul a chemat la sine pe boier și l-a primit în rânduiala boieriei sale celei mai dinainte. De atunci boierul acela, întru toate zilele ce au mai rămas vieții sale, a avut o mare dragoste și recunoștință față de mănăstirea Pecerska.

Un alt caz s-a mai întâmplat astfel: un credincios oarecare din Kiev, plecând într-o călătorie, a rugat pe un părinte monah din Pecerska, anume Konon, cunoscut al său, să-i primească niște bani spre păstrare până la reîntoarcerea sa. Konon a luat banii și i-a ascuns în chilia lui. Dar s-a întâmplat un mare necaz cu aceasta, căci prin uneltirea și îndemnul celui viclean, un monah cu numele Nicolae a observat acești bani în chilia fratelui, i-a luat și i-a ascuns într-o peșteră. Bietul Konon, negăsind banii în chilie, n-a știut ce să facă. În cele din urmă a alergat la rugăciune și a cerut ajutorul prea cuviosului Teodosie. După aceasta, odată, în vis, i s-a arătat prea cuviosului Teodosie și i-a spus: „Nu te mâhni, frate, banii tăi i-a luat fratele Nicolae și i-a îngropat în peșteră". O dată cu aceasta, prea cuviosul i-a arătat și locul anume unde erau ascunși banii. Deșteptându-se fratele Konon plin de bucurie, s-a dus în peșteră după semnele cele primite în vis și, într-adevăr, și-a găsit banii chiar în acel loc pe care i-l arătase prea cuviosul. Iată alt caz:

În vremea aceea, unul dintre clericii Catedralei Sfânta Sofia din Kiev s-a îmbolnăvit foarte tare de friguri. Zăcând în așternutul patului său, și-a adus aminte cum prea cuviosul Teodosie, încă pe cînd era în viață, ajuta bolnavii, și a început să ceară ajutorul lui. Cuprins de neputință, bolnavul a adormit cu rugăciunea în gură și iată că i se arată în vis prea cuviosul Teodosie, îi dă bastonul său și-i zice: „Fiule, ia bastonul meu, scoală-te și mergi ajutându-te de dânsul". Bolnavul s-a trezit și îndată s-a simțit mai sănătos ca înainte. După aceea, încetul cu încetul, s-a însănătoșit cu desăvârșire. Îndată du-

pă însănătoșirea sa, acel cleric a venit la mănăstirea Pecerska și a mulțumit cu lacrimi prea cuviosului la mormântul său, pentru însănătoșirea lui. Aici el a istorisit tuturor cu de-amănuntul despre însănătoșirea sa minunată. Au mai fost și alte multe minuni, pe care le-a arătat Domnul poporului, în diferite timpuri, prin rugăciunile prea cuviosului nostru părinte Teodosie de la Pecerska. Unele dintre aceste minuni s-au însemnat prin cărți, despre multe circulă povestiri prin popor și cine știe câte or mai fi și din acelea care sunt cunoscute numai unuia Dumnezeu!...

Așa că n-a fost minciună făgăduința prea cuviosul nostru părinte Teodosie, pe care a dat-o fraților ca mângâiere înaintea sfârșitului său: „Vă făgăduiesc, părinților și fraților, că deși cu trupul eu plec de la voi, dar cu sufletul întotdeauna voi fi în mijlocul vostru".

Și de asemeni, adevărat a fost și celălalt cuvânt al sfântului, pe care l-a spus el cândva lui Simon Varegul, ca răspuns la cerința aceluia ca să se roage pentru dânsul și pentru părinții lui: „Eu mă rog nu numai pentru monahi, ci pentru toți cei ce iubesc acest loc, mănăstirea Pecerska".

Viața prea cuviosului părintelui nostru Teodosie este așa de bogată în binefaceri săvârșite de sfântul și așa de frumoasă, întocmai ca o grădină duhovnicească, semănată cu grâu purtător de rod sau cu flori bine mirositoare. De data aceasta însă, iubiților cititori, să ne oprim asemenea albinei celei înțelepte și harnice, măcar la câteva din acele prea frumoase flori duhovnicești care au răsărit în grădina Maicii Domnului, cea sădită de prea cuviosul părinte al nostru Teodosie, și să ne folosim de ele,

spre slava lui Dumnezeu și spre mântuirea sufletelor noastre.

Biserica cea mare din lavra Pecerska, pe care au început să o zidească prea cuvioșii părinți ai noștri Antonie și Teodosie, a fost terminată după moartea lor și sfințită în anul de la Hristos 1089, de către Mitropolitul Ioan, luând parte și alți preasfințiți episcopi: Ioan al Cernigovului, Isaia al Rostovului și Luca al Belgorodului, fiind toți înștiințați în chip minunat despre această sfințire. Iar Dumnezeului nostru celui în Sfânta Treime închinat, fie slavă acum și pururea și în veci. Amin.

Cuvânt al prea cuviosului Nestor, monah din mănăstirea Pecerska, despre mutarea moaștelor prea cuviosului părinte Teodosie

În anul 1091, s-au adunat părinții monahi având împreună cu dânșii pe egumenul vremii de atunci și s-au sfătuit zicând: „Nu se cuvine ca părintele nostru Teodosie să stea în afară de mănăstirea și biserica sa, căci doar el a întemeiat această biserică și a adunat în jurul ei monahii". După ce s-au sfătuit în acest fel, au pregătit un loc unde să pună moaștele sale. Și, cu trei zile înainte de praznicul Adormirii Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, egumenul a poruncit să deschidă peștera unde zăceau osemintele părintelui nostru Teodosie. „Și eu, păcătosul, spune Nestor, am fost cel dintâi care am auzit această poruncă. Așa că acum eu voi istorisi nu ceea ce am auzit, ci aceea la care am fost cel dintâi. A venit la mine egumenul și mi-a zis: «Să mergem la peștera lui Teodosie». Nimeni n-a știut când am plecat eu cu egumenul. Ne-am uitat unde trebuie săpat și am însemnat locul, ferindu-ne numai ca să nu fie chiar la intrare. Și egumenul mi-a zis: «Vezi să nu spui la nici un frate, ca nimeni să nu știe. Ia-ți numai în ajutor pe cine crezi». A doua zi am pregătit șapte cazmale pentru săpat, iar marți seara am luat cu mine doi frați, am venit la peșteră și, cântând psalmi, am început a săpa. Obosind, am dat altui frate să sape. Așa ne-am ostenit noi până

la miezul nopții și n-am putut termina de săpat. Și am început să mă gândesc eu cu întristare și părere de rău: «Nu vi se pare oare că noi nu săpăm în acel loc care trebuie?». Și am luat eu târnăcopul și am început să lucrez cu sârguință, iar fratele care se odihnea în fața peșterii mi-a spus: «A bătut clopotul». În acel moment am ajuns cu săpatul până la moaștele părintelui Teodosie, iar când însoțitorul meu a spus: «A bătut clopotul», i-am răspuns: «Și eu am terminat de săpat». Dar când am început să dau la o parte pământul unde odihneau moaștele, m-a cuprins groaza și am început să strig: «Doamne miluiește!». În acel moment, doi frați din mănăstire priveau în partea în care era peștera: nu aduce oare egumenul împreună cu cineva, în taină, ascunși de toți, trupul prea cuviosului Teodosie? Și în momentul când a bătut clopotul, ei au văzut trei stâlpi de foc stând deasupra peșterii; apoi s-au mișcat și au stat deasupra bisericii unde au fost puse după aceea moaștele prea cuviosului Teodosie. Atunci Ștefan, care fusese mai înainte egumen în locul lui Teodosie, iar acum era episcop, a văzut în mănăstirea sa, peste câmp, zare mare de lumină deasupra peșterii și socotea că în acel moment duceau pe Teodosie, căci cu o zi mai înainte lui i se spusese despre aceasta și începuse să-i pară rău că strămută moaștele fără să fie și el de față. Și îndată, luând un cal, a încălecat și a plecat, luând cu sine pe Climent, pe care îl pusese egumen după dânsul. Au mers ei și au văzut o lumină mare. Când au început să se apropie, au văzut o mulțime de făclii aprinse deasupra peșterii. Dar când s-au apropiat ei chiar lângă peșteră, n-au mai văzut nimic; iar când au

coborât, noi ședeam lângă moaștele părintelui Teodosie. Dezgropându-le, eu am trimis să spună egumenului: «Veniți și le scoateți afară», și egumenul a venit împreună cu doi frați. Săpând mai bine împrejur, am coborât mai mult. Trupul prea cuviosului Teodosie zăcea fără să fi fost câtuși de puțin atins de fireasca stricăciune; părul de pe cap era încâlcit. L-au pus pe o mantie, l-au ridicat pe umeri și l-au așezat deasupra peșterii."

A doua zi s-au adunat episcopii: Efrem al Pereaslovului, Ștefan al Vladimirului, Ioan al Cernigovului și Marin de Iuriev; apoi au venit egumenii și monahii din mănăstirile de prin apropiere cu icoane și mulțime mare de binecredincioși creștini. Au luat moaștele prea cuviosului Teodosie și le-au dus cu tămâieri și cu făclii aprinse și le-au așezat în pridvorul bisericii, în partea dreaptă, joi 14 august 1091, la ora 1 după amiază, și s-a făcut sărbătorire luminoasă în ziua aceea.

Istorisire a prea cuviosului Nestor, monah din mănăstirea Pecerska, despre cei dintâi sfinți monahi din Pecerska

În vremea când Ștefan a început să conducă mănăstirea Pecerska și fericita obște cea adunată de către prea cuviosul Teodosie, viețuirea reîntemeiată strălucea întocmai ca niște luceferi pe pământul Rusiei. Unii erau tari în postire, alții se nevoiau în priveghere, alții cu metanii până la pământ. Unii posteau câte o zi și câte două, alții nu mâncau decât pâine și apă, alții numai verdețuri fierte sau chiar crude. Și trăiau toți întru duhovnicească dragoste neschimbată. Cei mai tineri făceau plecăciuni smerite când se întâlneau cu cei mai bătrâni și nu îndrăzneau să ridice cuvânt înaintea lor, ci totul făceau cu supunere și cu mare ascultare. De asemeni, și cei mai bătrâni aveau dragoste față de cei tineri; îi învățau și-i mângâiau ca pe niște copii prea iubiți. Dacă un frate cădea în vreo greșeală oarecare, ceilalți îl mângâiau, și din marea lor dragoste ce aveau unul către altul, trei sau patru luau parte la împlinirea pocăinței sale. Așa era dragostea dintre frați și tot așa de mare era înfrânarea. Dacă vreun frate pleca definitiv din mănăstire, toți ceilalți se întristau foarte mult de aceasta; trimiteau după cel plecat, chemându-l înapoi în mănăstire; se duceau la egumen, îi făceau plecăciune, îl rugau pentru acela și-l primeau din nou cu mare dragoste în

mijlocul lor. Așa erau cu toții încălziți de nețărmurită dragoste, ori întăriți de postire și de înfrânare. Dintre aceștia, voi aminti măcar despre câțiva bărbați minunați care au strălucit într-o astfel de petrecere și osârdnică după Dumnezeu nevoință. Iată pe cel dintâi: ieromonahul Damian, care a fost așa de tare în postire și în înfrânare, încât nimic în afară de pâine și apă n-a mâncat până la sfârșitul vieții sale. Dacă aducea cineva vreun copil bolnav sau chiar și vârstnic, stăpânit de vreo neputință oarecare, și venea în mănăstire la fericitul Teodosie, el poruncea acestui Damian să se roage pentru bolnav. Și îndată după ce le citea el rugăciunile trebuitoare și-i ungea cu Sfântul Mir, cei bolnavi se vindecau. Când a căzut odată, fiind slăbit de boala de care trebuia să și moară, a venit la dânsul un înger sub înfățișarea lui Teodosie, și i-a făgăduit împărăția cerurilor pentru ostenelile sale. După aceea, a venit și Teodosie cu frații și s-au așezat lângă el. Damian, fiind acum sleit de puteri, s-a uitat la egumen și i-a zis: „Să nu uiți, părinte egumen, ce mi-ai făgăduit în această noapte". Și a socotit marele Teodosie că bătrânul o fi avut vreo vedenie și i-a spus: „Frate Damian, ceea ce ți-am făgăduit, aceea și va fi". După aceea, el și-a purtat privirile împrejur și îndată și-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu.

A mai fost de asemeni și un alt frate cu numele Ieremia, care încă mai ținea minte cele cu încreștinarea pământului Rusiei. Acesta avea de la Dumnezeu darul cunoașterii celor viitoare, precum și al vederii celei duhovnicești. Și așa, când cunoștea înlăuntrul cuiva vreo cugetare urâtă, atunci el îi atrăgea luarea aminte și-l învăța să se ferească de unel-

tirile diavolului. Dacă vreun frate cugeta să iasă din mănăstire, Ieremia, cunoscând acest lucru, venea la dânsul, îi arăta gândul și-l mângâia. Și când se întâmpla să spună cuiva fie ceva de rău, fie de bine, totdeauna se adeverea cuvântul bătrânului.

Un alt părinte cu numele Matei era și el văzător cu duhul. Odată, pe când ședea la locul său obișnuit în biserică, și-a ridicat ochii și s-a uitat la frații care cântau la cele două strane și a văzut pe diavolul sub înfățișare de polonez, într-o manta, sub poalele căreia ținea niște flori din acele părți și mergea pe la frați, scoțând flori pe care le arunca în ei. Și dacă se lipea floarea de vreun frate care cânta, acela, slăbind cu mintea, mai stătea puțin și apoi, găsind vreun motiv oarecare, ieșea din biserică și se ducea la chilie, adormea și nu se mai întorcea până la sfârșitul slujbei. Iar dacă diavolul arunca asupra cuiva floarea și ea nu se prindea de dânsul, atunci acel frate rămânea tare în cântare, până către ziuă, când se termina slujba și abia atunci se ducea la chilie. Și bătrânul a spus această vedenie fraților. Avea el obiceiul că rămânea după slujba de noapte și ieșea cel mai de pe urmă din biserică, atunci când înainte de revărsatul zorilor toți se răspândeau pe la chilii. Odată, ieșind din biserică, s-a așezat să se odihnească sub tochița de fier, căci chilia îi era departe. Și stând el acolo, a văzut că vine dinspre poartă ceva ca o mare mulțime de norod. El și-a ridicat ochii și a văzut că unul ședea călare pe un porc, iar ceilalți mergeau în jurul lui. „Unde vă duceți?" — a întrebat bătrânul. Și a răspuns diavolul care era călare pe porc: „După Mihail Tolbecovici". Bătrânul s-a însemnat cu semnul

Sfintei Cruci și s-a dus la chilia sa. După ce s-a făcut ziuă, înțelegând el însemnătatea acelei vedenii, a zis ucenicului său de chilie: „Du-te și întreabă dacă Mihail este în chilie". S-a dus ucenicul și, întrebând, i s-a spus: „Îndată după utrenie a sărit peste gard și a plecat". Și a spus bătrânul vedenia sa egumenului și tuturor fraților.

În timpul acesta a murit prea cuviosul Teodosie și după el s-a făcut egumen Ștefan, iar după acesta Nikon, iar bătrânul Matei încă trăia. Odată, stând la populoșniță, Matei a vrut să se uite la egumenul Nikon, și, când și-a ridicat ochii și s-a uitat, a văzut că în strana egumenului stătea un măgar. Din aceasta a înțeles bătrânul că egumenul nu s-a sculat la utrenie. A mai văzut și alte multe vedenii, apoi ajungând la adânci bătrânețe s-a pristăvit în această sfântă și mare lavră a Pecerskăi.

A mai fost de asemeni un monah cu numele Isakie. În viața lumească el fusese bogat, căci se ocupase cu negoțul, fiind cu neamul din Toropeni și, dorind să se facă monah, a împărțit averea la săraci și pe la mănăstiri și, venind în peșteră la marele Antonie, l-a rugat să-l tundă în schimă și să-l facă monah. Antonie l-a primit, l-a îmbrăcat în haina călugărească și i-a pus numele Isakie, numele de mai înainte fiind Cerni. Și a început Isakie să ducă viață aspră, s-a îmbrăcat în cămașă de pocăință, după aceea a rugat să-i cumpere o capră, a jupuit-o de piele și s-a îmbrăcat cu ea pe deasupra cămășii de pocăință și s-a uscat pe el pielea cea crudă. După aceea, s-a închis într-o chilioară mică de vreo patru coți din gura unei peșteri și acolo se ruga lui Dumnezeu cu lacrimi. Hrana lui era o prescură și aceea

la două zile, iar băutura numai apă luată cu multă cumpătare. Marele Antonie a adus de s-a făcut o ferestruică, mare cât abia încăpea mâna, și pe acolo își primea el hrana. Așa a trăit Isakie șapte ani, fără să iasă la lumină și fără să se culce pe coaste, ci dormea numai foarte puțin, șezând în capul oaselor. Când venea seara, el începea de obicei să facă mătănii și cânta psalmi până la miezul nopții; iar după ce nu mai putea de oboseală, se așeza la locul său fără să se culce. Odată, pe când ședea el așa după obicei, după ce a stins lumânarea, deodată a strălucit în peștera lui o lumină ca de soare, așa de puternică încât i-a orbit ochii, nemaiputând să privească. Și au venit la dânsul doi tineri prea frumoși, cu fețe strălucitoare ca soarele, și i-au spus: „Isakie, noi suntem îngeri, dar iată că vine la tine Însuși Hristos; cazi și te închină Lui". El însă n-a înțeles diavoleasca viclenie și nici nu și-a adus aminte cel puțin să se închine, ci a căzut jos și s-a închinat acestei năluciri diavolești întocmai ca lui Hristos. Atunci diavolii au slobozit un răcnet plin de bucurie și au zis: „Așa, Isakie, tu de acum ești al nostru", apoi l-au dus în chilioara lui, l-au așezat jos și au stat și ei în rând cu el. Și toată chilia și intrarea peșterii s-a umplut de draci. Și a zis unul dintre ei, acela care se numea pe sine Hristos: „Luați alăutele și țimbalele și cântați, iar Isakie să ne joace". Și au început să lovească în toate instrumentele acelea și să joace cu Isakie. În cele din urmă, după ce l-au chinuit destul, l-au lăsat abia viu și au plecat râzându-și de el. A venit timpul să răsară și soarele a doua zi, și când a sosit vremea să mănânce pâine, Antonie a venit după obicei la ferestruică și a zis:

„Doamne, binecuvântează, părinte Isakie!". Și nu i-a fost lui nici un răspuns. „Pesemne că o fi murit", a zis Antonie și a trimis în mănăstire după Teodosie și după alți frați. Au săpat intrarea care era zidită, au intrat și au luat pe Isakie, socotind că a murit deja. Dar când l-au scos și l-au pus în fața peșterii, abia atunci au văzut că încă este viu. Și a spus egumenul Teodosie: „Asta trebuie să i se fi întâmplat din lucrarea diavolească". L-au pus pe un așternut și Antonie a început să-l îngrijească. S-a întâmplat în acea vreme că a venit Izeaslav de la Kiev și a început să se mânie asupra lui Antonie din cauza lui Vsevolod. Și a trimis Sveatoslav după Antonie, ca să-l ducă noaptea la Cernigov. Când a venit Antonie la Cernigov, i-a căzut drag muntele Bloudin. De aceea și-a săpat o peșteră și s-a sălășluit într-însul. Și până acum a rămas pe muntele Bloudin mănăstirea Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu. Iar Teodosie, aflând că Antonie a plecat la Cernigov, s-a dus cu frații, a luat pe Isakie și, punându-l în chilie la dânsul, a început să-l îngrijească. El era așa de slăbit cu trupul, încât nu putea nici să se întoarcă pe altă parte, nici să se ridice și nici să stea. Zăcea tot timpul pe o singură parte și se uda sub dânsul, așa că din această cauză de mai multe ori s-au ivit și viermi sub coapsele sale. Iar Teodosie însuși îi lua cu mâna lui și-l spăla. Și așa a făcut doi ani întregi. Minunat și înspăimântător lucru! Doi ani a zăcut acest bolnav, fără ca să bea nici măcar apă, fără să mănânce nici un fel de hrană, nici pâine, nici verdețuri și nici nu și-a mișcat limba. Mut și surd, a zăcut doi ani de zile. Iar Teodosie se ruga lui Dumnezeu pentru dânsul și-i citea rugăciuni zi-

ua și noaptea, până când, în cele din urmă, în al treilea an, bolnavul a vorbit și a început să audă, să stea pe picioare sale și chiar să umble încetișor ca un copil. Și nu gândea să meargă la biserică, de aceea au început cu sila să-l ducă și așa, încetul cu încetul, s-a obișnuit. După aceea s-a hotărât să meargă la trapeză împreună cu frații. Acolo l-au așezat într-un loc deosebit de ceilalți frați și-i puneau pâine dinainte, dar el nu o lua până ce nu i-o punea chiar în mână. Și a spus Teodosie: „Dați-i pâine dinainte, dar în mână să nu-i puneți, lasă să mănânce el singur". Iar el n-a mâncat o săptămână întreagă; după aceea, deprinzându-se câte puțin, a început a gusta câte o fărâmitură de pâine și așa s-a învățat a mânca. Așa l-a izbăvit prea cuviosul Teodosie de intrigile diavolului. După aceea Isakie a început a se deda iarăși la înfrânarea cea aspră, după obiceiul său de mai înainte. Între acestea, prea cuviosul Teodosie a murit și în locul lui a venit egumen părintele Ștefan. Atunci Isakie a spus: „Iată, pe când ședeam eu la un loc, tu, diavole, m-ai amăgit. Acum eu nu mă voi mai închide în peșteră, dar te voi birui trăind în mănăstire". Și s-a îmbrăcat în cămașă de pocăință iar pe deasupra a luat o manta groasă și a început să se arate în ochii lumii că e nebun întru Hristos. Ajuta bucătarilor să fiarbă mâncare pentru frați, iar la slujba de noapte venea înaintea tuturor și stătea neclintit. În timpul iernii stătea la slujbă având-și de încălțare niște bocanci cu pingelele tocite de tot, așa încât i se lipeau tălpile de lespezile de piatră și el nu și le mișca din loc până când nu se termina slujba utreniei. Atunci se ducea la bucătărie și pregătea focul,

apa, lemnele, înainte de a veni alții dintre frații bucătari. Era pe atunci un bucătar tot cu numele Isakie și a început odată a glumi pe seama bătrânului zicând: „Afară este o cioară neagră, du-te, ia-o și adu-o încoace". Atunci Isakie a făcut o închinăciune până la pământ, s-a dus afară, a luat cioara, a adus-o și a dat-o aceluia în fața tuturor bucătarilor. Ei s-au înspăimântat și i-au spus egumenului și tuturor fraților, lucru pentru care frații au început să cinstească pe Isakie. Dar el, nevrând să fie slăvit de oameni, se făcea că este nebun și strica ceva, fie egumenului, fie fraților sau mirenilor, așa că aceia îl băteau pentru asta. În cele din urmă, a început să umble prin lume, de asemeni prefăcându-se că este nebun. Apoi s-a sălășluit în peștera în care trăise mai înainte Antonie, aduna la sine copiii și-i îmbrăca în haine călugărești. Și pentru aceasta lua deseori bătaie, fie de la egumen, fie de la părinții acelor copii. El însă răbda toate, primind și răni și goliciune și foame, ziua și noaptea. Uneori, noaptea, încălzea foarte tare soba în chilioara pe care o avea lângă peșteră, așa încât flacăra începea să iasă prin crăpături, soba fiind rea; Isakie, neavând cu ce să o potolească, se așeza cu picioarele goale pe foc și ședea așa până când focul se potolea. Și multe alte lucruri de acest fel istoriseau frații despre el, dintre care unele am văzut și eu însumi. Așa putere asupra diavolilor primise el de la Dumnezeu, încât nu se temea de ei nici ca de o muscă, întru nimic socotind îngrozirile și nălucirile lor. De aceea, când i se arătau, le zicea: „Întâia dată m-ați înșelat în peșteră pentru că nu cunoșteam vicleșugurile voastre. Dar acum este cu mine Domnul Iisus Hristos, Dum-

nezeul meu, și rugăciunea părintelui nostru Teodosie, de aceea am neclintită nădejde că desăvârșit voi birui". Uneori i se arătau diavolii și încercau să-i facă rău spunându-i: „Desigur, tu ești al nostru, căci doar te-ai închinat căpeteniei noastre și chiar nouă înșine", iar Isakie le răspundea: „Căpetenia voastră este Antihrist, iar voi sunteți cu toții draci", apoi se însemna cu semnul Sfintei Cruci și ei piereau îndată dinaintea lui. Uneori veneau la dânsul iarăși noaptea, speriindu-l prin felurite vedenii: i se arătau de pildă sub forma unei mari mulțimi de popor care venea asupra lui cu sapa și cu lopeți zicând: „Hai să săpăm peșteră și să îngropăm pe acest om". Iar alții îi spuneau: „Fugi, Isakie, că vor să te înconjoare ca să te prindă", iar el le răspundea: „Dacă voi ați fi oameni, ați veni ziua, dar pentru că sunteți fii ai întunericului, de aceea umblați prin întuneric și întunericul vă stăpânește". Apoi făcea semnul Sfintei Cruci asupra lor și ei piereau pe dată, făcându-se nevăzuți. Altă dată veneau să-l îngrozească sub înfățișare de urși sau de fiare înfricoșate, de lupi și altele; sau veneau sub formă de șerpi, de broaște, de șoareci și de tot felul de animale târâtoare. Dar nu puteau să-i facă nimic. De aceea i-au zis odată: „Ne-ai biruit Isakie!". Iar el le-a răspuns: „Voi m-ați biruit pe mine, luând înfățișarea lui Iisus Hristos și a îngerilor lui, fără să fiți vrednici să vă arătați sub un astfel de chip. Iar acum faceți întocmai cum se cuvine, arătându-vă sub formă de fiare, de animale, de șerpi și de alte târâtoare urâte; după cât sunteți de spurcați și de răi, tot așa sunt și înfățișările pe care le luați când vă arătați". Și îndată au pierit dracii din fața lui și de atunci nu l-au mai supărat.

El singur a spus că timp de trei ani a dus această luptă cu dracii. Iar după aceea a început să petreacă nestingherit de nimeni o viață aspră, de mare înfrânare, în post îndelungat și priveghere.

În astfel de nevoințe a și încheiat el sorocul vieții sale pământești. Cu puțin mai înainte de aceasta însă, îmbolnăvindu-se în peșteră, frații l-au luat și l-au adus în mănăstire, și după o săptămână s-a sfârșit întru Domnul. Egumenul Ioan, împreună cu toți frații, l-au îngropat cu cinste.

Așa erau călugării din mănăstirea lui Teodosie! De aceea chiar și după moarte strălucesc întocmai ca niște luceferi și se roagă lui Dumnezeu pentru frații care trăiesc acolo, afierosiți vieții celei asemenea cu a îngerilor, cât și pentru toți frații creștini care trăiesc în mijlocul lumii. În această mănăstire însă și până în ziua de astăzi monahii duc o viață plină de fapte bune, trăind cu toții la un loc viață obștească, în cântări, în rugăciuni și în ascultare spre slava atotputernicului Dumnezeu, ocrotindu-i rugăciunile prea cuviosului Teodosie, căruia laudă i se cuvine în veci. Amin.

Scrisoarea smeritului Simon, episcopul de Vladimir și Suzdal, către monahul Policarp din Pecerska, despre monahii care și-au sfințit viața în această mănăstire

1. Introducere

Iubitul meu frate, șezând în tăcere, adună-ți gândurile și zi-ți întru sine: „Sărmane călugăr, oare n-ai părăsit tu pentru Domnul și lumea și pe părinții tăi cei trupești? Iar dacă, venind aici pentru mântuire, tu nu lucrezi cele duhovnicești, pentru ce ai mai luat asupra ta numele cel călugăresc? Nu te va izbăvi pe tine de munci haina cea neagră dacă nu vei trăi călugărește". Îți este cunoscut cum te fericesc aici cnejii, boierii și toți prietenii tăi. „Fericit este el, spun ei, că a urât această lume deșartă și slava ei trecătoare; el acum nu se mai îngrijește de cele pământești, ci numai pe cele cerești le dorește". Iar tu nu trăiești călugărește. Ce tare mie rușine din cauza ta! Ce ar fi dacă aceia care ne fericesc pe noi aici ne-ar lua înainte în împărăția cerurilor și vor fi în locul de odihnă, iar noi vom geme în muncile cele amare? Trezește-te, frate, și poartă grijă de sufletul tău! Lucrează Domnului cu frică și cu toată smerita înțelepciune și nu face în așa fel ca acum să fii blând, iar mâine mânios și rău; să taci

puțin, iar după aceea iarăși să începi a cârti împotriva egumenului și a sfetnicilor lui. Nu fi mincinos; sub motivul neputinței trupești să nu te lipsești de slujba bisericească în comun, căci, după cum ploaia face să crească sămânța, tot așa biserica îndeamnă sufletul spre lucrarea faptelor bune. Tot ceea ce faci tu în chilie este de puțină însemnătate, fie că citești la psaltire, fie că faci slujba celor 12 psalmi, toate acestea nu valorează cât un singur „Doamne miluește" spus împreună cu ceilalți. Iată la ce trebuie să iei aminte frate: mai marele Apostolilor, Petru, era el însuși biserică a Dumnezeului celui viu; dar când Irod l-a prins și l-a băgat în temniță, oare nu prin rugăciunile bisericii s-a izbăvit din mâinile lui Irod? Și David se roagă zicând: „Una am cerut de la Domnul, pe aceasta o voi căuta: să locuiesc în casa Domnului în toate zilele vieții mele, ca să văd frumusețea Domnului și să cercetez locașul Lui" (Ps. 26, 7-8). Și Însuși Domnul spune: „Casa Mea, casă de rugăciune se va chema" (Matei 21, 13). Căci spune tot el „unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor" (Matei 18, 20). Iar dacă aici se adună mai mult de o sută de frați, atunci cum să nu crezi tu că acolo este de față și Însuși Domnul Dumnezeul nostru? La focul Lui dumnezeiesc li se pregătește și prânzul; numai pentru o fărâmă din el eu aș schimba tot prânzul care stă înaintea mea. Martor îmi este Domnul că nu m-aș atinge de nici un fel de hrană, dacă aș avea numai o felie de pâine și linte pregătite pentru sfânta frățime. Nu face așa fratele meu, ca astăzi să lauzi pe cei ce șed la masă, iar mâine să murmuri împotriva bucătarului și a frate-

lui care-i ajută. Prin aceasta, desigur, produci neplăcere egumenului, iar tu însuți, în loc de mâncare, mănânci noroi. În pateric este scris cum unui bătrân i s-a arătat că, la aceeași masă, mâncarea este deosebită: cei ce defăimau mâncau noroi, iar cei ce lăudau mâncau miere. Și astfel, când mănânci sau bei, binecuvântează pe Dumnezeu, pentru că cel ce defăimează lui singur își face rău. Apostolul spune: „Ori de mâncați, ori de beți, ori de altceva de faceți, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceți (I Cor. 10, 31). Așa că rabdă, frate, și necazurile, și dosădirile, căci cel ce rabdă până la sfârșit, chiar fără osteneală, se va mântui.

De se va întâmpla ca să te întristeze cineva spunându-ți că altcineva te-a vorbit de rău foarte tare, tu să-i răspunzi așa: „Chiar dacă m-a și ocărât, tot îmi este frate, și apoi eu sunt și vrednic de așa ceva. Afară de aceasta, el nu face de la sine asa, ci vrăjmașul diavol sfătuiește ca să pună dușmănie între noi. Să izgonească dar Domnul pe cel viclean, iar pe frate să-l miluiască!". Spui că el ți-a spus în față înaintea tuturor cuvinte de supărare. Nu te întrista de aceasta, frate, și nu te mânia îndată, ci, căzând, fă plecăciune fratelui până la pământ și spune: „Iartă-mă, frate!". Îndreptează greșeala ta si vei birui toată puterea vrăjmașului. Iar dacă, fiind defăimat, vei răspunde tot prin cuvinte defăimătoare, te vei dosădi pe tine însuți. Ce, oare ești tu mai mare decât împăratul David? Pe dânsul l-a defăimat și l-a ocărât în față chiar fiul său, iar unul dintre slujitori, nesuferind jignirea adusă împăratului său, a spus: „Am să mă duc să-i iau capul, pentru ce el, câine mort, blestemă pe stăpânul meu, împăratul?".

Și mai mult decât atât, gândește-te, fiul meu, cum s-a smerit pe sine Domnul nostru, fiind ascultător Părintelui Său până la moarte: fiind grăit de rău, El n-a grăit de rău. Când I-au spus că are drac, El nu s-a supărat, ci chiar s-a rugat pentru cei ce L-au răstignit. Și același lucru ne-a învățat și pe noi: „Iubiți pe vrăjmașii voștri, faceți bine celor ce vă urăsc, binecuvântați pe cei ce vă blestemă".

E destul, frate, și atâta cât ai făcut, pentru că, din cauza slăbiciunii sufletului tău, acum trebuie să plângi, pentru că ai părăsit sfânta și cinstita mănăstire Pecerska și pe Sfinții Părinți Antonie și Teodosie, iar împreună cu dânșii ai părăsit și pe alți sfinți părinți călugări din Pecerska și te-ai apucat să fii egumen la sfinții cei fără de arginți, Cosma și Damian. Bine ai făcut că te-ai lăsat de astfel de demnitate nefolositoare și n-ai dat putere vrăjmașului tău; pentru că aceasta a fost desigur o dorință satanică; el voia să te omoare sufletește. Oare tu nu știi că pomul, dacă nu-l uzi la rădăcină și dacă nu-l cureți adesea, curând se usucă? Și tu, încetând de a mai fi sub ascultarea părintelui tău și a fraților și părăsind mănăstirea ta, curând ai fi pierit. Oaia care rămâne în turmă este fără de primejdie, dar îndepărtându-se de ea, curând piere și o mănâncă lupul. Ar fi trebuit să judeci mai întâi pentru care motiv ai vrut tu să ieși din acel sfânt, cinstit și mântuitor locaș al Pecerskăi, unde este prielnic să se mântuiască tot cel ce dorește aceasta. Socot, frate, că însuși Dumnezeu a rânduit așa, nemaiputând răbda mândria ta. El te-a lepădat ca altădată pe satana, luându-i puterile. Pentru că tu n-ai vrut să slujești acelui bărbat sfânt, stăpânului tău și fratelui nostru, Arhiman-

dritului Achindin din Pecerska. Mănăstirea Pecerska este ca o mare care nu ține nimic putred în ea, ci-l aruncă afară. Iar ce mi-ai scris tu mie privitor la jignirea ta, vai de tine: ți-ai ucis tu singur sufletul tău! Te întreb eu: cum vrei să te mântuiești? Poți să fii postitor, poți să fii întotdeauna cumpătat și sărac, poți să priveghezi, dar dacă nu rabzi jignirile și supărările, nu vei vedea mântuire. Dar acum se bucură pentru tine egumenul și toată frățimea și noi ne-am mângâiat, auzind de regăsirea ta: tu ai fost pierdut și te-ai aflat. Eu încă o dată am lăsat lucrurile după voia ta și nu după voia egumenului, iar tu ai vrut iarăși să fii egumen la Sfântul Dimitrie. Dar nu te-a silit nici egumenul, nici cneazul, nici eu și iată că acum te-ai înțelepțit tu singur. Înțelege, frate, că egumenia ta nu este plăcută lui Dumnezeu. De aceea ți-a și trimis el slăbirea vederii. Iar tu nu te-ai cutremurat și n-ai zis cum ar fi trebuit: „Bine este mie că m-ai smerit, ca să mă învăț îndreptările Tale". Am înțeles eu că tu ești iubitor de demnități și cauți slavă de la oameni, iar nu de la Dumnezeu. Oare nu crezi tu, nenorocitule, blestematule, în ceea ce este scris: „nimeni nu-și ia singur cinstea aceasta, ci dacă este chemat de Dumnezeu" (Evr. 5, 4). Iar dacă nu crezi în ceea ce spune Apostolul, atunci nu crezi nici în ceea ce spune Hristos. Pentru ce cauți cinste de la oameni și nu de la Dumnezeu? Rânduielilor celor ce vin de la Dumnezeu nu vrei să te supui și zămislești în mintea ta cugete mărețe. Unii ca aceștia, în cele dintâi timpuri după zidirea lor, au fost aruncați din cer. „Oare eu nu sunt vrednic — zici tu — de un astfel de rang de nu vor să mi-l încredințeze? Oare eu sunt mai rău de-

cât acest econom sau decât fratele lui, care de asemeni stă în fruntea unei ascultări de seamă? Și neprimind ceea ce dorești tu, te apuci să faci răscolire, umbli adesea pe la chilii și bagi intrigă între frați, făcându-i să se certe unii cu alții, grăind lucruri nefolositoare: „Oare acest egumen împreună cu economul său găsesc de cuviință că numai aici este cu putință a plăcea lui Dumnezeu, iar în alt loc nu te poți mântui? Dar că ei înșiși primesc cinste de la noi, asta nu iau în seamă". Toate acestea sunt cugetări diavolești. Dar chiar de vei primi și tu însuși vreo cinste oarecare și vei ocupa un loc mai înalt, să nu uiți de smerenie, și atunci, de se va întâmpla să fii lipsit de această treaptă, vei începe din nou să mergi pe calea smereniei tale și nu vei cădea în felurite întristări. Îmi scrie Verhuslav, cneahina lui Sostislav, că ar fi vrut să te pună episcop, fie în Novgorod în locul lui Antonie, fie în Smolensk sau în Iuriev, în locul lui Alexei. „Eu sunt gata — zice — să cheltuiesc chiar până la o mie de monede de argint pentru tine și pentru Policarp." Și eu i-am răspuns: „Fiica mea, Anastasia! Tu vrei să faci un lucru care nu este plăcut lui Dumnezeu. Dacă el ar fi rămas neîntrerupt în mănăstire, fiind sub ascultarea egumenului său și a tuturor fraților întru curată știință și în deplină înfrânare, atunci nu numai că s-ar fi îmbrăcat în veșminte arhierești, dar și de împărăția cerească ar fi fost vrednic". Dar tu, frate, oare nu cumva ai dorit episcopie? Bun lucru; dar ascultă ce spune Pavel lui Timotei; citind, vei înțelege dacă îndeplinești câtuși de puțin din ceea ce se cere unui episcop. Și dacă ai fi fost vrednic de un astfel de rang, eu nu ți-aș fi dat drumul de la mine, ci

cu mâinile mele te-aș fi pus pe tron împreună cu mine, în amândouă episcopiile: în Vladimir și în Suzdal. Așa a și vrut cneazul Gheorghe să facă; dar eu, văzând micimea ta de suflet, m-am împotrivit la aceasta. Iar dacă tu nu mă vei asculta pe mine și vei dori vreo stăpânire oarecare, ca să te faci episcop sau egumen, atunci blestem și nu binecuvântare va veni peste tine! Și după aceea nu vei mai intra în acel sfânt și cinstit locaș în care te-ai făcut călugăr. Și vei fi aruncat afară, întocmai ca un vas netrebnic, iar după aceea te vei jeli mult, fără nici un folos. Căci nu numai întru aceasta constă desăvârșirea, frate, ca să ne slăvească toți, ci ca să ne îndreptăm viața și să ne păzim curați. Căci după cum apostolii au fost trimiși de Hristos, Dumnezeul nostru, în toată lumea, tot așa din mănăstirea Pecerska mulți au fost puși episcopi de către Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu și întocmai ca niște luceferi strălucitori au luminat tot pământul Rusiei cu sfântul botez. Cel dintâi dintre dânșii a fost marele ierarh Leontie, episcop al Rostovului, pe care Dumnezeu l-a preaslăvit cu neputrezirea. El a fost cel dintâi episcop pe care, după multe chinuri, l-au ucis necredincioșii. Acesta este al treilea cetățean al poporului rus pe lângă cei doi varegi — tatăl și fiul — uciși de locuitorii Kievului, pentru învinuire de păgânătate, nu cu mult înainte de botezul lui Vladimir, încununat de Hristos pentru care a pătimit. Iar despre Mitropolitul Ilarion, ai citit tu însuți în viața Sfântului Antonie de care el a fost făcut călugăr și așa s-a învrednicit de episcopat. Apoi au mai fost alți episcopi: Nicolae și Efrem în Pereaslav, Isaia în Rostov, Gherman în Novgorod, Marin în

Iuriev, Mina în Polotsk, Nicolae în Tmutoracani, Teoctist în Cernigov, Lavrentie în Turov, Luca în Belgorod, Efrem în Suzdal... Și dacă vrei să-i știi pe toți, citește letopisețul cel vechi al Rostovului: acolo sunt amintiți mai mult de treizeci, iar după dânșii până la noi, păcătoșii, cred că vor fi vreo cincizeci.

Socoate, așadar, fratele meu, cât de mare este slava și cinstea acelei mănăstiri! Rușinează-te și te pocăiește și îndrăgește această viață liniștită și pașnică la care te-a chemat Domnul. Eu aș fi mai bucuros dacă s-ar putea să mi se ia de pe umeri această sarcină a episcopatului și să muncesc în acea sfântă mănăstire Pecerska. Și aceasta o spun, frate, nu ca să mă înalț pe mine însumi, ci numai ca să-ți fac ție cunoscut despre aceasta. Puterea arhieriei noastre tu însuți o cunoști și cine nu mă știe pe mine păcătosul, episcopul Simon, și această catedrală, podoabă a Vladimirului, și cealaltă din Suzdal, pe care eu însumi le-am zidit? Câte orașe și sate au ele! Și dijmă adună pentru dânsele de pe tot pământul acela. Și peste toate acestea stăpânește neputința și slăbiciunea noastră. Și totuși pe toate le-aș părăsi, dar tu știi cât de mare este lucrul duhovnicesc. Și acum eu m-am afierosit lui cu totul și rog pe Domnul ca să-mi dea răgaz ca să-l duc până la capăt cu bine. Dar Domnul cunoaște cele ascunse, adevărat îți spun; acum însă eu n-aș schimba această slavă și cinste pentru nimic, măcar de ar trebui să ies pe poartă numai cu bățul în mână, să mă amestec cu gunoi în mănăstirea Pecerska pentru ca oamenii să mă calce în picioare, sau să mă fac întocmai ca unul dintre cerșetorii care cer milostenie la porțile acestei cinstite lavre. Asta ar fi

mai bine pentru mine decât această cinstire vremelnică; mai mult aș dori să petrec o zi în casa Maicii Domnului decât să trăiesc o mie de ani în sălașurile păcătoșilor. Adevărat îți spun, frate Policarpe: unde ai mai auzit tu despre astfel de minuni dumnezeiești ca cele care s-au săvârșit în mănăstirea Pecerska? Și unde ai mai auzit despre așa dumnezeiești părinți care, asemenea razelor de soare, au strălucit până la marginile pământului? La ceea ce tu deja auziseși de la mine despre mănăstirea Pecerska și părinții din ea, eu am mai adăugat în prezenta mea scrisoare și această povestire care urmează, vrednică de crezare. Și iată că-ți spun acum, frate, pentru ce am o așa de mare evlavie și credință pentru prea cuvioșii părinți ai noștri, Antonie și Teodosie*.

2. Despre prea cuviosul Onisifor și nevrednicul monah nenumit

Am auzit un lucru prea minunat de la fericiții bătrâni din Pecerska, iar ei spun că această minune au auzit-o la rândul lor chiar de la cei care au văzut-o așa cum s-a întâmplat. Pe atunci, când în sfânta mănăstire Pecerska era egumen Pimen, trăia acolo un bărbat desăvârșit în toate faptele cele bune, anume Onisifor, cu rangul de preot. Acesta se învrednicise să primească de la Dumnezeu darul

* Cele ce urmează fac parte dintr-o corespondență a acestui episcop Simon de Vladimir și Suzdal către monahul Policarp din Pecerska, corespondență transcrisă și înmulțită, iar cu timpul tipărită sub numele de „Istorisirea lui Simon, episcop de Vladimir și Suzdal, despre sfinții părinți din Pecerska și despre motivul pentru care trebuie să avem evlavie și dragoste față de prea cuvioșii părinți ai Pecerskăi, Antonie și Teodosie".

vederii cu duhul, așa că vedea în inima fiecărui om păcatele lui. Toți povestesc despre multe fapte minunate de ale lui; eu însă am să-ți spun numai una.

Avea acest fericit Onisifor un fiu duhovnicesc și prieten în dragostea cea creștinească, un oarecare dintre călugări care în chip fățarnic se arăta următor vieții acestui sfânt. Se da drept un om postitor și se prefăcea că este rușinos, smerit și curat, iar în ascuns mânca si bea și-și petrecea urât anii vieții sale.

Și-i erau ascunse acelui bărbat duhovnicesc toate acestea, încât nici el, nici altul dintre frați nu știau aceste lucruri. Într-o zi, fiind cu desăvârșire sănătos, el a murit fără să se cunoască nici un motiv, iar de la trupul lui a început să se răspândească un miros așa de urât încât nimeni nu putea să se apropie de el. Acest lucru i-a îngrozit pe toți. L-au scos cu mare greutate afară, dar de cântat nu putea să cânte nimeni; i-au pus trupul într-un loc deosebit și, stând de departe, îi făceau obișnuita slujbă; cei ce erau de față însă, cu mare greutate puteau rămâne împrejur, astupându-și nasul cu mâna. După slujbă, scoțându-l, l-au pus într-o peșteră; dar cu toate acestea de la trupul lui continua să se răspândească un miros așa de rău, încât și cele necuvântătoare fugeau din preajma acelei peșteri. De multe ori s-au auzit și suspine amare, ca și cum ar fi chinuit cineva pe fratele cel mort. Și s-a arătat Sfântul Antonie în vis preotului Onisifor și i-a spus cu amenințare: „De ce ai făcut aceasta? De ce ai pus aici pe un așa spurcat și mult păcătos cum n-a mai fost pus altul niciodată!? El a spurcat acest loc sfânt!". Trezindu-se din vedenie, Onisifor a căzut cu fața la pământ și s-a rugat lui Dumnezeu zicând: „Doam-

ne! Pentru ce mi-ai ascuns faptele acestui om?". Și venind un înger i-a spus: „Aceasta s-a făcut spre învățătura tuturor celor ce greșesc și nu le pare rău, ca văzând aceasta să se pocăiască". Și zicând acestea, s-a făcut nevăzut. Atunci Onisifor s-a dus și a făcut cunoscut egumenului Pimen toate acestea. După aceea, într-o altă noapte, a avut iarăși o vedenie asemănătoare. „Aruncă-l afară mai repede — a poruncit Sfântul Antonie — să fie spre mâncare câinilor, căci nu este vrednic să rămână aici". Onisifor a căzut din nou la rugăciune și a auzit un glas care i-a zis: „Dacă vrei, ajută-i". Iar când, sfătuindu-se cu egumenul, s-a hotărât să aducă pe cineva cu forța — căci de bună voie nimeni nu putea să se apropie de acel deal unde era peștera — ca să scoată afară acel trup, să-l arunce în apă, iarăși i s-a arătat Sfântul Antonie și i-a spus: „M-am milostivit asupra sufletului acestui frate, deoarece nu pot să-mi calc făgăduința pe care v-am făcut-o, anume că tot cel ce va fi îngropat aici, în această peșteră, va fi miluit, chiar dacă ar fi păcătos. Părinții cei îngropați cu mine aici nu sunt mai răi decât cei ce au fost mai înainte de legea darului (adică în Vechiul Testament) și decât cei ce au bine plăcut Domnului meu și Preacuratei Sale Maici în legea cea nouă și, de aceea, nici unul din această mănăstire nu va fi osândit la munci. Domnul a grăit către mine și eu am auzit glasul Lui: «Eu sunt Acela care a spus lui Avraam: pentru douăzeci de drepți, nu voi pierde cetatea». Cu atât mai mult pentru tine și pentru cei ce sunt aici împreună cu tine, voi milui și voi mântui pe cel păcătos; dacă-l va apuca moartea în mănăstirea ta, va fi în locul de odihnă". Auzind aces-

tea de la prea cuviosul Antonie, Onisifor a făcut cunoscut egumenului și fraților toate cele văzute și auzite. Pe unul dintre cei dintâi l-am găsit și eu și el mi-a istorisit toate acestea. Iar egumenul Pimen a rămas foarte uimit de acest înfricoșat lucru și a început să se roage lui Dumnezeu cu lacrimi pentru mântuirea sufletului acelui frate. Și a avut și el o vedenie de la Dumnezeu, în care i s-a spus: „Deoarece în acest loc au fost deja îngropați mulți păcătoși, care cu toții au fost iertați pentru sfinții cei ce bine au plăcut Mie, care se odihnesc în această peșteră, să știi că am miluit și sufletul acestui blestemat, pentru robii Mei, Antonie și Teodosie, și cu rugăciunea călugărilor care s-au mântuit cu ei. Și iată care-ți va fi semnul pentru aceasta: putoarea s-a schimbat în bună mireasmă". Auzind acestea egumenul s-a umplut de bucurie, a adunat pe toți frații și, istorisindu-le vedenia, a plecat cu ei la peșteră să vadă cele ce s-au întâmplat. Și au simțit cu toții o bună mireasmă care se răspândea de la trupul fratelui celui mort, fără ca să mai fie nici o rămășiță, măcar cât de mică, din mirosul cel rău de mai înainte. Și cu toții și-au desfătat sufletul din acel bun miros și au preaslăvit pe Dumnezeu și pe plăcuții Lui, Sfinții Antonie și Teodosie, pentru mântuirea acelui frate. De aceea și eu, păcătosul episcop Simon, mă întristez, îmi pare rău, plâng și doresc să mor acolo, ca cel puțin să fiu îngropat în acel dumnezeiesc pământ și să primesc o cât de mică ușurare de multele mele păcate, pentru rugăciunile acestor sfinți părinți, întru Hristos Iisus Domnul nostru, căruia se cuvine slava acum și pururea și în vecii vecilor.

3. Despre fericitul Evstratie Postnicul.

A venit un om din Kiev la peșteră, dorind să se facă monah. Și a poruncit egumenul să-l tundă în schimă și i-au pus numele Evstratie. Iar el a împărțit toată averea sa la săraci, lăsând numai puțin celor de aproape ai săi, ca ei să împartă după plecarea lui. Și petrecea Evstratie mult postind și ascultător tuturor. Acest fericit monah, împreună cu alții, oarecare creștini, a fost luat în robie. Și l-au vândut unui evreu și la alții mulți care erau cu dânsul. Iar el povățuia pe cei ce erau robi împreună cu dânsul și, învățându-i și rugându-i, le-a zis: „Fraților, noi care ne-am botezat și credem în Dumnezeu, să nu ne lepădăm de făgăduința pe care am dat-o la Sfântul Botez. Hristos ne-a răscumpărat din blestemul legii, ne-a născut din nou prin apă și prin Duh și ne-a făcut fii și moștenitori împreună cu El. Și așa, dacă va fi să murim pentru Domnul, să murim, iar dacă vom trăi, să împlinim slujirea cu care suntem datori felului nostru de viață. Iar dacă vom muri pentru alții, atunci cu moartea vom cumpăra viața. Atunci ni se va da viața cea veșnică". (Acest Evstratie fusese luat rob de păgânii agareni și de ei a fost vândut evreului.)

După câteva zile toții robii aceia au murit, fiind chinuiți de foame și istoviți de sete. Unii au murit după trei zile, alții după șapte, cei mai tari după zece, și așa s-au sfârșit cu toții de foame și de sete. Toți erau 50 bărbați: 30 dintre muncitorii mănăstirii, iar 20 din Kiev. După 14 zile, a rămas în viață numai călugărul singur pentru că era postitor din fragedă vârstă. Iar evreul, crezând că acest monah a

fost vinovat de pierderea aurului său cu care plătise pentru robi, a început să-și sărbătorească paștele lui. Și când a sosit ziua Învierii lui Hristos a început să-și bată joc de cuviosul Evstratie, întocmai cum, după cele scrise în Evanghelie, își băteau joc evreii de Domnul nostru Iisus Hristos: au pironit pe fericitul pe cruce, iar el se ruga lui Dumnezeu pentru dânsul și a trăit așa 15 zile. Iar evreii i-au spus: „Nebunule, mănâncă acum hrană din cea după legea cea veche și vei fi viu. Doar Moise de la Dumnezeu a primit legea pe care ne-a dat-o și, iată, în cărți s-a spus: «Blestemat tot cel spânzurat pe lemn». Monahul însă a răspuns: „Este un mare dar al lui Dumnezeu că m-a învrednicit să pătimesc întru această zi. În această stare fiind, aud în inima mea glasul Lui care-mi spune, întocmai ca și tâlharului: «Astăzi vei fi cu Mine în rai». El însuși a stricat blestemul legii și a adus binecuvântarea. Despre Dânsul a spus Moise: «Viața ta va fi mereu în primejdie înaintea ochilor tăi» (Deut. 28, 66). Iar David zice: «Au străpuns mâinile și picioarele Mele» și iarăși: «Împărțit-au hainele Mele între ei și pentru cămașa Mea au aruncat sorți». Iar despre această zi spune: «Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul! Să ne bucurăm și să ne veselim într-însa». Iar tu și ceilalți evrei împreună plângeți acum și vă tânguiți: a sosit vremea să dați răspuns pentru sângele meu și pentru sângele tuturor creștinilor; fiindcă sâmbetele voastre le-a urât Domnul și sărbătorile voastre s-au întors în întristare: căpetenia fărădelegii voastre va fi ucisă". Evreul însă, auzind că acest monah, așa răstignit cum este, îndrăznește să-l înfrunte, a luat o suliță și a străpuns pe cel ce pătimea. Și așa și-a dat su-

fletul său în mâinile Domnului prea cuviosul Evstratie. Și au văzut toți cum niște cai de foc duceau sufletul lui într-un car de foc și de asemeni au auzit cu toții un glas care a spus în limba greacă: „Iată cetățeanul cel bun al Ierusalimului ceresc!". De aceea când îi faceți pomenirea, el se numește Protostrator (cel dintâi, primul). Curând după aceea, chiar în ziua în care a fost ucis cuviosul Evstratie, a venit o hotărâre de la împăratul cu privire la evrei, ca luându-li-se toate averile, să-i izgonească pe toți și cu groază să-i ucidă. Iată ce se întâmplase: un oarecare dintre evrei se botezase. Acesta era bogat și foarte viteaz, de aceea împăratul l-a primit pe lângă dânsul și-n scurtă vreme l-a făcut eparh. Iar el, după ce a primit această mare cinste, s-a lepădat în taină de Hristos și de credința creștinească și a dat libertate evreilor în toată împărăția grecească să-i cumpere creștini și să-i dea lui în robie. Și acest eparh a fost descoperit și ucis, după cuvântul fericitului Evstratie, și împreună cu dânsul toți evreii care își petreceau iarna în Kersau. Iar acelui evreu care a chinuit și ucis pe Sfântul Evstratie, i-au luat averea și l-au spânzurat. „Să se întoarcă nedreptatea lui pe capul lui și pe creștetul lui silnicia să se pogoare" (Ps. 7, 16). Iar trupul Sfântului Evstratie a fost aruncat în mare, unde s-au făcut multe minuni de la dânsul. Credincioșii i-au căutat moaștele, dar nu le-au găsit, căci nu de la oameni, ci de la Dumnezeu căuta slavă acest mare sfânt părinte. Iar blestemații evrei au văzut această înfricoșată minune și s-au botezat.

4. Despre smeritul și mult răbdătorul monah Nikon.

Un alt monah cu numele Nikon a fost luat de asemeni în robie și ținut în lanțuri. Cineva din Kiev a venit să-l răscumpere, dar el nu s-a bucurat de aceasta. Acel om iubitor de Hristos era însă dintre marii demnitari ai orașului și, după ce a răscumpărat o mulțime de alți robi care erau împreună cu Nikon, s-a întors acasă. După aceea au auzit rudeniile lui Nikon despre el și, luând multe bogății, s-au dus să-l răscumpere. Cuviosul însă le-a spus: „Nu cheltuiți degeaba averea voastră: dacă ar fi vrut Dumnezeu să mă aibă liber, nu m-ar fi predat în mâinile acestor oameni, cei mai nelegiuiți și mai mârșavi din lume". El a spus: „Eu dau în robie și pe preoți. Pe cele bune le-am primit din mâna Domnului, dar pe cele rele oare să nu le primim?". Rudeniile auzind și neînțelegând acestea, l-au ocărât și au plecat, luând cu dânșii înapoi bogăția mare pe care o adunaseră pentru răscumpărarea lui.

Văzând că nu s-a făcut pe placul lor, polonezii au început să-l chinuiască pe cuviosul fără nici o milă. Trei ani încheiați, în fiecare zi îl batjocoreau, îl aruncau în foc, îl tăiau cu cuțitele, îi legau mâinile și picioarele cu lanțuri, îl puneau să se ardă la soare, îl chinuiau cu foamea și cu setea, așa că el uneori câte o zi, alte ori câte două zile în șir era lăsat fără nici un fel de hrană. Și pentru toate acestea el mulțumea lui Dumnezeu și se ruga Lui. Iarna îl aruncau gol în zăpadă și în ger. Toate acestea le făceau blestemații polonezi pentru ca să scoată de la el un cât mai mare preț de răscumpărare pentru

sine. El însă le spunea: „Hristos are să mă izbăvească din mâinile voastre fără nici o plată, precum am și primit înștiințare chiar despre aceasta: mi s-a arătat fratele meu, Evstratie, pe care voi l-ați vândut evreilor ca să-l răstignească. Ei vor fi osândiți împreună cu cei ce au zis: «Ia-L, ia-L, răstignește-L pe El!... Sângele Lui asupra noastră și asupra copiilor noștri». Iar voi, blestemaților, vă veți munci veșnic împreună cu Iuda, ca niște vânzători și nelegiuiți blestemați ce sunteți". Și iată ce i-a spus cuviosul Evstratie: „Peste trei zile vei fi în mănăstire, cu rugăciunile sfinților Antonie și Teodosie și a altor cuvioși care s-au mântuit împreună cu dânșii". Atunci polonezul a socotit că fericitul vrea să fugă și i-a tăiat pulpele picioarelor, ca să nu poată merge repede și au întărit foarte mult paza în jurul lui. Iar în ziua a treia, toți cu armele în mână stăteau împrejurul lui; dar cu toate acestea, deodată, în ceasul al șaselea din zi, s-a făcut nevăzut și toți au auzit un glas zicând acestea: „Lăudați pe Domnul în ceruri". Așa a fost dus prea cuviosul în chip nevăzut în biserica Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu din mănăstirea Pecerska, la priceasnă în timpul Sfintei Liturghii. Și îndată s-au îngrămădit toți frații în jurul lui și-l întrebau: „Cum ai venit aici?". El a vrut să tăinuiască la început acea prea slăvită minune; dar frații, văzând pe el fiare grele și răni nevindecate și că tot trupul îi putrezea de răni iar sângele încă îi curgea din pulpele tăiate ale picioarelor, nu l-au crezut, așa că el, în cele din urmă, a mărturisit adevărul. Și nu voia ca să-i ia fiarele de la mâini și de la picioare. Egumenul însă i-a spus: „Frate, dacă Domnul ar fi voit să te aibă și mai departe în ne-

caz, nu te-ar fi scos de acolo. Iar acum arată că ești ascultător voinței noastre". Și luând fiarele de pe dânsul, le-au schimbat în obiecte sfințite trebuitoare la altar. După multă vreme, polonezul care ținuse pe fericitul în robie a venit în Kiev ca să încheie tratat de pace. A intrat în mănăstirea Pecerska și a văzut pe acest bătrân și a istorisit el însuși egumenului și tuturor fraților despre dânsul și după aceea nu s-a mai întors acasă, ci s-a botezat împreună cu toată casa lui și s-a făcut monah. Și aici, în mănăstire, și-au sfârșit viața lor în pocăință, slujind celui ce fusese rob al lor. Se vorbește și despre alte multe fapte ale fericitului Nikon, dar nu este vremea a scrie acum despre ele, totuși îți voi spune una: în timpul robiei fericitului Nikon, cei ce erau robi împreună cu el s-au îmbolnăvit odată de foame și de sete, iar fericitul i-a oprit să primească ceva spurcat din ceea ce li se dăduse ca hrană. Și, legat fiind, s-a rugat pentru dânșii și toți s-au făcut sănătoși și au fugit fără să-i vadă nimeni. După aceea și polonezul s-a îmbolnăvit și a poruncit copiilor săi să-l răstignească pe călugăr deasupra mormântului său, dar fericitul Nikon s-a rugat și el s-a făcut sănătos. El mai dinainte a cunoscut cu duhul pocăința la care avea să vină polonezul și s-a izbăvit pe sine de amară moarte. Acest Nikon se numește „cel uscat". Și așa, sub acest nume îl cunoașteți și voi, pentru că el a pierdut mult sânge, a putrezit de răni și s-a uscat.

Așa că, fratele meu, cum voi putea eu să preaslăvesc după vrednicie pe acei sfinți bărbați care au fost în acea cinstită și fericită mănăstire Pecerska! Pentru viața lor cea cu fapte bune și păgânii s-au

botezat și în viața călugărească au intrat. Așa, pentru acel mai sus pomenit, fericitul mucenic al lui Hristos, Evstratie, evreii s-au botezat, iar pentru acest răbdător de chinuri Nikon, polonezii păgâni s-au făcut călugări. Dar cu mult mai mult decât acestea ai auzit tu de la mine păcătosul, episcopul Simon, cel mai rău dintre episcopi, nevrednic să fie la picioarele acelor sfinți călugări. Și socot că lumea întreagă este nevrednică de dânșii și nu se află nici un scriitor vrednic, în stare să istorisească în scris cu de-amănuntul toate minunile lor. Se vede că unora ca aceștia le-a spus Domnul: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri" (Matei 5, 16).

Așa că, gândește-te, frate, cum să călcăm făgăduința noastră și cum să ne schimbăm viața noastră dintr-o așa de mare cădere în adâncul poftelor trupești, când noi avem conducători si povățuitori asemenea celor fără de trupuri, cei dintâi rugători și mijlocitori înaintea Ziditorului, asemenea îngerilor, încununați cu cununi mucenicești?

5. Despre Sfântul Mucenic Kucșa și despre Cuviosul Pimen Postnicul.

Cum să treci sub tăcere, așa, fără nici un motiv, pe acest fericit monah, pe sfințitul Mucenic Kucșa din aceeași mănăstire Pecerska!? Tututor le este cunoscut cum izgonea el pe draci, cum a botezat pe locuitorii din Veatca, cum a coborât ploaie din cer și a secat un lac și cum a mai făcut alte minuni. Multe chinuri a îndurat el de la necredincioși, iar în

cele din urmă a fost ucis împreună cu un ucenic al său. În aceeași zi cu dânșii s-a săvârșit și fericitul Pimen Postnicul. Acestui bătrân, fiind văzător cu duhul, i se descoperise cu doi ani mai înainte mergerea sa către Domnul și de asemeni despre multe alte întâmplări proorocise și pe mulți bolnavi vindecase. Și tot el a spus în mijlocul bisericii în auzul tuturor: „Fratele nostru Kucșa a fost ucis acum în revărsatul zorilor". Și zicând acestea, a adormit.

6. Despre Sfântul Atanasie Zăvorâtul care, a doua zi după ce a murit, a înviat și a mai trăit 12 ani.

Iată ce s-a mai întâmplat în aceeași sfântă mănăstire Pecerska: un frate monah cu numele Atanasie, ducând viață sfântă și plăcută lui Dumnezeu, după o boală îndelungată a murit. După obicei, doi frați i-au spălat trupul neînsuflețit (frecându-l cu o cârpă umedă), l-au înfășurat cu mantie cum se cuvine și au plecat. Din întâmplare au mai intrat la dânsul și alții și, văzând că a murit, au plecat și aceia. Și așa a rămas mortul neîngropat toată ziua; el era foarte sărac, neavând nimic din lumea aceasta și de aceea nu era băgat în seamă. Numai celor bogați se sârguiesc toți să le slujească, atât în timpul vieții cât și la moarte, ca să primească ceva spre moștenire. În acea noapte însă, egumenului i s-a arătat cineva în vis și i-a spus: „Tu te desfătezi, iar omul acela al lui Dumnezeu zace de două zile fără îngropare". Auzind despre aceasta, egumenul a plecat în dimineața aceleiași zile, împreună cu toți frații, la cuviosul care murise și l-au găsit viu, se-

zând și plângând. Și s-au înspăimântat toți văzând că a înviat și l-au întrebat: „Cum ai înviat?"; iar alții îl întrebau: „Ce-ai văzut?". Iar el nu răspundea nimic, ci numai repeta mereu: „Mântuiți-vă". Frații însă îl rugau cu stăruință zicând: „Spune-ne și nouă despre cele ce s-au petrecut cu tine, să ne fie și nouă aceasta spre folos". Iar el le-a spus: „Dacă vă voi spune, n-o să credeți". Frații însă i-au spus cu jurământ: „Vom păzi orice ne vei spune!". Atunci le-a grăit așa: „Fiți ascultători egumenului întru toate; petreceți tot timpul în pocăință; și, ceea ce este mai principal, rugați-vă Domnului Iisus Hristos, Preacuratei Sale Maici și Prea Cuvioșilor Părinților noștri Antonie și Teodosie ca să sfârșiți întru aceasta sfântă mănăstire zilele vieții voastre și să vă învredniciți a fi îngropați în această peșteră, împreună cu sfinții părinți Antonie, Teodosie și alții. Iată cele trei lucruri mai principale, numai dacă va înțelege cineva să le îndeplinească pe toate după rânduială. Dar să nu vă înalțați cu mintea! Acum să nu mă mai întrebați nimic mai mult". Și spunând fraților: „Vă rog, iertați-mă", s-a dus în peșteră, a zidit intrarea și a petrecut acolo 12 ani, fără să vorbească niciodată cu nimeni măcar un cuvânt. Iar când s-a apropiat vremea pristăvirii sale, a chemat pe toți frații, le-a repetat ceea ce le spusese mai înainte despre ascultare, despre pocăință și despre rugăciune și, zicând doar atât: „Fericit cel ce se va învrednici să fie îngropat aici", a adormit în Domnul cu pace. Între frați însă era unul care suferea de multă vreme de picioare și l-au adus lângă trupul mort al cuviosului. Bolnavul a îmbrățișat trupul fericitului și îndată s-a făcut sănătos; și din acel moment până la

moartea sa n-a mai suferit nici de picioare și nici de altă boală. Iată cum povestea acel frate, cu numele Vavila, despre vindecarea sa: „Eu zăceam culcat, mă văitam de durere și deodată a intrat în chilie la mine acest fericit părinte și mi-a spus: «Vino și eu am să te vindec». Și numai ce am vrut să-l întreb când și cum a venit la mine, și el îndată s-a făcut nevăzut". Și au înțeles toți din aceasta că Atanasie s-a făcut plăcut lui Dumnezeu: 12 ani n-a ieșit din peșteră, n-a văzut soarele, a plâns neîncetat ziua și noaptea, a mâncat numai pâine uscată, a băut numai apă și acestea numai câte puțin, o dată la două zile. Despre această minune am auzit și eu de la acel Vavila pe care el l-a vindecat.

Și scriindu-ți acestea, te sfătuiesc: întărește-te în cucernicie, în acea sfântă mănăstire Pecerska, și nu dori stăpânire, nici stăreție, nici episcopie; îți este ție de ajuns pentru mântuire ca să-ți sfârșești viața în acea mănăstire. Și pentru a te întări în această convingere, ți-aș putea spune încă multe, din multe cărți. Dar mai de folos ca orice pentru tine socot că este să-ți mai istorisesc ceva tot din faptele cuvioșilor monahi din această dumnezeiască și sfântă mănăstire Pecerska.

7. Despre Prea Cuviosul Sveatoșa, cneazul de Cernigov.

Acest fericit și binecredincios cneaz Sveatoșa, care în schima monahală s-a numit Nicolae, era fiul lui David și nepotul lui Sveatoslav. Și se gândea el cât de mincinoase sunt toate în această lume deșartă și că toate se scurg, trec, iar bunătățile cele vii-

toare sunt netrecătoare și veșnice, iar împărăția cerească care e pregătită de Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El este fără de sfârșit. Și părăsind domnia, și cinstea, și slava, și puterea, a venit în mănăstirea Pecerska și s-a făcut monah. Aceasta s-a petrecut în anul 1106, februarie 19. Toți monahii care au trăit pe lângă el mărturisesc despre ascultarea și viața lui cea cu fapte bune. Trei ani întregi a făcut ascultare la bucătărie muncind pentru frați. Cu mâinile sale tăia lemne pentru pregătirea hranei, pe care le aducea adeseori el însuși cu spatele de la malul Niprului și cu mare greutate îl puteau opri de la astfel de lucru frații săi Izeaslav și Vsevolod. Totuși, acest adevărat ascultător a cerut și s-a rugat ca să-l mai lase măcar un an să lucreze la bucătărie pentru frați. După aceea l-au pus la porțile mănăstirii, căci la toate era priceput și desăvârșit. Și a petrecut aici trei ani încheiați, nemergând nicăieri în altă parte, fără numai la slujba bisericească. De aici i s-a poruncit să meargă să facă ascultare la trapeză. În cele din urmă, cu voia egumenului și a tuturor fraților monahi din soborul mănăstirii, a fost silit să-și aibă chilia lui aparte, pe care și-a făcut-o cu propriile sale mâini. Și până în zilele noastre această chilie se numește „a lui Sveatoșa" și tot așa se numește și grădina de legume pe care a întocmit-o cu propriile sale mâini. Se spune de asemeni despre acest fericit Sveatoșa că nimeni nu l-a văzut vreodată șezând fără de lucru, ci totdeauna avea rucodelie în mâinile sale, din care câștiga pentru îmbrăcămintea de care avea nevoie. Iar în gura lui era neîncetat sfânta rugăciune a lui Iisus: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcăto-

sul". Iar de mâncat, niciodată n-a mâncat altceva decât ceea ce se da la masa de obște, căci deși avusese multe avuții, pe toate le împărțise pentru trebuințele săracilor, pelerinilor și pentru zidirea de biserici. Multe dintre cărțile lui sunt și până acum în mănăstire.

Încă din vremea domniei lui avea acest fericit cneaz Sveatoșa un doctor foarte iscusit, cu numele Petru, de neam sirian. Acest Petru a venit cu dânsul în mănăstire, dar văzând sărăcia lui de bună voie și ascultarea pe care o făcea la bucătărie și la poartă, s-a despărțit de el și-a început să trăiască în Kiev, vindecând pe mulți. Venea însă adeseori la fericitul, și văzând reaua lui pătimire în multe și îndelungata sa postire, îl îndemna zicând: „Stăpâne! S-ar cuveni să-ți cruți sănătatea și să nu-ți omori așa trupul tău prin osteneală și înfrânare nemăsurată. Tu vei deveni cu timpul așa de slăbit, încât nu vei mai fi în stare să-ți duci jugul pe care ți-a plăcut să-l iei asupra ta pentru Domnul. Dumnezeu nu vrea post sau osteneli peste putere, ci numai inimă curată și smerită. Afară de aceasta, tu nici nu ești deprins cu astfel de nevoi și lipsuri pe care le duci acum, lucrând ca un rob lipsit de libertate. Adeseori chiar și binecredincioșilor tăi frați, Izeaslav și Vsevolod, li se vorbește foarte aspru împotriva sărăciei tale. Cum, dintr-o așa slavă și cinste, să ajungi până la cea din urmă sărăcie, până acolo ca să-ți istovești trupul cu astfel de hrană? Mă mir de stomacul tău cum de mai poate răbda! Altădată se îndestula cu tot felul de bunătăți, iar acum primește legume crude și pâine uscată. Fii cu băgare de seamă! Se vor aduna într-o bună zi bolile și slăbiciunile din toate părțile

și tu, neavând tărie din destul, în curând îți vei pierde și viața, fără ca mie să-mi fie cu putință să-ți vin cu ceva în ajutor, și vei lăsa plângere nemângâiată fraților tăi. Iată, și boierii tăi, care ți-au slujit ție, socoteau să devină cândva prin tine mari și slăviți; iar acum sunt lipsiți de dragostea ta și-ți grăiesc împotrivă pentru cele ce faci. Și-au făcut și ei case mari și acum petrec în ele într-o mare mâhnire sufletească. Tu însuți n-ai unde să-ți pleci capul și lor li se pare că tu chiar ai renunțat la puterea ta de judecată. Ce cneaz a mai făcut așa? Oare fericitul tău părinte David sau unchiul tău Sveatoslav? Sau care dintre boieri a făcut la fel ca tine sau măcar a dorit să meargă pe această cale, afară de Varlaam, care a fost egumen aici? Dacă nu asculți de sfatul meu, atunci va veni peste tine moartea mai înainte de vreme."

Și așa îi vorbea adeseori, șezând cu dânsul în bucătărie sau la poartă, căci era învățat de frații cneazului. Fericitul însă îi răspundea: „Frate Petre, multă vreme am stat eu și m-am gândit și am socotit să nu-mi cruț trupul, ca nu cumva din nou să se pornească război înlăuntrul meu. Lasă mai bine să se smerească sub greutatea multelor osteneli. Puterea Mea — zice Domnul —, frate Petre, întru neputințe se săvârșește (II Cor. 12, 9). Pătimirile vremelnice de acum nu înseamnă nimic față de slava aceea care se va descoperi nouă (Rom. 8, 18). Eu mulțumesc Domnului Dumnezeu că m-a slobozit de robia lumească și m-a făcut slugă robilor Săi, acestor fericiți călugări. Iar frații mei să poarte grijă de dânșii: fiecare să-și ducă jugul său. Destul că au în mână și stăpânirea care mi se cuvenea mie. Iar toate acestea: soția, și copiii, și casa, și stăpânirea, și fra-

ții, și prietenii, și slugile, și satele le-am părăsit pentru Hristos, ca prin aceea să mă fac moștenitor al vieții veșnice. Eu am sărăcit pentru Dumnezeu, ca pe El să-L dobândesc. Dar chiar și tu, când îngrijești pe cineva de vreo boală, oare nu-i poruncești să se abțină de la hrană? Iar mie a muri pentru Hristos îmi este câștig și a ședea pe o grămadă de gunoi ca Iov, este împărăție. Și dacă cnejii de mai înainte de mine n-au făcut așa, atunci lasă să le fiu eu călăuză în astfel de viață; poate că vreunul dintr-înșii va râvni mie și va veni pe urmele mele. Cât despre celelalte, nu te interesează nici pe tine, nici pe cei ce te-au învățat pe tine să vii să-mi spui acestea". Când acest fericit a căzut bolnav, doctorul lui despre care am pomenit, văzând aceasta, a început să pregătească felurite buruieni de leac împotriva acelei boli care i se întâmplase atunci: fierbinteală sau un fel de vătămare și celelalte. Dar mai înainte de a veni doctorul, cneazul s-a vindecat, așa că nicidecum n-a îngăduit ca să-l îngrijească. Și în multe rânduri s-a petrecut aceasta. Odată, s-a îmbolnăvit însuși doctorul și atunci Sveatoșa a trimis pe cineva să-i spună: „Dacă nu vei bea leacuri, te vei vindeca; iar de nu mă vei asculta, mult ai să pătimești". Dar acela, făcându-și socotelile după știința artei sale, a băut un medicament și, socotind că se va vindeca, puțin de nu și-a pierdut viața. Numai rugăciunea fericitului Sveatoșa l-a făcut sănătos. După aceea, Petru s-a îmbolnăvit din nou și cuviosul a trimis pe cineva să-i spună: „Dacă nu te vei trata cu nimic, peste trei zile te vei vindeca". De data aceasta sirianul a ascultat și, după cuvântul fericitului, peste trei zile s-a vindecat. Iar cuviosul,

chemându-l la sine, i-a zis: „Peste trei luni de zile, eu voi pleca din lumea aceasta". El vorbea însă așa, poruncindu-i lui Petru să se facă monah. Sirianul însă, socotind că în adevăr cu cneazul trebuie să se întâmple aceasta, a căzut la picioarele lui și i-a spus cu lacrimi: „Vai mie, domnul și binefăcătorul meu, viața mea este scumpă! Cine mă va ocroti pe mine, străinul? Cine va mai hrăni atât de multă lume, care duce lipsă de hrană? Cine va mai fi ocrotitorul și apărătorul celor obidiți? Cine va milui pe cei săraci? Oare nu ți-am spus eu, cneazul meu, că vei lăsa plângere nemângâiată fraților tăi? Tu m-ai însănătoșit pe mine, atât cu cuvântul lui Dumnezeu și cu puterea Lui, cât și cu rugăciunea ta. Și acum unde se duce bunul nostru povățuitor? Descoperă-mi mie, robului rău, pricina morții tale și dacă eu nu te voi vindeca, să fie capul meu pentru capul tău și sufletul meu pentru sufletul tău! Nu te duce de la mine tăcând; descoperă-mi, domnul meu, de unde ai aflat acest lucru. Eu îmi voi da viața mea pentru tine. Dacă Domnul este acela care te-a înștiințat despre aceasta, roagă-L să mor eu în locul tău. Unde să mă îndepărtez eu de lume ca să plâng pierderea ta, dacă tu mă părăsești? Oare pe această grămadă de gunoi sau la poartă, unde trăiești tu acum? Ce bogăție din cele care ai tu îmi va fi destulă spre moștenire? Tu însuți ești aproape gol și când vei muri te vor pune în aceste zdrențe peticite. Dă-mi însă rugăciunea ta, precum odată Ilie i-a dat lui Elisei cojocul, ca să pot străbate locurile cele din rai până la locașurile acelea minunate ale casei lui Dumnezeu. Și fiara știe unde să se ascundă când se ivește lumina zilei și se culcă în culcușul său; și pa-

sărea își găsește o casă și rândunica un cuib în care-și pune puii săi. Iar tu de șase ani trăiești în această mănăstire și eu încă n-am aflat locul unde te sălășluiești tu". Iar fericitul i-a răspuns: „Mai bine să nădăjduiești în Dumnezeu, decât să te încrezi în om. Domnul care știe să hrănească toată făptura poate să ocrotească și să scape de la necaz pe cei sărmani și străini. Ar fi mai bine însă ca frații mei să se îngrijească de ei și de copiii lor decât să plângă pentru mine. Iar cât privește îngrijirea doctoricească, n-am simțit nevoie de dânsa nici cât am fost în viață, căci morții nu pot fi aduși din nou la viața trupească și doctorii nu pot să învieze pe cei morți". Și cneazul a coborât cu sirianul acesta în peșteră, și-a săpat mormântul și apoi l-a întrebat: „Care dintre noi dorește mai mult acest mormânt?". Și sirianul a răspuns: „Lasă să fie așa cum dorește fiecare; dar tu să mai trăiești, iar pe mine să mă pui aici". Atunci fericitul i-a spus: „Fie după dorința ta". Și așa doctorul s-a făcut călugăr și timp de trei luni de zile, ziua și noaptea, a petrecut într-o nepotolită plângere. Cuviosul îl mângâia, zicând: „Frate Petre, vrei să te iau cu mine?". Iar el îi răspundea cu lacrimi: „Vreau ca tu să-mi îngădui să mor eu în locul tău, iar tu să te rogi pentru mine". Și i-a spus fericitul: „Îndrăznește și așa, fiul meu, și fii gata: peste trei zile vei merge către Domnul". După ce au trecut trei zile, doctorul s-a împărtășit cu dumnezeieștile, de viață făcătoarele și nemuritoarele Taine, s-a așezat în patul său, și-a potrivit îmbrăcămintea de pe el și, întinzând picioarele, și-a dat sufletul în mâinile lui Dumnezeu, cum îi prezisese fericitul Sveatoșa cneazul. Iar el însuși, acest fericit cneaz, a

mai trăit după aceea 30 de ani, fără să iasă nicăieri din mănăstire, până în ziua în care, despărțindu-se de lumea aceasta, a mers în viața veșnică. Iar când a murit, aproape tot orașul Kiev a fost la îngroparea lui. Fratele fericitului Sveatoșa însă, auzind de moartea lui, a trimis cu rugăminte la egumenul Pecerskăi, cerând să-i dea de blagoslovenie crucea de pe paramonul cuviosului, perina lui și țărână din pământul pe care el își pleca genunchii la rugăciune. Egumenul i-a dat cneazului tot ceea ce a cerut, zicând: „Să-ți fie ție după credința ta". Iar Izeaslav, primind acestea, le păstra cu mare cinste în casă la dânsul și i-a dat egumenului trei galbeni de aur, ca să nu ia degeaba aceste semne de la fratele său. Odată, s-a îmbolnăvit așa de greu acest cneaz, încât toți au pierdut orice nădejde pentru însănătoșirea lui și, văzându-l aproape de moarte, s-au adunat în jurul lui soția, copiii și toți boierii. Iar el, ridicându-se puțin, a cerut apă din fântâna de la Pecerska și apoi a amuțit. Au trimis după apă, iar egumenul, luând haina de pocăință a lui Sveatoșa, a atins cu dânsa mormântul Sfântului Teodosie și apoi a dat-o celui trimis de cneaz, ca să-l îmbrace cu ea. Și mai înainte de a ajunge în oraș cel ce aducea apa și haina, bolnavul deodată a vorbit și a zis: „Ieșiți mai repede în marginea orașului de întâmpinați pe prea cuvioșii Teodosie și Nicolae" (Sveatoșa în călugărie se numise Nicolae). Iar când a intrat trimisul cu apa și cu haina, cneazul a strigat: „Nicolae, Nicolae, Sveatoșa!". Și i-au dat de a băut din apa aceea și l-au îmbrăcat cu haina fratelui său, după care îndată s-a vindecat.

Și toți au preaslăvit pe Dumnezeu și pe plăcuții Săi, Teodosie și Nicolae. Și apoi, ori de câte ori se îmbolnăvea cneazul Izeaslav, punea pe dânsul haina cea de la fratele său și îndată se vindeca*. El voia să se ducă chiar la mormântul fratelui său, dar a fost oprit de cei ce erau episcopi atunci. Și ori de câte ori i se întâmpla să meargă cu oștire la război, el lua pe sine această haină și rămânea nevătămat. Odată însă, făcând un păcat, n-a îndrăznit să se îmbrace cu dânsa și a fost ucis în luptă. Și, mai înainte de a muri, a poruncit să-l îmbrace în acea haină și așa să-l pună în mormânt. Se mai povestește și despre alte multe mari minuni ale cuviosului acesta Nicolae (Sveatoșa). Cam atât știu până acum părinții călugări din mănăstirea Pecerska despre fericitul cneaz Sveatoșa.

Și acum iarăși îndrept cuvântul meu către tine, iubite frate Policarp, ce ai făcut tu asemănător cu acest cneaz? Oare ai părăsit bogăția? Dar tu nici n-ai avut nimic. Ai părăsit oare slava lumii? Nici de aceasta nu te-ai învrednicit până în prezent. Iar acum de la sărăcie ai venit la slavă și la tot binele. Gândește-te la acest cneaz. Nimeni din Rusia n-a făcut ceea ce a făcut el: nici un cneaz n-a intrat în viața călugărească de bună voia sa. În adevăr, acesta este mai mare decât toți cnejii Rusiei. Ce înseamnă jignirea de care te plângi tu față de cămașa lui de pocăință? Tu, iată, ai fost chemat la sărăcie, dar te împodobești cu haine bogate și pentru aceasta

* Ca studiu pentru darul vindecător ce se află în hainele sfinților, vezi în „Pelerinul rus", partea a 3-a (pare-se), unde este vorba despre minunile pe care le făcea pelerinul cu metaniile de la părintele său duhovnicesc.

vei fi dezbrăcat de haina cea nestricăcioasă și vei fi osândit ca unul ce nu are haină de nuntă, adică sfânta smerenie. Ce scrie Sfântul Ioan în „Scara" sa? „Evreul se bucură de sabatul și de sărbătorile sale, ca să le serbeze cu mâncare" („Scara", cuv. 14, paragraful 7). Și tu, asemănându-te lui, te îngrijești de mâncare și de băutură și întru aceasta îți pui slava ta. Ascultă pe fericitul Evagrie ce spune: „Călugărul dacă păcătuiește, să nu aibă sărbătoare pe pământ". Nu hrăni trupul tău, ca să nu ți se facă dușman, dar nici nevoințe peste măsură să nu începi, căci dacă nu le vei putea îndeplini, îți vei agonisi ocară. Fii aici următor sfinților părinți și nu te vei lipsi de slava cea dumnezeiască. Chiar dacă nu vei dobândi cununa împreună cu cei desăvârșiți, sârguiește-te să fii cel puțin lăudat împreună cu cei ce au bine plăcut lui Dumnezeu. Iar tu ieri ai venit în mănăstire și acum dai făgăduințe fără ca să te deprinzi mai întâi cu voința călugărească, vrei episcopat și te arăți dătător de lege celor tari. Înainte de a învăța tu însuți ascultarea și supunerea, vrei să-i smerești pe toți; filosofezi despre cele înalte, poruncești cu îngâmfare celor mai tineri, grăiești împotrivă celor mai bătrâni. Toate acestea m-am obișnuit să le aud din gura ta, pentru că tu nu cugeți la cele cerești, ci la cele pământești; la cele trupești și nu la cele duhovnicești; la pofte și nu la înfrânare. Ai fugit de lumină și ai dat peste întuneric; ai lepădat viața și ți-ai pregătit munca veșnică. Ai luat arma ca să te lupți împotriva vrăjmașului și ți-ai înfipt-o în propria ta inimă... Trezește-te, frate, și cugetă cu mare luare aminte la viața ta pentru ca gândul tău și mintea ta să fie îndreptate neabătut către locul acela sfânt.

Dar iată că am să-ți mai povestesc, frate, despre faptele de râvnă ale unora asemănători ție.

8. Despre monahul Erasm, care și-a cheltuit averea pentru sfintele icoane și cu aceasta s-a mântuit.

A fost în aceeași mănăstire Pecerska un monah cu numele Erasm. Acesta avea mare bogăție, dar pe toată a cheltuit-o numai pentru nevoile bisericii: a ferecat în aur multe icoane, care și până acum stau la noi în altar. Și așa a ajuns el până la cea din urmă sărăcie și toți îl disprețuiau. Iar el a început să deznădăjduiască, văzând că nu primește nici o răsplătire pentru bogăția cea pământească pe care a cheltuit-o, zicând că asta i se întâmplă pentru că a dat-o la biserică și n-a împărțit milostenie la săraci. Acestea însă diavolul i le băga în inimă. Și a început să nu mai poarte grijă de viața sa și își petrecea zilele sale într-o desăvârșită neîngrijire de sine. Odată, s-a îmbolnăvit așa de tare, încât în cele din urmă a încetat să mai grăiască și zăcea așa cu ochii închiși, iar pieptul abia îi mai răsufla. Așa a petrecut șapte zile. Iar în ziua a opta, au venit la dânsul frații și, văzând îndelunga lui neputință, își dădeau cu toții părerea și ziceau: „Vai, vai de sufletul acestui frate! A trăit în lenevire și în tot păcatul și acum vede el că, iată, se chinuie și nu poate muri". Erasm însă s-a sculat deodată ca și cum n-ar fi fost nicicând bolnav, a stat drept și a început să le grăiască așa: „Fraților și părinților, ascultați, în adevăr așa este: eu sunt păcătos după cum voi înșivă știți și nici până acum încă nu m-am pocăit. Dar iată că mi s-au arătat acum sfinții Atanasie și Teodosie și

mi-au spus: «Noi ne-am rugat Domnului pentru tine și El ți-a dat vreme să te pocăiești». Am văzut de asemeni și pe Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu; ținea în mâini pe Fiul Său, Hristos Dumnezeul nostru și toți sfinții erau cu dânsa. Și mi-a spus: «Erasm, pentru că ai împodobit biserica mea și ai făcut-o măreață cu aceste icoane frumoase și Eu te voi preaslăvi în împărăția Fiului meu. Iar pe săraci pururea îi aveți cu voi. Numai vezi, după ce te vei ridica din boală aceasta, să te pocăiești și să primești asupra ta marele chip îngeresc: peste trei zile Eu te voi lua la mine curat, ca pe unul ce ți-a plăcut să împodobești casa mea». Și spunând acestea, Erasm a început să se spovedească în fața tuturor de toate păcatele pe care le făcuse, nerușinându-se, ci, dimpotrivă, bucurându-se întru Domnul că poate să facă aceasta. După aceea s-a sculat, s-a dus în biserică și a fost tuns în schima cea mare, iar peste trei zile a trecut către Domnul, fiind curat la suflet, prin buna lui mărturisire. Despre aceasta am auzit de la acei sfinți și fericiți părinți care au fost martori și înșiși văzători ai acelei întâmplări. Știind aceasta, frate, să nu gândești cum că ai cheltuit în zadar ceea ce ai avut; înaintea lui Dumnezeu totul este socotit până la cel din urmă bănuț. Nădăjduiește în milostivirea lui Dumnezeu pentru osteneala ta. Tu ai făcut amândouă ușile în acea sfântă și măreață biserică a Maicii Domnului din Pecerska și ea îți va deschide ție ușile milostivirii Sale. Pentru aceasta, în acea biserică întotdeauna se face rugăciunea: „Doamne, sfințește pe cei ce iubesc podoaba casei Tale și-i preaslăvește cu dumnezeiasca Ta putere!". Adu-ți aminte de asemeni și de acel nobil Patriciu, care a poruncit să i se facă o cruce din aur curat, și un tâ-

năr oarecare, râvnind acelui boier, a adăugat și el puținul aur pe care-l avea și pentru aceasta a devenit moștenitor al întregii lui averi. Așa și tu, dacă vei cheltui ceea ce ai pentru slava lui Dumnezeu și a Preacuratei Lui Maici, nu vei rămâne lipsit de răsplătire. Și așa să zici și tu împreună cu David: „Eu pururea voi nădăjdui spre Tine și voi înmulți lauda Ta" (Ps. 70, 15). Și Domnul îți va zice: „Eu preamăresc pe cei ce Mă preaslăvesc" (I Regi 2, 30). Tu însuți mi-ai spus: „Mai bine să cheltuiesc tot ceea ce am pentru trebuințele bisericii, decât să le pierd în zadar din pricina războiului, a furilor sau a focului". Și eu am lăudat buna Ta dorință, căci scris este: „Faceți făgăduințe și le împliniți Domnului Dumnezeului vostru. Toți cei dimprejurul Lui vor aduce daruri Celui înfricoșător" (Ps. 75, 11). Dar mai bine ar fi fost de tine dacă nu te-ai fi făgăduit, decât după ce te-ai făgăduit să nu împlinești (Ecles. 5, 4). Iar de se va întâmpla ca ceva din averea ta să se piardă de război sau să fie furată de hoți, nicidecum să nu huleşti și să nu te tulburi, ci mai degrabă să lauzi pe Dumnezeu și să zici ca Iov: „Domnul a dat, Domnul a luat..." În legătură cu aceasta, am să-ți povestesc un caz care s-a întâmplat cu monahul Areta.

9. Despre monahul Areta, cum averea cea furată l-a întors spre milostenie și cum s-a mântuit prin aceasta.

În aceeași mănăstire Pecerska a fost un monah cu numele Areta, polonez de neam. Acesta avea multă avere în chilia sa și niciodată n-a dat măcar un ban sau o bucățică de pâine vreunui sărac și era

așa de zgârcit și nemilostiv, încât și pe sine însuși se chinuia cu foamea. Și iată că într-o noapte au venit hoții și i-au furat toate câte avea. Iar acel Areta, din mare scârbă pentru pierderea aurului său, voia să-și pună singur capăt zilelor și a aruncat grea învinuire asupra unor oameni nevinovați și mulți au fost chinuiți pe nedrept. Noi îl rugam cu toții să înceteze cu cercetările, dar el nu voia să ne asculte. Și fericiții aceia bătrâni îl mângâiau zicând: „Frate! Aruncă spre Domnul grija ta și El te va hrăni" (Ps. 5, 25). Iar el îi dosădea pe toți cu cuvinte grele. Peste câteva zile a căzut într-o boală grozavă, încât era în pragul morții și nici atunci nu contenea a cârti și a huli. Dar Domnul, care vrea ca toți să se mântuiască, i-a deschis lui ochii cei duhovnicești și a văzut venirea îngerilor și a unei cete de draci și atunci a început a striga: „Doamne, miluiește-mă! Doamne, am greșit! Toate sunt ale Tale și de aceea eu nu mă mai tânguiesc". Și după ce a scăpat de boală, ne-a povestit ce fel de vedenie a avut: „Au venit la mine și îngerii și dracii și au început să se împotrivească unii altora în privința aurului furat. Spuneau dracii: „El n-a lăudat, ci a hulit și de aceea acum este al nostru și nouă ne este dat». Îngerii însă mi-au spus: «O, omule blestemat! Dacă ai fi mulțumit lui Dumnezeu pentru pierderea ta, ți s-ar fi socotit aceasta ca și lui Iov. Mare lucru este înaintea lui Dumnezeu când cineva face milostenie; dar atunci omul dă de bună voie. Când însă cineva mulțumește lui Dumnezeu pentru cele luate de la el cu sila, acest lucru este mai mare decât milostenie. Căci diavolul, făcând aceasta, vrea să aducă pe om până la hulă, dar el pe toate le dă Domnului

cu mulțumire, așa că aceasta este mai mare decât milostenia». Și în clipa când mi-au spus îngerii acestea, eu am început să strig: «Doamne, iartă-mă! Doamne, am greșit! Doamne, toate acelea sunt ale Tale și eu nu mă voi mai tângui». Și îndată dracii s-au făcut nevăzuți, iar îngerii au început să se bucure și au înscris drept milostenie toate cele pe care le-am pierdut". Auzind acestea, noi am dat slavă lui Dumnezeu, care a binevoit să ne facă cunoscut despre aceasta. Iar acei fericiți bătrâni, judecând asupra acestui lucru, au spus: „În adevăr, cu vrednicie și cu dreptate este a mulțumi lui Dumnezeu pentru toate, și bune, și rele". Și am văzut noi pe acest Areta că, după ce s-a făcut sănătos, întotdeauna slăvea și lăuda pe Dumnezeu și se mirau toți de schimbarea minții și obiceiului său: căci acela pe care mai înainte nimeni nu-l putea opri de la hulă, acum striga necontenit ca Iov: „Domnul a dat, Domnul a luat; cum I-a plăcut Domnului, așa a făcut. Fie numele Domnului binecuvântat în veac". Dacă însă n-ar fi văzut vedenia îngerilor și n-ar fi auzit cuvintele lor, nicidecum n-ar fi încetat a cârti. Asta ne-a făcut și pe noi să credem că, într-adevăr, așa s-a întâmplat. Și pe drept cuvânt, dacă aceasta n-ar fi un lucru mare, atunci bătrânul despre care se scrie în Pateric n-ar fi început să se roage lui Dumnezeu ca El să sloboadă să vină asupra lui tâlharii să-i ia tot avutul său. Iar când a ascultat Dumnezeu rugăciunea lui și au venit tâlharii, el a dat singur în mâinile lor tot ce a avut.

Iată, frate, ți-am dat de acum toate povățuirile de care am socotit că ai nevoie; roagă pe Dumnezeu să te învrednicească să-ți săvârșești și tu zilele

vieții tale în această sfântă mănăstire, în pocăință și în ascultare față de egumenul tău Achindin; aceste trei sunt mai mari decât toată fapta bună, cum a mărturisit și Atanasie cel zăvorât.

Acum am să-ți mai povestesc despre altă preaslăvită minune, care s-a petrecut în aceeași sfântă mănăstire Pecerska și al căreia am fost și eu însumi văzător. Iată cum s-a întâmplat:

10. Despre doi frați, Tit preotul și Evagrie diaconul, care se vrăjmășeau între ei.

Erau doi frați, nu după trup, ci în viața duhovnicească, diaconul Evagrie și preotul Tit. Aceștia aveau o mare și cu totul nefățarnică dragoste între dânșii, încât cu toții se minunau de buna înțelegere și nemăsurata lor dragoste. Dar urătorul de bine, diavolul, care întotdeauna umblă răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită, a trezit vrajbă între dânșii. Și atâta ură a băgat între ei, încât se fereau unul de altul, nesuferind nici măcar să se vadă față în față. De multe ori i-au rugat frații să se împace între dânșii, dar ei nici nu voiau să audă. Când Tit ieșea la cădit, Evagrie fugea de tămâiere; iar când Evagrie nu fugea, Tit trecea pe lângă el fără să cădelnițeze Și așa au petrecut ei multă vreme în întunericul păcatului. De Sfintele Taine se apropiau Tit necerându-și iertare, iar Evagrie umplându-se de mânie. Până acolo i-a ațâțat diavolul și i-a pornit unul împotriva altuia.

Odată Tit s-a îmbolnăvit așa de tare, încât era gata să moară; atunci și-a venit întru sine și a început să se căiască pentru păcatul său și a trimis la

diacon cu rugăminte zicând: „Iartă-mă, pentru Domnul, fratele meu, că degeaba m-am supărat pe tine". Iar Evagrie i-a răspuns cu cuvinte aspre și ocărâtoare, blestemându-l. Atunci bătrânii, văzând că Tit moare, l-au tras cu sila pe Evagrie să vină să se împace cu fratele său duhovnicesc. Văzând pe Evagrie, bolnavul s-a ridicat puțin, a căzut la picioarele lui și i-a spus: „Blagoslovește și mă iartă, părinte!" Iar el, ca un nemilostiv și crud, s-a lepădat în fața noastră a tuturor, zicând: „Niciodată nu vreau să mă împac cu dânsul, nici în veacul acesta, nici în veacul viitor". Atunci Evagrie s-a smuls din mâinile bătrânilor și a căzut deodată jos. Noi am vrut să-l ridicăm, dar am văzut că el era deja mort. Și n-am putut nici măcar să-i strângem mâinile la piept, nici să-i închidem gura ca la unul care ar fi fost mort de multă vreme. Iar bolnavul s-a sculat imediat, ca și cum n-ar fi fost niciodată bolnav. Și ne-am îngrozit cu toții de moartea fulgerătoare a unuia și de vindecarea așa de grabnică și neașteptată a celuilalt. După aceea, cu mult plânset, am îngropat pe Evagrie. Gura și ochii i-au rămas deschiși, iar mâinile întinse. Atunci noi am întrebat pe Tit: „Ce înseamnă toate acestea, părinte?". Și el a început să ne vorbească așa: „Am văzut niște îngeri îndepărtându-se de la mine și plângând pentru sufletul meu, iar în locul lor se apropiau niște draci înfiorători, bucurându-se de mânia mea (asupra fratelui Evagrie). Și atunci, înduplecându-mă, am început să rog pe fratele să mă ierte. Iar când voi l-ați adus pe el la mine, am văzut un înger plin de nemilostivire, cu o suliță de foc în mână; în clipa când Evagrie n-a vrut să mă ierte, el l-a lovit și acela îndată a căzut mort.

Iar mie mi-a dat mâna și m-a ridicat". Auzind acestea ne-am înfricoșat cu toții și ne-am temut de Dumnezeu, care a zis: „Iertați și vi se va ierta" (Matei 5, 22). Domnul a zis: „Tot cel ce se mânie în zadar asupra fratelui său cade sub osândă". Iar prea cuviosul Efrem grăiește: „De i se va întâmpla cuiva să moară în vrajbă, acela va fi supus unei neînduplecate judecăți și aspre osândiri". Și dacă acest Evagrie nu va primi ușurare, pentru sfinții Antonie și Teodosie, amară nenorocire lui, care s-a lăsat biruit de o astfel de patimă. Păzește-te și tu de ea, fratele meu, și nu da loc dracului mâniei ca să te biruiască. Cine ascultă o dată de el, acela i se face și rob; ci du-te mai repede și fă plecăciune cu smerenie din inimă celui ce se dușmănește cu tine, ca nu cumva să fii și tu dat îngerului celui nemilostiv. Să te păzească Domnul de orice mânie! El a spus prin gura Apostolului Său: „Soarele să nu apună peste mânia voastră" (Efeseni 4, 26). Și aș mai avea încă multe să-ți scriu, iubitul meu frate Policarp, dar nu-mi ajunge vremea spre povestire, că sunt prea multe. Fii sănătos și mântuiește-ți sufletul tău în Dumnezeu. Să te păzească pe tine Domnul întru toate zilele vieții tale, cu rugăciunile Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și ale prea cuvioșilor părinți ai noștri, Antonie și Teodosie. Iar Domnului Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos fie slava împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Scrisoarea fericitului Policarp către arhimandritul Achindin din Pecerska

1. Introducere

Cu ajutorul Domnului, cel ce întărește cuvântul către duhovnicească ta înțelepciune, prea cinstitului părinte arhimandrit a toată Rusia și stăpânului meu Achindin mă adresez eu acum. Pleacă deci către mine binecuvântatul tău auz și eu voi începe să-ți vorbesc despre viața, faptele și minunile acelor dumnezeiești și fericiți bărbați care au trăit în această sfântă mănăstire Pecerska, așa cum am auzit și eu despre ei de la fratele tău Simon, episcop de Vladimir și Suzdal, care a fost călugăr din aceeași mănăstire Pecerska. El mi-a povestit mie păcătosului despre marele Antonie care a pus temeliile vieţuirii celei monahicești în Rusia și despre viața și nevoințele sfinților și prea cuvioșilor părinți celor care au fost după el, care și-au săvârșit viața în casa Preacuratei Maicii Domnului. Așa că să binevoiască duhovnicească voastră chibzuință să asculte smerita mea nepricepere. Odată tu m-ai întrebat și ai poruncit să-ți povestesc despre faptele acelor cuvioși. Dar tu știi lipsa mea de smerenie și încă un alt obicei; ori despre ce ar fi fost vorba, eu întotdeauna mă sfiesc înaintea ta și cum aș putea eu să-ți istorisesc limpede minunile săvârșite de dânșii?! Ceva

din acele prea slăvite minuni eu deja ți le-am spus, dar, de frică, cu mult mai multe am uitat sau le-am povestit rău, rușinându-mă de blagocestia ta. Și așa m-am văzut silit să-ți fac cunoscut prin scris despre sfinții și fericiții părinți din Pecerska, pentru ca și monahii care vor veni după noi să afle despre darul lui Dumnezeu care a fost în acest sfânt locaș și să preaslăvească pe părintele nostru cel din ceruri, care a arătat niște luminători așa de mari pe pământul Rusiei în sfânta mănăstire Pecerska.

2. Despre Nichita Zăvorâtul, care în urmă a devenit episcop de Novgorod.

Pe vremea prea cuviosului egumen Nikon, era un frate monah cu numele Nichita. Acest monah, dorind să fie slăvit de oameni, a cugetat întru sine un lucru mare, dar nu pentru Dumnezeu, și a început să se roage de egumen să-l lase să se închidă într-o chilie singuratică. Egumenul s-a oferit însă zicând: „Ești încă tânăr. De aceea, mai de folos îți este ție să rămâi și să trăiești în mijlocul celorlalți frați, căci lucrând pentru ei, nu te vei lipsi de plata ta. Tu însuți ai văzut pe fratele nostru, cuviosul Isakie, cum a fost amăgit de draci. Abia l-a scăpat darul cel mare al lui Dumnezeu și rugăciunile prea cuvioșilor părinți ai noștri Antonie și Teodosie, care și până acum lucrează multe minuni". Nikita însă a răspuns: „Eu niciodată nu voi fi amăgit așa cum a fost el. Afară de aceasta, voi ruga pe Domnul Dumnezeu să-mi dea darul facerii de minuni". Nikon i-a zis: „Cerința ta este mai presus de puterile tale. Păzește-te, frate, ca nu cumva, înălțându-te, să cazi.

Smerenia noastră îți poruncește să rămâi și să slujești acestui sfânt sobor de frați. Pentru ei ți se va dărui cununa ascultării tale". Dar Nikita nicidecum n-a vrut să asculte de cele ce i-a spus egumenul și cum a vrut, așa a făcut. Și-a închis ușa chiliei și nu ieșea de acolo nicăieri. Dar n-au trecut decât câteva zile și l-a și înșelat diavolul. În timp ce-și făcea obișnuita sa pravilă, cântând psalmi, Nikita a auzit glasul cuiva care se ruga împreună cu dânsul și se răspândea o negrăită mireasmă cu bun miros. Și prin aceasta el s-a și înșelat, socotind întru sine și zicând: „Dacă acela n-ar fi fost îngerul Domnului, nu s-ar fi rugat împreună cu mine și nu s-ar fi simțit mireasma cea bună a Duhului Sfânt". Și a început să se roage încă și mai stăruitor zicând: „Doamne, arată-Te mie, ca să Te pot vedea". Atunci a fost către el un glas zicând: „Nu mă arăt ție: tu ești încă prea tânăr și nu cumva, înălțându-te, să cazi". Închisul însă a zis cu lacrimi: „Nu, Doamne, nu mă voi amăgi! Părintele meu egumen m-a învățat să nu bag seamă la îngâmfările venite de la diavolul. Tot ceea ce-mi vei porunci Tu, voi îndeplini întocmai". Atunci ucigătorul de suflete, șarpele cel vechi, a luat putere și stăpânire asupra lui și a zis: „Nu este cu putință omului, în trup fiind, să mă vadă pe mine. Dar, iată, eu trimit la tine pe îngerul meu; el va rămâne împreună cu tine și tu vei îndeplini voia lui". Și îndată a apărut înaintea lui un drac sub înfățișare de înger luminos. Monahul, căzând, i s-a închinat ca unui înger și dracul i-a zis: „Tu să nu te mai rogi de acum, ci numai să citești cărți, și prin aceasta vei vorbi cu Dumnezeu și din cărți vei începe să dai cuvânt de folos celor ce vor veni la tine. Iar eu mă

voi ruga neîncetat Ziditorului pentru mântuirea ta". Nikita s-a lăsat amăgit și nu se mai ruga deloc, ci se îndeletnicea stăruitor cu cititul și învăța pe cei ce veneau la dânsul. Și văzând pe demonul care se ruga neîncetat pentru dânsul, se bucura de el cu cei ce veneau la el, întocmai ca de un adevărat înger care se ruga pentru dânsul. Nikita vorbea despre folosul sufletului și a început să și proorocească. Și s-a dus vestea despre el până departe și toți îl slăveau foarte, minunându-se de împlinirea cuvintelor lui. Odată a trimis Nikita la cneazul Izeaslav să-i spună: „Acum în Zavoloci a fost ucis Gleb, fiul lui Sveatoslav. Trimite mai repede pe fiul tău Sveatopolk pentru tronul din Novgorod". Și întocmai cum a spus el, așa s-a și întâmplat; încât după vreo câteva zile a venit vestea despre moartea lui Gleb. Și de atunci închisul acesta Nikita trecea drept prooroc și tare mai ascultau de el cnejii și toți boierii de prin împrejur. Demonul însă nu știa viitorul (căci nu-l poate ști), ci numai ceea ce făcea el însuși sau îndemna pe oamenii răi să facă, fie să ucidă, sau să fure; aceea făcea cunoscut „cuviosul prooroc cel închis". Când veneau oamenii la dânsul ca să audă de la el cuvânt de mângâiere, diavolul, prefăcut în înger, povestea ceea ce s-a întâmplat prin înseși uneltirile lui cele drăcești și Nikita le spunea pe acestea drept proorocii. De aceea proorocia lui întotdeauna se împlinea. De asemeni, nimeni nu se putea pune la întrecere sau să se măsoare cu el din știința cărților Vechiului Testament, căci el pe toate le știa pe dinafară: Facerea, Ieșirea, Leviticul, Numerii, Judecătorii, Regii și toate cărțile proorocilor la rând. Și așa știa pe de rost îndeobște

toate cărțile evreilor. Dar sfințitele Evanghelii și scrierile dumnezeieștilor Apostoli, pe care ni le-au dat nouă aceștia în dar, spre întărirea și îndreptarea noastră, nici nu voia să le vadă și să audă de ele, nici să le citească și nici altora nu le îngăduia să grăiască cu dânsul despre ele. Și din aceasta toți au înțeles că el este înșelat de vrăjmașul. Și nu puteau să sufere unele ca acestea aceia de Dumnezeu înțelepțiți și prea cuvioși părinți Nikon egumenul, Pimen postnicul, Isaia care fusese episcop în Rostov, Matei cel văzător cu duhul, Isakie sfântul din peșteră, Agapit doctorul și ceilalți. Și toți acești plăcuți ai lui Dumnezeu au venit la fratele cel înșelat, s-au rugat lui Dumnezeu și au izgonit pe demonul cel înșelător de la Nikita închisul și după aceea el nu l-a mai văzut. După aceea l-au scos din peșteră și l-au întrebat despre Vechiul Testament, voind să audă ceva de la dânsul. Dar Nikita se lepăda, zicând că n-a citit niciodată vreo carte din Vechiul Testament, iar din cărțile evreiești, pe care mai înainte le știa pe dinafară, acum nu mai știa nici un cuvânt. Pe scurt, el nu știa carte de fel, așa că fericiții aceia părinți abia l-au învățat să scrie și să citească. După aceea Nikita a început într-adevăr a se îndeletnici cu înfrânarea, cu ascultarea și viața cea curată și smerită, așa că pe toți i-a întrecut în fapte bune și în cele din urmă a fost făcut și episcop în Novgorod, pentru prea multele sale bunătăți. Și multe minuni a făcut. Așa, odată, fiind secetă mare, a coborât ploaie din cer cu rugăciunea, apoi a stins un foc ce cuprinsese orașul. Și acum împreună cu alți sfinți se cinstește și el, sfântul și fericitul părintele nostru Nikita.

3. Despre Lavrentie Zăvorâtul.

După aceea și un alt frate, cu numele Lavrentie, a dorit de asemeni să intre și să se închidă pe sine singuratic în peșteră. Dar sfinții aceia părinți nu voiau nicidecum să-i îngăduie să facă una ca aceasta și atunci el a plecat la Sfântul Dimitrie în mănăstirea lui Izeaslav și s-a închis acolo. Și pentru viața lui aspră, Dumnezeu i-a dat darul vindecării bolilor. Odată au adus la dânsul în peșteră un om îndrăcit din Kiev. Și n-a putut închisul să izgonească pe demonul care era foarte crud și tare: un lemn, pe care zece oameni nu-l puteau duce, el îl lua singur și-l arunca departe. Multă vreme a rămas bolnavul fără să primească vindecare și în cele din urmă închisul a poruncit să-l ducă în mănăstirea Pecerska. Atunci îndrăcitul a strigat: „La cine mă trimiți!? Nu îndrăznesc să mă apropii de peșteră, din cauza sfinților care sunt puși într-însa. În mănăstire mă tem de treizeci de călugări, iar cu ceilalți mă pot lupta". Iar cei ce-l purtau știau că el n-a fost niciodată în mănăstirea Pecerska și că nu cunoaște pe nimeni de acolo. De aceea l-au întrebat: „Dar care sunt aceia de care tu te temi?". Atunci îndrăcitul i-a numit pe toți pe nume și apoi a adăugat: „Acești treizeci mă pot izgoni cu un singur cuvânt". Și toți monahii din mănăstirea Pecerska erau atunci 180. Și au spus îndrăcitului: „Noi vrem să te închidem în peșteră". Iar el a răspuns: „Ce folos am eu să mă lupt cu morții? Ei acum au mare îndrăzneală înaintea lui Dumnezeu să se roage pentru monahii lor și pentru cei ce vin la dânșii. Dar dacă vreți să vedeți lupta mea, duceți-mă în mănăstire". Și a început să vorbească

pe limba evreiască, după aceea pe limba latinească și pe cea grecească; în scurt, pe toate limbile, fără ca până atunci măcar să fi auzit vreuna dintre ele. Și s-au înspăimântat cei ce-l duceau, minunându-se de mulțimea graiurilor și schimbarea limbii lui. Dar mai înainte de a intra în mănăstire, bolnavul s-a făcut sănătos și a început să înțeleagă toate bine. Au intrat în biserică și a venit acolo și egumenul împreună cu toți frații. Cel ce fusese bolnav însă nu cunoștea nici pe egumen și nici pe vreunul din cei treizeci de părinți pe care îi numise pe nume când era îndrăcit. Și l-au întrebat cei ce l-au adus: „Cine te-a făcut sănătos?". Iar el, uitându-se la icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, le-a răspuns: „Cu aceasta ne-au întâmpinat sfinții părinți, cei cu numărul de treizeci, și eu m-am făcut sănătos". Și știa numele lor, al tuturor, dar din înșiși bătrânii aceia nu cunoștea pe nici unul. Și așa cu toții împreună au dat slavă lui Dumnezeu și Preacuratei Lui Maici și fericiților acelora de Dumnezeu purtători părinți, care au bine plăcut bunătății Sale. De aceea ți-am scris și eu, stăpâne al meu Achindin, pentru ca să nu se acopere cu vălul neștiinței acele dumnezeiești minuni, semne și fapte preaslăvite ale fericiților și prea cuvioșilor noștri părinți. Lasă să știe și alții viața sfântă a prea cuvioșilor părinți din Pecerska, precum și aceea că, într-o vreme, erau în acea mănăstire până la 30 de astfel de bărbați, care cu un singur cuvânt puteau să izgonească pe draci din oameni. „Iar de peșteră, a spus îndrăcitul, nici nu îndrăznesc să mă apropii, din cauza sfinților părinți Antonie și Teodosie, care sunt puși acolo, precum și a altor cuvioși monahi al căror nume este

scris în cartea vieții." Fericit cel ce s-a învrednicit să fie pus împreună cu dânșii, fericit și mântuit este cel ce s-a învrednicit să fie scris împreună cu ei. Cu dânșii să mă învrednicească și pe mine Domnul milostivirii Sale, în ziua judecății, cu rugăciunile tale. Amin.

4. Despre sfântul și fericitul Agapit, doctorul cel fără de arginți.

Un om oarecare din Kiev, cu numele Agapit, s-a făcut monah pe vremea prea cuviosului părintelui nostru Antonie și, fiind martor al nevoințelor lui, s-a făcut și următor al viețuirii lui celei îngerești. Acela, mare cum era, ascunzându-și sfințenia vieții sale, vindeca pe bolnavi cu ierburi din care se hrănea el. Și oamenii credeau că primesc de la dânsul buruieni vindecătoare și, când colo, ei se însănătoșeau cu rugăciunea cuviosului. Tot așa și acest fericit Agapit, râvnind acelui sfânt bătrân, ajuta pe cei bolnavi. Și când vreunul dintre frați se îmbolnăvea, el își lăsa chilia (în care nu era nimic ce s-ar fi putut fura), venea la fratele cel bolnav și-i slujea: îl ridica din pat, îl culca, îl purta pe mâinile sale, îi dădea să mănânce legume, pe care el le fierbea pentru sine, și acela se făcea sănătos prin rugăciunile lui. Iar dacă Dumnezeu, după judecățile voinței Sale, prelungea suferințele celui bolnav, ca să înmulțească rugăciunea și credința robului Său, atunci fericitul Agapit rămânea neclintit lângă bolnav, rugându-se neîncetat lui Dumnezeu pentru dânsul, până ce Domnul îi dăruia sănătate, pentru rugăciunile fericitului. Și a fost numit doctor pentru că

Domnul i-a dat darul tămăduirilor. Vestea că în mănăstire este un doctor s-a răspândit și în tot orașul și mulți bolnavi veneau la dânsul și se vindecau.

Era însă pe vremea acestui fericit părinte și un om oarecare, armean cu neamul și cu credința, așa de iscusit în meșteșugul doctoricesc, cum n-a mai fost altul înainte de el: îndată ce vedea un om bolnav, știa numaidecât dacă va trăi sau va muri, numind chiar și ziua și ceasul când se va face sănătos sau când va muri. Și dacă cineva era bolnav de moarte, pe unul ca acesta nici nu mai încerca să-l îngrijească sau să-l trateze cu ceva. Și niciodată nu se schimba cuvântul lui — cum spunea el, așa se întâmpla. Un asemenea bolnav, mare dregător și cel dintâi cu cinstea la cneazul Vsevolod, a fost adus odată în mănăstirea Pecerska. Armeanul, după socoteala lui, l-a adus la o totală deznădejde, prezicându-i moartea peste opt zile. Fericitul Agapit însă i-a dat verdețuri, din care el însuși se hrănea, și acela s-a făcut sănătos. Și s-a răspândit ca fulgerul slava lui în tot pământul acela. Armeanul văzând însă acestea, s-a rănit cu săgeata zavistiei și a început să-l defăimeze pe fericitul. Și a poruncit să i se dea o băutură otrăvitoare unui condamnat la muncă silnică, iar apoi l-a trimis în mănăstire pentru ca acesta, după ce va fi primit băutura cea otrăvitoare, să cadă mort înaintea monahului. Iar fericitul Agapit, văzând pe omul acela bolnav și gata de moarte, i-a dat să mănânce hrană de la cazanul de obște al fraților și acela s-a vindecat prin rugăciunile lui. Și așa fericitul doctor a izbăvit de moarte pe cel condamnat la moarte de armean. Din acea zi, armeanul cel de altă credință s-a înarmat împotriva cuvio-

sului cu toată răutatea. El a aţâţat împotriva fericitului Agapit pe unul de aceeaşi credinţă cu el, ca să-i dea o băutură otrăvitoare, socotind că-l vor ucide prin aceasta. Fericitul însă, bând, a rămas fără vătămare şi nici un rău n-a suferit, căci ştie Domnul cum să izbăvească de moarte pe cei binecredincioşi. „Şi chiar ceva dătător de moarte de vor bea, nu-i va vătăma, peste cei bolnavi îşi vor pune mâinile şi se vor face sănătoşi" (Marcu 16, 18). În vremea aceea s-a îmbolnăvit Vladimir, feciorul lui Vsevolod monahul. Armeanul l-a îngrijit cu multă osârdie, dar fără nici o reuşită, căci boala devenea din ce în ce mai grea. În cele din urmă, cneazul, văzând pe bolnav gata de moarte, a trimis la egumenul mănăstirii Pecerska să-l roage ca el să trimită la dânsul pe Agapit. În vremea aceea el se afla la Cernigov. Egumenul a chemat pe Agapit şi i-a poruncit să se ducă la Cernigov. Fericitul a răspuns: „Dacă mă voi duce la cneaz, atunci va trebui să mă duc la toţi. Scapă-mă, Doamne, de această încercare, ca pentru slava omenească să ies pe porţile mănăstirii. Nu mă fac ei călcător al făgăduinţei pe care am dat-o înaintea lui Dumnezeu, de a rămâne în mănăstire până la cea din urmă răsuflare. Iar dacă tu mă izgoneşti, eu mă voi duce în alt loc, până va fi înlăturată o ispitire ca aceasta". Căci niciodată până atunci fericitul nu mai ieşise din mănăstire. Trimisul cneazului însă, văzând că monahul nu vrea să meargă, a început să-l roage ca cel puţin să-i dea ceva doctorii. Şi acela, fiind silit de egumen, i-a dat pentru bolnav nişte legume din care se hrănea el. Şi îndată ce cneazul a gustat din acestea, s-a şi vindecat. După aceea, fiind în Kiev, Vladimir a venit şi

în mănăstirea Pecerska, dorind să vadă (căci nu cunoștea pe Agapit) și să răsplătească pe monahul acela care, cu ajutorul lui Dumnezeu, dându-i doctorii, l-a însănătoșit din nou, având de gând să-l răsplătească pentru aceasta cu bogate daruri. Dar cuviosul, nedorind ca să-l slăvească oamenii, s-a ascuns, așa că aurul adus pentru dânsul, cneazul l-a dat egumenului. După aceea Vladimir a trimis la fericitul pe unul dintre boierii săi cu multe daruri. Boierul trimis l-a găsit în chilie și a pus înaintea lui darurile aduse. Cuviosul însă i-a spus: „Fiule, eu niciodată n-am primit vreun dar de la cineva, oricine ar fi fost acela. Oare am să încep eu acum să-mi pierd răsplătirea mea din cauza aurului? Nu-mi face trebuință ori de la cine ar fi". Și boierul a răspuns: „Părintele meu! Cel ce m-a trimis știe că ție nu-ți trebuie aceasta; dar pentru mine mângâie pe fiul său, căruia tu prin Dumnezeu i-ai dat sănătate, ia aceste daruri și le împarte la săraci". Iar fericitul a răspuns: „Pentru tine, eu primesc cu bucurie, ca și cum mi-ar trebui mie personal acestea. Dar celui ce te-a trimis să-i spui: tot ceea ce ai avut a fost străin și, ieșind din această lume, nu vei putea lua cu tine nimic. De aceea împarte acum celor lipsiți tot ceea ce ai: pentru aceasta te-a izbăvit Dumnezeu de moarte, căci altfel eu n-aș fi putut face nimic. Și să nu stai la îndoială dacă trebuie sau nu să asculți cuvântul meu, ca nu cumva să pătimești ca și mai înainte". Și a luat Agapit aurul adus de acel boier, l-a scos afară din chilie și l-a aruncat, apoi s-a dus și s-a ascuns. Boierul ieșind, a văzut aurul și darurile aduse de el aruncate afară de poarta mănăstirii, le-a luat și le-a dat pe toate egumenului Ioan și apoi a

povestit cneazului despre tot ceea ce a făcut bătrânul. Și s-au încredințat cu toții că acela este un adevărat rob al lui Dumnezeu. Iar cneazul, neîndrăznind să calce sfatul fericitului, toată averea lui, după cuvântul cuviosului, a împărțit-o la săraci.

După aceea s-a îmbolnăvit și Agapit și a venit armeanul să-l cerceteze. Și a început să se împotrivească în cuvinte cu părintele, în privința meșteșugului doctoricesc, întrebând: „Cu ce se îngrijește cutare boală?". Și a răspuns cuviosul: „Cu aceea cu care binevoiește Domnul să dăruiască sănătatea". Atunci a înțeles armeanul că el nu este nicidecum priceput întru acestea și-și zicea întru sine: „Nimic nu știe". După aceea i-a apucat mâna și i-a spus că peste trei zile va muri. „Și asta este adevărat, a întărit doctorul, și cuvântul meu nu se va schimba: de nu se va întâmpla așa, atunci să știi că și eu mă fac monah". Iar fericitul i-a răspuns cu mâhnire: „Iată cum lecuiești tu pe oameni; îmi prezici mie moartea, dar de ajutat nu poți să-mi ajuți! Dacă ești cu adevărat iscusit în meșteșugul tău, dăruiește-mi viață; iar dacă nu ești în stare să faci una ca aceasta, atunci de ce mă defăimezi pe mine? Ba încă și mai mult: tu mă condamni la moarte peste trei zile, iar Domnul mi-a făcut cunoscut că voi muri peste trei luni". Și i-a zis armeanul: „Iată, acum ai înțeles și tu însuți că vei muri, iar nicidecum nu vei mai rămâne cu viață peste cea de a treia zi". După aceea fericitul s-a îmbolnăvit de tot, încât nici nu se mai putea mișca singur. Și în timp ce el era așa de bolnav, a adus la dânsul un bolnav din Kiev. Atunci Agapit s-a sculat ca și cum n-ar fi fost bolnav; a luat niște legume din care el însuși se hrănea și le-a ară-

tat doctorului zicând: „Iată leacuri, uită-te și socoate". Doctorul s-a uitat și a zis: „Aceste plante nu sunt din plantele noastre medicinale obișnuite. Cred că sunt aduse din Alexandria". Fericitul a râs de neștiința lui, a dat plantele bolnavului și acela s-a făcut sănătos. După aceea Agapit a zis doctorului: „Fiule, te rog nu te supăra: noi suntem săraci și n-avem nimic de mâncare ca să te servim". Și armeanul a răspuns: „În această lună postim și noi trei zile, părinte". Iar fericitul l-a întrebat: „Dar de ce neam și de ce credință ești tu?". Doctorul a răspuns: „Oare tu n-ai auzit până acum că eu sunt armean?". Atunci cuviosul i-a zis: „Și cum ai îndrăznit să intri și să-mi spurci chilia mea și să mă apuci și de mână?! Hai, pleacă mai repede de la mine, străinule de dreapta credință și nelegiuitule!". Armeanul, văzându-se rușinat, a plecat. Iar fericitul Agapit a mai trăit trei luni și după aceea, zăcând puțin, a trecut către Domnul. După moartea fericitului Agapit, armeanul a venit în mănăstire și a spus egumenului: „De azi înainte vreau și eu să mă fac monah, am părăsit credința mea armenească și de acum cred și eu drept în Domnul nostru Iisus Hristos. Mi s-a arătat fericitul părinte Agapit și mi-a spus: «Tu te-ai făgăduit să primești chipul monahicesc și dacă nu te vei ține de vorba ce ai zis, atunci împreună cu viața îți vei pierde și sufletul»". Și așa m-am hotărât întru totul, pentru că fericitul acesta, dacă ar fi vrut să trăiască aici mai mult, Dumnezeu nu l-ar fi luat din această lume. Iar acum, primindu-l, i-a dăruit viață veșnică. Și după cât socot eu, el a murit din buna sa voie, dar dacă ar fi vrut, ar mai fi trăit cu noi. Deoarece eu am cunoscut desăvârșit că, în

starea în care se afla, nu era lui cu putință să trăiască mai mult de trei zile și când colo el și-a mai adăugat trei luni; iar dacă eu i-aș fi spus că mai are de trăit trei luni, atunci poate el și-ar fi prelungit viața cu trei ani. Iar acum, chiar dacă a murit, s-a sălășluit în sălașurile vieții veșnice, așa că și acolo el este tot viu". Și s-a făcut monah acest armean în mănăstirea Pecerska și acolo și-a sfârșit viața sa în bună pocăință.

5. Despre Sfântul Grigorie făcătorul de minuni.

Acest fericit Grigorie a venit în mănăstirea Pecerska la părintele nostru Teodosie și a învățat de la el viața călugărească, neagoniseala, ascultarea, smerenia și celelalte fapte bune. O deosebită sârguință avea el însă la rugăciune și pentru aceasta a primit putere asupra dracilor, așa încât de departe strigau: „Ne izgonești cu rugăciunea ta, Grigorie!". Avea obicei acest fericit Grigorie ca după fiecare cântare să facă rugăciunile de legare a duhurilor necurate.

În cele din urmă, vechiul vrăjmaș n-a mai putut suferi prigonirea din partea monahului și, neputând cu nimic altceva să-i aducă vreo vătămare vieții sale, a uneltit împotriva lui îndemnând pe niște oameni răi să-l prade. El însă n-avea nimic altceva în afară de vreo câteva cărți. Odată, noaptea, au venit hoții și l-au pândit pe bătrân ca, atunci când se va duce la utrenie, să intre și să-i ia tot avutul. Și a simțit Grigorie venirea lor. El însă de obicei petrecea toată noaptea fără somn, în cântări duhovnicești și se ruga neîncetat, stând în mijlocul chiliei.

Și acum se ruga pentru cei ce veniseră să-l prade: „Dumnezeule! Dă somn robilor Tăi, căci au obosit făcând pe placul vrăjmașului". Și au dormit hoții cinci zile și cinci nopți, până ce fericitul a chemat pe toți frații și i-a trezit zicând: „Oare mult o să mai pândiți în zadar, socotind să mă prădați?! Hai, duceți-vă de acum pe la casele voastre". Ei s-au trezit, dar nu puteau să meargă, așa de tare slăbiseră de foame. Fericitul le-a dat să mănânce și apoi i-a slobozit cu pace. A aflat despre aceasta stăpânitorul orașului și a poruncit să muncească pe hoți. Și se temea Grigorie că din cauza lui sunt ei osândiți. De aceea s-a dus, a dat stăpânitorului o parte din cărțile sale, iar pe hoți i-a slobozit. Iar celelalte cărți fericitul le-a vândut și banii i-a împărțit la săraci, „pentru ca să nu mai cadă cineva în ispită, gândind să le fure", zicea el. Domnul a spus: „Nu vă adunați vouă comori pe pământ, unde hoții le sapă și le fură; ci vă adunați comori în cer, unde nici moliile, nici rugina nu le strică și unde hoții nu le sapă, nici nu le fură. Căci unde este comoara voastră, acolo va fi și inima voastră". Cu vremea însă i-a adus și pe acei hoți la pocăință și nu s-au mai întors la faptele dinainte, ci, venind în mânăstirea Pecerska, s-au afierosit fraților spre slujbă.

Avea acest fericit Grigorie o grădiniță mică în care creștea legume și pomi fructiferi. Și aici au venit iarăși hoții. Au luat câte o sarcină pe umeri, apoi au vrut să plece, dar n-au putut. Și au stat nemișcați două zile sub greutatea sarcinii lor. În cele din urmă au început să strige: „Domnul nostru, Grigorie, slobozește-ne! De acum nu vom mai face așa și ne vom pocăi de păcatele noastre". Au auzit

despre asta monahii, au venit și i-au prins, dar n-au putut să-i miște din loc. Și i-au întrebat pe hoți: „Când ați venit aici?". Hoții au răspuns: „Stăm aici de două zile și două nopți". Monahii au zis: „Dar cum de nu v-am văzut până acum, că noi mereu am trecut pe aici?" Hoții au răspuns: „Și noi, dacă v-am fi văzut pe voi, v-am fi rugat cu lacrimi să ne sloboziți. Dar iată, după ce am slăbit cu totul, am început să strigăm. Acum rugați și voi pe bătrânul ca să ne slobozească". Și a venit Grigorie și le-a zis: „De vreme ce voi vă petreceți viața în lenevire, fără să faceți nimic și numai furați munca altuia, nevoind nicidecum să vă osteniți, acum stați aici toți ceilalți până la sfârșitul vieții voastre". Iar ei îl rugau cu lacrimi, făgăduindu-se că nu vor mai face a doua oară un asemenea păcat. Atunci omul s-a înduioșat și le-a zis: „Dacă vreți să munciți și să serviți și pe alții din osteneala voastră, vă slobozesc". Atunci hoții au legat un jurământ că nu vor călca cuvântul lui. Și Grigorie a spus: „Binecuvântat este Domnul Dumnezeu! De acum înainte împreună veți lucra pentru această sfântă obște de frați: veți aduce din truda voastră pentru nevoile lor". Și așa i-a slobozit. Acești hoți și-au isprăvit zilele vieții lor în mănăstirea Pecerska, muncind la grădină. Din rândul lor cred că trăiesc și până în ziua de astăzi.

Altă dată, iarăși au venit la fericitul trei oameni, socotind să-l pună la încercare. Doi dintre dânșii rugau pe bătrân zicând: „Iată acest prieten al nostru (al treilea dintre ei) este osândit la moarte. Te rugăm, scapă-l; dă-i ceva să aibă cu ce să se răscumpere de la moarte". Ceea ce spuneau ei însă nu era adevărat, ci minciună. Și a plâns Grigorie de milă,

prevăzând că s-a apropiat sfârșitul vieții lui și a zis: „Vai omului acestuia! S-a apropiat ziua pierzării lui". Iar ei au zis: „Dar dacă tu părinte dai ceva, atunci el nu va muri". Iar aceasta o spuneau ca să scoată ceva de la dânsul și să împartă între ei. Grigorie însă le-a zis: „Chiar de voi da eu, el totuși va muri". Apoi i-a întrebat: „La ce fel de moarte este osândit?". Ei au răspuns: „Va fi spânzurat de un copac". Fericitul le-a spus: „Bine l-ați condamnat, mâine el va fi spânzurat". După aceea a coborât în peșteră, unde se ruga el de obicei, ca să nu audă nimic din cele pământești și cu ochii să nu vadă nimic din cele deșarte. Și scoțând de acolo cărțile care-i mai rămăseseră, le-a dat lor zicând: „Dacă nu vă vor plăcea acestea, să mi le dați înapoi". Iar ei, luând cărțile, au început să râdă și au zis: „Să le vindem acestea și banii să-i împărțim între noi". Iar când au plecat, au văzut pomii plini de roade în grădină și au zis: „Să venim la noapte și să furăm din aceste roade". Când s-a făcut noapte, au venit aceștia trei și au închis pe cuviosul în peșteră, unde el era la rugăciune. Iar unul dintre ei, acela despre care ziceau că este condamnat la spânzurătoare, s-a cățărat în vârful unui copac și a început a rupe mere din toate părțile. S-a apucat de o cracă și craca s-a rupt; cei doi s-au înspăimântat și au fugit, iar el, rostogolindu-se în jos, s-a agățat cu haina de o altă creangă și, neavând cine să-i ajute, s-a strâns de gât cu gulerul de la haină, s-a înăbușit și a murit. Grigorie era închis de ei în chilie, așa că nu putea nici măcar să se ducă la frații, care erau în biserică. Când au început să iasă din biserică, monahii au văzut un om spânzurat de un copac și i-a cuprins

groaza. Au început să-l caute pe Grigorie și l-au găsit încuiat pe dinafară în peșteră. Ieșind de acolo, fericitul a poruncit să-l ia pe cel mort, iar tovarășilor lui le-a spus: „Vedeți cum s-a împlinit cugetul vostru? Dumnezeu nu poate fi batjocorit (Gal. 6, 7). Dacă voi nu m-ați fi închis pe mine, eu aș fi venit, l-aș fi ajutat și el n-ar fi murit. Dar deoarece vrăjmașul v-a învățat să ascundeți cu o minciună gândul vostru deșart, prin însuși acest fapt voi v-ați lepădat de milă din partea lui Dumnezeu și a noastră". Batjocoritorii aceia însă, văzând că s-a împlinit cuvântul cuviosului, au venit și au căzut la picioarele lui, cerându-i iertare. Și Grigorie le-a dat canon să lucreze în mănăstirea prea cuvioșilor Antonie și Teodosie, ca așa, ostenindu-se, să mănânce pâinea lor și să hrănească și pe alții din osteneala lor. Și așa aceștia, împreună cu copiii lor, și-au sfârșit viața lucrând în mănăstirea Pecerska pentru robii Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și ucenicii prea cuviosului părintelui nostru Teodosie.

Trebuie să mai spun despre acest fericit Grigorie cum a îndurat el chinul morții. S-a întâmplat odată în mănăstire că a căzut o vietate oarecare într-un vas mare cu apă și s-a făcut vasul spurcat. Pentru această întâmplare prea cuviosul Grigorie s-a dus la râul Niprului după apă. S-a întâmplat însă tocmai atunci de a trecut pe acolo cneazul Rostislav, fiul lui Vsevolod, mergând la mănăstirea Pecerska pentru rugăciuni și binecuvântare. Cneazul împreună cu fratele său Vladimir mergeau să dea război împotriva polonezilor care se băteau contra Rusiei. Suita cneazului, văzând pe bătrânul, a început să-și bată joc de dânsul, aruncând către el cuvinte ru-

șinoase. Monahul însă, știind că sunt cu toții aproape de moarte, a început să le vorbească întru acest fel: „Fiii mei! Tocmai acum, când s-ar cuveni ca voi să aveți mai multă smerenie și să cereți cu osârdie multe rugăciuni de la toți, tocmai acum voi mai mult rău faceți. Acest lucru nu este plăcut lui Dumnezeu! Plângeți mai bine pentru pierzarea voastră și pocăiți-vă de păcatele voastre, pentru ca cel puțin în ziua cea înfricoșată să primiți ușurare. Căci judecata deja v-a apucat: voi toți, împreună cu cneazul vostru, veți muri înecați în apă. Cneazul însă, fiind un om fără frică de Dumnezeu, în loc să pună întru inima sa cuvintele prea cuviosului, a socotit proorocia lui despre dânsul drept cuvinte goale și a zis: „Oare mie îmi prezici tu moartea în apă, când eu știu foarte bine să înot?!". Și înfuriindu-se, cneazul a poruncit să lege mâinile și picioarele bătrânului, să-i atârne o piatră de grumaz și să-l arunce în apă. Așa a fost înecat fericitul Grigorie. Frații l-au căutat două zile și nu l-au găsit. Iar în ziua a treia au venit la chilia lui să ia cele rămase după el. Și iată că în chilie se afla fericitul legat de mâini și de picioare și cu piatra atârnată de gât. Hainele lui erau încă ude, iar fața îi era luminoasă și el părea că este viu. Și n-au aflat cine l-a adus, iar chilia era încuiată. Slavă Domnului Dumnezeu, care face minuni preaslăvite pentru plăcuții săi! După aceea frații au scos trupul prea cuviosului și l-au pus în peșteră cu cinste. Și de mulți ani stă acolo întreg și nestricat. Iar cneazul Rostislav n-a socotit drept o vină păcatul lui și de mânie n-a mai venit la mănăstire. N-a mai vrut blagoslovenia și ea s-a depărtat de la dânsul. A iubit blestemul și bles-

temul a venit asupra lui. Vladimir însă a venit în mănăstire pentru rugăciune. Și când erau ei în Tripoli după bătălie, cnejii noștri fugeau de la fața vrăjmașilor. Vladimir a trecut fluviul pentru rugăciunile și blagoslovenia cuvioșilor din Pecerska; iar Rostislav, după cuvântul fericitului Grigorie, s-a înecat cu toată oastea lui, după cum s-a zis: „Cu ce judecată veți judeca, cu aceea veți fi judecați și cu ce măsură veți măsura, cu aceea vi se va măsura" (Matei 7, 2). Gândiți-vă cu luare aminte, cei ce obidiți pe alții, la parabola spusă de Domnul despre văduva cea nedreptățită, cât de adesea venea ea la judecătorul și-l supăra zicând: „Scapă-mă de pârâșul meu". Vă spun, a adăugat Iisus Hristos, că în curând va face Domnul răzbunare aleșilor Săi. „A mea este răzbunarea și Eu voi răsplăti" (Rom. 12, 19). Și iarăși: „Vedeți să nu disprețuiți pe vreunul din aceștia mici, căci zic vouă că îngerii lor în ceruri pururi văd fața Tatălului Meu care este în ceruri" (Matei 18, 10). Căci Domnul este drept și iubește dreptatea și îndreptări a văzut fața Lui (Ps. 10, 7). Și ceea ce seamănă omul, aceea va și secera; așa este răzbunarea celor mândri, cărora Domnul le stă împotrivă, iar celor smeriți le dă dar (I Petru 5, 5). Slavă Lui și Tatălui și Sfântului Duh, acum și pururea.

6. Despre Ioan Zăvorâtul, cel mult răbdător.

„Toți cei ce s-au născut pe pământ au primit de la omul cel dintâi asemănarea chipului său și o dată cu aceasta pornirea spre diferite patimi. Omul, văzând frumusețea rodului din pomul cel oprit, nu s-a putut stăpâni, ci a călcat porunca lui Dumnezeu

și a căzut în viață pătimașă. Dar când a fost zidit, ca unul ce ieșise din înseși mâinile lui Dumnezeu, era fără prihană. Domnul Dumnezeul nostru, luând țărână cu preacuratele și preacinstitele Sale mâini, a zidit pe om bun și plin de multe daruri. Dar el, iubind cele pământești, pentru dulceți a fost izgonit din raiul desfătării și cele dulci i s-au adăugat. De atunci și până acum patima stăpânește pe întreg neamul omenesc. Și la alte dulceți s-a aplecat el și toată lumea este într-o necontenită luptă. Iată și pe mine mă luptă patimile și eu am fost robit de ele. Mi se tulbură cugetul sufletului meu numai când se atinge de el gândul pătimaș și necurmată este întru mine pofta de a săvârși păcatul și nu este cine să se asemene cu mine pe pământ întru mulțimea păcatelor mele, în care eu până și într-acest ceas petrec. Dar iată că am aflat calea cea adevărată, lăsându-mă pe mine în voia lui Dumnezeu și păzind poruncile Lui fără prihană."

În curăție și-a păstrat el trupul și sufletul său, rămânând străin de orice întinăciune trupească și sufletească. Vorbesc despre acest prea cuvios Ioan, care s-a închis într-un loc strâmt în peșteră. Și acolo a petrecut el 30 ani, într-o mare înfrânare, smerindu-se prin multă postire și chinuindu-și trupul prin niște lanțuri grele pe care le purta pe sine.

Adeseori venea la dânsul unul dintre frați chinuit de pofta trupului prin lucrarea diavolească și ruga pe fericitul Ioan ca să roage pe Dumnezeu să-i ușureze această patimă și să-i potolească pofta trupească. Și de multe ori a venit el cu această rugăminte. Iar fericitul Ioan i-a spus: „Fratele meu, îmbărbătează-te și te întărește și rabdă pentru Dom-

nul. Sârguiește-te să păzești căile Lui și El nu te va lăsa să cazi în mâinile vrăjmașilor și nu ne va da spre sfâșiere dinților lor (Ps. 123, 5). Și a răspuns fratele către cel închis și a zis: „Crede-mă, părinte, dacă nu-mi vei mijloci ușurare cu rugăciunile tale, eu nu voi afla pocăință, pribegind din loc în loc". Atunci fericitul Ioan i-a spus: „Pentru ce vrei tu să te dai vrăjmașul spre vânare? Tu te asemeni unui om care stă deasupra unei prăpăstii: vine vrăjmașul și-l împinge întru adânc. Și amară se face căderea lui, așa încât el nu se mai poate scula. Iar dacă vei rămâne aici, în această sfântă și fericită mănăstire, vei fi asemenea omului care stă departe de prăpastie: vrăjmașul se va munci să te tragă într-însa și nu va putea până ce Domnul te va scăpa, prin răbdarea ta, de furia patimii, te va izbăvi de această luptă împotriva întinării și va pune pe piatră piciorul tău. Dar ascultă-mă pe mine, fiule, căci eu îți voi spune tot ce s-a întâmplat cu mine din tinerețile mele. Mult am pătimit eu, fiind chinuit de necurata poftă. Nu știu ce n-am făcut pentru a mă izbăvi; câte două și câte trei zile rămâneam fără hrană, și așa am petrecut trei ani. În câteva rânduri n-am mâncat nimic câte o săptămână întreagă, am petrecut toate nopțile fără somn, mă omoram prin multă sete și lanțuri grele pe trupul meu purtam. Într-o astfel de rea pătimire am petrecut eu trei ani, dar nici întru aceasta nu mi-am aflat odihnă. Și mă duceam în peștera în care este îngropat sfântul părinte al nostru Antonie; stăteam acolo la rugăciune și mă rugam ziua și noaptea la mormântul lui. Și a fost glasul lui către mine zicând: «Ioane, Ioane! De trebuință îți este ție ca să te închizi aici: prin nevedere și

tăcere va înceta războiul tău și Domnul îți va ajuta prin rugăciunile prea cuvioșilor Săi». Din acel ceas, fratele meu, m-am sălășluit eu în acest loc trist și strâmt și, iată, sunt acum treizeci de ani de când trăiesc aici și abia acum câțiva ani mi-am aflat liniștea. Toată viața mea m-am luptat chinuitor cu gândurile trupești și aspră mi-a fost viața. Neștiind ce să mai fac, căci nu mai puteam să rabd lupta cu trupul, m-am gândit să trăiesc gol și am îmbrăcat pe trupul meu lanțuri grele de fier, care de atunci stau pe trupul meu și până acum mă strâmtorează frigul și fierul. În cele din urmă am alergat la un alt mijloc de care m-am folosit: am săpat o groapă adâncă până la umeri și, când veneau zilele sfântului și marelui post, eu mă băgam într-însa și cu mâinile mele mă acopeream cu pământ în așa fel, încât numai mâinile și capul îmi rămâneau slobode. Și așa, sub această grea povară, petreceam toată vremea postului, neputând să-mi mișc nici o încheietură. Dar nici aici nu-mi înceta aprinderea și iuțeala poftei trupești. La aceasta mai adăuga și vrăjmașul diavol uneltirile sale, aducând asupra mea diferite îngroziri ca să mă izgonească din peșteră. Picioarele mele îngropate în pământ ardeau ca în foc, așa încât vinele mi se zgârceau și oasele îmi trosneau de frig, dar fierbințeala îmi ajungea până la pântece și membrele îmi ardeau. Eu însă uitam de acea durere crudă și mă bucuram cu sufletul că-mi sunt păzite curate membrele de acest fel de întinăciune trupească și doream mai degrabă să ard în întregime în focul acela, pentru Domnul, decât să ies din groapă. Și iată că am văzut un șarpe înfricoșător și crud la vedere care voia să mă înghită,

suflând cu foc și acoperindu-mă cu scântei. Și așa a făcut el multe zile cu mine ca să mă izgonească. Dar când s-a apropiat noaptea Învierii lui Hristos, deodată s-a năpustit asupra mea acel șarpe crud, așa încât capul și mâinile îmi erau deja în gâtlejul său, părul de pe cap și de pe barbă mi s-au ars, așa cum îl vezi și tu acum. Iar eu din gâtlejul acelui șarpe am strigat din adâncul inimii: «Doamne, Dumnezeule, Mântuitorul meu! De ce m-ai părăsit?! Fie-Ți milă de mine, Stăpâne! Tu, unule iubitorule de oameni, scapă-mă pe mine, păcătosul! Singurule fără de păcat, izbăvește-mă de spurcăciunea fărădelegii mele, ca să nu mă afund în mrejele vrăjmașului în vecii veciilor! Scapă-mă din fălcile acestui vrăjmaș! Iată, el umblă ca un leu, voind să mă înghită pe mine. Ia-i puterea lui și vino de mă mântuiește pe mine. Strălucește fulgerele Tale și-l pune pe fugă; să piară de la fața puterii Tale!». Și deodată a strălucit un fulger și balaurul acela crud a pierit din fața mea și de atunci până acum nu l-am mai văzut. Atunci o lumină dumnezeiască, întocmai ca de soare, m-a luminat și am auzit un glas care mi-a zis: «Ioane, Ioane! Iată ajutor ție. Iar celelalte atârnă de tine: fii cu luare aminte de sine, ca nu cumva să pățești ceva și mai amar și să nu pătimești în veacul viitor». Iar eu m-am închinat și am zis: «Doamne! Pentru ce m-ai lăsat într-un chin așa de rău?». Și a fost către mine glas zicând: «După măsura puterii răbdării tale eu am slobozit asupra ta ispitire, ca să te curățești printr-însa, întocmai cum se curăță aurul în foc. Domnul nu slobozește să vină asupra omului încercări mai presus de puterile sale, ca să nu slăbească. Dar întocmai ca un stăpân, slugilor

celor tari și puternice le încredințează lucruri mari și grele, iar celor neputincioase și slabe le găsește lucruri mici și ușoare. Dar știi ce? În vremea luptei tale cu patimile trupești, pentru care te-ai rugat, cheamă într-ajutor pe mortul care este îngropat aici lângă tine, ca el să te ușureze. El a făcut mai mult decât Iosif (cu femeia lui Putifar) și poate să ajute celor ce sunt luptați tare de această patimă!». Neștiind pe atunci numele acestui sfânt, am început să strig: «Doamne, miluiește-mă!». După aceea am aflat că acesta era Moise, ungur de neam. Și a venit la mine o lumină negrăită, în care am și rămas până acum, așa că nu mai am nevoie de lumânare nici ziua, nici noaptea. Și toți cei vrednici, venind la mine, își umplu sufletele de bucuria vederii acestei lumini și văd arătată mângâierea de care m-a învrednicit milostivirea lui Dumnezeu și care-mi luminează strălucit noaptea ca o nădejde a luminii celei veșnice. Noi, frate, am ucis mintea noastră cu iubirea trupească și de aceea Hristos, Cel ce lucrează dreptate, slobozește patimi asupra noastră, care niciodată n-au adus roade. Dar fratele meu, eu îți grăiesc: roagă-te pentru aceasta pe prea cuviosul Moise și el îți va ajuta". Și luând un os din moaștele Sfântului Moise, Ioan l-a dat fratelui și i-a spus: „Atinge-l de trupul tău". Acela a făcut așa și îndată i s-a liniștit patima trupului și mădularele trupului său s-au făcut ca moarte și din acel ceas n-a mai fost ispitit de războiul cel necuvios. Și au mulțumit ei împreună Domnului Domnezeu, care preaslăvește pe sfinții Săi. Căci pe cei care au bine plăcut Lui în timpul vieții lor, El i-a îmbogățit după moarte cu darurile vindecării, i-a împodobit cu cununile

nestricăciunii și i-a făcut vrednici împărăției Sale. Slavă Lui cu Părintele și cu Sfântul Duh, acum și pururea și în vecii vecilor!

7. *Despre prea cuviosul Moise ungurul.*

Iată ce s-a putut afla despre acest fericit părinte Moise. El era ungur de neam, dregător cinstit al Sfântului Boris și frate al acelui Gheorghe, pe care acest cneaz a îmbrăcat un colan de aur și pe care l-a ucis împreună cu el și i-a tăiat capul pentru colanul de aur. Iar acest Moise a fost singurul care a scăpat atunci de la o amară moarte și a venit la Predislava, sora lui Iaroslav. Și cum în acea vreme nu-i era cu putință să iasă nicăieri, el fiind tare cu sufletul, a rămas aici și petrecea în rugăciune către Dumnezeu. După aceea, binecredinciosul nostru cneaz Iaroslav, mișcat de o fierbinte dragoste față de frații mucenicilor, a venit cu război împotriva lui Sveatopole celui fără Dumnezeu, mândru și blestemat, și l-a biruit. Dar el a fugit la polonezi și a venit din nou cu Boleslav și a izgonit pe Iaroslav și a șezut el pe scaunul de domnie din Kiev. Iar Boleslav, întorcându-se în țara leșească, a luat cu sine pe amândouă surorile lui Iaroslav și pe mulți boieri ai lui, între care era și acest fericit Moise. Și l-au adus încătușat cu fiare grele la mâini și la picioare și-l străjuiau cu pază tare, pentru că era puternic la trup și frumos la față. Și l-a văzut pe el o femeie tânără, foarte frumoasă, care era dintre oamenii mari ai țării aceleia și avea mare bogăție și mare putere. Și i-a intrat ei în suflet frumusețea lui și i s-a rănit inima de dorința pătimașă. Și pentru ca să-l plece și

pe prea cuviosul către același gând, ea a început să-l îndemne prin vorbe lingușitoare, zicând: „De ce înduri în zadar astfel de chinuri, când tu ai înțelepciunea care ar putea să te scape de aceste chinuri și suferințe?". Moise însă a răspuns: „Așa-I place lui Dumnezeu". Iar ea a zis către dânsul: „Dacă te supui mie, eu te scap și te fac om mare în toată țara leșească și mă vei stăpâni pe mine însămi și toată avuția mea". Fericitul a înțeles dorința ei necurată și i-a zis: „Dar cine, luându-și femeie și supunându-se ei, a mai putut păstra legea? S-a supus femeii Adam, cel întâi zidit, și a fost izgonit din rai. Samson întrecea pe toți în putere, a biruit oștirile potrivnicilor și după aceea de o femeie a fost vândut celor de alt neam. Și Solomon a pătruns adâncurile înțelepciunii, dar, supunându-se femeii, s-a închinat idolilor. Și Irod a câștigat multe victorii, dar s-a lăsat subjugat de femeie și a ucis pe Ioan, Înaintemergătorul Domnului. Așa că, gândește-te, cum este cu putință ca eu, care sunt liber, să mă fac însumi de bună voia mea rob femeii? Eu n-am cunoscut femeie de când m-am născut". Iar ea a zis: „Eu te voi răscumpăra, te voi face vestit în lume, te voi pune stăpân peste toată casa mea și vei fi soțul meu. Numai împlinește voia mea, împlinește dorința pătimașă a sufletului meu, îngăduie-mi să mă îndulcesc de frumusețea ta. Pentru mine este destul numai învoirea ta. Nu pot suferi ca să se piardă în zadar frumusețea ta. Lasă mai bine să se potolească focul inimii mele care mă arde și atunci gândurile vor înceta să mă mai chinuiască și se va liniști pătimirea mea! Și tu te vei îndulci de frumusețea mea și vei fi stăpân peste toată averea mea, moștenitor

al puterii mele, mai mare între toți boierii din țara aceasta". Iar fericitul Moise i-a răspuns: „Fii încredințată că nu voi îndeplini niciodată voia ta. Mie nu-mi trebuie nici puterea și nici bogăția ta! Pentru mine mai scumpă decât toate acestea îmi este curăția sufletească, precum și cea trupească. Nu voi pierde eu osteneala celor cinci ani, pe care m-a învrednicit Domnul să-i rabd în aceste lanțuri. Eu n-am meritat aceste chinuri și de aceea prin ele nădăjduiesc să scap de chinurile veșnice". Când a văzut poloneza că este lipsită de o așa frumusețe, atunci, din îndemnarea diavolească, i-a venit un gând ca acesta: „Dacă eu îl voi răscumpăra, atunci el chiar și nevrând se va supune voilor mele". Și a trimis la cel care-l stăpânea pe Moise, ca acela să primească de la dânsa bani oricât va voi, numai ca să-l dea ei pe acel tânăr. Iar el văzând un bun prilej pentru a dobândi o mare bogăție a luat de la dânsa ca la o mie de ruble poloneze și i-a dat pe Moise. Și cu de-a sila, fără nici o rușine, îl trăgeau pe fericitul la fapte neplăcute lui Dumnezeu. Acum acea femeie luase stăpânire și putere asupra lui și iată că acum îi și poruncea să se unească cu dânsa. A luat lanțurile de pe dânsul, l-a îmbrăcat în haine scumpe, îl hrănea cu multe bunătăți și-l silea prin îmbrățișări și prin tot felul de ademeniri de dragoste să-i împlinească pofta ei. Iar fericitul tânăr, văzând turbarea ei, a început să se roage și mai stăruitor și să țină post încă și mai aspru. El, pentru Dumnezeu, voia mai bine să mănânce pâine uscată și să bea apă, dar să rămână întru curăția lui trupească, decât să se îndestuleze de mâncări scumpe și de băuturi alese trăind viață păcătoasă. Și nu numai o singură

haină ca Iosif, ci toată îmbrăcămintea a aruncat-o de pe sine, fugind de păcat și întru nimic nu socotea viața lumii acesteia. Și întru atâta mânie a venit femeia aceea că a vrut să-l omoare cu foamea. Dar Dumnezeu nu părăsește pe robii Săi cei ce nădăjduiesc întru Dânsul. El a înduplecat spre milă pe unul dintre slujitorii ei și acela îi da lui Moise hrană în ascuns. Alții însă îl îndemnau pe fericitul tânăr zicând: „Frate Moise, ce te împiedică pe tine să te căsătorești? Tu ești încă tânăr și ea este o văduvă care a trăit numai un an cu bărbatul său. Și frumusețea ei întrece pe a celorlalte femei și are bogăție cât nu-i mai știe seama și putere mare în țara leșească. Dacă ea ar fi vrut să se mărite cu vreun cneaz oarecare, nici unul ca acela nu s-ar fi lepădat de dânsa. Iar tu, un prizonier, nu vrei să îndeplinești voia ei?! Dacă ai spune: nu pot să calc porunca lui Hristos, atunci noi ți-am răspunde: dar oare nu spune El în Evanghelie că va lăsa omul pe tatăl și pe mama sa și se va lipi de femeia sa și vor fi amândoi un trup, așa încât ei nu mai sunt doi, ci un singur trup (Matei 19, 5-6). Iar Apostolul zice: „Mai bine este să se căsătorească decât să ardă" (I Cor. 7, 9). Iar văduvelor le poruncește să se căsătorească a doua oară. Prin urmare de ce te dai tu însuți pe tine la niște munci așa de grele și amare și pentru ce pătimești, când tu nu ești monah, ci slobod? Dacă ți se va întâmpla să mori într-o astfel de nevoie, ce laudă va fi ție? Și cine, începând de la cei dintâi oameni și până astăzi, s-a lipsit de soție, ca Avraam, Isaac, Iacov? Nimeni, afară de monahii din zilele noastre. Iosif la început a biruit această pornire firească, dar după aceea și el s-a

căsătorit. Și tu, dacă vei scăpa cu viață din aceste necazuri, desigur că tu însuți vei căuta o femeie să te însori după lege. Și cine nu va râde de prostia ta? Așa că este cu mult mai bine să te supui dorinței acestei văduve și vei fi liber și stăpân peste toate câte sunt ale ei". Iar el le-a răspuns: „O, fraților și bunilor mei prieteni! Bine mă sfătuiți voi! Eu înțeleg că mai bun este lucrul acesta decât ceea ce a șoptit șarpele Evei în rai. Voi mă îndemnați să mă supun acestei femei, dar eu nicidecum nu pot să primesc sfatul vostru. Chiar dacă mi s-ar întâmpla să și mor în aceste lanțuri și în aceste groaznice chinuri, eu sunt desăvârșit încredințat că pentru aceasta mă voi învrednici de milostivirea lui Dumnezeu. Chiar dacă toți dreptii s-au mântuit fiind căsătoriți cu femei, eu unul mă simt că sunt păcătos și nu pot să mă mântuiesc având femeie. Și Iosif, dacă s-ar fi supus femeii lui Putifar, n-ar fi ajuns să împărățească după aceea. Dumnezeu însă, care a văzut răbdarea și bărbăția lui, i-a dat împărăție și întru toate neamurile a strălucit slava lui, ca om atotînțelept, deși după aceea a crescut copii. Eu însă nu vreau nici împărăție, nici putere, nu vreau să fiu mare în țara leșească și cinstit în tot pământul Rusiei; pe toate acestea le-am disprețuit, pentru cereasca împărăție. Căci dacă voi scăpa cu viață din mâinile acestei femei, atunci mă voi duce să-mi petrec toată viața într-o mănăstire. Căci n-a auzit ce spune Hristos în Evanghelie? «Dacă vine cineva la Mine și nu urăște pe tatăl său și pe mamă și pe femeie și pe copii și pe frați și pe surori, chiar și sufletul său însuși, nu poate să fie ucenicul Meu» (Luca 14, 26). Prin urmare, de cine să ascult eu mai

mult: de Hristos ori de voi? Apostolul spune: «Cel necăsătorit se îngrijește de cele ale Domnului, cum să placă Domnului. Cel ce s-a căsătorit se îngrijește de cele ale lumii, cum să placă femeii» (I Cor. 7, 32-33). Vă întreb deci: pe cine trebuie să ascult mai mult: pe Hristos ori pe o femeie? Robii trebuie să se supună stăpânilor lor în cele bune, iar nu în cele rele (Efes. 6, 5). Așa că, să știți voi, cei ce mă stăpâniți pe mine, că niciodată nu mă va ademeni pe mine frumusețea acestei femei, niciodată nu mă va despărți de dragostea lui Hristos". A auzit despre aceasta și văduva aceea și cu gând viclean în inimă a așezat pe fericitul tânăr pe un cal și a poruncit să-l poarte însoțit de o mulțime mare de slugi prin orașele și prin satele care erau în stăpânirea ei și-i spunea: „Tot ceea ce-ți place este al tău; fă cu toate acestea ceea ce voiești". Iar către lume zicea ea însăși: „Iată stăpânul vostru și soțul meu, toți să-l întâmpine și să se plece înaintea lui". În jurul ei era o mulțime de slugi și slujnice care îi slujeau. Fericitul Moise râdea de prostia acestei femei și-i zicea: „Te ostenești degeaba: tu nu poți să mă ademenești cu lucrurile stricăcioase ale acestei lumi și nici să-mi furi bogăția mea cea duhovnicească. Înțelege acest lucru și nu te mai osteni în zadar". Iar ea a zis: „Oare tu nu știi că ești vândut mie? Și cine te va scăpa din mâinile mele? Căci nicidecum nu te voi slobozi cu viață, ci după multe chinuri te voi da la moarte". Și el i-a răspuns fără nici o frică: „Nu mă tem de ceea ce-mi spui. Dar să știi că cel ce m-a vândut ție are mai mare păcat. De acum înainte eu voi fi monah. Așa a fost voia lui Dumnezeu". Tocmai în zilele când se petreceau aceste lucruri, s-a întâmplat

să vină de la Sfântul Munte un monah, preot cu cinstea. Cu rânduiala lui Dumnezeu a venit el și l-a îmbrăcat în chip monahicesc. Apoi l-a învățat multe despre curăție, despre felul cum să scape de această netrebnică femei, ca să nu se dea pe sine în stăpânirea vrăjmașului. Și după ce a plecat acel preot, au început să-l caute, dar nu l-au mai găsit nicăieri. Atunci poloneza, pierzând orice nădejde, s-a întristat foarte și a început să supună pe Moise la grele cazne: poruncea să-l întindă jos și să-l bată cu bețele și slujitorii îndeplineau porunca ei cu atâta cruzime, încât și pământul se înroșea de sângele lui, iar cei ce-l băteau îi spuneau: „Supune-te stăpânei tale și împlinește voia ei, căci, dacă nu asculți de dânsa, îți vom zdrobi în bucăți trupul tău. Să nu socotești că vei putea fugi de aceste munci, nu, ci încă și mai multe chinuri amare îți vei da sufletului tău. Miluiește-te pe tine însuți! Aruncă de pe tine aceste zdrențe, îmbracă-te în haine scumpe, de mult preț, și izbăvește-te pe tine însuți de muncile ce te așteaptă, până nu vom apuca a ne atinge noi de trupul tău". Și Moise a răspuns: „Fraților, nu întârziați a face tot ceea ce vă este poruncit. Iar mie nicicum nu îmi este cu putință să mă lepăd de viața monahicească și de dragostea lui Dumnezeu. Nici un chin, nici focul, nici sabia, nici rănile nu pot să mă depărteze de Dumnezeu și de marele chip îngeresc. Însă această femeie fără de rușine și orbită de patima pe care și-a arătat-o pe față, nu numai că nu s-a temut de Dumnezeu, dar a defăimat și bunacuviință omenească, silindu-mă pe mine la pângărire și desfrânare. Dar ei nu mă voi supune și nu voi îndeplini voia acestei blestemate". Văduva s-a

întristat foarte tare pentru aceasta si cugeta întru sine cum s-ar putea răzbuna pentru rușinea ei în fața lumii. Și a trimis pe cineva să spună cneazului Boleslav: „Tu singur știi că soțul meu a fost ucis în lupta în care te-a însoțit pe tine și tu mi-ai dat voie să mă căsătoresc cu cine voi vrea. Și m-am îndrăgostit de un tânăr frumos dintre prizonierii tăi. Eu am plătit mulți bani pentru dânsul, l-am răscumpărat, l-am luat în casă la mine și tot ce am avut — aur, argint și toată puterea mea — i-am dat lui. Iar el toate acestea întru nimic le-a socotit. Mult l-am chinuit, și cu bătăi până la sânge, și cu foame, dar lui nici nu-i pasă. Cinci ani a stat ferecat în lanțuri la cel ce l-a luat prizonier, de la care eu l-am răscumpărat. Și acum este al șaselea an de când șade la mine și multe munci a luat de la mine pentru nesupunerea și neascultarea lui, el însuși atrăgându-și asupra sa toate acestea din cauza împietririi inimii sale. Iar acum un monah oarecare l-a făcut și pe dânsul monah. Tu ce-mi poruncești să mai fac cu dânsul?". Cneazul i-a poruncit să vină la el și să ia cu dânsa și pe Moise. Și ea a făcut cum i-a poruncit el. Boleslav, văzând pe cuviosul, l-a îndemnat să-și ia de soție pe această văduvă, dar nu l-a putut îndupleca și i-a spus: „Este cu putință oare să mai fie cineva așa de nesimțitor ca tine? De câte bunuri și de ce mare cinste te lipsești pe tine și te dai de bună voia ta la niște chinuri așa de amare! De acum să-ți fie ție lucru știut: în voia ta este să alegi a trăi sau a muri; sau să îndeplinești voia stăpânei tale și să fii în cinste înaintea noastră și să ai o mare putere și stăpânire, sau, neascultând, după multe chinuri să primești moartea". Iar văduvei i-a spus: „Nici unul

dintre prizonierii cumpărați de tine să nu fie liber. Fă cu dânșii orice voiești, ca o stăpână cu robii săi, pentru ca nimeni să nu mai îndrăznească să fie nesupus stăpânului său". Și a răspuns Moise: „Dar ce zice Dumnezeu: ce va folosi omul de va dobândi lumea toată, dar își va pierde sufletul său? Sau ce va da omul în schimb ca preț de răscumpărare pentru sufletul său? (Marcu 8, 36). Așa că de ce-mi făgăduiești tu mie slavă și cinste? Căci și tu însuți în curând vei fi lipsit de acestea și mormântul te va primi, nemaiavând nimic din cele pământești. Iar această spurcată femeie, în rele chinuri va fi ucisă". Și întocmai așa s-a și întâmplat, cum a prezis prea cuviosul.

De acum înainte văduva a luat asupra lui încă și mai mare putere și fără de rușine îl atrăgea la păcat. Odată, ea a poruncit ca, chiar nevrând, să-l culce în pat cu ea și, prinzându-l, îl îmbrățișa și-l săruta. Dar nici prin această ispită n-a putut să-l înduplece a împlini dorința ei. Fericitul i-a zis: „Zadarnică este osteneala ta. Să nu-ți închipui că sunt prost sau nu sunt în stare să fac acest lucru. Eu din frică de Dumnezeu te urăsc ca pe o necurată". Auzind acestea poloneza, a poruncit ca în fiecare zi să-i dea câte o sută de lovituri, iar după aceea să-i taie mădularele cele ascunse, zicând: „Nu voi cruța frumusețea lui, ca să nu se îndulcească altele de ea". Și zăcea Moise ca un mort, abia suflând, din multă pierdere de sânge. Iar Boleslav, rușinându-se de măreția și onoarea acestei femei și din cauza dragostei pe care o avea și mai înainte față de dânsa, i-a îndeplinit voia și, făcând după gustul ei, a ridicat o mare prigoană asupra monahilor și i-a izgo-

nit pe toți din țara sa. Dar Dumnezeu a răzbunat în curând pe robii Săi.

Într-o noapte, fără de veste Boleslav a murit și s-a făcut răscoală mare în toată țara leșească; s-a ridicat poporul și a ucis pe episcopii lui și pe boierii lui, cum se povestește despre aceasta și în letopisețul țării. Atunci au omorât și pe această văduvă. Iar prea cuviosul Moise, vindecându-se de răni, a venit la Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu, în sfânta mănăstire Pecerska, purtând pe sine mucenicestile sale răni și cununa mărturisirii ca un biruitor și viteaz ostaș al lui Iisus Hristos. Și i-a dat lui Domnul putere asupra patimilor. Un oarecare dintre frați, fiind stăpânit de această necurată patimă, a venit la acest prea cuvios și l-a rugat să-i ajute, zicând: „Mă făgăduiesc să păzesc până la moarte tot ceea ce-mi vei porunci". Iar fericitul i-a spus: „Niciodată în viața ta să nu vorbești nici un cuvânt cu vreo femeie". Fratele a făgăduit să îndeplinească cu dragoste sfatul prea cuviosului. Prea cuviosul purta însă întotdeauna în mână un băț, fără de care nu putea să umble din cauza rănilor de pe trup. Cu acest băț l-a lovit el în piept pe fratele care venise la dânsul și îndată i s-au făcut ca moarte mădularele lui și din acel ceas n-a mai fost chinuit de patima trupească.

Aceasta este scris în viața sfântului părintelui nostru Antonie, deoarece în vremea lui a venit fericitul Moise la mănăstire. Și s-a sfârșit el cu pace în Domnul, trăind în mănăstire zece ani, iar în închisoare a pătimit cinci ani în lanțuri și al șaselea pentru curățire. Eu am amintit de izgonirea monahilor din țara leșească pentru tunderea în viața călugărească a prea cuviosului Moise, care s-a afierosit lui

Dumnezeu pe care L-a iubit. Despre aceasta este scris în viața prea cuviosului părintelui nostru Teodosie. Când prea cuviosul Antonie a fost izgonit de cneazul Izeaslav pentru Varlaam și Efrem, soția cneazului, care era poloneză, l-a oprit zicând: „Nici nu te gândi să faci un lucru ca acesta. S-a întâmplat așa ceva o dată și în țara noastră, au fost izgoniți monahii din hotarele țării noastre și mare nenorocire a venit atunci peste țară". Aceasta se făcuse din cauza acestui cuvios cum am scris mai înainte, vorbind despre Moise ungurul și Ioan închisul, despre ceea ce a făcut printr-înșii Domnul, spre slava Lui, preaslăvindu-i pentru răbdarea lor și cu darurile facerii de minuni învrednicindu-i pe ei. Slavă Lui, acum și pururea și în vecii vecilor.

8. Despre monahul Prohor care, prin rugăciune, făcea pâine din iarba numită „talpa gâștei" și sare din cenușă.

Așa este voința iubitorului de oameni Dumnezeu față de zidirea Sa: în toată vremea și în tot ceasul își îndreaptă El gândirea către neamul omenesc și-i dă cele de trebuință, așteptând pocăința noastră. Slobozește El uneori asupra noastră și foamete, alteori războaie pentru abaterile stăpânitorului țării; dar prin aceasta Stăpânul nostru vrea numai să aducă nesimțirea omenească întru fapta cea bună, să ne facă să ne aducem aminte de lucrurile noastre cele necuviincioase; pentru că cei ce fac fapte rele, necuvioase, sunt dați pentru păcatele lor pe mâna unor conducători nemilostivi și răi. Dar nici

aceștia nu vor scăpa de osândă, căci judecata este fără milă celor ce n-au avut milă.

În zilele stăpânirii cneazului Sveatopolk în Kiev, multe asupriri se făceau oamenilor de către el; fără nici o vină, distrugea până în temelii casele celor puternici și la mulți le răpea averile. Pentru aceasta a slobozit Dumnezeu ca cei necredincioși să aibă putere asupra lui și mulți ostași erau dintre polonezi. La aceasta s-au mai adăugat în acea vreme discordia între oameni, foamete mare și întru toate era cumplită sărăcie și lipsă pe pământul Rusiei. În vremea aceea a venit un om oarecare din Smolensk la egumenul Ioan, dorind să se facă monah. Egumenul l-a tuns în cinul monahicesc și l-a numit Prohor. Acest monah Prohor s-a dedat pe sine la ascultare și la atâta nemăsurată înfrânare, încât chiar și de pâine se lipsea pe sine. El aduna planta ce se numește „talpa gâștii", o pisa cu mâinile sale și făcea dintr-însa pâine și cu aceasta se hrănea. Și din aceasta își pregătea hrana pentru un an întreg, iar pentru anul următor își aduna din nou aceeași iarbă. Și așa în toate zilele vieții sale s-a îndestulat cu talpa gâștii, pe care o mânca în loc de pâine. Iar Dumnezeu, văzând răbdarea și marea lui înfrânare, i-a preschimbat amăreala acelei buruieni întru dulceață, așa că după întristare i-a venit bucurie, după cuvântul care zice: „Seara se va sălășlui plângerea, iar dimineața bucuria" (Ps. 29, 5). Și i-au zis toți „Lebednic" pentru că, după cum s-a spus mai sus, se hrănea numai cu talpa gâștii, nefolosind nici pâine, afară de anafură, nici un fel de verdețuri, nici băutură. Și niciodată nu s-a supărat el de ceva, ci întotdeauna săvârșea lucrul Domnului cu bucurie.

De asemeni, niciodată nu se speria de război, pentru că trăia ca o pasăre: nu agonisea, nici semăna, nu avea nici jitniță unde să adune bunurile sale, așa încât nu putea să spună ca bogatul din Evanghelie: „Suflete, ai multe bunătăți strânse pentru mulți ani odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te" (Luca 12, 19). Nu avea nimic afară de talpa gâștii, pe care însă și-o pregătea numai până la vara următoare, zicându-și către sine: „Prohor! În noaptea aceasta îngerul va să ia sufletul tău de la tine; dar talpa gâștii cea adunată de tine cui va rămâne?". El împlinea în faptă cuvântul Domnului, care a zis: „Priviți la pasările cerului, căci nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în jitnițe și Tatăl vostru Cel ceresc le hrănește" (Matei 6, 26). Și, întocmai ca o pasăre el străbătea ușor calea până la locul unde creștea talpa gâștii și de acolo, pe umerii săi, întocmai ca pe niște aripi, o aducea în mănăstire și-și pregătea din ea hrană. Din pământ nearat își agonisea pâine nesămănată. S-a întâmplat însă în vremea vieții sale că a venit o foamete mare și moartea amenința pe toată lumea. Fericitul acesta însă își continua lucrul său, adunând talpa gâștii și făcând din ea pâine. L-a văzut un om și a început și acela să adune această iarbă pentru sine și pentru cei din casa lui, ca să se hrănească cu ea în vremea foametei; dar nu putea nicidecum s-o mănânce, din cauza gustului amar. Între acestea, talpa gâștii a început să se înmulțească încă și mai mult pentru hrana acestui fericit Prohor. În zilele acelea el și-a luat asupra sa o osteneală încă și mai mare: aduna această iarbă și, sfărâmând-o, cum am spus, cu mâinile sale, făcea dintr-însa pâine pe care o îm-

părţea celor ce nu aveau cu ce se hrăni şi care slăbiseră de foame. Mulţi veneau la dânsul în această vreme de foamete şi el la toţi le împărţea. Şi tuturor le era dulce ca mierea ceea ce le dădea el. Nimeni nu mai dorea acum nici pâinea de grâu cum dorea această hrană pregătită de mâinile fericitului Prohor din acea iarbă sălbatică. Şi dacă o dădea el însuşi cu mâna lui, cu blagoslovenie, atunci pâinea era albă, curată şi dulce, iar dacă cineva lua într-ascuns, atunci era peste măsură de amară, ca pelinul. Unul dintre fraţi a luat încetişor o pâine şi n-a putut s-o mănânce, căci era amară ca pelinul. Şi asta s-a repetat de mai multe ori. Dar fratele se ruşina şi nu îndrăznea să descopere fericitului păcatul său. Cu toate acestea, răzbindu-l foamea şi neputând să mai îndure lipsa acestei trebuinţe firesti, văzând moartea înaintea ochilor, a venit la egumenul Ioan şi, cerându-şi iertare pentru păcatul său, i-a mărturisit ceea ce s-a petrecut cu dânsul. Egumenul n-a crezut ceea ce i-a spus fratele şi, pentru a afla dacă acest lucru în adevăr aşa este, a poruncit altui frate să facă şi el la fel, să ia adică într-ascuns o pâine. A adus fratele pâinea şi s-a dovedit că este adevărat ceea ce a spus fratele care furase pâinea: nimeni nu putea să mănânce dintr-însa, aşa de amară era. Ţinând această pâine în mână, egumenul a trimis pe cineva să ceară o pâine de la fericitul Prohor. „O pâine, a zis el, s-o iei din mâna lui, iar alta să te furişezi şi s-o iei în ascuns". Când au adus la egumen pâinile, cea furată s-a schimbat înaintea ochilor lui: s-a făcut neagră ca pământul şi amară ca şi cele luate în ascuns mai înainte. Iar cea luată din mâna fericitului era albă şi dulce ca mierea. În ur-

ma unei asemenea minuni, slava acestui bărbat s-a răspândit pretutindeni și pe mulți flămânzi îi hrănea el și multora le era de folos.

Pe atunci Sveatopolk, fiul lui Izeaslav, împreună cu Vladimir și cu Vasilik, au pornit cu război împotriva lui David, fiul lui Igor, pentru Vasilik, pe care-l orbise Sveatopolk, ascultând de David, fiul lui Igor. Cu acest prilej au fost opriți să mai umble negustorii din Galiția și oamenii din Peremâșle, așa încât pe tot pământul Rusiei nu mai era deloc sare. La aceasta s-au mai adăugat și jafurile nelegiuite, cum a zis proorocul: „Cei ce mănâncă pe poporul Meu ca pâinea, pe Domnul nu L-au chemat" (Ps. 13, 4). Și ajunseseră cu toții la mare întristare, fiind istoviți de foame și de război, nemaiavând nu numai pâine, dar nici măcar sare cu care să-și împlinească nevoile sărăciei lor. Pe atunci fericitul Prohor își avea chilia lui. Și a început a aduna la dânsul multă cenușă de la toți frații, dar în așa fel că nimeni nu știa despre aceasta. Și împărțea această cenușă la cei ce veneau la dânsul și tuturor, cu rugăciunea lui, această cenușă li se schimba în sare curată. Și cu cât mai multă împărțea, cu atât mai mult se înmulțea. Și de la nimeni nu primea nimic fericitul pentru aceasta, ci tuturor le împărțea în dar, fiecăruia cât îi trebuia, și nu numai mănăstirea era îndestulată, dar și lumea mireană venea și lua din belșug pentru casele lor. Așa că târgul se pustiise, iar mănăstirea era plină de cei ce veneau după sare. Acest lucru însă a făcut să se nască duhul cel rău al zavistiei în sufletele negustorilor care vindeau sare, pentru că se vedeau lipsiți de ceea ce doreau, căci socoteau să acapareze cu acest prilej o

mare bogăție din vinderea sării care nu se mai găsea, dar iată că ceea ce mai înainte vindeau cu un preț mare, acum nu mai cumpăra nimeni nici pe preț mic. Și tare se mai întristau ei de aceasta. În cele din urmă s-au ridicat toți negustorii de sare și ducându-se la Sveatopolk, au început să-l atâte împotriva monahului zicând: „Prohor, monahul din mănăstirea Pecerska, ne-a luat nouă din mâini multă bogăție: el dă sare tuturor celor ce vin la dânsul, fără deosebire, și pentru aceasta noi am ajuns întru mare sărăcie". Cneazul a vrut să le facă pe plac și, socotind în primul rând să pună capăt murmurului dintre ei, iar în al doilea rând să-și agonisească lui bogăție, a hotărât împreună cu sfetnicii lui ca să ridice foarte mult prețul sării și după aceea cneazul însuși luând sarea de la monah, să o vândă. Și, pe de o parte, negustorilor revoltați le spunea: „Am să jefuiesc pe călugăr spre folosul vostru", dar în ascuns se gândea să-și dobândească sieși bogăție. El zicea să le facă loc pe plac, dar la drept vorbind urmărea să mărească și mai mult necazul, fiindcă zavistia nu este în stare să aleagă un lucru folositor în locul altuia care este dăunător. Și așa cneazul a trimis ca să ia toată sarea de la monah. Când au adus-o, el și cu negustorii cei revoltați, care-l atâtaseră împotriva fericitului Prohor, s-au dus ca s-o vadă. Și au văzut cu toții înaintea ochilor lor cenușă. Mult s-au mirat cu toții și nu se dumireau ce înseamnă aceasta. Pentru a afla care este adevărul, cneazul a poruncit să ascundă pentru trei zile ceea ce adusese din mănăstire, dar mai întâi a poruncit să guste și la gust a fost cenușă. La fericitul însă mulțimea a continuat după obicei să vină după sare. Și toți au

aflat că bătrânul a fost jefuit și întorcându-se cu mâinile goale, blestemau pe cel ce a făcut aceasta. Fericitul însă le spunea: „Când o vor arunca, voi să vă duceți s-o adunați". Cneazul a ținut cenușa trei zile și după aceea a poruncit s-o arunce noaptea undeva afară. Supușii au vărsat cenușa și ea îndată s-a prefăcut în sare, iar poporul, auzind despre aceasta, a venit și a adunat-o. De această minune s-a îngrozit cel ce făcuse astfel de asuprire bătrânului și n-a putut să ascundă toate acestea, pentru că fuseseră săvârșite în fața întregului oraș. Și a început să cerceteze ca să afle ce ar putea să însemne asta. Atunci i s-a povestit cneazului cum fericitul a hrănit mulțime de popor cu talpa gâștii, care în gura lor se făcea pâine dulce, iar când cineva lua din această pâine fără blagoslovenia lui, ea se făcea neagră ca pământul la înfățișare, iar la gust amară ca pelinul. Auzind acestea, cneazul s-a rușinat de cele făcute de dânsul, s-a dus în mănăstire la egumenul Ioan și a făcut pocăință înaintea lui. Starețul l-a mustrat pentru nesățioasa lui lăcomie după avere și pentru asuprire, însă Sveatopolk l-a luat și l-a pus la închisoare. Dar s-a pornit împotriva lui Vladimir monahul, iar el, înspăimântându-se de aceasta, în curând a adus înapoi cu cinste pe Ioan în mănăstirea Pecerska. Pe urmă însă, din cauza unei minuni așa de mari, ca aceea care se făcuse, a început să aibă mare dragoste față de mănăstirea Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și față de cuvioșii părinți Antonie și Teodosie. Iar pe monahul Prohor de atunci îl cinstea foarte mult și-l fericea, căci îl cunoștea de acum ca pe un adevărat rob al lui Dumnezeu. Și s-a făgăduit înaintea lui Dumnezeu

să nu mai facă asuprire nimănui și starețului i-a dat acest cuvânt întărit: „Dacă cu rânduiala lui Dumnezeu eu mă voi duce mai înainte decât tine din această lume, atunci tu să mă îngropi cu mâinile tale și prin aceasta se vor încredința toți de nerăutatea ta. Iar dacă te vei pristăvi tu înaintea mea și vei merge la nemitarnicul Judecător, atunci eu însumi te voi duce pe umerii mei în peșteră, ca Domnul să-mi dea iertare de păcatul meu cel mare pe care l-am făcut față de tine". Cu aceste cuvinte cneazul a plecat de la fericitul. Iar el a mai trăit încă mulți ani cu cinste, ducând viață curată, plăcută lui Dumnezeu. În cele din urmă s-a îmbolnăvit și el. Cneazul se afla atunci departe într-o luptă și cuviosul a trimis ca să-i spună: „Ceasul ieșirii mele din trup s-a apropiat, vino, dacă vrei, să te ierți cu mine și să-ți îndeplinești făgăduința pe care ți-ai dat-o, cu mâinile tale să mă pui în mormânt și să primești iertare de la Dumnezeu. Nu întârzia: eu voi pleca în curând și acum nu mai aștept decât venirea ta. Lupta nu o vei câștiga decât dacă vei veni la mine". Auzind acestea, Sveatopolk a părăsit de îndată oștirea sa și a venit la cuviosul. Văzându-l lângă dânsul, Prohor l-a învățat pe cneaz multe despre milostenie, despre judecata viitoare, despre viața veșnică, despre muncile viitoare și după aceea i-a dat binecuvântare și iertare, s-a iertat și cu toți cei ce erau împreună cu cneazul, apoi, ridicând mâinile către cer, și-a dat duhul. Atunci cneazul a luat trupul cuviosului bătrân, l-a dus la peșteră și la pus cu mâinile sale în mormânt. Iar după îngropare s-a dus iarăși pe câmpul de luptă și a câștigat o mare biruință împotriva vrăjmașilor săi agareni, punând stăpâ-

nire pe tot pământul pe care-l cuprinseseră aceia. Și așa a fost pe pământul Rusiei o biruință de Dumnezeu dăruită, prezisă de prea cuviosul Ioan, starețul lavrei Pecerska. De atunci Sveatopolk, fie că mergea la luptă sau la vânătoare, venea în mănăstire, se închina cu mulțumire la icoana Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și la mormântul cuviosului Teodosie, după aceea intra în peșteră de se închina cuviosului Antonie, fericitului Prohor și tuturor prea cuvioșilor părinți, și după aceea se ducea în drumul său. Și așa era o bună rânduială în tot cuprinsul pământului celui de Dumnezeu păzit al cnezatului său. Fiind însuși martor, el propovăduia deschis despre preaslăvitele minuni și semne ale lui Prohor și ale altor prea cuvioși părinți din Pecerska. Să ne învrednicim și noi a primi împreună cu dânșii milă întru Hristos Iisus Domnul nostru, căruia i se cuvine slava împreună cu Părintele și cu Duhul Sfânt, acum și pururea.

9. Despre prea cuviosul Marcu din Pecerska de a cărui poruncă ascultau morții.

Noi, păcătoșii, scriind cele de față, vrem să facem la fel precum au făcut sfinții cei de demult în scrierile lor. Dar aceia au explicat și cu multă osteneală au cercetat prin pustietăți, prin munți și prin crăpăturile pământului. Pe unii dintre părinți i-au văzut ei înșiși, despre alții, care au fost mai înainte, au auzit (de la cei ce fuseseră cu dânșii), și din istorisirile despre viața, minunile și faptele lor au întocmit paterice pe care noi le citim și ne îndulcim din acele cuvinte duhovnicești ale lor. Iar eu, ne-

vrednicul, nici înțelepciunea adevărată a acestora n-am ajuns, nici nimic din acest fel n-am văzut, dar urmez celor auzite de mine. Ceea ce mi-a spus prea cuviosul episcop Simon aceea am și scris cuvioșiei tale. Nu m-am ostenit niciodată călătorind pe la sfintele locuri. N-am văzut nici Ierusalimul, nici muntele Sinai și nu pot să adaug ceva pentru înfrumusețarea acestei istorisiri, cum au obiceiul să facă cei iscusiți în scrierile frumoase. Eu nu mă voi lăuda cu nimic, decât cu această sfântă mănăstire Pecerska, cu călugării care au fost într-însa, cu viața și minunile lor, părinți sfinți de care eu, păcătosul, îmi aduc aminte și mă bucur, folosindu-mă de rugăciunile lor. De aici pun început istorisirii despre prea cuviosul Marcu din Pecerska.

Sfântul Marcu a trăit în peșteră. În timpul vieții lui, moaștele sfântului părintelui nostru Teodosie au fost mutate din peșteră în sfânta biserică cea mare. Acest prea cuvios Marcu săpa cu mâinile sale morminte în peșteră și pe umerii săi căra pământul afară. Și așa se ostenea zile și nopți întregi pentru lucrul Domnului, săpa multe morminte pentru îngroparea fraților și nu voia să ia nimic pentru aceasta; iar dacă cineva îi dădea ceva, așa, de la sine, el primea și împărțea la săraci. Odată a săpat un mormânt după obicei și s-a ostenit mult pentru aceasta și a obosit. Locul a rămas îngust și nelărgit. S-a întâmplat însă că în ziua aceea un frate bolnav a trecut către Domnul și nu era alt mormânt, fără numai acela strâmt. Au adus pe mort în peșteră și din cauza îngustimii abia l-au pus în mormânt. Și au început frații să murmure împotriva lui Marcu, pentru că nu puteau măcar hainele să le așeze bine

pe mort, nici nu puteau să se mişte căci vărsau untdelemnul, aşa de strâmt era locul. Iar groparul făcea cu smerenie plecăciune tuturor şi zicea: „Iertaţi-mă, părinţilor, n-am putut isprăvi lucrul din cauza neputinţelor". Iar ei şi mai mult îl mustrau cu dojeni. Atunci Marcu a zis mortului: „Frate, locul este strâmt, aşa că apropie-te tu singur, ia untdelemn şi-l toarnă peste tine". Iar mortul, ridicându-se puţin, a întins mâna, a luat untdelemnul şi l-a turnat pe sine pe piept şi pe faţă în chipul crucii, apoi a dat sticluţa şi, în faţa tuturor îndreptându-se la loc, a stat mort ca şi mai înainte. Frica şi cutremurul i-au cuprins pe toţi la vederea acestei minuni.

Mai târziu, în urma unei boli îndelungate, a murit un alt frate. Unul dintre prietenii lui i-a spălat trupul cu buretele şi s-a dus în peşteră să vadă mormântul unde se va odihni prietenul său iubit. Şi a întrebat pe fericitul Marcu despre mormânt, iar prea cuviosul i-a răspuns: „Du-te şi spune fratelui mort: aşteaptă până mâine, eu am să-ţi sap un mormânt şi atunci te vei duce din viaţă la odihnă". Fratele care venise i-a spus: „Părinte Marcu, eu deja am spălat cu buretele trupul lui mort, cui îmi porunceşti să spun aceasta?". Iar Marcu i-a zis din nou: „Vezi, mormântul nu-i gata. Aşa că-ţi poruncesc: du-te şi spune mortului: «Marcu păcătosul îţi porunceşte ţie, frate, să mai trăieşti încă o zi, iar mâine te vei duce la Domnul nostru dorit; când va termina mormântul în care să te pun, atunci va trimite după tine»". Şi a ascultat fratele care venise de cuvintele prea cuviosului. Când a ajuns în mănăstire, toţi fraţii erau adunaţi lângă mort şi-i săvârşeau citirile obişnuite, iar el, stând înaintea lor, a

zis: „Frate! Marcu îți spune că încă nu este pregătit mormântul pentru tine. Așteaptă până mâine". Și s-au minunat toți frații auzind aceste cuvinte. Îndată însă ce fratele cel ce venise a terminat de spus aceste cuvinte înaintea tuturor, de îndată mortul a deschis ochii și sufletul lui s-a întors într-însul. Și toată ziua aceea și noaptea următoare el a rămas cu ochii deschiși, dar nimănui n-a spus nici un cuvânt. A doua zi prietenul lui s-a dus din nou la peșteră ca să vadă dacă este gata mormântul. Iar fericitul i-a zis: „Du-te și spune celui ce a înviat: «Marcu îți spune să lași viața aceasta vremelnică și să treci în cea veșnică. Iată groapa este gata pentru primirea trupului tău. Dă-ți sufletul în mâinile lui Dumnezeu, iar trupul îți va fi pus în peșteră împreună cu al sfinților părinți»". Fratele a venit și a spus toate acestea celui înviat și el, în fața tuturor celor veniți ca să-l vadă, îndată a închis ochii și și-a dat sufletul. Și l-au îngropat cu cinste în locul pregătit din peșteră. Și s-au mirat toți de o așa minune, cum un singur cuvânt al fericitului părinte acesta a înviat mortul și la porunca lui a adormit din nou.

Erau încă alți doi frați pe atunci în aceeași mare mănăstire Pecerska. Din tinerețea lor erau uniți printr-o mare dragoste sufletească și aveau aceleași gânduri, aceleași dorințe îndreptate către Dumnezeu. Și au rugat ei cu lacrimi pe fericitul Marcu să le pregătească un mormânt de obște, în care să fie puși amândoi să odihnească atunci când Domnul va porunci. După multă vreme, fratele cel mai în vârstă, Teofil, a plecat undeva pentru oarecare trebuință, iar cel mai tânăr s-a îmbolnăvit și a trecut la odihna veșnică, în cealaltă viață; frații l-au îngropat

în locul de mai înainte gătit. După câteva zile de la îngropare s-a întors și Teofil. Auzind despre fratele și bunul său prieten, s-a întristat foarte și, luând cu sine niște părinți călugări, s-a dus la peșteră să vadă unde și în ce loc au pus pe fratele cel mort. Și văzând că l-au pus în locul de sus, s-a supărat și mult a bănuit pe Marcu zicând: „De ce l-ai pus aici? Eu sunt mai în vârstă și sfinția ta l-ai pus în locul meu". Groparul însă, ca un om smerit ce era, i-a făcut o închinăciune până la pământ și i-a spus: „Iartă-mă, frate, că ți-am greșit", apoi, adresându-se celui mort, i-a zis: „Frate, scoală și dă locul fratelui celui viu, iar tu stai dedesubt". Și, îndată după cuvântul prea cuviosului, s-a sculat mortul în fața tuturor celor ce veniseră și s-a așezat în locul dedesubt. Și au văzut toți această minune înfricoșată și plină de groază. Atunci fratele cel ce se supărase pe fericitul, a căzut la picioarele lui zicând: „Părinte Marcu, am greșit ridicând pe fratele de la locul lui. De aceea te rog: poruncește-i să se așeze din nou la locul lui". Fericitul însă i-a zis: „Domnul a pus capăt vrajbei dintre noi. El a făcut aceasta din cauza cârtirii tale, ca nu cumva să mă dușmănești veșnic și să păstrezi ură asupra mea. Iată că și trupul cel neînsuflețit arată dragoste față de tine, respectând și după moarte bătrânețea ta. Eu aș fi vrut ca tu, neieșind de aici, folosindu-te de întâietatea bătrâneții tale, tot acum să fii pus aici în mormânt. Dar tu încă nu ești gata de moarte. Așa că du-te și te îngrijește de sufletul tău: după câteva zile te vor aduce aici. A scula pe cei morți este lucrul lui Dumnezeu, iar eu sunt un om păcătos. Iată mortul, nesuferind întristarea ta și dojenile cele către mine, ți-a lăsat

jumătate din locul pregătit pentru voi amândoi. Dumnezeu poate să-l ridice. Iar eu nu pot să-i zic: scoală-te și apoi iarăși așază-te în locul cel de deasupra. Poruncește-i tu, poate o să asculte, așa cum a ascultat acum". Auzind acestea, Teofil a început să se întristeze foarte tare de așa cuvinte înfricoșate. El socotea că tot acolo va cădea mort și nu știa de va mai ajunge până la mănăstire. Ajungând însă la chilia lui, a început să plângă nemângâiat; a împărțit pe la alții tot ce avea, oprindu-și pentru sine numai o răsișoară și mantia. Și de atunci petrecea necontenit în așteptarea ceasului morții. Și nimeni nu putea să-l oprească de la plânsul lui amar, nimeni n-a putut niciodată să-l silească să primească hrană îndulcitoare. Când se făcea ziuă, își zicea întru sine: „Nu știu ce voi ajunge până diseară". Când venea noaptea, el plângea și zicea: „Ce să fac? Voi mai trăi eu oare până dimineața? Mulți, sculându-se dimineața, n-au mai ajuns până seara: s-au culcat în paturile lor și nu s-au mai sculat din ele. Iar eu am și primit înștiințare de la prea cuviosul că în curând se va sfârși viața mea". Și ruga cu lacrimi pe Dumnezeu să-i dea vreme de pocăință. Așa petrecea el toată ziua, istovindu-se de foame, rugându-se și plângând neîncetat, așteptând din zi în zi ceasul morții. În această așteptare a despărțirii de trup, până la atâta s-a istovit, încât i se puteau număra toate încheieturile. Mulți voiau să-l mângâie, dar nu izbuteau decât la o plângere amară. În cele din urmă, din prea multe lacrimi, i-au orbit și ochii. Așa a petrecut Teofil toate zilele vieții sale în înfrânare, plăcând lui Dumnezeu prin viață bună. Prea cuviosul Marcu însă, cunoscând ceasul mergerii sale că-

tre Domnul, a chemat pe Teofil și i-a spus: „Frate Teofil, iartă-mă că te-am amărât multă vreme. Iată, eu trebuie să merg acum din lumea aceasta înaintea ta: roagă-te pentru mine! Și dacă eu mă voi învrednici să am îndrăzneală către Domnul, atunci nu te voi uita. Să ne învrednicească Dumnezeu să ne întâlnim acolo și să fim împreună cu părinții noștri Antonie și Teodosie". Și Teofil i-a spus cu lacrimi: „Părinte Marcu! De ce mă lași? Ori ia-mă cu tine, ori dă-mi vederea". Iar Marcu i-a zis: „Frate, nu te întrista; tu ai orbit de ochii cei trupești pentru Domnul, dar cei duhovnicești ți s-au deschis întru cunoașterea Lui. Eu, fratele meu, am fost pricina orbirii tale, făcându-ți cunoscută moartea. Dar eu am vrut să fiu de folos pentru sufletul tău și să aduc îngâmfarea ta întru smerenie, știind că «inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi». Iar Teofil i-a zis iarăși: „Știu, părinte, că pentru păcatele mele eu ar fi trebuit să cad mort înaintea ta în peșteră când tu ai sculat pe cel mort, dar, pentru sfintele tale rugăciuni, Domnul mi-a prelungit viața, așteptând pocăința mea. Acum însă, te rog: ori ia-mă cu tine la Domul, ori dă-mi vederea". Iar Marcu i-a răspuns: „Nu-ți este ție de trebuință să vezi această lumină de scurtă durată. Roagă pe Domnul ca să vezi acolo slava Lui și nu dori moartea; va veni chiar dacă tu n-ai voi. Dar iată care este semnul ieșirii tale din această viață: cu trei zile mai înainte de moarte, tu vei vedea și așa vei merge către Domnul și vei vedea acolo lumina cea neînsemnată și slava cea negrăită". Zicând acestea, fericitul Marcu a adormit întru Domnul și a fost îngropat în peșteră, unde el singur își săpase mormântul. Despărțirea

de părintele Marcu a rănit inima lui Teofil și i-a îndoit plângerea. Vărsa pâraie întregi de lacrimi. El avea un vas și, când sta la rugăciune și-i veneau lacrimile, așeza vasul înaintea lui și lăsa lacrimile să curgă în el. Și în timp de câțiva ani acest vas s-a umplut de lacrimi, pentru că în fiecare zi aștepta Teofil sfârșitul vieții sale, prezis lui de prea cuviosul Marcu. Iar când și-a simțit el sfârșitul său în Domnul, atunci a început să se roage cu stăruință, ca să fie bine plăcute înaintea Lui lacrimile sale; apoi ridicându-și mâinile către cer a zis: „Stăpâne, iubitorule de oameni, Doamne Iisuse Hristoase, Împăratul meu prea sfinte! Tu nu voiești moartea păcătoșilor, ci aștepți întoarcerea lor; Tu cunoști neputința noastră, Mângâietorule bun; Tu ești sănătatea celor bolnavi, mântuirea celor păcătoși, întărirea celor neputincioși, scularea celor căzuți. Te rog, Doamne, în acest ceas, arată spre mine, nevrednicul, dumnezeiasca Ta milostivire și varsă adâncul cel nesecat al îndurărilor Tale, izbăvește-mă la vămi de ispita stăpânitorilor celor din văzduh și nu mă da în stăpânirea lor, pentru rugăciunile plăcuților Tăi, ale marilor noștri părinți Antonie și Teodosie și ale tuturor sfinților, care din veac bine ți-au plăcut Ție. Amin". Și atunci deodată a stat cineva înaintea lui foarte frumos la înfățișare și i-a zis: „Te-ai rugat bine; dar de ce te lauzi cu mulțimea lacrimilor?". Și luând un vas cu mult mai mare decât al lui Teofil, plin de bună mireasmă, ca un mir bine mirositor, a zis: „Acestea sunt lacrimile tale vărsate din inimă în timpul rugăciunii către Dumnezeu, acelea pe care tu le-ai șters cu mâna, sau cu batista, sau cu haina, sau care s-au vărsat pe pământ din ochii tăi. Pe toa-

te acestea eu le-am adunat din porunca Ziditorului nostru și le-am păstrat în vasul acesta. Iar acum eu sunt trimis ca să-ți destăinuiesc o bucurie: cu veselie vei merge către Acela care a spus: «Fericiți cel ce plâng, că aceia se vor mângâia»". Și zicând acestea, s-a făcut nevăzut. Atunci fericitul Teofil a chemat pe părintele egumen și i-a destăinuit arătarea îngerului și spusele lui. I-a arătat egumenului cele două vase: unul era plin cu lacrimi, iar altul cu niște miresme plăcute, neasemănătoare cu nici unele dintre cele mai bune aromate din această lume. Fericitul a rugat pe egumen ca după moarte să i le toarne pe amândouă pe trup. După trei zile el a plecat către Domnul și l-au pus cu cinste în peșteră alături de Marcu groparul. Iar când au uns trupul lui cu mirodenia aceea din vasul adus de înger, toată peștera s-a umplut de o negrăită bună mireasmă. Au vărsat de asemeni peste el și vasul lui cu lacrimi pentru ca „cel ce a semănat cu lacrimi, cu bucurie să adune acum rodul faptelor și ostenelilor sale". Căci s-a zis: „Mergeau și plângeau aruncând semințele lor" (Ps. 125, 6). Dar vor fi mângâiați în Hristos, căruia este slava împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfânt.

10. Despre sfinții și prea cuvioșii părinți Teodor și Vasilie.

După cum neagoniseala este mama tuturor bunătăților, tot așa, după Scriptură, rădăcina și mama tuturor răutăților este iubirea de argint (I Tim. 6, 10). Iubitorul de argint este gata să se judece pentru un ac până la moarte; iar cel ce nu iubește bo-

găția iubește pe Domnul și păzește poruncile Lui. Un astfel de om nu poate să strângă avere, ci cu bună chibzuință o cheltuiește, împărțind-o tuturor celor lipsiți. Așa a spus și Domnul în Evanghelie, că dacă omul nu se leapădă de toate câte are, nu poate să-I fie ucenic (Luca 14, 33). Urmând acestui cuvânt, Teodor a părăsit toate cele lumești, a împărțit averea la săraci și s-a făcut monah. Tare s-a luptat el pentru fapta bună și, după porunca egumenului, a început să trăiască în peștera ce se numea a Varegilor, unde a și petrecut el mulți ani în mare înfrânare. Dar din îndemnul vrăjmașului diavol a început să-i pară rău și tare să se întristeze pentru averea pe care a împărțit-o el la săraci: i-a venit în gând că el poate să mai trăiască încă multă vreme, să slăbească cu trupul și atunci nu-i va mai fi cu putință să se îndestuleze cu hrana mănăstirească. Într-o așa ispită l-a adus pe dânsul vrăjmașul. Iar el nu s-a gândit și nici nu și-a adus aminte de Domnul care a spus: „Nu duceți grijă, spunând ce vom mânca, ori ce vom bea, ori cu ce ne vom îmbrăca" (Matei 6, 31). „Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în jitnițe și Tatăl vostru Cel ceresc le hrănește" (Matei 6, 26). Și de multe ori îl aducea vrăjmașul la deznădejde, tulburându-l cu sărăcia, și multă vreme îi aducea aminte bunului acesta monah de toate lipsurile, ca și de bogăția pe care o împărțise el săracilor. Așa îi întuneca lui vrăjmașul mintea. Și Teodor spunea de acum pe față întristarea lui prietenilor săi. Și iată că odată, un oarecare Vasilie, unul dintre cei mai desăvârșiți călugări din aceeași mănăstire Pecerska, a început să-i spună: „Frate Teodor, te rog nu pierde răsplătirea

ta. Dacă tu vrei avere, atunci, iată, tot ceea ce am eu îți voi da ție; numai zi înaintea lui Dumnezeu: tot ceea ce am împărțit, las să fie Ție milostenie. Și atunci să trăiești fără mâhnire, primind din nou averea ta. Dar să te păzești; îți va răbda ție oare Domnul?". Din aceste cuvinte s-a înfricoșat Teodor cu frică mare de mânia lui Dumnezeu. A mai auzit el de asemeni de la același Vasilie ce s-a întâmplat în Constantinopol; cum unul, părându-i rău pentru împărțirea aurului său ca milostenie, a căzut deodată mort în mijlocul bisericii, lipsindu-se și de viață împreună cu aurul, pierzând și pe una, și pe cealaltă. Și luând aminte la aceasta, Teodor a început să plângă păcatul său și fericea pe fratele care l-a ridicat dintr-o astfel de boală. Și de atunci s-a născut o mare dragoste între cei doi călugări și repede a sporit Teodor întru împlinirea poruncilor Domnului și făcea numai cele plăcute lui Dumnezeu. Pentru diavol însă, neizbutirea sa întru înșelarea lui Teodor cu plata bogăției a fost o grea rănire. Și iată că din nou se înarmează vrăjmașul împotriva lui și o altă uneltire îi pune lui înainte spre pierzare. Egumenul a trimis pe Vasilie din mănăstire pentru oarecare treburi. Atunci, găsind vreme potrivită pentru vicleșugurile sale, vrăjmașul a luat chipul lui Vasilie și a intrat la Teodor în peșteră. La început i-a vorbit lucruri de folos: „Cum trăiești acum, Teodore? A încetat să se mai lupte cu tine dracul, ori încă te mai tulbură cu iubirea de bogăție, aducându-ți în minte averea împărțită la săraci?". Și Teodor n-a înțeles că acela era diavolul, ci a crezut că fratele Vasilie îi vorbește lui acestea și a răspuns: „Cu rugăciunile tale, acum îmi este bine, părinte. Tu m-ai în-

tărit și eu de acum nu voi mai da ascultare gândurilor drăcești. Și acum, dacă tu-mi poruncești ceva, eu cu bucurie voi împlini, nu voi fi neascultător față de tine, căci mult folos sufletesc am găsit eu din învățăturile tale". Și cum Teodor n-a pomenit numele Domnului Dumnezeu, atunci diavolul, prefăcut în frate monah, a luat putere asupra lui și i-a spus: „Acum am să-ți dau un alt sfat, cum să găsești pacea. În curând îți vei primi răsplata; numai cere de la Dumnezeu și El îți va da mulțime de aur și de argint. Și să nu îngădui nimănui să intre la tine și nici tu să nu ieși din peșteră". Și când pustnicul s-a făgăduit să facă așa, diavolul s-a dus de la dânsul. Și iată că în chip nevăzut a început el, vicleanul, să-i aducă gânduri despre comoară ca și nevoință osârdnică întru rugăciune pentru dobândirea ei. „Voi cere de la Dumnezeu aur, gândea el, și dacă voi primi, atunci îl voi da milostenie". Și iată că a văzut el în vis pe diavolul strălucit și frumos ca un înger, care îi arăta o comoară ascunsă în peșteră. Și de multe ori s-a arătat această vedenie lui Teodor. În cele din urmă, după multă vreme, s-a dus el la locul arătat, a început să sape și a găsit comoara: mulțime de aur și de argint și vase de mare preț. Atunci a venit din nou diavolul la dânsul în chipul lui Vasilie și a început să-i spună: „Unde este comoara cea dată ție? Iată, cel ce ți s-a arătat ție, acela mi-a spus și mie că, după rugăciunea ta, ți s-a dat mulțime de aur și de argint". Dar Teodor n-a vrut să-i arate comoara; diavolul vorbea pe față cu pustnicul, dar în taină îi sufla gândul ca, luând aurul, să se ducă undeva departe, în altă țară. Și a zis diavolul cel închipuit sub înfățișarea lui Vasilie:

„Frate Teodor! Nu ți-am spus eu ție că în curând vei primi răsplata? Domnul a zis: «Tot cel ce a lăsat casă și pământ, sau avere pentru numele Meu, însutit va primi și viața veșnică va moșteni». Și acum, iată, bogăția este deja în mâinile tale; fă cu ea ce vrei". Iar pustnicul a zis: „Eu de aceea am cerut de la Dumnezeu, ca totul să dau milostenie. De aceea mi-a și dat El". Vrăjmașul a răspuns: „Frate Teodore, păzește-te ca nu cumva iarăși prin lucrarea vrăjmașului să nu te răcești cu inima pentru împărțire Asta ți s-a dat ca răsplată pentru că ai împărțit pe aceea la săraci. Eu îți poruncesc: ia pe aceasta, du-te în altă țară și acolo cumpără-ți sate și tot ce-ți va trebui! Și acolo vei putea să te mântuiești și să scapi de uneltirile drăcești. Iar după moarte vei da bogăția ta unde vei voi și asta îți va fi spre pomenire în urma pristăvirii tale". Iar Teodor i-a zis: „Oare nu-mi va fi mie rușine! Cum, părăsind lumea și toate cele dintr-însa și făgăduindu-mă lui Dumnezeu să-mi sfârșesc viața aici în această peșteră, să mă fac acum iarăși mirean și fugar? Nu, dacă-ți place ca eu să trăiesc în mănăstire, atunci voi face tot ce-mi spui tu, altfel nu te voi asculta". Iar diavolul închipuit în frate a răspuns la aceasta: „Ca să tăinuiești comoara, tu acum nu mai poți; neapărat se va afla despre dânsa. Așa că eu îți poruncesc: ascultă sfatul meu. Dumnezeu nu ți-ar fi dat așa de mare comoară dacă n-ar fi vrut ca tu s-o stăpânești și nici nu m-ar fi înștiințat pe mine despre aceasta". Și pustnicul l-a crezut ca pe un frate și prieten și a început să se pregătească să iasă din peșteră: și-a adus care, și-a pregătit lăzile pentru ca, punându-și în ele comoara lui, să le ia cu sine acolo unde so-

cotea el să se ducă. Așa i-a poruncit lui diavolul ca, îndepărtându-l de Dumnezeu și de locul acela sfânt, de casa Preacuratei Maicii Domnului și a prea cuvioșilor părinților noștri Antonie și Teodosie, să-i facă vreun rău oarecare prin vicleșugul său. Dar Dumnezeu, nevrând pierzarea nici unui suflet din acel sfânt locaș, a mântuit și pe Teodor, cu rugăciunile sfinților Săi.

Între timp s-a întors din călătorie Vasilie, care fusese trimis de egumen și care mai înainte scăpase pe pustnic de gândurile cele rele. Și a venit în peșteră să se vadă cu fratele care trăia acolo și i-a zis: „Teodor, fratele meu! Cum mai trăiești acum întru Domnul?". Și s-a minunat Teodor de o așa întrebare; fratele îi vorbea în așa fel ca și cum nu s-ar fi văzut cu dânsul de multă vreme. El i-a răspuns: „Ieri și acum trei zile tu mereu ai fost cu mine și m-ai învățat și iată eu sunt de acum gata să plec unde mi-ai poruncit tu". Vasilie însă i-a zis: „Spune-mi, Teodor, ce sunt cuvintele acestea pe care tu mi le grăiești: «ieri și acum trei zile ai fost cu mine și m-ai învățat»? Oare nu cumva a fost aceasta vreo vedenie drăcească? Nu tăinui de mine nimic, pentru Dumnezeu!". Iar Teodor i-a răspuns cu mânie: „De ce mă ispitești și pentru ce-mi tulburi sufletul?! Când vorbești așa, când așa! Iar eu cărui cuvânt să cred?". Și așa, cu cuvinte aspre l-a dat afară. Iar Vasilie a răbdat toate acestea și a plecat în mănăstire. Atunci diavolul a venit din nou la Teodor în chipul lui Vasilie și a zis pustnicului: „Mi-am pierdut mintea, frate, spunându-ți altceva. Dar eu nu mai pomenesc înfruntarea pe care am primit-o de la tine. Numai că vezi mai degrabă, chiar în această noap-

te, ia ceea ce ai găsit și du-te de aici". Și cu aceste cuvinte diavolul a plecat de la el. Iar când s-a făcut ziuă, Vasilie, luând cu sine câțiva din bătrânii mănăstirii, a venit din nou la Teodor și i-a zis: „Iată, eu am adus pe părinți ca martori că au trecut trei luni de zile de când nu m-am văzut cu tine și că m-am întors în mănăstire numai de trei zile; iar tu spui că ieri și acum trei zile eu am fost la tine. Aceasta este cu siguranță vreo lucrare drăcească. Când va mai veni acela la tine, să nu-i îngădui să-ți grăiască până ce nu va face rugăciune și atunci te vei încredința că acela este drac. Atunci să faci rugăciune și să chemi pe sfinți în ajutor". Și întărind pe pustnic, Vasilie s-a întors la chilia sa. Iar demonul n-a îndrăznit să se mai arate lui Teodor după aceasta și așa i s-a făcut lui cunoscută desăvârșit înșelătoria diavolească. De atunci, pe oricine venea la dânsul, mai întâi îl punea să facă rugăciune și numai după aceea ședea de vorbă cu dânsul. Și s-a întărit el foarte împotriva vrăjmașilor și a aflat vicleșugul lor. Și Domnul l-a izbăvit de fiarele cele gânditoare și nu l-a lăsat să ajungă robul lor, cum se întâmplă cu mulți care petrec în pustie sau prin peșteri și care trăiesc în închisoare pentru sine și nu pentru Domnul. Mare tărie trebuie aici, ca să nu te pierzi prin vicleniile dracilor. Așa au vrut ei să piardă pe acest Teodor, dar Dumnezeu l-a scăpat. Iar pentru comoara cea găsită, Teodor a săpat o groapă adâncă și, punând-o acolo, a astupat-o din nou cu pământ. Și de atunci până în ziua de astăzi nimeni nu știe unde stă ea ascunsă. Iar pustnicul a pus el însuși niște pietre mari la gura peșterii și apoi s-a dedat la o muncă grea în folosul fraților din obște: lua grâu

BIBLIOTECA

din hambar și-l măcina cu mâinile sale; petrecea toată noaptea fără de somn în osteneli trupești, la lucru și la rugăciune, iar a doua zi vărsa făina în sac și iarăși lua grâu pentru măcinat. Așa a făcut el mulți ani, lucrând pentru frați și mare ușurare făcea el prin aceasta slugilor mănăstirii. El nu se rușina de o așa muncă și neîncetat ruga pe Dumnezeu ca El să îndepărteze de la dânsul pomenirea iubirii de argint. Și Domnul l-a slobozit pe el de o nevoie ca aceasta, încât în cele din urmă nici nu se mai gândea la bogăție, iar aurul și argintul erau socotite înaintea lui ca praful. Multă vreme a petrecut el într-o astfel de osteneală și rea pătimire. În cele din urmă chelarului, văzând aceste osteneli ale lui, i s-a făcut milă de el; și odată, când au adus din sat niște grâu, au trimis la Teodor în peșteră cinci care ca să nu se mai ostenească venind mereu după grâu, iar el a deșertat grâul în coș și, măcinându-l, zicea psaltirea pe dinafară. În cele din urmă, obosind, a oprit moara și s-a culcat să se odinnească puțin. Și iată că deodată s-a făcut un zgomot și pietrele au început să macine. Fericitul a înțeles lucrarea diavolească, s-a sculat, a început să se roage cu osârdie lui Dumnezeu și zicea cu glas mare: „Domnul îți poruncește să încetezi întru tot, vicleanule diavol!". Dar diavolul n-a încetat să macine cu pietrele Atunci Teodor i-a zis din nou: „În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Acela care v-a aruncat pe voi din cer și v-a dat spre călcare în picioare plăcuților Săi îți poruncește prin mine, păcătosul, să nu încetezi a lucra până ce nu se va termina de măcinat tot grâul. Așa, ca să lucrezi și tu ceva în folosul fraților". Și zicând acestea a stat la rugă-

ciune, iar diavolul, fiind legat prin rugăciune, n-a mai putut să se împotrivească și până la ziuă a măcinat toate cele cinci care de grâu. A doua zi Teodor a înștiințat pe chelar ca să trimită după făină. Și s-a mirat chelarul de această minune, că s-au măcinat cinci care de grâu într-o singură noapte. Apoi a început el să care făina de la peșteră (unde era moara) și, la cele cinci care, s-au mai adăugat încă alte cinci. Iată ce minune s-a săvârșit atunci! Și acum să auzim ce s-a mai întâmplat. S-a împlinit cuvântul cel spus în Evanghelie: „Și demonii ni se supun în numele Tău" (Luca 10, 17). Și tot acolo se zice: „Iată, v-am dat putere să călcați peste șerpi și peste scorpii și peste toată puterea vrăjmașului" (Luca 10, 19). Cu cele ce au făcut, dracii au vrut să înfricoșeze pe fericitul rob al lui Dumnezeu și numai că și-au găsit de lucru cu acesta, așa că, văzându-se biruiți, au început să strige: „După aceasta nu va fi cu putință să mai rămânem aici!". Iar Teodor și Vasilie, sfătuindu-se între dânșii, au luat o hotărâre plăcută lui Dumnezeu, ca niciodată să nu tăinuiască unul de altul gândurile lor, ci împreună să le cântărească pe toate și să le dezlege. Și iată că, după sfatul cel bine plăcut lui Dumnezeu, au fost de părere ca Vasilie să meargă în peșteră, iar Teodor, din cauza bătrâneții, a ieșit din peșteră și și-a orânduit lui chilia în clădirea cea veche. Mănăstirea era atunci arsă, iar pe malul Niprului ședeau plute cu lemne pentru zidirea bisericii și a chiliilor și chiar căruțașii erau deja tocmiți ca să care aceste lemne sus, la locul hotărât. Teodor însă, nevoind să fie povară altora, a început să care lemne cu spatele. Dar tot ceea ce căra fericitul pentru întocmirea

chiliei sale, dracii, fiindu-le ciudă pe el, aruncau înapoi la vale; voiau ca prin aceasta să-l izgonească și de acolo. El însă le-a spus: „În numele Domnului Dumnezeului nostru, care v-a poruncit să intrați în porci, vi se poruncește prin mine, robul Său, să cărați toate aceste lemne de pe malul râului sus, ca să nu se mai ostenească cei ce lucrează pentru Dumnezeu. Lasă să se zidească întru acest fel casa Prea Sfintei Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu și călugării să-și facă chilii. Și să nu le mai faceți de acum nici un rău și să știți că Domnul este în locul acesta". Și toată noaptea aceea, dracii, fără încetare, au cărat toate lemnele de la râul Nipru, sus, pe culmea hotărâtă pentru mănăstire, până ce n-a mai rămas jos nici unul. Din aceste lemne s-a făcut biserica și chiliile, și acoperișul, și podul, și tot ceea ce a fost de nevoie pentru mănăstire. A doua zi s-au sculat căruțașii și s-au dus la malul râului după lemne, dar n-au mai găsit acolo nimic, toate erau de acum sus pe deal. Și nu erau puse toate la un loc, ci așezate după lungimi și după trebuință: unele pentru acoperiș, altele pentru dușumea. Acest lucru multora de altă credință li se pare de necrezut, prea mare minune; dar cei ce au fost văzători ai unei asemenea întâmplări au preaslăvit pe Dumnezeu care face minuni prea slăvite pentru plăcuții săi. Domnul a spus: „Nu vă bucurați de aceasta, că duhurile vi se pleacă, ci vă bucurați că numele voastre sunt scrise în ceruri" (Luca 10, 20). Asta însă El a făcut-o spre slava Sa, pentru rugăciunile Sfinților părinților noștri Antonie și Teodosie. Dracii însă n-au putut îngădui o asemenea înfrângere, căci mai înainte oamenii din aceste laturi, fi-

ind necredincioşi, îi cinsteau pe ei, li se închinau şi-i aveau ca pe nişte dumnezei; iar acum erau dispreţuiţi, înjosiţi şi necinstiţi de plăcuţii lui Dumnezeu şi le lucrau întocmai ca nişte robi: carau lemne la deal şi oamenii îi izgoneau de la dânşii cu înfricoşarea neîngăduinţei prea cuvioşilor şi toate vicleşugurile lor le erau descoperite mai ales de aceştia doi, Vasilie şi Teodor. Şi văzând defăimarea lor din partea oamenilor, demonii au strigat: „O, răilor şi cruzilor duşmani! Până când veţi muri ne vom lupta cu voi fără odihnă". Nu cunoştea diavolul că numai prin aceasta le dobândeşte lor mari cununi. Şi au aţâţat ei pe nişte oameni răi ca să-i ucidă; şi au încordat arcul lor amar, şi arma lor a intrat în inima prea cuvioşilor. Căruţaşii tocmiţi să care lemnele s-au răzvrătit împotriva fericitului Teodor şi l-au tras la judecată, cerându-şi plata şi zicând: „Nu ştim prin ce vicleşuguri ai poruncit tu lemnelor să meargă sus pe deal". Iar nedreptul judecător, luând mită de la dânşii, le-a poruncit să-şi primească plata pentru cărăuşie de la prea cuviosul, zicând: „Lasă dracii care îţi slujesc ţie să-ţi ajute să şi plăteşti". Şi nu şi-a adus el aminte de osânda lui Dumnezeu cea împotriva sa: cel ce judecă nedrept, el însuşi va fi osândit. Şi din nou a ridicat furtună împotriva prea cuvioşilor diavolul cel ce se lupta cu dânşii. A găsit el printre sfetnicii cneazului pe unul crud şi sălbatic şi necuvios cu obiceiul şi cu fapta şi cu totul răutăcios. Şi a venit la acest boier diavolul în chipul lui Vasilie, pentru că Vasilie îi era cunoscut, şi i-a spus: „Teodor, care a fost înaintea mea în peşteră, a găsit o comoară — aur şi argint mult şi vase de mare preţ. Cu întreagă această comoară el a vrut să fugă în al-

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE

tă țară, dar eu l-am oprit. Și acum el, îngâmfându-se, poruncește dracilor să-i macine grâu la moară și să-i care lemne de la Nipru la deal și se face așa. Iar comoara o păstrează până la o vreme, pentru ca, tăinuindu-se de mine, să fugă cu dânsa unde va crede de cuviință și voi nu veți mai găsi nimic". Boierul însă, auzind asemenea cuvinte de la diavolul și socotind că este însuși Vasilie, l-a dus la cneazul Metislav Sveatopolkovici. Iar diavolul i-a grăit cneazului la fel și încă mai mult decât atât și i-a spus: „Puneți mâna cât mai curând pe Teodor și luați-i comoara. Iar dacă el nu va vrea să o dea, atunci să-l înfricoșați cu bătăi și cu chinuri; și dacă nici așa nu se va pleca, atunci să mă chemați pe mine și eu îl voi îndupleca în fața voastră a tuturor și voi arăta și locul unde este ascunsă comoara". Și după ce le-a dat un sfat așa de rău, diavolul a plecat de la fața lor.

Iar cneazul s-a dus îndată el însuși cu mulțime de oaste, ca la o vânătoare sau ca la un război greu, și, luând pe fericitul Teodor, l-a adus acasă la el. Mai întâi l-a întrebat cu binișorul zicând: „Părinte, spune-mi, este oare drept că tu ai găsit o comoară? Eu, zice, o voi împărți cu tine și tu vei fi tată tatălui meu și mie". Teodor însă a răspuns: „Da, am găsit și ea se află acum ascunsă în peșteră". Iar cneazul a zis: „Și, părinte, este mult aur și argint și sunt multe vase? Și se știe oare de cine a fost ascunsă această bogăție?". Teodor a răspuns: „În viața sfântului Antonie se spune că această peșteră a fost un depozit al varegilor și, într-adevăr, vasele sunt latine. De aceea peștera se și numește până în ziua de astăzi «a Varegilor». Iar aurul și argin-

tul este nenumărat de mult". Cneazul a întrebat: „De ce însă să nu mi-o dai mie, fiului tău? Ia-ți pentru tine cât vrei". Teodor a răspuns: „Mie nu-mi trebuie nimic din aceasta. Oare poți tu să-mi poruncești să iau ceea ce nu-mi este îngăduit? Mie nu-mi trebuie bogăție: eu sunt slobod de așa ceva. Îmi pare rău numai că am uitat și v-am descoperit totul pentru că văd că voi sunteți robi față de aceste lucruri. Eu însă sunt liber de aceasta". Atunci cneazul a spus cu mânie slugilor: „Poruncesc ca pe acest monah, căruia nu i-a trebuit bunăvoința mea, să-l legați în fiare la mâini și la picioare și trei zile să nu-i dați nici pâine, nici apă". După aceasta, cneazul iarăși a întrebat pe Teodor: „Spune-mi unde este comoara!". Iar el a răspuns: „Nu știu unde am îngropat-o". Atunci cneazul a poruncit să-l chinuiască tare, așa încât și hainele i s-au muiat cu sânge; după aceea a poruncit să-l ducă în fum, să-l lege și să pună foc. Mulți au văzut atunci și s-au mirat de răbdarea acestui bărbat; el însă ședea între flăcări ca într-o rouă și de hainele lui nici măcar nu s-a atins focul. Și unul dintre cei ce au stat acolo a povestit despre această minune care s-a făcut cu Teodor. Cneazul a venit îngrozit și a zis bătrânului: „De ce te ucizi pe tine însuți și nu dai comoara care ni se cuvine nouă?" Teodor a răspuns: „Adevărul îți spun: eu am găsit o comoară, dar cu rugăciunile fratelui meu Vasilie m-am izbăvit atunci de ea și Domnul a ridicat de la mine aducerea aminte a iubirii de argint, încât eu acum nu mai știu unde am ascuns acea comoară". Cneazul a trimis îndată la peșteră după cuviosul Vasilie. El nu voia să vină, dar ei l-au scos cu sila din peșteră. Și i-a zis lui

cneazul: „Eu am făcut cu răul acesta tot ceea ce mi-ai poruncit tu. Și cum eu n-am reușit să fac nimic, atunci te rog ca tu să-mi fii mie ca un părinte". Iar Vasilie i-a răspuns: „Dar ce ți-am poruncit eu să faci?". Cneazul a zis: „Iată, el nu vrea să-mi arate comoara despre care tu mi-ai grăit și eu l-am chinuit destul, fără să pot scoate ceva de la el". Iar Vasilie a răspuns: „Acum văd că aceasta este o unelteire a răului diavol, care te-a înșelat și te-a mințit împotriva mea și împotriva acestui prea cuvios părinte. Iată, sunt acum 15 ani de când nimeni nu m-a văzut vreodată ca eu să fi ieșit din peșteră". De asemeni si toți cei ce erau acolo au spus: „Fiind noi de față, tu ai vorbit cu cneazul". Vasilie însă a spus din nou: „Cu toții sunteți înșelați: eu n-am văzut nici pe cneaz, nici pe voi". Și s-a mâniat cneazul și a poruncit să-l bată fără milă. Nesuferind înfruntarea și fiind buimac de băutură, s-a înfuriat peste măsură și, luând o suliță, a rănit pe Vasilie. Și când l-a străpuns, Vasilie a smuls cu mâna sulița din trupul său și, aruncând-o cneazului, a zis: „Tu însuți vei fi rănit cu această suliță". Și s-au împlinit întocmai cuvintele lui. Iar cneazul a poruncit să închidă pe amândoi călugării, deosebit unul de altul, pentru ca a doua zi să-i dea la munci și mai grele. Dar în aceeași noapte amândoi s-au sfârșit în Domnul. Și auzind despre aceasta frații călugări din mănăstirea Pecerska, au venit, au luat trupurile lor și le-au îngropat cu cinste în peștera Varegilor. Așa că unde s-au nevoit, acolo au și fost îngropați, îmbrăcați fiind în hainele lor pline de sânge și în cămășile lor de pocăință, care au rămas întregi până în ziua de astăzi, căci cum era să se atingă putreziciunea de

ceea ce s-a rușinat focul? Nu după multă vreme, însuși Metislav, după prezicerea lui Vasilie, luptându-se cu David Igorevici, a fost săgetat la zidul orașului Vladimir. Și atunci a recunoscut el sulița sa cu care a rănit pe Vasilie și a zis: „Această moarte a mea este pentru prea cuvioșii aceia Vasilie și Teodor. Așa se împlinesc cele spuse de Domnul: «Toți cei ce scot sabia, de sabie va pieri" (Matei 26, 52). Cum el a ucis fără de lege, tot așa a fost și el ucis fără de lege. Iar prea cuvioșii au primit cununa mucenicească de la Hristos Iisus Domnul nostru. Lui se cuvine slava, cu Tatăl și cu Sfântul Duh.

11. Despre prea cuviosul Spiridon Prescurarul și despre Alipie Pictorul.

Sfânt este orice suflet simplu care n-are vicleșug și minciună în inima sa! Un asemenea om este drept înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor și nu poate să păcătuiască înaintea lui Dumnezeu sau mai degrabă nu vrea, pentru că el este vas ales al lui Dumnezeu și locaș al Duhului Sfânt, care-i sfințește sufletul și trupul și mintea sa, cum a zis Domnul: „Tatăl Meu îl va iubi și vom veni la el și vom face locaș la el" (Ioan 14, 23). Și iarăși „Voi locui în ei și voi umbla și voi fi Dumnezeul lor și ei vor fi poporul Meu" (II Cor. 6, 16).

Iar Apostolul a zis: „Fraților, voi sunteți biserica Dumnezeului celui viu și Duhul Sfânt trăiește în noi". Asemenea oameni trăiesc pe pământ ca îngerii cu care în ceruri se bucură în veci. Și după cum în viață nu s-au depărtat de la dânșii, așa și după moarte se veselesc împreună cu ei. Despre aceasta

BIBLIOTECA

vom mai spune la sfârșitul cuvântului. Acest prea cuvios părinte Spiridon era neiscusit în vorbă, dar nu și cu mintea; nu din oraș a venit el la mănăstire, ci dintr-un sat oarecare. Și a câștigat el mai întâi frica de Dumnezeu în inima sa, apoi a început să se deprindă din cărți și a învățat toată Psaltirea pe de rost. Și după porunca egumenului Pimen postnicul, a început să coacă prescuri pentru sfânta slujbă. Cu dânsul era la aceeași ascultare și alt frate, un oarecare Nicodim de aceeași potrivă cu dânsul întru așezarea minții. Și amândoi au făcut ascultare multă vreme la brutărie, săvârșind mulți ani cu cinste și cu neprihănire slujba lor, fără cârtire. Iar fericitul Spiridon, după ce a început să facă ascultare la brutărie, n-a schimbat întru nimic nevoința și osteneala sa duhovnicească, ci împlinea lucrul său cu toată grija și cu frică de Dumnezeu, aducând Domnului jertfă curată, pe osteneala sa. Și cealaltă jertfă vie și cuvântătoare, rodul buzelor, se aducea de dânsul atotputernicului Dumnezeu, de toate și pentru toate, căci fără încetare cânta el Psaltirea și în fiecare zi o termina: fie că tăia lemne sau frământa aluatul, el neîncetat avea în gură psalmii lui David. Odată, acest fericit, săvârșind cu toată grija munca sa obișnuită, a încălzit cuptorul pentru coacerea prescurilor. Și iată că, deodată, acoperișul de deasupra brutăriei s-a aprins în flăcări. Atunci Spiridon a luat mantia sa și a acoperit cu ea gura cuptorului; după aceea, legând mâneca de la rasă, s-a dus cu ea la fântână, a turnat în ea apă și s-a întors îndată înapoi, chemând și pe frați ca să stingă cuptorul și clădirea care se aprinsese. Frații au venit și au văzut o minune: mantia prea cuviosului, pe care o

pusese la gura cuptorului, nu arsese, iar din mâneca rasei curgea necontenit apa cu care se stingea puterea focului.

Dar ar trebui prea multă osteneală ca să pomenim, să lăudăm și să fericim pe toți care s-au săvârșit în Domnul aici, în această slăvită mănăstire Pecerska. Spunem și noi cu cuvintele lui David: „Bucurați-vă, drepților, celor drepți li se cuvine laudă. Lăudați pe Domnul cu alăută, în psaltire cu zece strune cântați-I Lui" (Ps. 32, 1-2). Nu din al unsprezecelea ceas s-au rugat ei Domnului și au făcut cele plăcute Lui, ci din vârsta tinereților lor s-au dăruit ei lui Dumnezeu. Au trăit ani mulți și la adânci bătrânețe au trecut către Domnul, neschimbând rânduiala lor pentru nici o zi sau pentru nici un ceas. Răsădiți fiind în casa Domnului, înfloresc în curțile casei Dumnezeului nostru și încă se înmulțesc întru bătrânețe tare, ca acest fericit Spiridon.

Iar prea cuviosul Alipie a fost dat de părinții lui să învețe meșteșugul picturii. Aceasta era în zilele binecredinciosului cneaz Vsevolod Iaroslavici, pe vremea prea cuviosului egumen Nikon, când, cu voia lui Dumnezeu și a Preacuratei Sale Maici, chiar și nevrând au fost aduși din Țarigrad niște pictori greci, ca să picteze biserica mănăstirii Pecerska, cum se spune despre aceasta în scrisoarea lui Simon. Înfricoșată minune a făcut și a arătat Dumnezeu în această biserică a Sa. Când meșterii împodobeau altarul cu mozaic și fiecare dintre ei se afla la lucrul său în altar, iar Alipie le ajuta și învăța de la dânșii, deodată icoana Preacuratei și Preasfintei Stăpânei noastre Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria s-a pictat singură și toți au văzut

această înfricoșată și ciudată minune; se uită ei la icoană, și iată că deodată chipul Preacuratei Fecioare s-a făcut mai luminos decât soarele, așa încât cei ce erau acolo n-au mai putut s-o privească și de îngrozire au căzut cu fețele la pământ. Apoi s-au ridicat puțin ca să vadă minunea și iată că din gura Preacuratei Maicii Domnului a ieșit un porumbel care a zburat în sus la chipul Mântuitorului și acolo s-a făcut nevăzut. Ei toți au început să se uite dacă nu cumva a zburat din biserică, dar, înaintea ochilor tuturor, porumbelul a ieșit din nou din gura Mântuitorului și a început să zboare prin toată biserica. Și mergând pe lângă fiecare sfânt, se așeza la unul pe mână, la altul pe cap; apoi a zburat în jos și s-a așezat după icoana împărătească cea minunată a Maicii Domnului. Cei ce ședeau dedesubt au vrut să-l prindă și au pus scara, dar nu l-au mai găsit nici în dosul icoanei, nici după perdea. S-au uitat peste tot, dar n-au mai văzut nimic. Ochii tuturor erau îndreptați către icoană și iată că din nou în fața lor a ieșit porumbelul din gura Maicii Domnului. Și au început să strige către cei care erau sus: „Prindeți-l!". Aceia au întins mâna ca să-l apuce, dar el iarăși a intrat în gura Mântuitorului, de unde ieșise mai înainte. Și din nou a strălucit o lumină mai puternică decât a soarelui, orbitoare pentru ochii omenești, i-a uimit pe toți care erau acolo și ei, căzând cu fețele la pământ, se închinau Domnului. Aici era și acest fericit Alipie și a văzut pe Sfântul Duh care sălășluia în acea sfântă și cinstită biserică a Pecerskăi.

Iar când au isprăvit de pictat această biserică, fericitul Alipie a primit tunderea în schima monahală

în timpul egumenului Nikon. Bine a învățat el pictura, încât era foarte iscusit la făcut icoane. Dar el a venit să învețe acest meșteșug nu pentru ca să se îmbogățească, ci pentru slava lui Dumnezeu. La pictura icoanelor el lucra numai atât cât le era de ajuns tuturor, și egumenului, și la toți frații. Și de la nimeni nu lua nimic. Iar dacă acest prea cuvios nu avea de lucru, atunci lua cu împrumut aur și argint trebuitor pentru icoane, făcea icoana și o dădea pentru acea datorie creditorului. Adeseori ruga el de asemeni pe prietenii săi ca, dacă vor vedea undeva prin biserici icoane învechite și stricate, să le aducă la el și înnoindu-le, le dădea să le pună la locul lor. Și toate acestea el le făcea pentru ca să nu fie niciodată fără de lucru, deoarece sfinții părinți au poruncit ca monahii să aibă rucodelie și aceasta o socoteau ca mare lucru înaintea lui Dumnezeu. Iar Apostolul Pavel a spus: „Trebuințelor mele și trebuințelor celor ce au fost cu mine au slujit aceste mâini ale mele și eu n-am mâncat pâinea nimănui". Așa făcea și acest fericit Alipie. El împărțea cele câștigate cu lucrul în trei părți: o parte o cheltuia cu sfintele icoane, a doua o dădea milostenie la săraci, iar a treia o folosea pentru trebuințele trupului său*. Și așa făcea el întotdeauna, nedându-și răgaz niciodată; noaptea se îndeletnicea cu cântarea de psalmi și cu rugăciunea, iar când se făcea ziuă, își începea lucrul, iar stând degeaba nimeni nu l-a văzut vreodată. Dar de pravila bisericească el nu se lipea niciodată din pricina lucrului.

* De fapt a treia parte o dădea pentru trebuințele mănăstirii, deoarece viața fiind de obște, el primea de la mănăstire hrană, îmbrăcăminte și toate cele de trebuință pentru trup (n. tr.).

BIBLIOTECA MĂNĂSTIRII PUTNA

Și pentru multa lui faptă bună și viață curată, egumenul l-a ridicat la cinstea preoției. Și în această rânduială a preoției el a petrecut bine și plăcut lui Dumnezeu.

Un oarecare dintre marii bogătași ai Kievului s-a îmbolnăvit de lepră. Mult s-a îngrijit el pe la vrăjitori și pe la doctori și pe la oamenii de altă credință a căutat ajutor și n-a primit, ci încă mai rea s-a făcut boala lui. Și l-a trimis pe el unul dintre prietenii săi la mănăstirea Pecerska, să ceară la careva dintre părinții de acolo ca să se roage pentru dânsul. Când l-au adus pe bolnav în mănăstire, egumenul l-a trimis să bea din fântâna prea cuviosului Teodosie și să-și ude capul și fața. Și deodată, din cauza necredinței sale, a început să fiarbă de puroi, încât toți au început să fugă din cauza mirosului rău care ieșea din el. Plângând și tânguindu-se s-a întors el acasă și din cauza mirosului greu, multe zile n-a putut să iasă nicăieri. Și spunea el prietenilor săi: „Rușinea acoperă fața mea. Străin m-am făcut fraților mei și necunoscut pentru fiii maicii mele (Ps. 59, 8-9), pentru că fără credință m-am dus la sfinții aceia Antonie și Teodosie". Și în toată ziua aștepta să-i vină lui moartea. În cele din urmă și-a venit întru sine, s-a gândit la păcatele sale și, venind la prea cuviosul Alipie, s-a spovedit lui, iar fericitul i-a spus: „Fiul meu! Bine ai făcut că ți-ai mărturisit lui Dumnezeu păcatele tale înaintea nevredniciei mele". Proorocul David spune: „Mărturisi-voi fărădelegea mea Domnului; și Tu ai iertat nelegiuirea păcatului meu" (Ps. 31, 6). Și mult învățându-l pentru mântuirea sufletului, prea cuviosul a luat vasul cu vopsele cu care picta icoana, a uns cu aceste

vopsele fața bolnavului, a acoperit și cojile cu puroi și cu aceasta i-a redat buna înfățișare de mai înainte. După aceasta l-a dus în dumnezeiasca biserică a Pecerskăi, l-a împărtășit cu Preacuratele Taine și i-a poruncit să se spele cu apă, din aceea cu care se spală preoții. Și îndată au căzut cojile puroioase și el s-a făcut sănătos. Vezi pe fericitul, duhule al meu; lui Hristos Dumnezeu s-a asemănat el. După cum Domnul, vindecând pe leproși, le-a poruncit să se arate preoților, precum Hristos, vindecând pe cel orb, nu îndată i-a dat vedere, ci i-a poruncit să meargă să se spele la scăldătoarea Siloamului, tot așa și acest prea cuvios părinte, fugind de slavă, înfrumusețează cu vopsele chipul împuțit din cauza necredinței, iar cinstea vindecării o dă slujitorilor lui Dumnezeu, pentru ca și ei să fie părtași la minune împreună cu el. Spălând însă pe bolnav cu apă, prea cuviosul l-a curățat nu numai de lepra cea trupească, ci și de cea sufletească. Pentru această curățire nepotul celui vindecat a ferecat cu aur chivotul de pe Sfânta Masă și toți s-au mirat de o așa grabnică însănătoșire. Iar prea cuviosul Alipie a zis celor ce erau de față: „Fraților, ascultați!". Și arătând spre cel vindecat, a început să grăiască: „Nimeni nu poate să slujească la doi domni". Iată, el mai înainte slujea vrăjmașului prin păcatul vrăjitoriei, iar după aceea a venit la Dumnezeu; mai înainte se deznădăjduia de vindecarea sa și din cauza necredinței a căzut peste el o lepră și mai grea. Cereți, a zis Domnul, dar nu așa oricum, ci cu credință cereți și veți lua (Matei 7, 7). Iar după ce s-a pocăit și s-a mărturisit înaintea lui Dumnezeu, punându-mă pe mine martor, Cel grabnic spre mi-

BIBLIOTECA ... ASTIRII PUTNA

lostivire și-a făcut milă de el și l-a vindecat". Și s-a dus cel vindecat la casa lui, slăvind pe Dumnezeu și pe cea are L-a născut, pe Preacurata Lui Maică și pe prea cuvioșii părinți ai noștri Antonie și Teodosie, și mulțumind fericitului Alipie. Acesta este pentru noi ca un alt Elisei care a vindecat de lepră pe Naum Sirianul.

Un oarecare iubitor de Hristos din același oraș Kiev a ridicat o biserică și voia să facă niște icoane mari pentru împodobirea ei: cinci icoane ale lui Dumnezeu-Cuvântul și două înlocuitoare. Și a dat el la doi monahi din mănăstirea Pecerska argint și scândură pentru icoane, ca ei să se înțeleagă cu Alipie și a îngăduit ca să-i dea pentru icoane cât va voi el. Iar monahii aceia au luat de la iubitorul de Hristos cât au vrut și lui Alipie nu i-au spus nimic. După câtăva vreme, acel blagocestiv creștin a trimis ca să afle dacă-i sunt gata icoanele. Monahii au spus că fericitul mai cere aur. Și iarăși au luat ei de la acel bun creștin aur, l-au cheltuit și apoi au trimis din nou să-i aducă la cunoștință că părintele Alipie mai cere pe atâta pe cât a luat, iar omul le-a dat cu bucurie. După puțină vreme călugării iarăși i-au spus: „Alipie încă mai cere pe atâta" și creștinul acela a răspuns: „Măcar și de zece ori dacă mi-ar cere, eu i-aș da: vreau numai blagoslovenia lui, rugăciunile lui și lucrul mâinilor sale". Iar Alipie nu știa nimic din ceea ce făceau călugării aceia. În cele din urmă, când ctitorul acelei biserici a trimis iarăși să vadă dacă sunt pictate icoanele lui, călugării aceia au dat un astfel de răspuns: „Alipie, după ce a luat aur și argint din belșug, nu vrea să-ți mai picteze icoanele". Atunci iubitorul acela de Hristos

a venit cu o mare ceată de războinici în mănăstire și a intrat la egumenul Nikon, ca să ridice răzvrătire împotriva prea cuviosului Alipie. Egumenul a chemat pe Alipie și i-a zis: „Fratele meu! Cum de ai făcut tu o așa nedreptate acestui fiu al nostru binecredincios? De multe ori te-a rugat el pe tine ca să iei cât vrei; iar tu uneori și degeaba pictezi". Iar fericitul a răspuns: „Cinstite părinte, știe sfinția ta că eu niciodată nu m-am lenevit la acest lucru. Și acum eu nu știu despre ce-mi vorbești". Egumenul a zis: „Trei prețuri ai luat pentru șapte icoane, iar icoanele nu vrei să le pictezi". Și ca și cum ar fi vrut să-i dovedească cele spuse, a poruncit să aducă scândurile pentru icoane și să cheme pe cei doi călugări care au luat plata, ca să-i dovedească aceasta. Trimișii însă au găsit icoanele pictate și încă într-un chip deosebit de măiestrit și le-au adus în fața egumenului. Și văzând aceasta, toți au rămas uimiți și, umplându-se de groază și de cutremur, au căzut cu fețele la pământ și s-au închinat chipului celui nefăcut de mână al Domnului nostru Iisus Hristos, al Preacuratei Lui Maici și al Sfinților Săi. Și s-a răspândit îndată slava despre aceasta în tot Kievul. Iar când au venit monahii care învinuiseră pe fericitul, ei neștiind nimic despre cele ce se întâmplaseră, au început să se certe cu Alipie, zicând: „Tu ai luat întreit plata, iar icoanele nu vrei să le pictezi". Iar toți cei care erau de față au răspuns: „Dar, iată, icoanele sunt pictate acum cu minune dumnezeiască". Și s-au îngrozit amândoi văzând o așa minune. Călugării aceștia care jefuiseră mănăstirea, fiind învederați, au fost lipsiți de toate și izgoniți din mănăstirea Pecerska. Dar nici după plecare ei nu s-au

lăsat de răutățile lor, ci defăimau pe fericitul și spuneau tuturor: „Noi înșine am pictat icoanele, dar stăpânul lor n-a vrut să ne dea bani și a pus la cale una ca aceasta, ca să ne lipsească pe noi de plata noastră". Și spuneau minciuni cu privire la icoane, zicând că nu s-au pictat singure prin puterea dumnezeiască. Și întru această zvonire au întărit acei călugări poporul dreptcredincios care se îngrămădea să le vadă. Iar dacă cineva voia să li se închine, ei nu-i dădeau voie și din aceasta lumea le dădea crezare lor, care cleveteau cu ură pe fericitul Alipie. Dar Dumnezeu preaslăvește pe plăcuții Săi. Și cetatea care stă în vârful muntelui nu poate să se ascundă, după cum nici lumânarea aprinsă nu se pune sub vas, ci în sfeșnic și luminează tuturor celor ce sunt în casă (Matei 5, 15). Așa nu s-a putut tăinui nici viața cea cu fapte bune a acestui prea cuvios Alipie. Căci chiar până la cneazul Vladimir a ajuns vestea despre minunea care s-a făcut cu icoanele. Și iată ce s-a întâmplat odată cu voia lui Dumnezeu. Focul care a ars toată partea numită Podelia din Kiev a ars în întregime și biserica în care erau aceste icoane, iar după potolirea focului numai aceste șapte icoane au fost găsite întregi. Auzind aceasta, cneazul s-a dus el însuși să vadă acea minune: cum de n-au ars icoanele și cum au fost pictate din poruncă dumnezeiască. Și a lăudat el pe Ziditorul tuturor, Dumnezeu care face minuni preaslăvite cu rugăciunile plăcuților Săi, Antonie și Teodosie. Și a luat Vladimir una dintre icoanele Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu și a trimis-o în orașul Rostov, în biserica de acolo, pe care a zidit-o el însuși. „Icoana aceasta dăinuiește până în ziua

de astăzi și chiar eu însumi am văzut-o", spune monahul Policarp din Pecerska, scriitorul acestui pateric. Și iată ce s-a întâmplat în Rostov fiind și eu de față: biserica a căzut, iar icoana aceasta a rămas fără să sufere vreo stricăciune și a fost mutată într-o altă biserică de lemn. Și ca mai înainte, când biserica a ars, ea a rămas întreagă și nici urme de foc nu se vedeau pe dânsa.

Dar să trecem la o altă povestire despre acest fericit Alipie. Un alt iubitor de Hristos creștin a dat acestui fericit să picteze o icoană înlocuitoare. După câteva zile Alipie s-a îmbolnăvit, iar icoana încă nu era pictată. Atunci credinciosul acela a început să-l bată la cap mereu pentru icoană și fericitul i-a spus: „Fiul meu, nu mai veni la mine și nu mă mai plictisi, ci în această mâhnire a ta pune-ți nădejdea în Domnul și El va face cum va fi bunăvoința Sa. Icoana ta, la sărbătoarea ei, va sta la locul hotărât pentru dânsa!". Și s-a bucurat acest om că icoana se va picta până în ziua sărbătorii ei și, crezând cuvintele fericitului, a plecat mângâiat acasă. Iar în ajunul Adormirii Maicii Domnului a venit iarăși ca să ia icoana. Și văzând că nu este pictată, iar fericitul Alipie este greu bolnav, a început să-l mustre zicând: „De ce nu mi-ai spus că n-ai să poți s-o faci? Eu aș fi dat-o altcuiva s-o picteze, pentru ca praznicul să fie luminat și cinstit. Iar acum tu, zăbovind cu icoana, m-ai făcut de rușine". Iar fericitul i-a răspuns cu blândețe: „Fiul meu, oare din bine am făcut aceasta? Și afară de aceasta, oare nu este cu putință lui Dumnezeu ca numai cu cuvântul să picteze icoana Maicii Sale? Eu, după cum mi-a descoperit Dumnezeu, voi pleca din această lume și

Dumnezeu prin toate mijloacele te va mângâia". Și a plecat bietul credincios de la dânsul mâhnit; iar după plecarea lui, lui Alipie i s-a arătat un tânăr luminos, care, luând vopsele, a început să picteze icoana. Alipie socotea că stăpânul ei s-a mâniat pe dânsul și a trimis alt pictor. La început cel care venise părea a fi un om; dar iuțeala lucrului arăta în el o ființă netrupească. Acum învelea icoana cu aur, acum freca vopselele pe piatră și picta cu ele. În trei ceasuri a terminat icoana și a zis: „Părinte călugăr, oare nu mai trebuie ceva de făcut și oare n-am greșit cu nimic?". Iar prea cuviosul a răspuns: „Ai făcut totul bine. Dumnezeu ți-a ajutat ca să pictezi această icoană așa de meșteșugit. El Însuși a făcut-o prin mâna și priceperea ta". Când s-a făcut seară, tânărul s-a făcut nevăzut împreună cu icoana. Iar stăpânul icoanei toată noaptea a petrecut fără de somn, de supărare că nu este icoana pentru praznic și se numea pe sine păcătos și nevrednic de un asemenea dar. Dimineața s-a sculat și s-a dus în biserică, pentru ca acolo să-și plângă păcătoșenia sa. Și deschizând ușile bisericii, a văzut deodată icoana așezată la locul ei, strălucind de negrăită frumusețe, și de frică a căzut la pământ, socotind că este vreo vedenie care s-a arătat lui. Dar mai revenindu-și puțin întru sine din acea spaimă, a înțeles că era în adevăr icoana aceea pe care el o ceruse lui Alipie să i-o facă. Atunci cu mare groază și frică și-a adus aminte de cuvintele prea cuviosului și s-a dus să trezească pe cei din casa lui. Iar ei cu bucurie s-au dus în biserică, aprinzând lumânări și tămâie și, văzând icoana strălucind mai luminat decât soarele, au căzut cu fețele la pământ și s-au închinat icoanei

și în mare veselie duhovnicească o sărutau pe ea. Iar acel iubitor de Hristos creștin a venit la egumenul și i-a povestit lui toate despre minunea ce s-a întâmplat cu icoana aceea și cu toții împreună s-au dus la prea cuviosul Alipie și au văzut că el este gata să-și dea obștescul sfârșit. Și egumenul l-a întrebat: „Părinte, cum și de cine a fost pictată icoana?". Iar el le-a povestit totul cum s-a petrecut și a spus: „Îngerul a pictat-o. Și, iată, el stă acum lângă mine și vrea să mă ia cu sine". Și zicând acestea, și-a dat duhul. Și ei au pregătit trupul său pentru îngropare, l-au dus în biserică, i-au săvârșit slujba obișnuită și apoi l-au așezat în peșteră, împreună cu prea cuvioșii părinți în Hristos Iisus Domnul nostru.

12. Despre prea cuviosul și mult pătimitorul părinte al nostru Pimen și despre cei ce doreau să se îmbrace în chipul monahicesc înainte de moarte.

Începând cuvântul despre Pimen, noi ne coborâm la mărturisirea acelei mari pătimiri, când bolile sunt răbdate cu bărbăție și cu mulțumire. Bolnav s-a născut și a crescut acest fericit Pimen și în această boală a rămas curat de orice întinăciune, și din pântecele maicii sale n-a cunoscut păcat. De multe ori a cerut el de la părinții săi învoire ca să se facă monah, dar ei, iubind pe copilul lor și nădăjduind și dorind să le fie moștenitor, nu i-au dat învoire. Iar când a slăbit cu desăvârșire, încât se deznădăjduiseră de viața lui, atunci l-au adus în sfânta mănăstire Pecerska pentru ca să se vindece cu rugăciunile acelor sfinți părinți sau să primească

din mâinile lor sfântul și îngerescul chip monahicesc. Părinții, iubindu-l din toată inima, nu lăsau pe copilul lor și cereau de la toți să se roage lui Dumnezeu pentru el ca să se tămăduiască de boală și mult s-au ostenit acei prea cuvioși părinți întru rugăciune îndelungată, dar n-au adus bolnavului nici un folos. Rugăciunea lui a biruit pe toate celelalte. Iar el cerea pentru sine nu ca să dobândească vindecare, ci sporirea bolii, pentru ca nu cumva, după însănătoșire, părinții să-l ia din mănăstire și în felul acesta gândul lui să rămână neîmplinit. Dar tatăl său și mama sa au rămas lângă el și nu-i dădeau voie să primească tunderea în rânduiala călugărească. Și s-a întristat fericitul și a început să roage cu osârdie pe Dumnezeu ca El să-i împlinească dorința. Și iată că, într-o noapte, pe când toți dormeau, acolo unde zăcea Pimen au intrat parcă oarecare tineri luminați. În mâini purtau lumânări aprinse și ei au adus cu dânșii o Evanghelie, o rasă, o mantie, un culion și tot ce trebuie pentru călugărie și i-au zis: „Vrei să te facem călugăr?". Iar el s-a învoit cu bucurie, zicând: „Dumnezeu v-a trimis, domnii mei, ca să împliniți dorința inimii mele". Atunci ei au început îndată să facă întrebările: „Frate, căzând la acest sfânt jertfelnic și la această sfântă însoțire, dorești oare să te învrednicești de marele și îngerescul chip monahicesc?". Și toate celelalte le-au săvârșit pe rând, precum este scris; după aceea l-au tuns în marele chip și l-au îmbrăcat cu mantie și i-au pus culionul pe cap. Și după ce au cântat toate cele rânduite la tunderea în marele chip îngeresc, isprăvind și orânduind toate, i-au pus numele Pimen și, luându-și rămas bun de la el, au aprins lumânarea

și au zis: „Timp de patruzeci de zile și patruzeci de nopți această lumânare să nu se stingă". După ce au isprăvit de făcut toate acestea, s-au dus în biserică, iar părul pe care l-au tăiat de la cel călugărit l-au luat cu dânșii într-o năframă și l-au pus la mormântul Sfântului Teodosie. Iar frații din chiliile învecinate au auzit glasul cântărilor și au deșteptat pe cei ce dormeau în jurul lor. Și socotind că egumenul împreună cu oarecare frați călugăresc pe Pimen ori că acest bolnav deja a murit, au intrat cu toții împreună în chilie unde zăcea el și au găsit pe toți dormind: și pe tatăl, și pe mama lui, și pe slugi. Împreună cu aceștia, frații s-au apropiat de fericitul și s-au umplut cu toții de o bună mireasmă și l-au văzut pe el bucuros și vesel îmbrăcat în haină călugărească. Și l-au întrebat: „Cine te-a călugărit și ce-i cu cântările pe care le-am auzit noi? Și, iată, părinții tăi au fost lângă tine și nimica n-au auzit". Și le-a răspuns lor bolnavul: „Eu cred că părintele egumen a venit cu frații. El m-a călugărit și mi-a pus numele Pimen și a lor a fost cântarea pe care ați auzit-o voi. Ei au spus că lumânarea aceasta va arde patruzeci de zile și patruzeci de nopți și, luând părul pe care mi l-au tuns de pe cap, s-au dus în biserică". Auzind acestea de la dânsul, monahii s-au dus la biserică și au găsit-o încuiată. Au deșteptat pe paracliseri și i-au întrebat: „N-a intrat cineva în biserică după pavecerniță?". Ei au răspuns că nimeni n-a intrat, că cheia este la econom. Au luat cheia și au intrat în biserică. Și au văzut pe mormântul lui Teodosie părul lui Pimen într-o năframă. Au înștiințat despre toate acestea pe egumen, au început să caute cine a călugărit pe fericitul Pimen și n-au găsit

BIBLIOTECA

pe nimeni. Și-au înțeles toți că aceasta s-a făcut cu purtarea de grijă de sus, de la Dumnezeu. Și a început egumenul să judece împreună cu frații despre minunea care s-a petrecut. Să i se socoată oare lui Pimen tunderea sa în monahicescul chip ca fiind după rânduiala sfintelor canoane? Dar erau mărturii: în biserica închisă a fost găsit părul pe mormântul lui Teodosie și lumânarea care numai într-o singură zi ar fi trebuit să se sfârșească, patruzeci de zile și patruzeci de nopți a ars necontenit și nu s-a terminat. Și de aceea n-au mai săvârșit a doua oară tunderea asupra lui Pimen și i-au spus: „Destul îți este ție, frate Pimen, darul lui Dumnezeu și numele care ți s-a dat ție de către El". Iar egumenul l-a întrebat: „Cum erau cei care te-au călugărit?". Și, arătându-i cartea cu rânduiala călugăriei, i-au zis: „După aceasta au săvârșit tunderea?". Iar Pimen a răspuns: „De ce mă ispitești, părintele meu? Tu însuți ai venit împreună cu frații și ai săvârșit călugăria asupra mea după ceea ce este scris în cărțile acestea și mi-ai spus: «Ți se cuvine ție să pătimești în boală; iar când se va apropia ieșirea din viața aceasta, ți se va dărui sănătatea și tu însuți cu mâinile tale îți vei duce patul tău». Roagă-te numai pentru mine, cinstite părinte, ca Domnul să-mi dăruiască răbdare. Și mulți ani a petrecut fericitul Pimen în această grea suferință. Cei ce îngrijeau de dânsul îl urau și de multe ori, câte două și câte trei zile, îl lăsau fără de hrană și fără de apă. Iar el le răbda pe toate cu bucurie și mulțumea lui Dumnezeu pentru toate.

Un alt oarecare bolnav de aceeași boală a fost adus în mănăstirea Pecerska și călugărit. Iar monahii rânduiți ca să slujească bolnavilor l-au luat și

l-au dus la Pimen pentru ca să-i îngrijească pe amândoi în același timp. Dar fiind cu nebăgare de seamă pentru o astfel de slujbă, ei nici nu-și aduceau aminte de bolnavi și aceia slăbeau de sete. În cele din urmă Pimen a spus celuilalt bolnav: „Se răspândește de la noi un miros așa de urât, încât celor ce ne îngrijesc li se face scârbă de noi. Dacă Domnul te-ar ridica pe tine din boală ai putea să împlinești tu slujba aceasta?". Și acela a făgăduit fericitului Pimen că dacă s-ar face sănătos, până la moarte ar sluji cu osârdie bolnavilor. Atunci Pimen i-a spus: „Iată, Domnul ia de la tine boala ta. Și acum însănătoșindu-te, împlinește-ți făgăduința și îngrijește de mine și de cei asemenea cu mine. Iar asupra acelora care nu poartă grija de această slujbă, Domnul va aduce o grea suferință, ca să se poată mântui printr-o certare ca aceasta". Și îndată bolnavul acela s-a sculat și a început să-l îngrijească. Iar asupra acelor frați cu lipsă de dragoste, care nu voiau să slujească bolnavilor, peste toți a căzut o boală grea după cuvântul fericitului Pimen.

Odată, chiar și acel frate care se vindecase de boală, îngrețoșându-se de mirosul care ieșea de la Pimen, s-a depărtat de la fericitul și l-a lăsat fără hrană și fără băutură. Fratele acesta se odihnea într-o altă chilie și deodată a început să-l ardă o fierbințeală, așa încât trei zile n-a putut să se scoale și, nemaiputând răbda de sete, a început să strige: „Miluiți-mă pentru Domnul! Mor de sete!". Auzind frații din chiliile învecinate, au venit la el și, văzându-l într-o așa de mare suferință, au spus lui Pimen: „Fratele care te îngrijea moare". Iar fericitul a răspuns: „Ceea ce seamănă omul, aceea va și sece-

BIBLIOTECA MĂNĂSTIRII PUTNA

ra. Pentru că, mințind lui Dumnezeu, disprețuind neputința mea, el m-a lăsat pe mine să mă chinuiesc de foame și de sete, atunci și cu dânsul s-a întâmplat la fel. Dar noi am învățat să nu răsplătim cu rău pentru rău. Așa că duceți-vă și-i spuneți: «Te cheamă Pimen. Scoală-te și vino încoace»". Și îndată ce au venit și au spus aceste cuvinte înaintea bolnavului, el de îndată s-a sculat sănătos și a venit la fericitul Pimen neajutat de nimeni. Și fericitul l-a mustrat zicând: „Puțin credinciosule! Iată că ești sănătos; de acum să nu mai greșești; oare tu nu știi că aceeași răsplătire primește și cel bolnav și cel ce poartă grijă de el? Aici și scârba, și necazul, și boala sunt pentru puțină vreme; iar acolo este bucurie și veselie și nu mai este nici boală, nici întristare, ci viață fără de sfârșit. De aceea și sufăr eu așa, fratele meu. Iar Dumnezeu, vindecându-te prin mine de boala ta, poate să mă ridice și pe mine din pat și să tămăduiască neputința mea; dar eu însumi nu vreau. Este mai bine pentru mine să putrezesc în această viață, pentru ca numai dincolo trupul meu să fie fără stricăciune și mirosul acesta rău să se preschimbe într-o negrăită bună mireasmă. Este bine, fratele meu, să stai în biserică, într-un loc luminos și curat și preasfânt și împreună cu puterile îngerești cele nevăzute să înalți întreit sfânta cântare prea plăcută și bine primită de Dumnezeu; biserica se numește cer pământesc și cei ce stau în biserică stau ca în cer. Dar oare, fratele meu, această locuință întunecoasă și rău mirositoare nu este ca o osândă mai înainte de osânda aceea și un chin mai înainte de chinul cel veșnic? Și așa bolnavul poate să spună cu dreptate: «Mult am așteptat pe Domnul

și a căutat spre mine și a auzit rugăciunea mea» (Ps. 39, 1-2). Iată pentru ce și Apostolul spune către cei ce pătimesc de bolile trupești: «Răbdați spre înțelepțire, Dumnezeu se poartă cu voi ca față de fii. (...) Iar dacă sunteți fără de certare, (...) atunci sunteți fii nelegitimi și nu fii adevărați» (Evr. 12, 7-8). Despre unii ca aceștia și Domnul a spus: «Prin răbdarea voastră vă veți mântui sufletele voastre»" (Luca 21, 19).

Și timp de douăzeci de ani a zăcut acest prea cuvios Pimen într-o astfel de suferință. Iar în vremea pristăvirii sale, s-au arătat trei stâlpi deasupra trapezei, iar de acolo au trecut deasupra bisericii. Și în letopiseț se face pomenire despre ei. Dar că pentru acest fericit a arătat Domnul un astfel de semn sau că o altă purtare de grijă dumnezeiască a fost prin aceasta, numai El singur o știe. Iar în însăși ziua morții sale, prea cuviosul Pimen s-a însănătoșit. El a mers pe la toate chiliile; a făcut închinăciune tuturor fraților până la pământ, cerându-le iertare și le-a descoperit despre ieșirea lui din această viață, iar celor bolnavi le-a spus: „Fraților și prietenilor mei, ascultați-mă și mă însoțiți". Și îndată după cuvântul lui, i-a părăsit pe toți boala; s-au făcut sănătoși și au mers împreună cu dânsul. Iar el, intrând în biserică, s-a împărtășit cu făcătoarele de viață ale lui Hristos Taine, după aceea și-a luat așternutul și s-a dus la peștera în care se înmormântau cuvioșii din Pecerska, cu toate că niciodată nu petrecuse într-însa și nici măcar n-o văzuse vreodată. Și intrând înăuntru, s-a închinat la mormântul prea cuviosului părintelui nostru Antonie și apoi a arătat el singur locul unde să-l pună. După aceea a început să grăiască astfel: „Aici ați pus anul acesta

doi frați, și pe fratele acela pe care l-ați pus fără schimă, acum o să-l găsiți în schimă. De multe ori a vrut el să se călugărească, dar din cauza sărăciei lui, frații îl disprețuiau și aceasta li s-a socotit întru păcat, iar el a trăit cu vrednicie acest chip și de aceea Domnul i-a dat schimă. Celui ce are fapte bune, i se va da; iar de la cel ce nu are, i se va lua și ceea ce i se pare că are, și se va da totul celui ce are. Pe celălalt frate l-ați îngropat în schimă, dar ea s-a luat de la dânsul, pentru că el n-a dorit-o în timpul vieții sale, ci numai pe patul de moarte. Căci v-a spus: când veți vedea că sunt gata să mor, atunci să mă călugăriți. Și de aceea s-a luat darul de la dânsul. El n-a înțeles pe cel ce a spus: «Nu morții te vor lăuda Doamne, ci noi, cei vii, vom binecuvânta pe Domnul» (Ps. 113, 25-26); căci în mormânt cine te va preaslăvi? (Ps. 6, 6). Unor oameni ca aceștia călugăria nu le aduce nici un folos dacă faptele lor nu-i scapă pe dânșii de munci. Al treilea este pus aici de mulți ani. Schima acestuia nu este putredă și i se păstrează întreagă spre osândă și spre învinovățire, căci a făcut fapte nevrednice de chipul îngeresc al călugăriei, petrecându-și viața în lenevire și în păcate și necunoscând pe cel ce a zis: «Celui ce i s-a dat mult, mult i se va cere». El este vrednic de osândă și poate numai rugăciunile prea cuvioșilor părinților noștri Antonie și Teodosie să-l scape". Sfârșind aceste cuvinte, fericitul a adăugat: „Iată, au venit cei ce m-au călugărit și vor să mă ia cu dânșii". Și cu aceste cuvinte s-a culcat și a adormit în Domnul și l-au îngropat în peșteră cu mare cinste.

Și săpând în locul acela despre care a grăit fericitul, au găsit după cuvântul lui trei călugări: unul

putrezise cu totul și numai culionul era întreg; iar dintre ceilalți doi, care muriseră de curând, de la cel îngropat în schimă au găsit schima luată și pusă la celălalt care nu fusese călugărit. Și mult s-au mirat ei de judecata lui Dumnezeu și ziceau: „Tu, Doamne, dai fiecăruia după faptele lui". De aici urmează, mi se pare, că dacă cineva se călugărește când este bolnav, cerând cu credință de la Dumnezeu viață, ca să poată lucra faptele cele bune în cinul călugăresc, atunci Domnul care stăpânește și viața, și moartea, chiar dacă-l ia din această lume, îl face asemenea cu cei ce au venit în al unsprezecelea ceas. Iar cel ce zice așa: „Să mă călugăriți când veți vedea că sunt gata să mor", pentru unul ca acesta și credința, și călugăria sunt deșarte.*

Aici este sfârșitul Patericului propriu-zis al cuvioșilor din Pecerska, pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu și cu rugăciunile prea cuvioșilor părinți Antonie și Teodosie și a tuturor celorlalți, l-am săvârșit de tradus, eu, nevrednicul ieromonah Dosoftei, astăzi 24 octombrie, anul mântuirii 1850.

Ar mai fi un adaos intitulat: „Prea cuvioșii părinți de la peșterile cele de departe", care cuprinde pe scurt numele a 44 cuvioși. Și dacă bunul Dumnezeu îmi va ajuta, îl voi traduce și pe acesta, spre folosul cel de mântuire al preaiubiților mei frați monahi (n.tr.).

Prea cuvioșii părinți de la peșterile cele de departe

1. Prea cuviosul Loghin, portarul Pecerskăi

Prea cuviosul părinte al nostru Loghin s-a slăvit printr-o mare ascultare și prin sfințenia vieții. Păzind cu râvnă porțile mănăstirii, el veghea desăvârșit asupra mișcărilor inimii sale. Prin grija lui, nici un vrăjmaș n-a intrat în sfânta lavră și cu atât mai mult nici o patimă sau cugetare deșartă n-au pătruns înlăuntrul inimii sale. De la porțile pământești ale mănăstirii el îndrepta ochiul său duhovnicesc către porțile cerești, către împărăția lui Dumnezeu, cugetând la aceasta: cum ar putea intra într-însa? Ca să poți merge la cer trebuie neapărat să păstrezi cea mai strânsă unire cu Domnul care a zis: „Eu sunt ușa: de va intra cineva prin Mine se va mântui" (Ioan 10, 9). Această dumnezeiască împărtășire cu Hristos avea prea cuviosul Loghin. Harul lui Dumnezeu, care era în el, se făcea arătat prin felurite daruri și lucrări duhovnicești. Prea cuviosul avea darul vederii cu duhul, deoarece prin ochiul său duhovnicesc vedea faptele și gândurile celor ce veneau în sfânta mănăstire și celor ce ieșeau din ea. Încuviințând obiceiurile cele virtuoase și faptele lor bune, el îi trezea pe ei spre o viață cu adevărat creștinească. Dar descoperind în cei păcătoși păcatele lor și înfricoșându-i cu judecata lui Dumnezeu pentru neîndreptare, el îi aducea la pocăință. Po-

menirea lui se prăznuiește deosebi la 16 octombrie, dar și împreună cu alții la 28 august.

2. Prea cuviosul Ignatie, Arhimandritul Pecerskăi

Prea cuviosul Ignatie s-a păzit din tinerețe pe sine întru curăție și neprihănire. După ce a primit asupra sa cinul monahicesc, prin viața lui sfântă, prin blândețea și dragostea pe care o avea către toți, el atrăgea către dânsul privirile tuturor. Frații de călugărie așa de mult îl iubeau și-l respectau, încât cu toții, ca într-un singur glas, l-au ales ca să le fie întâistătător, povățuitor și păstor celor ce trăiau viață călugărească în obștea Pecerskăi. Iar fericitul Ignatie, fiind mai sus ca ceilalți cu rangul, nu slăbea în ostenelile monahicești, ci, dimpotrivă, el covârșea pe ceilalți frați cu toate faptele cele bune, cu postul, cu rugăciunea și cu smerenia. Rugăciunile lui osârdnice și slujirea preoțească lucrau în chip minunat asupra acelora pentru care el le făcea. Cei bolnavi se vindecau cu rugăciunile lui sau numai prin gustarea din prescura cu care slujea el dumnezeiasca Liturghie. Mare este puterea unei vieți sfinte, plină de toată fapta bună! Mare este puterea unei evlavioase Liturghii și a credinței cu care se primesc sfintele prescuri de jerfă. Ajungând la bătrânețe, prea cuviosul Ignatie a trecut către Domnul. Pomenirea lui se prăznuiește deosebi în lavra Pecerska la 20 decembrie, iar împreună cu alții la 28 august.

3. Prea cuviosul Silvan Schimnicul

Prea cuviosul Silvan schimnicul cu mare străduință se îngrijea pentru curățirea sufletească și trupească. Ca să și-o dobândească, el păzea o mare înfrânare în mâncare și băutură. La viața postnicească el mai adăuga o permanentă priveghere de noapte și rugăciune. Ucigând trupul său păcătos, el a câștigat îndrăzneală către Dumnezeu, bucurie duhovnicească, darul vederii cu duhul și al facerii de minuni. Dobândirea darurilor duhovnicești era pe potriva nevoințelor lui duhovnicești. În primul rând, harul dumnezeiesc i-a umplut din belșug inima și întreaga sa ființă, iar după aceea, întocmai unui parfum bine mirositor, se revărsa de la el și asupra altora. Cuvântul său ziditor pe mulți îi aducea la calea blagocestiei. Iar darul înțelepciunii și al înainte-vederii în lumea duhovnicească îl făceau să arate ca pe un plăcut al lui Dumnezeu. Iată un exemplu despre darul vederii lui duhovnicești. El era păzitorul livezii mănăstirești. Odată, au venit hoții să fure fructe. Prea cuviosul, fiind în vremea aceea în chilie la rugăciune, a cunoscut cu duhul venirea lor și, pentru ca să-i aducă întru recunoașterea vinovăției lor, îndată i-a legat cu rugăciunea pentru trei zile, în cursul cărora ei nu s-au putut mișca de la locul lor. Aducându-i pe ei cu aceasta întru simțirea căinței, el i-a îndemnat să petreacă viață harică, iubitoare de muncă și după aceea i-a slobozit. Însă darul vederii cu duhul la bărbații cei sfinți privește încă mai mult lumea duhovnicească. Există tâlhari netrupești — vrăjmașii mântuirii noastre —care se străduiesc să ne răpească duhovnicestile

comori ale inimii; să tulbure viața noastră sfântă și să facă neroditoare toate nevoințele noastre. Trebuie multă osteneală ca să dobândești puterea de a cunoaște toate intrigile dușmanului și să nu le îngădui ca să te înșele. Cine și-a curățit sufletul său printr-o viață sfântă, acela primește de la Dumnezeu darul de a vedea și de a birui vicleșugurile diavolului. Acest dar al vederii cu duhul îl avea și prea cuviosul Silvan. Și de aceea, așa cum el însuși scăpa de uneltirile diavolești, așa îi avertiza și pe alții împotriva acestora. După o îndelungată vreme de viață ostenitoare în duhovnicești nevoințe, el a trecut către Domnul. Trupul său însă odihnește nestricat în peșteră. Pomenirea lui se prăznuiește la 10 iunie și împreună cu alții la 28 august.

4. Prea cuviosul Agaton, făcătorul de minuni

Acest prea cuvios Agaton, după cum arată numele său (care înseamnă bun), avea și viață bună, plină de multe fapte bune. Știind că neamul omenesc s-a lipsit de rai prin mâncare și neînfrânare și că intră în el după aceea prin post, el a lepădat lumeasca și deșarta viață și a ales viață de post. Tare luptându-se el împotriva nevăzuților vrăjmași, el a biruit toate uneltirile lor, toate ispitele și toate săgețile lor cele aprinse: poftele cele păcătoase ale trupului, necuratele dorințe ale inimii, gândurile cele întunecoase și tulburătoare, și a dobândit pacea duhului, iluminarea duhovnicească a minții și a inimii, curata vedere a celor duhovnicești, a lui Dumnezeu, a îngerilor, fericirea viitoare a celor drepți, cu-

noașterea clară a căii celei adevărate, a virtuții, darul rugăciunii netulburate, darul tămăduirilor și proorociei. După cuvintele vechii inscripții de pe mormântul său, prea cuviosul Agaton a fost un desăvârșit plăcut al lui Dumnezeu, „ca un prooroc, vestind cele viitoare; ca doctor, prin punerea mâinilor sale vindecând neputințele; ca sfânt, în ceruri împreună cu sfinții întru slavă, iar cu trupul întru nestricare, împreună cu prea cuvioșii aici în peșteră petrecând"; cunoscându-și mai dinainte sfârșitul, el a trecut către Domnul. Pomenirea lui se prăznuiește la 20 februarie, iar împreună cu alții la 28 august.

5. Prea cuviosul Zinon Postnicul

Prea cuviosul Zinon postnicul și iubitorul de osteneală prin multe nevoințe ale vieții monahicești celei cu fapte bune a bine plăcut lui Dumnezeu prin post, prin milostenie, prin smerenie, prin ascultare și așa s-a pristăvit și s-a suit cu sufletul la cer, iar cu trupul în peșteră nestricat petrecând. Tuturor celor ce vin cu rugăciune la dânsul li se face grabnic ajutător către mântuire. Pomenirea lui se face deosebi la 30 ianuarie, iar împreună cu alți prea cuvioși părinți din Pecerska la 28 august.

6. Prea cuviosul Macarie Diaconul

Prea cuviosul părintele nostru Macarie diaconul, cel numit cu cereasca fericire (Macarie înseamnă fericit), încă din tinerețe a fost ales de Dumnezeu spre slujire Lui și chemat la liniștita viață călugărească. În tinerețe, lăsând jocurile și glumele copi-

lăreşti, el se arăta bărbat desăvârşit, iubea tăcerea şi era cumpătat la mâncare. Purtarea de grijă a lui Dumnezeu l-a adus în mănăstirea Pecerska astfel: odată, în copilărie, Macarie s-a îmbolnăvit. Părinţii copilului, cercetând şi văzând că doctorii nu pot să-l vindece, cu simţământul nădejdii în Dumnezeu, au făgăduit să închine Lui pe copilul lor, ca pe o jertfă curată spre slujirea Domnului şi Preacuratei Fecioare Maria, în mănăstirea Pecerska, dacă el se va face sănătos. Şi întrucât milostivul Dumnezeu, ascultând rugăciunile părinţilor, a dăruit sănătate în chip minunat bolnavului Macarie, după însănătoşire, părinţii săi şi-au împlinit făgăduinţa şi l-au dat în mănăstirea Pecerska. Prea cuvioşii părinţi de acolo, văzând blândeţea şi smerenia copilului Macarie, l-au iubit şi l-au învăţat scrierea şi citirea, precum şi toată fapta bună călugărească. Venind în vârstă şi învrednicindu-se în cinul călugăresc de treapta diaconiei, el avea totdeauna mare râvnă către casa Domnului; se îndeletnicea necontenit cu petrecerea în Dumnezeu, cu citirea dumnezeieştilor Scripturi şi cu rugăciunea. Pentru aceasta s-a învrednicit de la Dumnezeu de darul facerii de minuni. Pomenirea lui se săvârşeşte la 19 ianuarie şi 28 august.

7. Prea cuviosul Ahila Diaconul

Prea cuviosul părintele nostru Ahila diaconul, iubind încă din copilărie viaţa pustnicească şi părăsind lumea, a venit în mănăstirea Pecerska pentru ca să placă Domnului. Aici a luat el asupra lui chipul îngeresc; a străbătut calea cea strâmtă a călugăriei cu mare răbdare, ascultare şi smerenie. Cu în-

frânarea sa în mâncare și băutură, el întrecea pe mulți nevoitori, pentru că nu mânca nici mâncare dulce, nici fiartă. Iar verdețuri folosea foarte rar și atunci în cantitate mică. Hrana lui obișnuită era o prescură pe săptămână. Pentru o așa viață a sa postnicească Domnul l-a învrednicit de veșnica fericire împreună cu sfinții. Pomenirea lui se face la 4 ianuarie și la 28 august.

8. Prea cuviosul Ipatie Tămăduitorul

Prea cuviosul părintele nostru Ipatie Tămăduitorul se ostenea toată ziua la ascultarea mănăstirească, iar noaptea ședea la rugăciune, primind numai puțin somn. Hrana lui era numai pâine și apă și acestea în cantitate mică, și fiindcă slujea sfinților părinți în boli, atunci și el însuși s-a învrednicit să tămăduiască bolile prin punerea mâinilor peste bolnavi. Și acum, cine aleargă la moaștele lui cu credință în darul lui se face sănătos. Amintirea lui se prăznuiește la 28 august, împreună cu alți prea cuvioși părinți din Pecerska și îndeosebi la peșterile cele de departe în ziua de 31 martie.

9-10. Prea cuvioșii părinți Paisie și Macarie

Prea cuvioșii părinți Paisie și Macarie, trăind întru nedespărțită dragoste frățească și într-un cuget, rugau neîncetat pe Dumnezeu ca El niciodată să nu-i despartă nici întru aceasta, nici întru cea viitoare viață. Și le-a dat lor Domnul întocmai după rugăciunea lor. Pe pământ ei au trăit amândoi într-o chi-

lie și după moarte au fost puși în același mormânt, iar în cer se îndulcesc de aceeași bucurie împreună cu Hristos. Pomenirea lor se săvârșește la 28 august împreună cu alți prea cuvioși din peșterile cele de departe, iar deosebi Paisie la 19 iulie și Macarie la 24 noiembrie.

11. Prea cuviosul Lavrentie Zăvorâtul

Prea cuviosul Lavrentie Zăvorâtul, urând frumusețea și deșertăciunea lumii, a dorit să trăiască în peșteră întunecoasă ca astfel, prin post și neîncetată rugăciune, să izgonească întunericul patimilor, să se unească întru duhovnicească viețuire cu lumea îngerească și să se învrednicească de vederea veșnicei lumini dumnezeiești. La aceasta a și ajuns el mutându-se cu sufletul la cele cerești, iar trupul său nestricat rămânând în peșteră. Pomenirea lui se face la 28 august împreună cu alți prea cuvioși din Pecerska, iar deosebi la 29 ianuarie.

12. Prea cuviosul Moise, făcătorul de minuni

Prea cuviosul Moise făcătorul de minuni, dorind ca desăvârșit să se dăruiască pe sine lui Dumnezeu și să-i stea curat înainte la judecata cea de obște, își topea trupul său și-și curățea sufletul cu rugăciune și cu post. Pe lângă aceasta, el și-a făcut din fier, cu propriile sale mâini, o cingătoare și o cruce pe care le purta pe trupul său. Cântarea de psalmi și nenumăratele plecări de genunchi erau nevoința sa iubită cu care pururea se îndeletnicea. Nevoindu-se în-

tru acest fel, el s-a luminat cu sufletul și s-a învrednicit încă de aici, de pe pământ, de darul facerii de minuni, iar în ceruri de fericirea veșnică. Pomenirea lui se face la 28 august și 26 iulie.

13. Prea cuviosul Ilarion Schimnicul

Unii spun că Sfântul Ilarion Schimnicul, ale cărui moaște odihnesc fără stricare în peșterile cele de departe, este cel de-al cincilea mitropolit al Kievului, ridicat în anul 1051 ca mitropolit de soborul episcopilor ruși, după dorința marelui cneaz Iaroslav Vladimirovici, și care a condus Biserica Rusă, după unii până la anul 1055, iar după alții până la anul 1067. Și în catalogul arhiereilor ruși din biblioteca Sfintei Sofia din Novgorod se vorbește despre Ilarion că „a fost îngropat în mănăstirea Pecerska, iar pentru înalta lui viețuire cu fapte bune, a fost sfânt și făcător de minuni preaslăvit". În alte oarecare manuscrise el este numit sfânt, chiar în canonul prea cuvioșilor părinți din peșterile de aproape, numele Mitropolitului Ilarion fiind pus la rând cu numele lui Mihail și al altor mitropoliți. Alții susțin însă că prea cuviosul Ilarion Schimnicul este același monah Ilarion care toată ziua și toată noaptea scria cărți în chilia prea cuviosului părintelui nostru Teodosie, din gură cântând încet psaltirea, iar cu mâinile torcând lână sau făcând altceva. Ca dovedire spre aceasta slujește, precum se vede, și asemănarea predaniei despre Ilarion Schimnicul, însemnată în viața pe scurt, cu ceea ce se spune despre monahul Ilarion în viața prea cuviosului Teodosie. Iată ce se spune despre el în biografia manuscrisă pe

scurt: „Prea cuviosul Ilarion era astfel că numai o dată în săptămână mânca și atunci puțin, urmând prea cuviosului Teodosie, pentru că și era împreună viețuitor cu dânsul; iar rugăciuni multe, ziua și noaptea cu plecări de genunchi și lacrimi făcând, a bine plăcut Domnului Dumnezeu și cu trupul odihnește în peșteră, iar cu sufletul în cer și roagă pe Domnul Dumnezeu pentru toți care se închină sfintelor sale moaște". Iar în viața prea cuviosului Teodosie se mai povestește că pomenitul acesta Ilarion s-a arătat prea cuviosului Nestor pe când îl ispiteau dracii și pe când prea cuviosul Teodosie adeseori îl povățuia să rabde aceste ispitiri și cu ale lui rugăciuni l-a izbăvit de ele. Se spune de asemeni că în calendarele bisericești din veacurile XIII și XIV nu este numele Mitropolitului Ilarion. Dar predania despre împreună-viețuirea lui Ilarion Schimnicul cu prea cuviosul Teodosie este luată, desigur, din viața prea cuviosului Teodosie; dar cei ce au împrumutat această povestire poate nu au știut că Ilarion schimnicul a fost mitropolit. Ei poate nu au știut că Mitropolitul Ilarion este îngropat în mănăstirea cea veche a Pecerskăi, sau că, de asemeni, în peșterile cele de departe, poate nu au știut că el a fost sfânt și făcătorul de minuni preaslăvit, ci au știut numai moaștele Sfântului Ilarion, făcător de minuni, care din vremurile cele de demult s-au păstrat și s-au cinstit. În calendarele vechi bisericești numele Mitropolitului Ilarion nu s-a însemnat din aceeași pricină pentru care nu s-au însemnat nici numele altor prea cuvioși părinți de la peșterile cele de departe. Numele lor până astăzi nu sunt pomenite în toate calendarele. Ele au fost cinstite numai în locul acela. Și sfintele moaște ale prea cuviosului Efrem,

Episcopul Pereaslamului, multă vreme au fost cinstite numai ca sfinte moaște ale prea cuviosului Efrem. La fel s-a întâmplat cu sfintele moaște ale lui Mihail, cel dintâi mitropolit al Kievului; fiind mutate din biserica Desiatina în peștera lui Antonie la anul 1103, ele au rămas acolo în neștiință până în anul 1730, când au fost mutate în biserica cea mare a lavrei. În vechime, toți ierarhii se îngropau după rânduiala călugărească, adeseori ei primeau pe dânșii schime și de aceea puteau să fie ușor amestecați sau confundați cu numele altor sfinți monahi care nu avuseseră rangul de episcop. Mitropolitul Ilarion a primit monahiceasca tundere de la prea cuviosul Antonie, precum se spune despre aceasta în viața sa (vezi „Viața Sfântului prea cuvios Antonie", Kiev, 1825, pag. 3) și, dacă el s-a pristăvit în anul 1067 și a luat asupra sa schima, atunci el a putut să fie împreună-viețuitor cu prea cuviosul Teodosie care, până la moartea lui Antonie sau până în 1073, a fost egumen (începător) al vechii mănăstiri Pecerska sau al peșterilor celor îndepărtate de astăzi. Ilarion ar fi putut să renunțe la conducerea turmei mai înainte de sfârșitul său, pentru ca celelalte zile ale vieții sale să le petreacă întru monahicestile nevoințe acolo unde el se retrăsese pentru rugăciune pe când era încă preot în satul Berestov și unde primise cinul călugăresc în peșterile cele de departe. De aceea se arată vrednică de crezare părerea că sfintele moaște ale prea cuviosului Ilarion Schimnicul sunt în adevăr moaștele sfântului Ilarion mitropolitul. Pomenirea lui se face împreună cu alți sfinți părinți de la peșterile cele de departe, la 28 august, iar deosebi la 21 octombrie.

14. Prea cuviosul Arsenie Ostenitorul

Prea cuviosul Arsenie a fost numit iubitorul de osteneală (Ostenitorul), pentru că zi și noapte nu l-a văzut nimeni vreodată șezând degeaba. El întotdeauna făcea ceva: ori se ruga, ori îndeplinea vreo ascultare mănăstirească și până la apusul soarelui niciodată nu gusta hrană. Pentru niște osteneli ca acestea el a primit de la Dumnezeu întru această viață darul facerii de minuni. Iar după moarte sufletul său împreună cu sfinții sălășluiește în ceruri, în timp ce trupul odihnește nestricat în peșteră. Pomenirea lui se face la 28 august și la 8 mai.

15. Prea cuviosul Pimen Postnicul

Prea cuviosul Pimen postnicul s-a nevoit în mănăstirea Pecerska pe vremea lui Nikon și Ioan. El avea un așa dar, că o singură dată pe săptămână gusta hrană și atunci în cantitate mică și, împlinind necontenit ascultare mănăstirească, niciodată n-a slăbit de muncă și post. Ziua el măcina făină de moară, căra cu spatele lemne pentru frați, iar noaptea se nevoia în rugăciune. Pentru niște osteneli ca acestea s-a învrednicit să dobândească veșnica fericire. Pomenirea lui se face la 28 august și la 7 august.

16. Prea cuviosul Atanasie Zăvorâtul

Prea cuviosul Atanasie Zăvorâtul, dorind întru liniște să placă lui Dumnezeu și să nu vadă deșertăciunile și ispitele lumii acesteia, s-a închis într-o peșteră și acolo petrecea necontenit în rugăciune. După multe osteneli și nevoințe duhovnicești, el

și-a dat sufletul său lui Dumnezeu. Trupul său odihnește neputrezit în peșteră și dă vindecare tuturor celor ce vin cu credință. Pomenirea lui se face la 28 august și la 2 decembrie.

17. Prea cuviosul Sisoe Schimnicul

Prea cuviosul Sisoe Schimnicul a petrecut viața sa de peșteră în mari osteneli postnicești. De înfrânarea sa se uimeau toți cei ce-l cunoșteau. El a biruit toate patimile trupului și ale sufletului și a dobândit mare dar de la Dumnezeu. Petrecându-și toate zilele vieții sale întru monahicești nevoințe, el și-a cunoscut sfârșitul cu mult înainte de moarte. Pomenirea i se face la 6 iulie.

18. Prea cuviosul Grigorie făcătorul de minuni

Prea cuviosul Grigorie făcătorul de minuni s-a preaslăvit îndeosebi prin nevoința înfrânării și a postului. Drept hrană întru toate zilele vieții sale i-au slujit verdețurile nefierte, iar ca băutură apa. Noaptea o petrecea în rugăciune. Pentru astfel de nevoințe el s-a învrednicit să primească de la Dumnezeu darul facerii de minuni. Toți bolnavii care veneau la dânsul cu credință, gustând din verdețurile cu care el se hrănea, se făceau sănătoși. Pomenirea lui se face la 8 ianuarie.

19-20. Prea cuvioșii Leontie și Gherontie, canonarhii Pecerskăi

Prea cuvioșii Leontie și Gherontie au fost canonarhi în biserica cea mare a Pecerskăi și tunzân-

du-se în chipul călugăresc încă din copilărie, prin rugăciuni necontenite și prin înfrânare au bine plăcut Domnului, asemănându-se întru nevoințele rugăciunii și ale ascultării sfinților părinți, celor ce mai înainte s-au săvârșit. Amintirea lui Leontie se face la 18 iunie, iar a lui Gherontie la 1 aprilie.

21. Prea cuviosul Pavel Ascultătorul

Prea cuviosul Pavel Ascultătorul, după ce a luat asupra sa chipul călugăresc în mănăstirea Pecerska, a împlinit fără de răpștire toate ascultările pe care le cerea de la dânsul egumenul și niciodată nu s-a aflat șezând fără de lucru. Dacă se întâmpla să-i mai rămână vreme după împlinirea ascultării mănăstirești, atunci el ori se ruga, ori măcina la moară. Pomenirea lui se face la 10 septembrie.

22. Prea cuviosul Nestor Neștiutorul de carte

Prea cuviosul Nestor Neștiutorul de carte s-a numit așa spre deosebire de Nestor care s-a numit cronicarul și ale cărui moaște odihnesc în peșterile cele din apropiere. Părăsind lumea și grijile lumești, Nestor cel neștiutor de carte cu atâta râvnă slujea Domnului, încât ascultând dumnezeiasca slujbă, niciodată nu dormea, ci, rugându-se, întotdeauna se străduia să gândească numai la Dumnezeu și la ceea ce rostea cu gura înaintea lui Dumnezeu. Desăvârșindu-se întru nevoințele blagocestiei, el s-a învrednicit de un astfel de dar, că în vremea rugăciunii și a dumnezeieștilor slujbe vedea îngeri și chiar pe însuși Domnul Hristos și a cunoscut de mai înainte ziua morții sale. Pomenirea lui se face la 27 octombrie.

23. Prea cuviosul Tit Ostașul

Prea cuviosul Tit a fost mai întâi ostaș și, deosebindu-se prin bărbăție în lupte cu vrăjmașii, a fost rănit la cap. Durerea și rana de la cap l-au silit să se lepede de viața ostășească și să aleagă pe cea monahicească în mănăstirea Pecerska. Aici el, în toți ceilalți ani ai vieții sale, și-a plâns păcatele sale și înainte de moarte a luat înștiințare de la Dumnezeu că iertate îi sunt păcatele. Pomenirea lui se face la 27 februarie.

24. Prea cuviosul Pomva Ascultătorul și Zăvorâtul

Prea cuviosul Pomva, aflându-se la ascultarea mănăstirească, a fost prins de păgâni și, fiind pus în legături, multe a pătimit de la ei pentru credință, neînvoindu-se a se lepăda de Hristos. El le grăia: „Dumnezeii voștri sunt blestemați, iar eu cred în Hristos, adevăratul Dumnezeu, care a făcut cerul și pământul. El este nouă domn, unul adevărat, atotputernic, El mă va și izbăvi pe mine din mâinile voastre, cu rugăciunile sfinților părinți celor din Pecerska". Și în adevăr, după rugăciunea lui, îngerul Domnului, slobozindu-l pe el din legături, l-a răpit din temniță și l-a adus la a sa chilie sănătos. Pomenirea lui se face la 18 iulie.

25. Prea cuviosul Teodor, cneazul din Ostroj

Prea cuviosul Teodor Danielovici, cneazul din Ostroj, unul dintre urmașii lui Daniil Galițky, în pri-

ma jumătate a veacului XV, s-a deosebit prin râvnă întru apărarea dreptei credinţe. În vremea aceea marele cneaz de Litovsk se afla într-o luptă îndârjită cu polonezii. Vitovt, vărul primar al regelui polonez Vladislav Iagelonul, temându-se ca nu cumva mitropoliţii din toată Rusia, care pe vremea lui Petru cel Mare trăiseră permanent în Moscova, să nu stabilească frăţească bună înţelegere între ruşii din Litovsk şi cei din părţile Moscovei, ceea ce ar fi fost primejdios pentru cârmuirea cnezatului Litovsk, s-a grăbit să întemeieze şi pentru ţara sa mitropolie, deosebit de cea din Moscova. Dar încă şi mai mult s-a sârguit el să întrerupă orice legătură politică între cnezatul Litovsk şi coroana poloneză. După moartea acestuia, Svidrigailo, fratele drept al lui Iagelon, a urmat exemplul său. Pentru ortodoxie era folositor să nu aibă nici o atârnare de Polonia, lucru pentru care şi Teodor, cneazul din Ostroj, l-a ajutat pe Svidrigailo împotriva Poloniei şi s-a slăvit foarte în această luptă. Întărind cetele sale de război cu mercenari, valahi şi tătari, Teodor a lucrat bărbăteşte împotriva lui Jigmont Keistutovici pe care Polonia îl pornise împotriva lui Svidrigailo. În anul 1432, el stăpânea în Polonia castelul Smotrici şi i-a dat lui Svidrigailo în stăpânire oraşul Luţk, cel mai însemnat dintre oraşele polonezilor. După aceea, a rănit şi a luat prizonier pe Buceaţki, starostele fortăreţei Kameneţk şi a pustiit împrejurimile Brest-Litovskului.

După aceea, predând scaunul şi slava knejească fiului său Vasile, Teodor, după istorisirea vieţii sale scrisă pe scurt în manuscris, s-a făcut călugăr în mănăstirea Pecerska şi, nevoindu-se cu sârguinţă

pentru a sa mântuire și pentru împlinirea voii lui Dumnezeu, și-a împodobit sufletul său cu toată fapta bună. Pomenirea lui se face la 11 august.

26. Prea cuviosul Sofronie Zăvorâtul

Prea cuviosul Sofronie, după ce s-a închis pe sine într-o peșteră întunecoasă, în fiecare zi isprăvea de citit toată psaltirea și totdeauna purta pe sine cămașă de pocăință și cingătoare de fier. Pomenirea lui se săvârșește la 11 mai.

27. Prea cuviosul Pankratie Ieromonahul

Prea cuviosul Pankratie Ieromonahul, săvârșind celui Preaînalt preoțeasca slujire întru sfințenie și dreptate, s-a îmbogățit cu darurile facerii de minuni și al vindecării. Astfel, el dădea ajutor celor ce cereau prin rugăciune, iar prin post și prin ungere cu untdelemn sfințit vindeca pe cel bolnavi. Pomenirea lui se face la 9 februarie.

28. Prea cuviosul Ammon Zăvorâtul

Prea cuviosul Ammon, cu blagoslovenia egumenului, a călătorit pe la Sfântul Munte al Athosului și la Ierusalim, râvnind la viețuirea sfinților mari părinți. După întoarcerea sa de acolo, el a dus o viață atât de blagocestivă și sfântă, încât chiar și cei bătrâni îl luau pe dânsul ca pildă întru viețuirea călugărească. Sfântul Ammon iubea sărăcia și se îngrijea pentru dobândirea nestricatelor bogății în ceruri; închizându-se în peșteră, el a călcat în picioare

prin nevoințele sale toate uneltirile vrăjmașului. Trecând cu sufletul către Domnul, a aflat întru El odihnă veșnică; iar trupul său sfânt este așezat aici în peșteră. Pomenirea lui se face la 4 octombrie.

29. Prea cuviosul Nardarie Zăvorâtul, Neagonisitorul

Prea cuviosul Nardarie, făcându-se monah, se sârguia să fie cel mai desăvârșit nu numai în post, în rugăciune, în ascultare și în celelalte fapte bune, ci și întru neagoniseală și sărăcie. În chilia sa el nu avea nici un lucru, afară de îmbrăcămintea pe care o purta pe sine. Pentru săvârșirea nevoințelor sale, el s-a închis într-o peșteră și acolo, până la sfârșitul vieții sale, a bine plăcut Domnului. Pentru niște fapte bune ca acestea, el a moștenit veșnicele locașuri întru împărăția cerurilor. Pomenirea lui se face la 13 decembrie.

30. Prea cuviosul Rut Zăvorâtul

Prea cuviosul Rut a slujit drept pildă postnicilor și nevoitorilor; după obiceiul călugăresc, încredințându-se pe sine lui Hristos, el se sârguia din tot sufletul să-I placă Lui prin post, prin rugăciune, prin ascultare, prin închiderea în peșteră și prin alte nevoințe ale monahicești vieți, iar pentru aceasta el se făcea din zi în zi tot mai bun și mai plăcut lui Dumnezeu. Pomenirea lui se face la 8 aprilie.

31. Prea cuviosul Veniamin

Prea cuviosul Veniamin a fost negustor și a avut multe bogății. Odată, ascultând cu luare aminte slujba bisericească, a auzit acest cuvânt din psalmi: „Pierde-voi pe tot cel ce grăiește minciună" și îndată, îndreptând aceste cuvinte către sine, a zis: „Dacă Domnul Dumnezeu va pierde pe tot cel ce grăiește minciună, atunci va pierde și pe mincinoșii negustori și care dintre negustori poate să spună că el niciodată n-a grăit minciuni?". După aceea, altă dată, a auzit evangheleștile cuvinte: „Cu anevoie vor intra bogații întru împărăția lui Dumnezeu". Cugetând la aceste cuvinte ale Domnului, el s-a hotărât să împartă săracilor și pe la sfintele biserici toată avuția sa. Și apoi să intre în rândul prea cuvioșilor părinți din Pecerska, celor săraci cu duhul; și făcându-se monah, a bine plăcut Domnului Dumnezeu, nevoindu-se până la sfârșitul vieții sale prin post, prin rugăciune, sărăcie și ascultare. Și ajungând la fericitul său sfârșit, el a trecut de la cele pământești la cele cerești către puitorul de nevoințe Hristos, ca să primească de la El cununa veșnicei răsplătiri. Pomenirea lui se face la 13 octombrie.

32. Prea cuviosul Teofil Arhiepiscopul Novgorodului

După pristăvirea Sfântului Iona la 5 decembrie anul 1471, a fost ales, prin tragere la sorți, în scaunul de ierarh al Novgorodului și Perscovului, protodiaconul Teofil, care a și fost hirotonit în Moscova în treapta de arhiepiscop, la 15 decembrie anul

1472. Greu a fost acestui ierarh să conducă turma sa. Ducesa (cneaghina) Marta Boreţkaia şi partizanii ei aţâţau poporul împotriva marelui cneaz Ioan, iar monahul Pimen, prietenul familiei Boreţki, insufla ură împotriva arhiepiscopului. Unii dintre răzvrătiţi voiau să dea Novgorodul sub ocrotirea (protecţia) Lituaniei; devenind necredincioşi (trădători) faţă de stăpânitorul Moscovei, ei erau gata să zdruncine credinţa strămoşilor lor. Teofil oprea pe îndrăzneţi (mândri, obraznici) zicând: „Ori ţineţi cu tărie dreapta credinţă, ori eu nu voi mai fi păstor al unor oameni lepădaţi de lege, ci mă voi întoarce din nou în chilia mea smerită, de unde m-aţi scos întru această privelişte a răzvrătirii". Dar poporul fiind orbit, n-a luat aminte la cuvintele păstorului. Războiul s-a aprins. Izgoniţi (înfrânţi) în repetate rânduri, novgorodenii au fost constrânşi să ceară pace (cruţare). Şi Teofil li s-a făcut apărător (ocrotitor). Mulţi boieri novgorodeni îi datorează lui slobozirea din închisorile Litovskului. În anul 1473, în zadar s-a străduit el să convingă pe cneaz să ridice împresurarea (asediul); Ioan a intrat în Novgorod. În ziua de 19 ianuarie anul 1480, se spune că Teofil a fost înlocuit din cauza unei legături tainice cu Lituania şi adus în Moscova în mănăstirea Ciudov. Dar s-ar fi putut ca şi el singur să ceară să vină aici pentru linişte, văzând aşa de multă tulburare în Novgorod. În anul 1485 el s-a îmbolnăvit greu; în acest timp i s-a arătat în vis prea cuviosul Nifon, episcopul Novgorodului şi i-a spus: „Tu ai făgăduit să te închini sfinţilor din Pecerska, dar nu ţi-ai împlinit această făgăduinţă; de aceea Domnul a scurtat zilele vieţii tale. Oare nu ştii că cel ce nu-şi împlineşte

făgăduințele date lui Dumnezeu nu va vedea fața lui Dumnezeu?". De aceea Teofil, bolnav fiind, a rugat să fie dus în Kiev. Dar când a ajuns la Nipru, i s-a arătat Domnul și vestindu-i sfârșitul vieții, i-a făgăduit că-i va primi sufletul său la Sine, poruncind în același timp ca trupul să-i fie pus în peșteră. După aceasta, Sfântul Teofil a adormit somnul veșnic. Trupul i-a fost dus cu o barcă pe Nipru până la mănăstirea Pecerska și acolo a fost pus în peșteră. Pomenirea lui se face la 26 octombrie.

33. Prea cuviosul Martirie diaconul

Prea cuviosul Martirie, pentru marea lui curăție ca și pentru nevoințele lui postnicești, s-a învrednicit să primească de la Dumnezeu darul facerii de minuni. Pentru cine făcea el rugăciune înaintea Domnului stând în amvon, pe acela îl miluia Dumnezeu și fiecare primea aceea pentru care se ruga prea cuviosul, fie sănătate, fie împlinirea oricăror dorințe bune. Sfântul Martirie era înfricoșat demonilor, căci îi izgonea din oameni cu rugăciunea sa. După multe nevoințe și osteneli călugărești, el s-a mutat cu sufletul către Domnul căruia i-a slujit, iar moaștele lui se odihnesc în peșteră. Pomenirea i se face la 25 octombrie.

34. Prea cuviosul Eftimie ieroschimonahul

Preacuviosul Eftimie a trăit în curăție și tăcere urmând virtuților călugărești ale prea cuvioșilor celor mai dinainte. Adeseori, cu mare evlavie aducea el jertfa cea fără de sânge și prin rugăciunile sale

cele de totdeauna s-a învrednicit de duhovnicească împreună-petrecere și împreună-grăire cu îngerii. Iar după ce s-a îmbrăcat în schimă, dedându-se la nevoința tăcerii, cu nimeni nu grăia nici un cuvânt. Numai singură rugăciunea era în gura lui în biserică și în chilie. De asemeni nici o hrană pregătită la foc el nu mânca, ci se îndestula numai cu verdețuri crude. Și acum din hrana raiului neoprit se îndulcește și împreună cu îngerii netăcut slavoslovește pe Dumnezeu și se roagă pentru noi. Pomenirea lui se face la 20 ianuarie.

35. Prea cuviosul Casian Zăvorâtul

Prea cuviosul Casian înaintea tuturor se smerea, era ascultător, iubitor de osteneală și postitor. Prin ascultare el a silit pe draci să mărturisească ei înșiși cât de mulți călugări sunt în mănăstirea Pecerska Kievului care pot să izgonească pe demoni și cum se tem demonii de sfinții din Pecerska. Închiderea în peșteră a fost hotarul cel din urmă (sfârșitul, culmea) al nevoințelor sale. Pomenirea lui se face la 28 august.

36. Prea cuviosul Pior Zăvorâtul

Prea cuviosul Pior s-a deosebit prin post și osteneală și întru aceasta a slujit de chip și pildă pentru postitori și ostenitori. Nedorind să caute la frumusețile deșarte ale lumii acesteia, el s-a închis într-o peșteră întunecoasă și acolo se nevoia întru neîncetată rugăciune. Pomenirea lui se face la 28 august și în sâmbăta brânzei.

37. Prea cuviosul Pafnutie Zăvorâtul

Prea cuviosul Pafnutie Zăvorâtul, făcându-se călugăr, plângea neîncetat. El întotdeauna punea înaintea ochilor minții sale acel ceas întru care, după despărțirea sufletului de trup, îngerii și duhurile răutății vor înconjura pe om și-i vor arăta lui faptele bune și pe cele rele; îi vor aduce aminte despre toate faptele, gândurile și dorințele, despre ceea ce a uitat și despre ceea ce n-a socotit ca păcat. Înfricoșat ceas pentru păcătos, ceasul despărțirii sufletului de trup! La aceasta a cugetat prea cuviosul, a plâns și a suspinat întru toate zilele vieții sale. Dar fericiți cei ce plâng că aceia se vor mângâia". Și prea cuviosul Pafnutie la sfârșitul vieții sale a văzut cerurile îngerești care, luând sufletul său, l-au dus la ceruri. Pomenirea sa se face la 15 februarie.

38. Prea cuviosul Iosif cel bolnav

Prea cuviosul Iosif, aflându-se de mulți ani în boală, a făgăduit să slujească până la moarte în mănăstirea Pecerska, dacă Domnul Dumnezeu îi va dărui lui sănătate. Domnul a auzit rugăciunea lui și el s-a făcut sănătos. De aceea, venind în mănăstirea Pecerska, el a luat asupra sa chipul călugăresc și până la moarte cu osârdie s-a nevoit și a bine plăcut lui Dumnezeu prin post, prin rugăciune și fraților a slujit prin ascultarea sa. Pomenirea lui se face la 4 aprilie.

39. Prea cuviosul Dionisie Preotul și Zăvorâtul

Despre acest sfânt părinte se pomenește pe scurt în Patericul Pecerskăi, în istorisirea despre minunea care a fost în peșteră de Sfintele Paști, anul 1453. Și iată ce anume se spune acolo: în vremea blagocestivului cneaz al Kievului Simeon Alexandrovici Olelikovici și a fratelui acestuia, cneazul Mihail, și pe vremea fericitului arhimandrit Nikon, conducea peștera un frate oarecare, ieromonahul Dionisie numit Scepa. Acesta a intrat în ziua cea mare a Sfintelor Paști în peștera prea cuviosului Antonie ca să tămâieze trupurile sfinților celor adormiți. Venind la locul ce se numește „Obștea" sau „Trapeza", tămâind a zis: „Sfinților părinți și frați, astăzi este zi mare: Hristos a Înviat!". Și îndată de la trupurile tuturor sfinților i-a răspuns un glas ca de tunet: „Adevărat a înviat!". După o asemenea minune, cealaltă vreme a vieții sale fericitul Dionisie a petrecut-o în închisoare și bine plăcând desăvârșit lui Dumnezeu, după moarte a fost socotit în ceata sfinților. Pomenirea lui se face la 3 octombrie.

40. Prea cuvioasa Eufrosina, egumena din Polotk

Prea cuvioasa Eufrosina, până la primirea botezului, s-a numit Predislava și a fost fiica lui Sveatoslav Gheorghe Vsevolodovici, cneazul din Polotk, strănepoata sfântului și întocmai cu apostolii cneazului Vladimir. Această cneaghină, după ce s-a botezat, din tânără vârstă s-a închinat pe sine studiului și cunoașterii Sfintei Scripturi și scrierilor sfinților părinți. În toate părțile s-a răspândit vestea despre înțelepciu-

nea și frumusețea ei. Dar fiind înțeleptită de sus, ea a lepădat toate bunurile acestei lumi, s-a dăruit slujirii lui Dumnezeu și s-a făcut monahie. Eufrosina trăia la început pe lângă biserica Sfânta Sofia din Poloțk, copiind cărți sfinte și împărțind câștigul pe care-l primea din aceasta cu săracii. Mai pe urmă s-a mutat într-un sătuc lângă Poloțk, unde a clădit o biserică de cărămidă care dăinuiește și până astăzi și a întemeiat o mănăstire de călugărițe, unde a intrat în viața călugărească și sora ei trupească Gorislava, în schimă numită Evdochia, o verișoară bună și două nepoate. Apoi a mai ridicat o biserică de cărămidă în cinstea Maicii Domnului și-a întemeiat lângă ea o mănăstire de călugări, unde a dăruit icoana Maicii Domnului, pictată de Sfântul Evanghelist Luca, care s-a găsit în Efes și pe care i-o trimiseseră ei împăratul Constantinopolului, Manuil, și patriarhul. Dorind să viziteze sfintele locuri, Eufrosina a plecat în Palestina împreună cu fratele ei David, și închinându-se acolo sfintelor locuri, ea a rugat pe Domnul ca s-o învredniceasca să-și sfârșească zilele vieții sale în Ierusalim. Și Domnul i-a ascultat rugăciunea ei. Ea s-a mutat la veșnicele locașuri ale sfinților în ziua de 25 mai anul mântuirii 1170 și a fost îngropată în mănăstirea cu viață de obște a Sfântului Teodosie din Ierusalim, în biserica Maicii Domnului. Moaștele ei nestricate, după ocuparea Ierusalimului de către Saladin, au fost mutate în Kiev și puse în peștera Sfântului Teodosie. Pomenirea ei se face la 23 mai.

41. Prea cuviosul Luchian Sfințitul Mucenic

Pe aceeași scândură veche, care înfățișează icoana acestui sfânt, scrie că „Sfântul Mucenic Luchian

a pătimit prin bătaie pe la anul 1243". Mai mult nu se știe nimic despre dânsul. Pomenirea lui se face la 15 octombrie.

42. Prea cuviosul Teodor Tăcutul

Prea cuviosul Teodor Tăcutul, pe lângă alte multe nevoințe călugărești, s-a deosebit mai ales prin tăcere. Tăcerea a însemnat pentru el calea către neîncetata cugetare dumnezeiască, mijlocire către aceea ca mintea lui să nu se îndeletnicească cu nimic din cele pământești, ca limba întru nimic să nu grăiască. Prin toate acestea el a bine plăcut Domnului și a primit de la El darul facerii de minuni, care și acum se arată asupra celor ce vin cu credință și se închină sfintelor sale moaște. Pomenirea lui se face la 17 februarie.

43. Prea cuviosul Anatolie Zăvorâtul

Prea cuviosul Anatolie, închizându-se în peșteră, se străduia asemenea celorlalți prea cuvioși părinți din Pecerska să placă Domnului prin post și rugăciune. Trupul său nestricat odihnește în peșteră și se preaslăvește prin minunate vindecări. Pomenirea lui se face la 3 iulie.

44. Prea cuviosul Martirie Zăvorâtul

Tot în peșterile cele de departe se află și moaștele acestui prea cuvios părinte Martirie, despre a cărui viață nu se știe nimic. Pomenirea lui se face la 25 octombrie.

În afară de acești sfinți părinți care au trăit viață pustnicească în aceste peșteri și s-au săvârșit tot aici, printre sfintele lor moaște se mai află o parte din moaștele unuia dintre sfinții prunci uciși de Irod pentru Iisus Hristos. Ele au fost aduse în lavră la anul 1620 de către Patriarhul Ierusalimului, Teofan. Pomenirea lor se face la 29 decembrie.

Iar pe lângă toate aceste sfinte moaște cunoscute în aceste peșteri, se mai află un picior și 31 capete izvorâtoare de mir ale unor sfinți prea cuvioși părinți necunoscuți. Cu toții, sfinții care odihnesc la arătare (descoperit) în peștera lui Teodosie, împreună cu pruncul ucis de Irod, sunt 33, iar zăvorâți sunt 13. Pomenirea obștească a soborului lor se face în fiecare an în ziua de 28 august, iar numai local, la peșterile cele de departe, este închinată și fiecăruia separat câte o zi.

Așa mi se înfățișează istorisirile despre sfinții părinți de la peșterile cele de departe (adică peșterile unde a început prima dată să ducă viață călugărească prea cuviosului Antonie, iar mai pe urmă și Teodosie). Ei ne sunt pentru toți povățuitori și învățători. Sfinții aceștia părinți, prin viața lor, ne-au arătat pildă pentru felurite fapte bune. Astfel prea cuviosul Longhin s-a preaslăvit prin nevoința ascultării, fiind paznic la porțile mănăstirii, Ignatie prin bună păstorire și evlavioasă sfințită slujire, Silvan prin curăție, Agaton și Grigorie prin viața postnicească, Ipatie prin slujirea bolnavilor, Paisie și Mercurie prin dragoste frățească unul față de altul, Lavrentie și alți închiși prin mare liniștire, tăcere și rugăciune, Moise și Sisoe prin amânarea patimilor trupești, Ilarion, Zaharia și Casian prin biruința îm-

potriva duhurilor necurate, Pomva și Luchian prin pătimire pentru Hristos, Arsenie și Pimen prin iubire de osteneală, Leontie și Gherontie prin slujire întru nevoile sfinților slujitori (ca paracliseri), Pavel prin ascultare, Teodor, cneazul din Ostroj, prin râvna lui pentru dreapta credință, Ammon prin osteneala sa întru cercetarea sfintelor locuri, Mardarie prin marea neagoniseală, Veniamin, marele negustor, prin iubirea de sărăcie, Iosif prin rugăciune și neclintită nădăjduire către Dumnezeu în boală. Întru acest chip și ceilalți sfinți părinți au arătat pildă, fie de smerenie, fie de ascultare fără de răpștire, fie de post, iar de rugăciune neîncetată și de împlinirea voii lui Dumnezeu toți ne-au lăsat pildă vrednică de urmat. Prin toate aceste felurite ale lor nevoințe și de Dumnezeu dăruite daruri, sfinții părinți de la peșterile cele de departe, întru multe s-au asemănat cu părinții de la peșterile cele din apropiere. Astfel, și la unii și la alții sunt portari (Nicolae și Loghin), postnici (Pimen, Zaharia ș.a), cuprinși de multe boli (Pimen și Iosif), ascultători (Serghie și Pavel), sfințiți mucenici (Kukșa și Luchian), zăvorâți, tăcuți (Onufrie, Teodor și Eftimie), făcători de minuni (Grigorie, Agaton și alții), tămăduitori (Damian, Agapit, Ipatie și Pangratie), izgonitori de duhuri rele (Grigorie făcătorul de minuni, Ilarion și alții), plângători (Atanasie și Pafnutie), biruitori de patimi trupești (Moise ungurul, Ioan mult pătimitorul și Sisoe schivnicul). Așa și alți sfinți părinți din cele două peșteri au între dânșii legături de unire duhovnicească. Fiindcă toți au fost fii duhovnicești și următori ai nevoințelor și viețuirii învățătorilor lor celor de obște și întâilor stătători ai lor Antonie și

Teodosie ai Pecerskăi. Sfintele lor moaște arată și până în ziua de astăzi, asupra celor ce vin către ele cu credință, mult felurita lucrare minunată a harului Duhului Sfânt. În peșteri, în împreună-împărtășire cu sfinții noi primim felurite daruri ale milostivirii lui Dumnezeu. Acolo noi putem găsi pace sufletelor noastre tulburate de fel și fel de ispite, ca și de felurite nevoi trupești. Acolo ne așteaptă de-a gata vindecarea rănilor păcatelor noastre, a multelor noastre boli. Și cine n-a simțit duhovnicesc ajutor după cercetarea acestor plăcuți ai lui Dumnezeu? Și cine n-a simțit iluminarea harică a minții, bucuria inimii, după ce s-a atins de sfintele lor moște? Este multă lume care, primind felurite binefaceri de la Dumnezeu prin mijlocirea acestor sfinți plăcuți ai Săi de la Pecerska, păstrează în sufletele lor o bună și recunoscătoare amintire despre aceasta și-i preaslăvesc prin cuvânt și faptă în toată viața lor. Dar există de asemeni și oameni răi care au fost pedepsiți de Dumnezeu pentru lipsa lor de cinstire față de sfintele lor moaște. Îndeobște însă, evlavioasa cercetare a acestor sfinți bine plăcuți ai lui Dumnezeu de la Pecerska ne face să trăim într-o altă lume, nepământească, ne preschimbă, făcându-ne alții, mai buni, ne sfințește sufletul și trupul și ne aduce într-o strânsă legătură duhovnicească cu sfinții și, prin ei, cu Însuși Dumnezeu.

Prea cuvioșilor părinți, rugați-vă lui Dumnezeu pentru noi!

Cuprins

Prefață 5

Viața prea cuviosului Antonie, întemeietorul lavrei Pecerska 11

Viața prea cuviosului părinte Teodosie din Pecerska 23

Cuvânt al prea cuviosului Nestor, monah din mănăstirea Pecerska, despre mutarea moaștelor prea cuviosului părinte Teodosie 79

Istorisire a prea cuviosului Nestor, monah din mănăstirea Pecerska, despre cei dintâi sfinți monahi din Pecerska 82

Scrisoarea smeritului Simon, episcopul de Vladimir și Suzdal, către monahul Policarp din Pecerska, despre monahii care și-au sfințit viața în această mănăstire

1. Introducere 92
2. Despre prea cuviosul Onisifor și nevrednicul monah nenumit 100
3. Despre fericitul Evstratie Postnicul 104
4. Despre smeritul și mult răbdătorul monah Nikon 107
5. Despre Sfântul Mucenic Kucșa și despre cuviosul Pimen Postnicul 110

6. Despre Sfântul Atanasie Zăvorâtul care, a doua zi după ce a murit, a înviat și a mai trăit 12 ani 111
7. Despre prea cuviosul Sveatoșa, cneazul de Cernigov 113
8. Despre monahul Erasm, care și-a cheltuit averea pentru sfintele icoane și cu aceasta s-a mântuit 123
9. Despre monahul Areta, cum averea cea furată l-a întors spre milostenie și cum s-a mântuit prin aceasta 125
10. Despre doi frați, Tit preotul și Evagrie diaconul, care se vrăjmășeau între ei 128

Scrisoarea fericitului Policarp către Arhimandritul Achindin din Pecerska

1. Introducere 131
2. Despre Nichita Zăvorâtul, care în urmă a devenit episcop de Novgorod 132
3. Despre Lavrentie Zăvorâtul 136
4. Despre sfântul și fericitul Agapit, doctorul cel fără de arginți 138
5. Despre Sfântul Grigorie făcătorul de minuni 144
6. Despre Ioan Zăvorâtul, cel mult răbdător 150
7. Despre prea cuviosul Moise ungurul 156
8. Despre monahul Prohor care, prin rugăciune, făcea pâine din iarba numită „talpa gâștei" și sare din cenușă 166
9. Despre prea cuviosul Marcu din Pecerska de a cărui poruncă ascultau morții 174
10. Despre sfinții și prea cuvioșii părinți Teodor și Vasilie 182
11. Despre prea cuviosul Spiridon Prescurarul și despre Alipie Pictorul 196

12. Despre prea cuviosul și mult pătimitorul părinte Pimen și despre cei ce doreau să se îmbrace în chipul monahicesc înainte de moarte 208

Prea cuvioșii părinți de la peșterile cele de departe

1. Prea cuviosul Loghin portarul Pecerskăi 217
2. Prea cuviosul Ignatie Arhimandritul Pecerskăi 218
3. Prea cuviosul Silvan Schimnicul 219
4. Prea cuviosul Agaton făcătorul de minuni 220
5. Prea cuviosul Zinon Postnicul 221
6. Prea cuviosul Macarie diaconul 221
7. Prea cuviosul Ahila diaconul 222
8. Prea cuviosul Ipatie Tămăduitorul 223
9-10. Prea cuvioșii părinți Paisie și Macarie 223
11. Prea cuviosul Lavrentie Zăvorâtul 224
12. Prea cuviosul Moise făcătorul de minuni 224
13. Prea cuviosul Ilarion Schimnicul 225
14. Prea cuviosul Arsenie Ostenitorul 228
15. Prea cuviosul Pimen Postnicul 228
16. Prea cuviosul Atanasie Zăvorâtul 228
17. Prea cuviosul Sisoe Schimnicul 229
18. Prea cuviosul Grigorie făcătorul de minuni 229
19-20. Prea cuvioșii Leontie și Gherontie, canonarhii Pecerskăi 229
21. Prea cuviosul Pavel Ascultătorul 230
22. Prea cuviosul Nestor Neștiutorul de carte 230
23. Prea cuviosul Tit Ostașul 231
24. Prea cuviosul Pomva Ascultătorul și Zăvorâtul 231
25. Prea cuviosul Teodor, cneazul din Ostroj 231
26. Prea cuviosul Sofronie Zăvorâtul 233
27. Prea cuviosul Pankratie ieromonahul 233
28. Prea cuviosul Ammon Zăvorâtul 233

29. Prea cuviosul Nardarie Zăvorâtul,
Neagonisitorul 234
30. Prea cuviosul Rut Zăvorâtul 234
31. Prea cuviosul Veniamin 235
32. Prea cuviosul Teofil
Arhiepiscopul Novgorodului 235
33. Prea cuviosul Martirie diaconul 237
34. Prea cuviosul Eftimie ieroschimonahul 237
35. Prea cuviosul Casian Zăvorâtul 238
36. Prea cuviosul Pior Zăvorâtul 238
37. Prea cuviosul Pafnutie Zăvorâtul 239
38. Prea cuviosul Iosif cel bolnav 239
39. Prea cuviosul Dionisie Preotul și Zăvorâtul 240
40. Prea cuvioasa Eufrosina,
egumena din Polotk 240
41. Prea cuviosul Luchian Sfințitul Mucenic 241
42. Prea cuviosul Teodor Tăcutul 242
43. Prea cuviosul Anatolie Zăvorâtul 242
44. Prea cuviosul Martirie Zăvorâtul 242

Stimați cititori,

Vă informăm că s-a redeschis departamentul „Cartea prin poștă" al Editurii Anastasia. Pe lângă titlurile proprii, vă putem pune la dispoziție cărți de spiritualitate apărute și la alte edituri. Nu trebuie decât să ne contactați la telefonul: 210.95.30 sau la adresa: București, str. Venerei nr. 13, sector 2, pentru departamentul „Cartea prin poștă".

Este multă lume care, primind felurite binefaceri de la Dumnezeu prin mijlocirea acestor sfinți plăcuți ai Săi de la Pecerska, păstrează în sufletele lor o bună și recunăcătoare amintire despre aceasta și-i preslăvesc prin cuvânt și faptă în toată viața lor. Dar există de asemeni și oameni care au fost pedepsiți de Dumnezeu pentru lipsa lor de cinstire față de sfintele moaște. Îndeobște însă, evlavioasa cercetare a acestor sfinți bine plăcuți ai lui Dumnezeu de la Pecerska ne face să trăim într-o altă lume, nepământească, ne preschimbă, făcându-ne alții, mai buni, ne sfințește sufletul și trupul și ne aduce într-o strânsă legătură duhovnicească cu sfinții și, prin ei, cu Însuși Dumnezeu.

„Patericul Lavrei Pecerska"